

ΓΕΩΠΟΝΙΚΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΘΗΝΩΝ
AGRICULTURAL UNIVERSITY OF ATHENS

ΓΕΩΠΟΝΙΚΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΘΗΝΩΝ

ΤΜΗΜΑ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ & ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

ΤΜΗΜΑ ΕΠΙΣΤΗΜΗΣ ΖΩΙΚΗΣ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ & ΥΔΑΤΟΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΩΝ

ΔΙΑΤΜΗΜΑΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

«ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ & ΣΥΜΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗ ΣΤΗΝ ΑΓΡΟΤΙΚΗ
ΑΝΑΠΤΥΞΗ»

ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗ II: «ΓΕΩΡΓΙΚΟΙ ΣΥΜΒΟΥΛΟΙ ΚΑΙ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ»

ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

«Επιχειρηματικό σχέδιο ίδρυσης και λειτουργίας προβατοτροφικής μονάδας
δυναμικότητας 500 προβατινών με ιδιοπαραγωγή ζωοτροφών»

Fillipos Koutsafis

Μεταπτυχιακός Φοιτητής
ΑΝΤΩΝΙΟΣ Ι. ΚΟΡΝΙΩΤΑΚΗΣ

Επιβλέπων: Κ. Τσιμπούκας, Καθηγητής, Τμήμα Αγροτικής Οικονομίας & Ανάπτυξης,
ΓΠΑ

ΑΘΗΝΑ 2017

ΓΕΩΠΟΝΙΚΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΘΗΝΩΝ
AGRICULTURAL UNIVERSITY OF ATHENS

ΓΕΩΠΟΝΙΚΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΘΗΝΩΝ

ΤΜΗΜΑ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ & ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

ΤΜΗΜΑ ΕΠΙΣΤΗΜΗΣ ΖΩΙΚΗΣ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ & ΥΔΑΤΟΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΩΝ

ΔΙΑΤΜΗΜΑΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

«ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ & ΣΥΜΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗ ΣΤΗΝ ΑΓΡΟΤΙΚΗ
ΑΝΑΠΤΥΞΗ»

ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗ II : «ΓΕΩΡΓΙΚΟΙ ΣΥΜΒΟΥΛΟΙ ΚΑΙ
ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ»

ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

«Επιχειρηματικό σχέδιο ίδρυσης και λειτουργίας προβατοτροφικής μονάδας
δυναμικότητας 500 προβατινών με ιδιοπαραγωγή ζωοτροφών»

Μεταπτυχιακός Φοιτητής

ΑΝΤΩΝΙΟΣ Ι. ΚΟΡΝΙΩΤΑΚΗΣ

Επιβλέπων: Κ. Τσιμπούκας, Καθηγητής, Τμήμα Αγροτικής Οικονομίας & Ανάπτυξης,
ΓΠΑ

ΑΘΗΝΑ 2017

ΓΕΩΠΟΝΙΚΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΘΗΝΩΝ
AGRICULTURAL UNIVERSITY OF ATHENS

ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

«Επιχειρηματικό σχέδιο ίδρυσης και λειτουργίας προβατοτροφικής μονάδας
δυναμικότητας 500 προβατινών με ιδιοπαραγωγή ζωοτροφών»

Fillipoe Koutsafte

Μεταπτυχιακός Φοιτητής
ΑΝΤΩΝΙΟΣ Ι. ΚΟΡΝΙΩΤΑΚΗΣ

Εξεταστική Επιτροπή:

**Κ. Τσιμπούκας, Καθηγητής, Τμήμα Αγροτικής Οικονομίας & Ανάπτυξης, ΓΠΑ
(Επιβλέπων)**

**Γ. Ζέρβας, Καθηγητής, Τμήμα Επιστήμης Ζωικής Παραγωγής & Υδατοκαλλιεργειών,
ΓΠΑ**

**Ι. Μπιζέλης, Καθηγητής, Τμήμα Επιστήμης Ζωικής Παραγωγής &
Υδατοκαλλιεργειών, ΓΠΑ**

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Η εκπόνηση της παρούσας μεταπτυχιακής εργασίας έγινε υπό την επίβλεψη του καθηγητή κ. Κωνσταντίνου Τσιμπούκα στον οποίο θα ήθελα να εκφράσω τις ευχαριστίες μου για την πολύτιμες συμβουλές και καθοδήγησή του σε όλα τα στάδια της εργασίας και μέχρι την ολοκλήρωσή της.

Εκφράζω επίσης ευχαριστίες στα μέλη της εξεταστικής επιτροπής κ. Γ. Ζέρβα και κ. Ι. Μπιζέλη για τις παρατηρήσεις τους και τα εποικοδομητικά τους σχόλια.

Θα ήθελα επίσης να ευχαριστήσω τις συμφοιτήτριές μου Α. Τσιάρα και Ε. Σπανοδήμου για την πολύτιμη βοήθεια τους σε ζωοτεχνικά θέματα, τον αδελφό μου Μιχάλη για τη βοήθεια του στη δημιουργία του μοντέλου, καθώς και τους γονείς μου για την υποστήριξή τους τόσο κατά τη διάρκεια των σπουδών μου όσο και κατά την εκπόνηση της μεταπτυχιακής εργασίας.

Τέλος δεν θα μπορούσα παρά να αφιερώσω την εργασία μου στη γυναίκα μου Κατερίνα και στους υιούς μου, Γιάννη και Θάνο, για τον πολύτιμο χρόνο που τους στέρησα.

**«Επιχειρηματικό σχέδιο ίδρυσης και λειτουργίας προβατοτροφικής μονάδας
δυναμικότητας 500 προβατινών με ιδιοπαραγωγή ζωοτροφών»**

Αντώνιος Ι. Κορνιωτάκης

Περίληψη

Για τη σύσταση μίας νέας επιχείρησης απαιτείται σωρευτικά ο συνδυασμός τριών παραμέτρων. Επιχειρηματικής ιδέας, ομάδας διαχείρισης και κεφαλαίου. Ο «οδικός χάρτης» που βοηθά τον υποψήφιο επιχειρηματία να αποκρυσταλλώσει τις ιδέες και να επικεντρώσει την προσοχή του στην εφαρμογή των κατάλληλων πολιτικών που θα οδηγήσουν στην υλοποίηση των ιδεών αυτών καλείται επιχειρηματικό σχέδιο. Το επιχειρηματικό σχέδιο αποτυπώνει μία μεσο-μακροπρόθεσμη πρόβλεψη για την πορεία της επιχείρησης και τις μεταβολές του εξωτερικού και εσωτερικού περιβάλλοντός της, δίνοντας έμφαση στα πλεονεκτήματα και αναγνωρίζοντας τις αδυναμίες της επιχείρησης. Πάνω από όλα όμως δείχνει τον επιδιωκόμενο στόχο και την ανάλυση της μεθόδου για την επίτευξη του τελικού προορισμού. Σκοπός της παρούσας μεταπτυχιακής εργασίας είναι να παρουσιαστεί και να αξιολογηθεί επενδυτικό σχέδιο για την ίδρυση, εγκατάσταση και λειτουργία μιας προβατοτροφικής μονάδας 500 προβάτων φυλής Χίου στην περιοχή Χάρμα του Νομού Καρδίτσας.

Στο πρώτο κεφάλαιο παρουσιάζονται γενικά στοιχεία που αφορούν την οικονομική σημασία του αγροτικού τομέα και ιδιαίτερα της ζωικής παραγωγής τόσο σε εγχώριο όσο και σε ευρωπαϊκό επίπεδο. Εκτενέστερη αναφορά γίνεται για τον κλάδο της αιγοπροβατοτροφίας, τις προοπτικές και τα προβλήματά του.

Στο δεύτερο κεφάλαιο παρουσιάζονται το όραμα, η αποστολή, η ομάδα διαχείρισης και τα προϊόντα της υπό σύστασης επιχείρησης, αναλύοντας τον τρόπο σκέψης και λήψης αποφάσεων της διοίκησης για σημαντικές παραμέτρους του επενδυτικού έργου, όπως η περιοχή εγκατάστασης της μονάδας και η επιλογή των κατάλληλων κτηνοτροφικών εγκαταστάσεων και ζωικού κεφαλαίου. Ταυτόχρονα γίνεται μία πρώτη προσέγγιση του πλάνου παραγωγής που θα ακολουθήσει η διοίκηση, καθώς και μία ανάλυση του σκεπτικού της στρατηγικής της απόφασης για ιδιοπαραγωγή ζωοτροφών.

Στο τρίτο κεφάλαιο γίνεται αναφορά στο στρατηγικό προγραμματισμό της επιχείρησης με ανάλυση τόσο του εξωτερικού περιβάλλοντος εντός του οποίου δραστηριοποιείται (ανάλυση PEST, ανάλυση των πέντε δυνάμεων του PORTER και ανάλυση συμπεριφοράς

καταναλωτή) όσο και του εσωτερικού της περιβάλλοντος, με σκοπό να αναδειχθούν τα δυνατά και αδύνατα σημεία, οι ευκαιρίες και απειλές (ανάλυση SWOT). Στη συνέχεια επιχειρείται μέσω της τμηματοποίησης της αγοράς ο καθορισμός της αγοράς στόχου και αναλύεται το μίγμα μάρκετινγκ (Προϊόν, Διανομή, Προβολή, Τιμολόγηση). Στο τέλος παρατίθεται μία σύντομη αναφορά στο μακροχρόνιο στρατηγικό σχεδιασμό της επιχείρησης.

Στο τέταρτο κεφάλαιο παρουσιάζεται η χρηματοοικονομική ανάλυση της επιχείρησης με αναφορά στο αρχικό κόστος εγκατάστασης και τις πηγές χρηματοδότησής του και εκτενή αναφορά στο κόστος παραγωγής ζωοτροφών, στο κόστος διατροφής και στο λειτουργικό κόστος της μονάδας. Στη συνέχεια βάσει των παραμέτρων που καθορίζονται στο μοντέλο παραγωγής υπολογίζονται, μέσω της χρήσης των υπολογιστικών φύλλων (Excel), τα προβλεπόμενα αποτελέσματα χρήσεων, οι ταμιακές ροές και οι ισολογισμοί για μία περίοδο 10 ετών ενώ ακολουθεί η αξιολόγηση της επένδυσης με τη μέθοδο της καθαρής παρούσας αξίας, του εσωτερικού βαθμού απόδοσης και της περιόδου επανείσπραξης κεφαλαίου. Τέλος γίνεται μία σύγκριση αποτελεσμάτων μεταξύ του κανονικού και ενός δυσμενούς σεναρίου και παρατίθεται μία προσωπική αξιολόγηση του συγγραφέα κατά πόσο είναι συμφέρουσα μία επένδυση στο κλάδο της αιγοπροβατοτροφίας βάσει της ανάλυσης που έχει προηγηθεί.

**“Investment plan regarding the settlement and operation of a 500 Chios Ewes
capacity sheep breeding with feed production ”**

Antonios I. Korniotakis

Abstract

The establishment of a new business requires cumulatively the combination of three parameters. Business concept, management team and capital. The "road map" to help the entrepreneur candidate to crystallize ideas and to focus on the implementation of appropriate policies that will lead to the realization of these ideas is called business plan. The business plan reflects a medium to long term forecast of the business course, as well as the changes of the external and internal business environment by emphasizing the advantages and recognizing the weaknesses of the company. But above all it shows the objective and analytic method to reach the final target. The purpose of this thesis is to present and evaluate an investment project for the establishment, installation and operation of a 500 Chios breed sheep capacity unit in the area Harma of Karditsa region.

The first chapter provides general information on the economic importance of the agricultural sector, particularly livestock production, both domestically and at a European level. A more detailed reference is made to the prospects and problems of the sheep and goat sector.

The second chapter presents the vision, the mission, the management team and the products of the new founded company, analyzing the way of thinking and making management decisions on important aspects of the investment project, such as the installation area of the unit and the choice of appropriate livestock buildings and livestock. At the same time there is a first approach to the production plan that will be followed by the management team and an analysis of the grounds of feed production strategic decision.

The third chapter refers to the strategic planning of the company by analyzing both the external environment in which it operates (PEST analysis, PORTER analysis and consumer behavior analysis) and the internal environment, in order to highlight the strengths and weaknesses, as well as the opportunities and threats of the business concept (SWOT analysis). Then, through segmentation, the target market is defined followed by an analysis of the marketing mix 4Ps (Product, Place, Promotion, Pricing). In the end, a brief reference to the long-term strategic planning of the company is presented.

The fourth chapter presents the financial analysis of the company with reference to the initial installation cost and its funding sources and extensive reference to feed costs, the maintenance costs and the operating costs of the unit. Then based on the parameters specified in the production model, the operating results, the cash flows and the balance sheets for a period of 10 fiscal years followed by an assessment of the investment with the net present value method, IRR and capital payback period are being calculated, through the use of spreadsheets (Excel). Finally, a comparison of results between the standard and an adverse scenario is presented, followed by a personal evaluation of the writer whether it is profitable or not, to proceed in an investment in the sheep and goat industry based on the analysis that preceded.

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

ΣΥΝΤΜΗΣΕΙΣ (κατά αλφαβητική σειρά)	12
Ευρετήριο Διαγραμμάτων.....	13
Ευρετήριο Πινάκων	14
Ευρετήριο Εικόνων.....	17
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1 – Ο ΚΛΑΔΟΣ ΤΗΣ ΚΤΗΝΟΤΡΟΦΙΑΣ ΚΑΙ Η ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΣΗΜΑΣΙΑ ΤΟΥ.....	18
1. 1 Ο αγροτικός τομέας	18
1. 2 Η ζωική παραγωγή.....	20
1. 3 Ο κλάδος της αιγοπροβατοτροφίας	28
1. 4 Πρόβειο γάλα και πρόβειο κρέας.....	34
1. 5 Ο κλάδος των γαλακτοκομικών προϊόντων	35
1. 6 Προβλήματα κλάδου αιγοπροβατοτροφίας	37
1. 7 Συμπέρασμα.....	39
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2 - ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ.....	41
2. 1 Γενικά.....	41
2. 2 Περιοχή εγκατάστασης της μονάδας	43
2. 3 Σταβλικές εγκαταστάσεις.....	47
2. 4 Ζωικό κεφάλαιο	52
2. 5 Πλάνο παραγωγής.....	56
2. 6 Διατροφή.....	58
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3 - ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΣ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΣ.....	64
3. 1 Ανάλυση εξωτερικού περιβάλλοντος	64
3. 1. 1 Ανάλυση μακρο – περιβάλλοντος (ΑΝΑΛΥΣΗ PEST)	64
3. 1. 1. 1 Πολιτικό - Νομικό Περιβάλλον.....	64
3. 1. 1. 2 Οικονομικό Περιβάλλον.....	70
3. 1. 1. 3 Κοινωνικό Περιβάλλον.....	77
3. 1. 1. 4 Τεχνολογικό Περιβάλλον	81
3. 1. 2 Ανάλυση μικρο - περιβάλλοντος (ΑΝΑΛΥΣΗ PORTER).....	84
3. 1. 2. 1 Απειλή εισόδου νέων επιχειρήσεων	84
3. 1. 2. 2 Διαπραγματευτική δύναμη προμηθευτών.....	86
3. 1. 2. 3 Διαπραγματευτική δύναμη αγοραστών	88
3. 1. 2. 4 Ένταση Ανταγωνισμού.....	89
3. 1. 2. 5 Απειλή υποκατάστατων προϊόντων	90
3. 1. 3 Ανάλυση συμπεριφοράς καταναλωτή	91

3. 1. 3. 1 Πολιτιστικοί.....	91
3. 1. 3. 2 Κοινωνικοί.....	93
3. 1. 3. 3 Προσωπικοί	95
3. 1. 3. 4 Ψυχολογικοί.....	97
3. 2 Ανάλυση εσωτερικού περιβάλλοντος	98
3. 2. 1 Πάγιος εξοπλισμός	98
3. 2. 2 Σύστημα διαχείρισης μονάδας.....	98
3. 2. 2. 1 Υγεία των ζώων	98
3. 2. 2. 2 Διατροφή των ζώων.....	100
3. 2. 2. 3 Ευζωία των ζώων (animal welfare)	100
3. 2. 2. 4 Αειφορία περιβάλλοντος	101
3. 2. 3 Χρηματοοικονομική θέση εταιρείας	102
3. 2. 4 Βαθμός εξειδίκευσης ανθρώπινων πόρων.....	103
3. 3 Ανάλυση SWOT	103
3. 4 Τμηματοποίηση.....	106
3. 4. 1 Τμηματοποίηση αγοράς (MARKETING SEGMENTATION).....	106
3. 4. 2 Στόχευση (TARGETING).....	107
3. 4. 3 Τοποθέτηση (POSITIONING)	109
3. 5 Μίγμα Marketing (MARKETING MIX).....	109
3. 5. 1 Προϊόν (PRODUCT).....	109
3. 5. 2 Διανομή (PLACE).....	110
3. 5. 3 Προβολή (PROMOTION).....	112
3. 5. 4 Τιμολόγηση (PRICE)	113
3. 6 Μακροχρόνια Στρατηγική	117
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4 - ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ	118
4. 1 Αρχικό κόστος επένδυσης και χρηματοδότηση.....	118
4. 1. 1 Έξοδα ίδρυσης και πρώτης εγκατάστασης.....	118
4. 1. 2 Αγορά οικοπέδου.....	118
4. 1. 3 Κτηνοτροφικές εγκαταστάσεις.....	118
4. 1. 4 Αποθήκη ζωοτροφών θερμοκηπιακού τύπου.....	121
4. 1. 5 Περιφράξη εγκαταστάσεων και διαμόρφωση περιβάλλοντος χώρου	122
4. 1. 6 Διαχείριση αποβλήτων	122
4. 1. 7 Κόστος εγκατάστασης φυτείας.....	123
4. 1. 8 Προϋπολογισμός έργου	125
4. 2 Κόστος παραγωγής	127
4. 2. 1 Κόστος παραγωγής μηδικής.....	127
4. 2. 2 Κόστος διατροφής	132

4. 2. 2. 1 Τιμές ζωοτροφών.....	132
4. 2. 2. 2 Διατροφή προβατινών γαλακτοπαραγωγής.....	133
4. 2. 2. 2. 1 Διατροφή κατά την γαλακτική περίοδο.....	133
4. 2. 2. 2. 2 Διατροφή κατά την περίοδο των οχειών.....	135
4. 2. 2. 2. 3 Διατροφή κατά την Ξηρά Περίοδο.....	135
4. 2. 2. 3 Διατροφή αρνιών.....	137
4. 2. 2. 4 Διατροφή αρνάδων.....	139
4. 2. 2. 5. Διατροφή κριών.....	140
4. 2. 3 Κόστος σφαγής.....	142
4. 2. 4 Κόστος περισυλλογής νεκρών ζώων.....	142
4. 2. 5 Κόστος Μισθοδοσίας.....	142
4. 2. 6 Κόστος κτηνιατρικής περίθαλψης.....	143
4. 2. 7 Κόστος αχύρου για στρωμνή.....	143
4. 2. 8 Κόστος ασφάλισης ζωικού πληθυσμού.....	143
4. 2. 9 Λοιπές Δαπάνες που βαρύνουν το κόστος παραγωγής.....	144
4. 3 Κόστος διοικητικής λειτουργίας.....	145
4. 3. 1 Αποσβέσεις.....	145
4. 3. 2 Λοιπά κόστη διοίκησης.....	146
4. 3. 3 Κόστος χρηματοοικονομικής λειτουργίας.....	146
4. 5. Χρηματοοικονομική ανάλυση.....	146
4. 5. 1 Παράμετροι χρηματοοικονομικής ανάλυσης.....	146
4. 5. 2 Εξέλιξη ζωικού πληθυσμού.....	151
4. 5. 2 Μητρώο Παγίων.....	154
4. 5. 3 Οικονομικές Καταστάσεις.....	159
4. 5. 3. 1 Αποτελέσματα χρήσης περιόδου 20x0 – 20x10.....	159
4. 5. 3. 2 Ισολογισμοί περιόδου 20x0 – 20x10.....	165
4. 5. 3. 3 Καταστάσεις Ταμειακών Ροών περιόδου 20x0 – 20x10.....	167
4. 5. 4 Αξιολόγηση Επένδυσης.....	168
4. 5. 4. 1 Γενικά.....	168
4. 5. 4. 2 Καθαρή Παρούσα Αξία.....	169
4. 5. 4. 3 Εσωτερικός Βαθμός Απόδοσης.....	170
4. 5. 4. 4 Περίοδος επανείσπραξης του κεφαλαίου.....	171
4. 5. 5 Συμπεράσματα από την ανάλυση του βασικού σεναρίου.....	171
4. 5. 6 Δυσμενές σενάριο.....	173
4. 5. 7 Επένδυση στην προβατοτροφία; Ευκαιρία υπό προϋποθέσεις.....	175
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.....	178
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Α.....	182

5. 1 Επιφάνεια σταβλισμού προβάτων.....	182
5. 2 Ελάχιστες αποστάσεις πτηνο-κτηνοτροφικών εγκαταστάσεων	182
5. 3 Επιτροπή Σταβλισμού.....	185
5. 4 Έκθεση Γεωτεχνικού Συμβούλου.....	185
5. 5 Περιβαλλοντική Αδειοδότηση Κτηνοτροφικών Εγκαταστάσεων	187
5. 6 Περιβαλλοντικές επιπτώσεις.....	188
5. 7 Κώδικας Ορθής Γεωργικής Πρακτικής	191
5. 8 Κοινοτικές ενισχύσεις για τον κλάδο της αιγοπροβατοτροφίας περιόδου 2001-2014	193
5. 9 Νέα Κοινή Αγροτική Πολιτική 2015 - 2020.....	196
5. 10 Νέος Αναπτυξιακός Νόμος 4399/2016.....	198
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Β.....	202
5. 11 Ελληνικά ΠΟΠ τυριά.....	202
5. 12 Επιχειρήσεις παραγωγής και εμπορίας ζωοτροφών	209
5. 13 Επιστολή της εταιρείας ΔΩΔΩΝΗ Α. Ε.....	214
5. 14 Πρόληψη και αντιμετώπιση διαφόρων λοιμώδων νοσημάτων των αιγοπροβάτων .	218
5. 15 Βιομηχανία εκτροφής ζώων και περιβάλλον.....	221
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Γ224	
5. 16 Οικονομικές καταστάσεις για δυσμενές σενάριο	224

ΣΥΝΤΥΜΗΣΕΙΣ (κατά αλφαβητική σειρά)

ΑΑΠ.	: Ακαθάριστη Αξία Παραγωγής
ΑΕΠ.	: Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν
ΑΠΑ.	: Ακαθάριστη Προστιθέμενη Αξία
ΔΤΚ.	: Δείκτης Τιμών Καταναλωτή
ΕΕ.	: Ευρωπαϊκή Ένωση
ΕΚΕ.	: Ελάχιστη Καλλιεργούμενη Έκταση
ΕΛΠ.	: Ελληνικά Λογιστικά Πρότυπα
ΕΧΚ.	: Ελάχιστη Χωρητικότητα Κοπροσωρού
ΗΟΑ.	: Ημερήσιος Όγκος Αποβλήτων
ΗΠΚ.	: Ημερήσια Ποσότητα Κόπρου
ΗΠΟ.	: Ημερήσια Ποσότητα Ούρων
ΚΑΠ.	: Κοινή Αγροτική Πολιτική
ΚΚ.	: Κεφάλαιο Κίνησης
ΚΟΓΠ.	: Κώδικας Ορθής Γεωργικής Πρακτικής
ΚΤΡ.	: Καθαρές Ταμειακές Ροές
ΜΜΖ.	: Μονάδες Μεγάλων Ζώων
ΜΠΕ.	: Μελέτη Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων
ΟΜΧ.	: Ολική Μικροβιακή Χλωρίδα
ΟΖΒ.	: Ολικό Ζωικό Βάρος
ΠΠΔ.	: Πρότυπες Περιβαλλοντικές Δεσμεύσεις
ΣΒ.	: Σωματικό Βάρος
ΣΥΑΛ.	: Στερεό Υπόλειμμα Άνευ Λίπους
ΧΖ.	: Χονδροειδείς Ζωοτροφές
ΥΑ.	: Υπουργική Απόφαση

Ευρετήριο Διαγραμμάτων

Διάγραμμα 1:	Η ακαθάριστη αγροτική αξία περιόδου 1969 - 2014 στην Ελλάδα.....	18
Διάγραμμα 2:	Συμμετοχή αγροτικής παραγωγής Ελλάδας στην αγροτική παραγωγή της ΕΕ-27.....	19
Διάγραμμα 3:	Συμμετοχή αγροτικής παραγωγής κρατών-μελών στην αγροτική παραγωγή της ΕΕ-28	20
Διάγραμμα 4:	Σύγκριση ζωικής και φυτικής παραγωγής για την περίοδο 1993-2015	21
Διάγραμμα 5:	Ζωική παραγωγή ως ποσοστό της ΑΑΠ της γεωργικής παραγωγής για την περίοδο 1993-2015	22
Διάγραμμα 6:	Σύγκριση ζωικής παραγωγής Ελλάδας και Ε.Ε. ως ποσοστό της ΑΑΠ της γεωργικής παραγωγής για την περίοδο 2003-2015.....	23
Διάγραμμα 7:	Συμμετοχή ζωικής παραγωγής κρατών μελών στην ζωική παραγωγή της Ε.Ε.-28.....	24
Διάγραμμα 8:	Αξία ζωικής παραγωγής 2012 σε εκατ. ευρώ	25
Διάγραμμα 9:	Αριθμός αιγοπροβατοτροφικών εκμεταλλεύσεων περιόδου 2002-2015	29
Διάγραμμα 10:	Εξέλιξη αριθμού παραγωγών και παραγωγής αιγοπρόβειου γάλακτος.....	31
Διάγραμμα 11:	Εκτρεφόμενος αριθμός αιγοπροβάτων στην Ε. Ε. 2013	33
Διάγραμμα 12:	ΑΕΠ 2008 - 2015 σε Σταθερές Τιμές έτους βάσης 2010 και Ποσοστά Ετήσιας και Προοδευτικής Μεταβολής	70
Διάγραμμα 13:	Σύγκριση Ποσοστού Ανεργίας Ελλάδας - Μέσου Όρου Ε.Ε.28	72
Διάγραμμα 14:	Δείκτης Τιμών Καταναλωτή 2008 - 2016.....	74
Διάγραμμα 15:	Ανταγωνιστικότητα ελληνικής οικονομίας ανά κατηγορία	74
Διάγραμμα 16:	Εξαγωγές περιόδου 2009 – 2015 σε δις. ευρώ.....	75
Διάγραμμα 17:	Ποσοστό εξαγωγών ανά χώρα	76
Διάγραμμα 18:	Μόνιμος πληθυσμός κατά ομάδες υπηκοοτήτων.....	78
Διάγραμμα 19:	Απασχολούμενοι ανά τομέα παραγωγής.....	81
Διάγραμμα 20:	Επιδόσεις Καινοτομίας 2015	82
Διάγραμμα 21:	Ανάπτυξη του δείκτη καινοτομίας της Ελλάδας 2007 - 2014	83
Διάγραμμα 22:	Δηλωθείσα ποσότητα και μέση τιμή γάλακτος περιόδου 2002 - 2015.....	114
Διάγραμμα 23:	Δηλωθείσα ποσότητα και μέση τιμή γάλακτος περιφέρειας Θεσσαλίας περιόδου 2011 – 2015	115
Διάγραμμα 24:	Πληθυσμός ζωικού κεφαλαίου εκμετάλλευσης ανά μήνα.....	152
Διάγραμμα 25:	Πληθυσμός ζωικού κεφαλαίου στο τέλος κάθε χρόνου.....	152
Διάγραμμα 26:	Ετήσιος αριθμός απομακρύνσεων ανά είδος	153
Διάγραμμα 27:	Ετήσια παραγωγή γάλακτος εκμετάλλευσης ανά έτος	154

Ευρετήριο Πινάκων

Πίνακας 1:	Κτηνοτροφική παραγωγή σε χιλ. τόνους 1991 - 2013.....	24
Πίνακας 2:	Εξέλιξη της παραγωγής γάλακτος σε χιλ. τον. 2010 - 2012.....	25
Πίνακας 3:	Εξέλιξη της παραγωγής κρέατος σε χιλ. τον. 2010 - 2014.....	26
Πίνακας 4:	Εισαγωγές κυριότερων ζωικών προϊόντων.....	27
Πίνακας 5:	Το ισοζύγιο ζωικών προϊόντων (σε εκατ. €).....	27
Πίνακας 6:	Εκμεταλλεύσεις και αριθμός ζώων 2012 - 2015.....	28
Πίνακας 7:	Εκμεταλλεύσεις προβατοειδών κατά τάξεις μεγέθους 2009-2011.....	30
Πίνακας 8:	Εκμεταλλεύσεις προβατοειδών κατά τάξεις μεγέθους 2002-2015.....	30
Πίνακας 9:	Σύσταση πρόβειου γάλακτος.....	34
Πίνακας 10:	Δομή ζωικού κεφαλαίου εκμετάλλευσης.....	58
Πίνακας 11:	Ποσοστό Ανεργίας 2014 - 2015 ανά ηλικιακή ομάδα.....	73
Πίνακας 12:	Πίνακας Μόνιμος πληθυσμός κατά φύλο και ομάδες ηλικιών.....	77
Πίνακας 13:	Μόνιμος πληθυσμός κατά ομάδες υπηκοοτήτων.....	78
Πίνακας 14:	Νοικοκυριά κατά αριθμό μελών.....	79
Πίνακας 15:	Προσδοκώμενη ζωή στις χώρες της Ε.Ε.....	80
Πίνακας 16:	Ενδεικτικές τιμές Πρόβειου κρέατος € / Kg Περιόδου 2010 – 2016.....	116
Πίνακας 17:	Υπολογισμός ελάχιστης επιφάνειας κοπροσωρού για τις ανάγκες της μονάδας.....	123
Πίνακας 18:	Ανάλυση κόστους εγκατάστασης μηδικής.....	124
Πίνακας 19:	Ανάλυση κόστους εγκατάστασης κτηνοτροφικής μονάδας.....	125
Πίνακας 20:	Μέγιστη ποσότητα τριφυλλίου για κάλυψη αναγκών της μονάδας.....	128
Πίνακας 21:	Δεδομένα καλλιέργειας μηδικής.....	128
Πίνακας 22:	Υπολογισμός ετήσιου κόστους παραγωγής μηδικής.....	129
Πίνακας 23:	Ανάλυση δαπανών καλλιέργειας μηδικής.....	129
Πίνακας 24:	Τιμές ζωοτροφών.....	132
Πίνακας 25:	Μίγμα Γαλακτοπαραγωγής Προβατινών.....	134
Πίνακας 26:	Κόστος διατροφής προβατίνας.....	136
Πίνακας 27:	Μίγμα θηλασμού αρνιών.....	138
Πίνακας 28:	Κόστος διατροφής αρνιού μέχρι τον απογαλακτισμό.....	138
Πίνακας 29:	Μίγμα αρνάδων.....	139
Πίνακας 30:	Κόστος διατροφής αρνάδων.....	140
Πίνακας 31:	Συνολικό κόστος ανάπτυξης αρνάδας.....	140
Πίνακας 32:	Ημερήσια διατροφή κριών.....	141
Πίνακας 33:	Ετήσιο κόστος διατροφής κριών.....	141
Πίνακας 34:	Κόστος σφαγής ζωικού κεφαλαίου.....	142
Πίνακας 35:	Απόδοση προβατίνας σε ημερήσιο γάλα ανά γαλακτική περίοδο.....	148

Πίνακας 36:	Μητρώο παγίων χρήσης 20x1	154
Πίνακας 37:	Μητρώο παγίων χρήσης 20x2.....	155
Πίνακας 38:	Μητρώο παγίων χρήσης 20x3.....	155
Πίνακας 39:	Μητρώο παγίων χρήσης 20x4.....	156
Πίνακας 40:	Μητρώο παγίων χρήσης 20x5.....	156
Πίνακας 41:	Μητρώο παγίων χρήσης 20x6.....	157
Πίνακας 42:	Μητρώο παγίων χρήσης 20x7.....	157
Πίνακας 43:	Μητρώο παγίων χρήσης 20x8.....	158
Πίνακας 44:	Μητρώο παγίων χρήσης 20x9.....	158
Πίνακας 45:	Μητρώο παγίων χρήσης 20x10.....	159
Πίνακας 46:	Αναμενόμενα αποτελέσματα χρήσεων 20x0 – 20x5	160
Πίνακας 47:	Αναμενόμενα αποτελέσματα χρήσεων 20x6 – 20x10	160
Πίνακας 48:	Συνολικά έσοδα εκμετάλλευσης περιόδου 20x1 – 20x10	161
Πίνακας 49:	Συνολικό κόστος λειτουργίας εκμετάλλευσης περιόδου 20x0 – 20x10	162
Πίνακας 50:	Υπολογισμός υπολειμματικής αξίας	163
Πίνακας 51:	Υπολογισμός υπολειμματικής αξίας ζωικού κεφαλαίου.....	164
Πίνακας 52:	Αναπόσβεστο υπόλοιπο παγίων χρήσης 20x10	164
Πίνακας 53:	Υπολογισμός κερδών από την εκποίηση περιουσιακών στοιχείων	164
Πίνακας 54:	Χρηματοοικονομικές καταστάσεις περιόδου 20x0 – 20x5.....	165
Πίνακας 55:	Χρηματοοικονομικές καταστάσεις περιόδου 20x6 – 20x10.....	166
Πίνακας 56:	Κατάσταση ταμειακών ροών περιόδου 20x0 – 20x5.....	167
Πίνακας 57:	Κατάσταση ταμειακών ροών περιόδου 20x6 – 20x10.....	168
Πίνακας 58:	Αναμενόμενες ταμειακές ροές επένδυσης	170
Πίνακας 59:	Σύγκριση βασικού και δυσμενούς σεναρίου.....	174
Πίνακας 60:	Ελάχιστη ή συνιστώμενη επιφάνεια σταβλισμού προβάτων	182
Πίνακας 61:	Ερωτηματολόγιο Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων.....	188
Πίνακας 62:	Ποσοτικά χαρακτηριστικά παραγόμενων αποβλήτων ανά είδος ζώου.....	192
Πίνακας 63:	Αναλογία κοπριάς και ούρων (%) κατά βάρος στα παραγόμενα απόβλητα.....	193
Πίνακας 64:	Ενδεικτική περιεκτικότητα σε άζωτο (μέσες τιμές) χωνεμένων στερεών αποβλήτων.....	193
Πίνακας 65:	Ποσοστά ενίσχυσης του Ν. 4399/2016.....	201
Πίνακας 66:	Κατάλογος τυριών Προστατευόμενης Ονομασίας Προέλευσης (ΠΟΠ) & Προστατευόμενης Γεωγραφικής Ένδειξης (ΠΓΕ) στα πλαίσια του Καν. (ΕΟΚ) αριθ. 510/06 του Συμβουλίου.....	203
Πίνακας 67:	Επιχειρήσεις παραγωγής και εμπορίας ζωοτροφών περιφέρειας Καρδίτσας.....	209
Πίνακας 68:	Μητρώο παγίων χρήσης 20x1 (Δυσμενές σενάριο).....	224
Πίνακας 69:	Μητρώο παγίων χρήσης 20x2 (Δυσμενές σενάριο).....	224
Πίνακας 70:	Μητρώο παγίων χρήσης 20x3 (Δυσμενές σενάριο).....	225

Πίνακας 71:	Μητρώο παγίων χρήσης 20x4 (Δυσμενές σενάριο).....	225
Πίνακας 72:	Μητρώο παγίων χρήσης 20x5 (Δυσμενές σενάριο).....	226
Πίνακας 73:	Μητρώο παγίων χρήσης 20x6 (Δυσμενές σενάριο).....	226
Πίνακας 74:	Μητρώο παγίων χρήσης 20x7 (Δυσμενές σενάριο).....	227
Πίνακας 75:	Μητρώο παγίων χρήσης 20x8 (Δυσμενές σενάριο).....	227
Πίνακας 76:	Μητρώο παγίων χρήσης 20x9 (Δυσμενές σενάριο).....	228
Πίνακας 77:	Μητρώο παγίων χρήσης 20x10 (Δυσμενές σενάριο).....	228
Πίνακας 78:	Αναμενόμενα αποτελέσματα χρήσεων 20x0 – 20x5 (Δυσμενές σενάριο) ...	229
Πίνακας 79:	Αναμενόμενα αποτελέσματα χρήσεων 20x6 – 20x10 (Δυσμενές σενάριο) .	229
Πίνακας 80:	Χρηματοοικονομικές καταστάσεις περιόδου 20x0 – 20x5 (Δυσμενές σενάριο).....	230
Πίνακας 81:	Χρηματοοικονομικές καταστάσεις περιόδου 20x6 – 20x10 (Δυσμενές σενάριο).....	231
Πίνακας 82:	Κατάσταση ταμειακών ροών περιόδου 20x0 – 20x5 (Δυσμενές σενάριο)...	232
Πίνακας 83:	Κατάσταση ταμειακών ροών περιόδου 20x6 – 20x10 (Δυσμενές σενάριο).	233
Πίνακας 84:	Αναμενόμενες ταμειακές ροές επένδυσης (Δυσμενές σενάριο)	233

Ευρετήριο Εικόνων

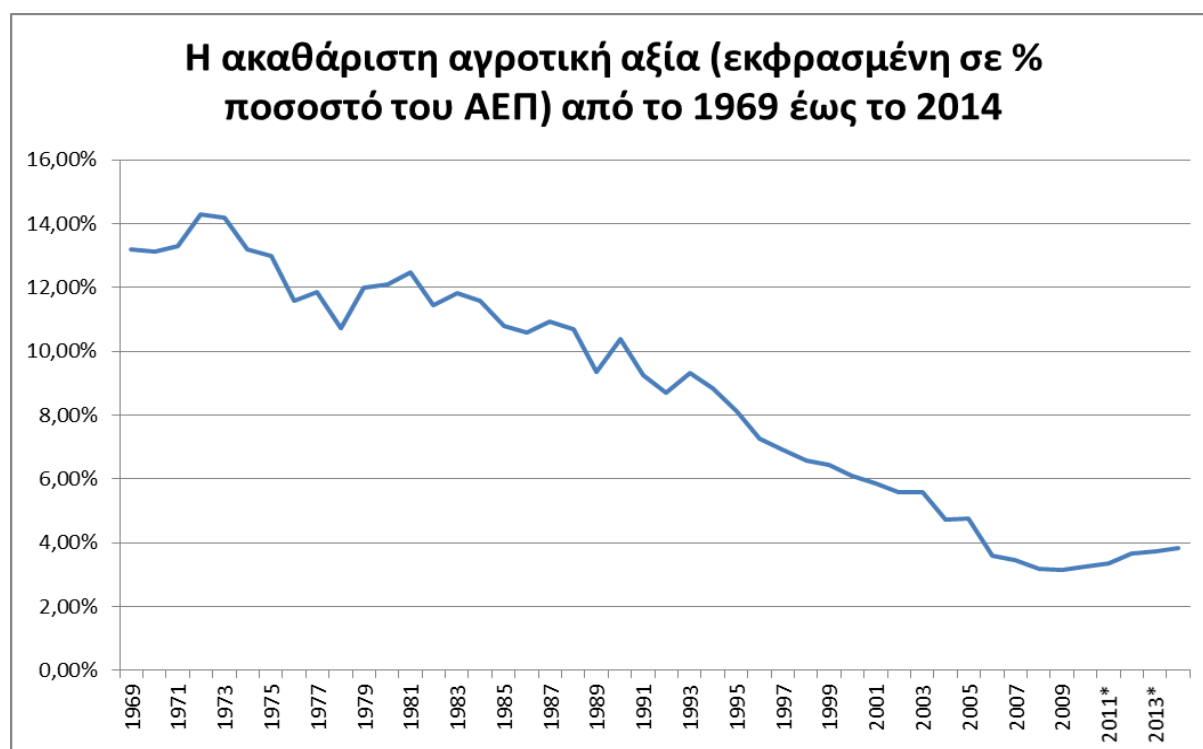
Εικόνα 1:	Αγροτεμάχιο 76 στρεμμάτων στην περιοχή Χάρμα του Νομού Καρδίτσας διαθέσιμο προς πώληση	44
Εικόνα 2:	Αγροτικός δρόμος που συνδέει το αγροτεμάχιο	45
Εικόνα 3:	Παλαιά αγροτική αποθήκη 120 τ. μ. εντός του οικοπέδου	46
Εικόνα 4:	Υποτυπώδεις σταβλικές εγκαταστάσεις.....	47
Εικόνα 5:	Σύγχρονη προβατοτροφική μονάδα θερμοκηπιακού τύπου.....	48
Εικόνα 6:	Προτεινόμενη προβατοτροφική μονάδα θερμοκηπιακού τύπου.....	49
Εικόνα 7:	Χώρος διαμονής προβάτων σε σύγχρονο προβατοστάσιο θερμοκηπιακού τύπου	51
Εικόνα 8:	Πρόβατο της φυλής Χίου όπου διαφαίνεται ο χαρακτηριστικός χρωματισμός της φυλής	52
Εικόνα 9:	Αρνάκια της φυλής Χίου.....	54
Εικόνα 10:	Κριοί της φυλής Χίου.....	56
Εικόνα 11:	Στρογγυλές μπάλες σανού μηδικής των 450 Kg στην πεδιάδα Μπίνια της Κωπαΐδας.....	62
Εικόνα 12:	Τρέιλερ με ειδική παγολεκάνη για την μεταφορά του γάλακτος.....	111
Εικόνα 13:	Αμελκτικό συγκρότημα 2 σειρών	120
Εικόνα 14:	Παγολεκάνη χωρητικότητας 500 Lt.....	120
Εικόνα 15:	Αποθήκη χονδροειδών ζωοτροφών θερμοκηπιακού τύπου	121
Εικόνα 16:	Μηδική ποικιλίας Prosementi (Medicago sativa)	124

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1 – Ο ΚΛΑΔΟΣ ΤΗΣ ΚΤΗΝΟΤΡΟΦΙΑΣ ΚΑΙ Η ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΣΗΜΑΣΙΑ ΤΟΥ

1. 1 Ο αγροτικός τομέας

Ο αγροτικός τομέας, ο οποίος εκτός από την γεωργία περιλαμβάνει τη δασοκομία, το κυνήγι, την αλιεία και την κτηνοτροφία, αποτελούσε ανέκαθεν δομικό στοιχείο της ελληνικής κοινωνίας καθώς και συστατικό παράγοντα της ελληνικής οικονομίας και ανάπτυξης, τόσο σε εθνικό όσο και σε περιφερειακό επίπεδο. Αυτό φαίνεται και από τη συνεισφορά του στην οικονομία εκφρασμένη σε ποσοστό συμμετοχής στο Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν (Α.Ε.Π). Αν και πριν τη δεκαετία του 1970 η συμμετοχή της αγροτικής παραγωγής στο ΑΕΠ της χώρας ήταν πάνω από 14%, άρχισε διαχρονικά να παρουσιάζει πτωτική τάση, για να καταλήξει το 2014, σύμφωνα με έκθεση της Παγκόσμιας Τράπεζας, στο 3,84% του ΑΕΠ. Η αγροτική παραγωγή αν και έχει συρρικνωθεί σημαντικά ως ποσοστό του ΑΕΠ, εξακολουθεί να βρίσκεται πάνω από τον αντίστοιχο μέσο όρο των υπολοίπων κρατών - μελών της Ε.Ε., καταδεικνύοντας με αυτόν τον τρόπο τη σημασία που διαδραματίζει στην οικονομία της χώρας μας.

Διάγραμμα 1: Η ακαθάριστη αγροτική αξία περιόδου 1969 - 2014 στην Ελλάδα

Πηγή: Παγκόσμια Τράπεζα, 2015

Η συρρίκνωση αυτή του αγροτικού τομέα ως ποσοστό του ΑΕΠ, ιδιαίτερα από τη δεκαετία του 1990 και μετά, εκτός από τα διαρθρωτικά προβλήματα της ελληνικής γεωργίας, όπως αυξημένες επιδοτήσεις που λειτουργούσαν ανασταλτικά στην προσπάθεια αναβάθμισης του γεωργικού προϊόντος, το μικρό μέγεθος των εκμεταλλεύσεων, το χαμηλό μορφωτικό επίπεδο και ο χαμηλός βαθμός εκμηχάνισης, δικαιολογείται απόλυτα και από την υπέρμετρη μεγέθυνση του τριτογενούς τομέα παραγωγής.

Ανάλογη συρρίκνωση παρατηρείται και στη συμμετοχή της ελληνικής αγροτικής παραγωγής ως ποσοστό του συνόλου της αγροτικής παραγωγής της Ε.Ε. Το 2003 ο αγροτικός τομέας της Ελλάδας αποτελούσε το 3,61% της αγροτικής παραγωγής της ΕΕ-27, ενώ το αντίστοιχο ποσοστό για το 2015 είναι 2,59%.

Διάγραμμα 2: Συμμετοχή αγροτικής παραγωγής Ελλάδας στην αγροτική παραγωγή της ΕΕ-27

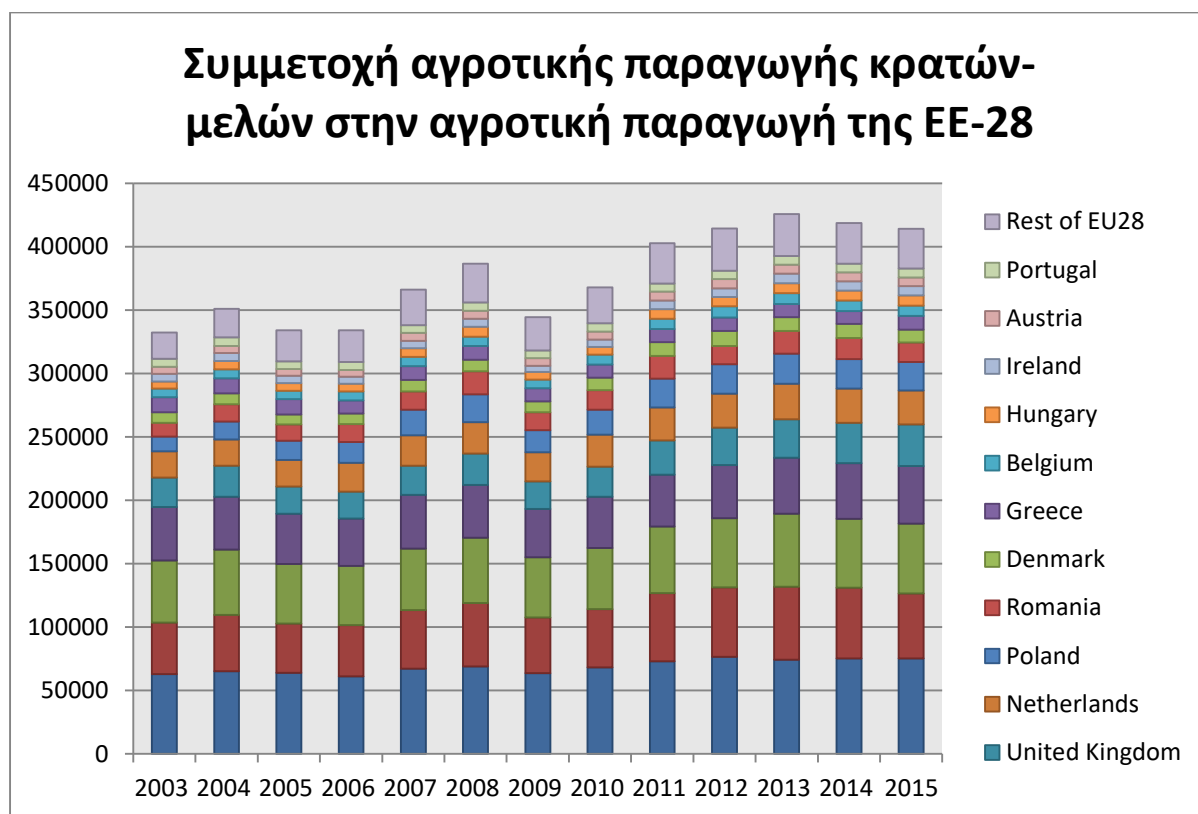
Πηγή: Eurostat, 2016

Θα πρέπει να τονίσουμε όμως στο σημείο αυτό, ότι κατά την παραπάνω χρονική περίοδο η αγροτική παραγωγή της Ελλάδας παρέμεινε σταθερή παρουσιάζοντας μικρές μόνο διακυμάνσεις. Μία εύλογη ερμηνεία για την μείωση του ποσοστού συμμετοχής της Ελλάδας στο σύνολο της αγροτικής παραγωγής της Ε.Ε. είναι ότι με τις διευρύνσεις που πραγματοποιήθηκαν από το 2004 και μετά εντάχθηκαν χώρες με σημαντική αγροτική παραγωγή, προεξέχουσες των οποίων είναι η Πολωνία και η Ρουμανία και κατά δεύτερο λόγο η Βουλγαρία και η Τσεχία.

Η χώρα με την μεγαλύτερη αγροτική παραγωγή στην Ε.Ε.28 είναι η Γαλλία (17,95% επί του συνόλου της αγροτικής παραγωγής) και ακολουθούν με σειρά η Ιταλία (13,19%), η

Γερμανία (12,23%), η Ισπανία (10,87%), το Ηνωμένο Βασίλειο (7,83%), η Ολλανδία (6,38%), η Πολωνία (5,34%), η Ρουμανία (3,69%), η Ελλάδα (2,54%) και η Δανία (2,45%) επί του συνόλου της αγροτικής παραγωγής.

Διάγραμμα 3: Συμμετοχή αγροτικής παραγωγής κρατών-μελών στην αγροτική παραγωγή της ΕΕ-28

Πηγή: Eurostat, 2016

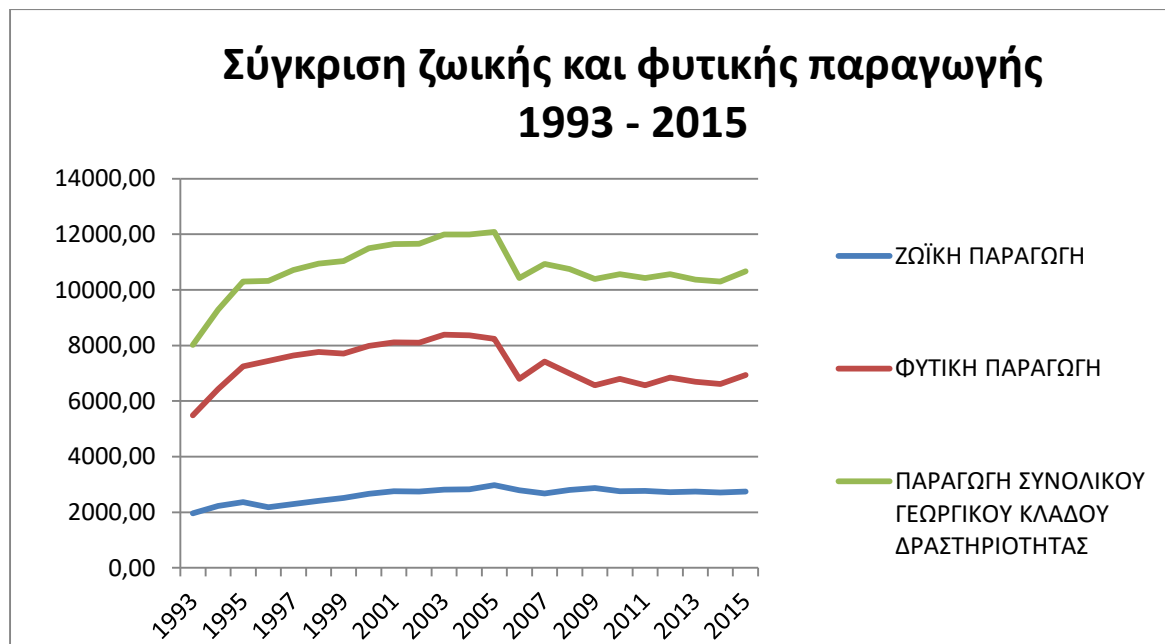
1. 2 Η ζωική παραγωγή

Η κτηνοτροφία αποτελεί κλάδο της πρωτογενούς παραγωγής με εξέχουσα σημασία για τη χώρα μας λόγω της μεγάλης παράδοσής της, αλλά και της συμβολής της τόσο στην περιφερειακή αγροτική ανάπτυξη όσο και στη διατήρηση του κοινωνικού ιστού της υπαίθρου. Πριν την 10ετία του 1960 δεν υπήρχαν εκμεταλλεύσεις με αποκλειστική ή κύρια κατεύθυνση τη ζωική παραγωγή, με εξαίρεση κάποιες παραδοσιακής μορφής αιγοπροβατοτροφικές εκμεταλλεύσεις εκτατικής φύσεως (ποιμενικής και νομαδικής αιγοπροβατοτροφίας) και μερικές αγελαδοτροφικές γύρω από τις μεγάλες πόλεις. Η βελτίωση όμως του βιοτικού επιπέδου του ελληνικού πληθυσμού, που συνδέεται άμεσα με τη κατανάλωση κτηνοτροφικών προϊόντων, οδήγησε σταδιακά σε αύξηση της ζήτησης ζωικών

προϊόντων. Η αύξηση αυτή συνοδεύτηκε με την εισαγωγή ζωικών προϊόντων και την καθιέρωση κινήτρων για τη δημιουργία αμιγών και συγκροτημένων μονάδων ζωικής παραγωγής. Αποτέλεσμα αυτών υπήρξε η εμφάνιση πρώτα πτηνοτροφικών και στη συνέχεια χοιροτροφικών μονάδων, οι οποίες λειτουργούν υπό ρυθμιζόμενες συνθήκες, δεν διαφέρουν από περιοχή σε περιοχή και δεν συνδέονται άμεσα με την ύπαρξη εδάφους για την παραγωγή ορισμένων χονδροειδών ζωοτροφών, το οποίο στη χώρα μας θεωρείται περιορισμένος συντελεστής. Παράλληλα, έγινε προσπάθεια δημιουργίας βοοτροφικών και αιγοπροβατοτροφικών μονάδων με ζώα μεγάλης παραγωγικότητας και εντατικής εκτροφής εκεί όπου υπήρχαν οι κατάλληλες εκτάσεις για την παραγωγή των παραπάνω χονδροειδών ζωοτροφών, παρά τις δυσμενείς εδαφολογικές συνθήκες της χώρας μας (Κιτσοπανίδης, 2006).

Στην Ελλάδα, η συμμετοχή της ζωικής παραγωγής στη συνολική γεωργική παραγωγή αγαθών είναι διαχρονικά πολύ μικρότερη σε σχέση με τη συμμετοχή της φυτικής παραγωγής, με την αναλογία μεταξύ ζωικής και φυτικής να κυμαίνεται κατά μέσο όρο στο 1:3. Από το παρακάτω διάγραμμα μπορούμε εύκολα να διαπιστώσουμε ωστόσο, ότι η αξία της ζωικής παραγωγής παρουσιάζει διαχρονικά μία σταθερότητα, σε αντίθεση με την αξία της φυτικής παραγωγής που κατά καιρούς εμφανίζει έντονες διακυμάνσεις.

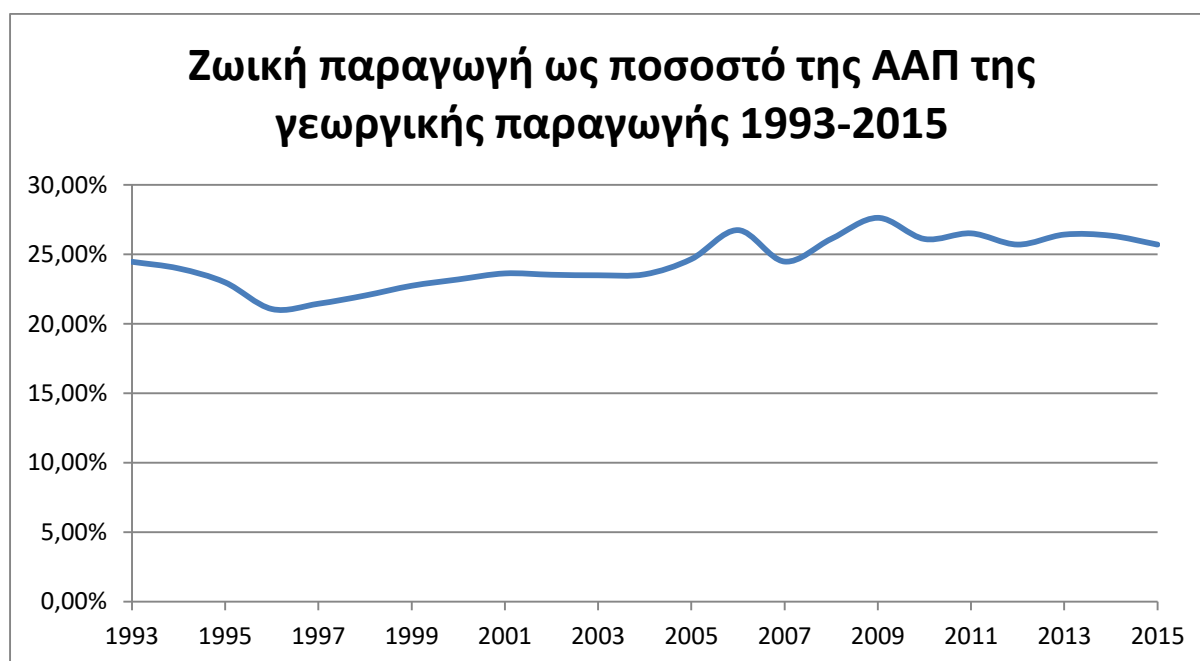
Διάγραμμα 4: Σύγκριση ζωικής και φυτικής παραγωγής για την περίοδο 1993-2015

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ 2016, προσωρινά στοιχεία για τα έτη 2013-2015

Η ζωική παραγωγή για την χρονική περίοδο 1993-2015, σύμφωνα με στοιχεία της ΕΛΣΤΑΤ, κυμάνθηκε από 21,07% έως 27,63% της συνολικής ΑΑΠ της γεωργικής παραγωγής. Από την έναρξη της κρίσης (2009) μέχρι το 2015 παρατηρείται φθίνουσα πορεία του κτηνοτροφικού κλάδου, κυρίως λόγω μείωσης του ζωικού κεφαλαίου και του εργατικού δυναμικού, κάτι που αποτυπώνεται και από τη μείωση της αξίας της ζωικής παραγωγής κατά 4,50%.

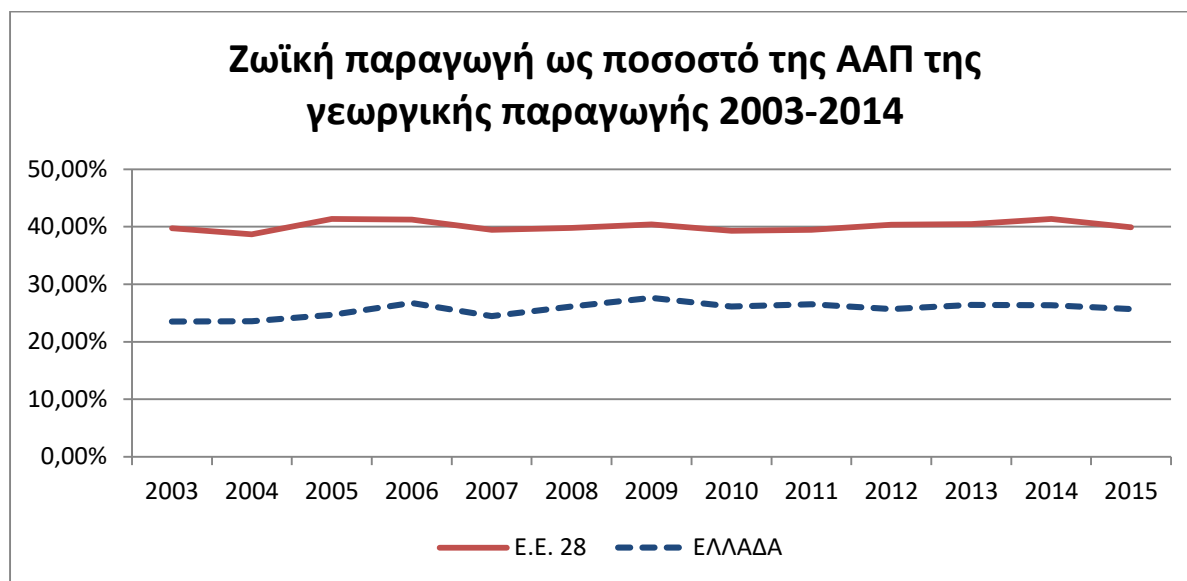
Διάγραμμα 5: Ζωική παραγωγή ως ποσοστό της ΑΑΠ της γεωργικής παραγωγής για την περίοδο 1993-2015

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ 2016, προσωρινά στοιχεία για τα έτη 2013-2015

Στην Ε.Ε. η ζωική παραγωγή κατέχει ακόμα πιο σημαντική θέση στο σύνολο της αγροτικής παραγωγής, με το ποσοστό συμμετοχής της κατά την περίοδο 2003-2015 να κυμαίνεται σταθερά κοντά στο 40% επί του συνόλου της αγροτικής παραγωγής. Μάλιστα την 5ετία 2009 - 2014, σε αντίθεση με την Ελλάδα, παρουσιάζει αυξητική τάση τόσο ως προς την ποσότητα παραγωγής όσο και ως ποσοστό επί του συνόλου της αγροτικής παραγωγής. Από την παραπάνω σύγκριση θα μπορούσαμε να ισχυριστούμε ότι ο κτηνοτροφικός κλάδος της Ελλάδας με τις κατάλληλες διαρθρωτικές παρεμβάσεις και την απαραίτητη εκμηχάνιση έχει σημαντικά περιθώρια βελτίωσης.

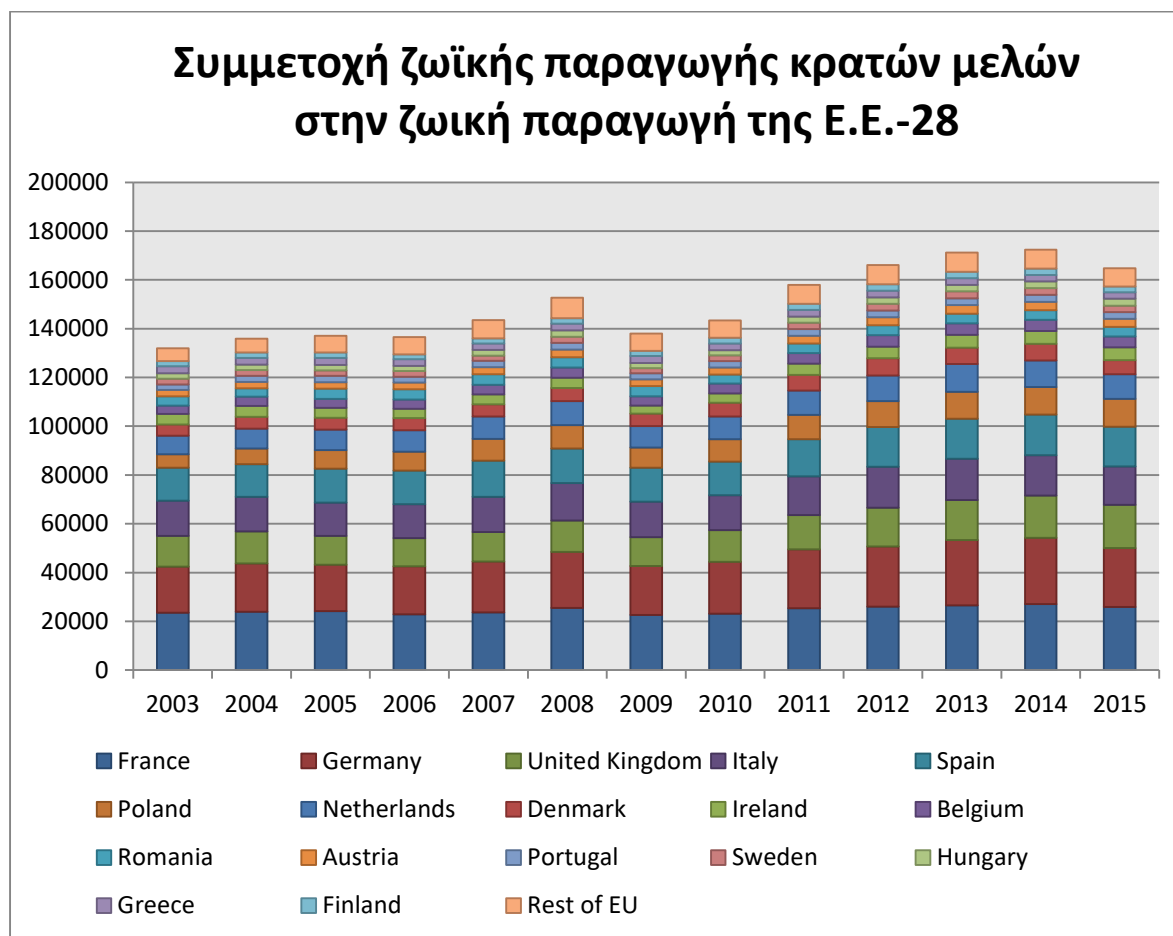
Διάγραμμα 6: Σύγκριση ζωικής παραγωγής Ελλάδας και Ε.Ε. ως ποσοστό της ΑΑΠ της γεωργικής παραγωγής για την περίοδο 2003-2015

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ 2016, Eurostat 2016, προσωρινά στοιχεία για τα έτη 2013-2015

Η Γαλλία είναι η χώρα με τη μεγαλύτερη ζωική παραγωγή στην Ε.Ε. 28 (15,78% επί του συνόλου της ζωικής παραγωγής) και ακολουθούν με σειρά η Γερμανία (14,69%), το Ηνωμένο Βασίλειο (10,79%), η Ισπανία (9,90%), η Ιταλία (9,59%), η Πολωνία (6,92%) και η Ολλανδία (6,17%). Η Ελλάδα βρίσκεται αρκετά πιο χαμηλά στη σχετική λίστα και συγκεκριμένα στην 15η θέση, με ποσοστό συμμετοχής 1,67% επί του συνόλου της ζωικής παραγωγής. Όπως θα δούμε όμως παρακάτω τα αποτελέσματα είναι εντελώς διαφορετικά αν απομονώσουμε τον κλάδο της αιγοπροβατοτροφίας.

Διάγραμμα 7: Συμμετοχή ζωϊκής παραγωγής κρατών μελών στην ζωϊκή παραγωγή της Ε.Ε.-28

Πηγή: Eurostat, 2016

Στην Ελλάδα, η ζωϊκή παραγωγή αφορά κυρίως την παραγωγή γάλακτος και των παραγώγων του (82,43%), όπως χαρακτηριστικά φαίνεται από τον ακόλουθο πίνακα.

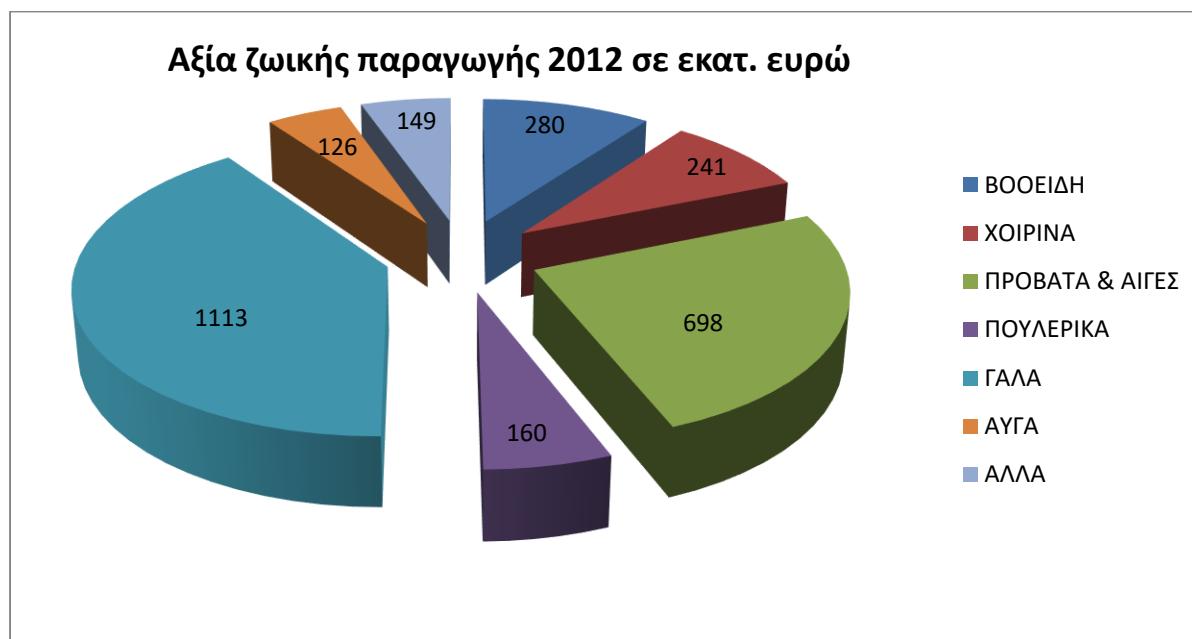
Πίνακας 1: Κτηνοτροφική παραγωγή σε χιλ. τόνους 1991 - 2013

Κτηνοτροφική παραγωγή σε χιλ. τόνους 1991 - 2013						
Προϊόν	1991	2001	2010	2011	2012	2013*
Κρέας	501	462	436	428	431	448
Γάλα	1805	2032	2044	2029	2020	2025
Τυρί σκληρό	38	36	39	37	39	38
Τυρί μαλακό	117	126	120	115	114	114
Μέλι	14	15	16	16	16	16

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ 2015, * Προσωρινά στοιχεία

Εκτός από το ύψος της παραγωγής όμως, το γάλα έχει σημαντική επίδραση και στην αξία της ζωικής παραγωγής. Συγκεκριμένα σύμφωνα με τα τελευταία επικαιροποιημένα στοιχεία του ΥΠΑΑΤ για το 2012 το γάλα αποτελεί το 41% του συνόλου της αξίας της ζωικής παραγωγής και ακολουθούν το αιγοπρόβειο κρέας με 25%, το βόειο κρέας με 10% και το χοιρινό κρέας με 9% αντίστοιχα.

Διάγραμμα 8: Αξία ζωικής παραγωγής 2012 σε εκατ. ευρώ

Πηγή: ΥΠΑΑΤ, Γενική Γραμματεία Αγροτικής Πολιτικής & Διαχείρισης Κοινοτικών Πόρων 2015

Αξίζει να σημειώσουμε ότι για την ίδια περίοδο, σύμφωνα με στοιχεία της ΕΛΣΤΑΤ, η παραγωγή αιγοπρόβειου γάλακτος αποτελούσε το 49,39% της συνολικής παραγωγής γάλακτος. Δεδομένου της υψηλότερης τιμής που απολαμβάνει το αιγοπρόβειο γάλα σε σχέση με το αγελαδινό, μπορούμε να ισχυριστούμε ότι η επίδρασή του στην αξία του γάλακτος είναι πολύ μεγαλύτερη.

Πίνακας 2: Εξέλιξη της παραγωγής γάλακτος σε χιλ. τον. 2010 - 2012

Εξέλιξη της παραγωγής γάλακτος σε χιλ. τον. 2010 - 2012			
	2010	2011	2012
Αγελαδινό	666	642	627
Πρόβειο	553	521	497
Αίγειο	152	133	115

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, 2015

Κατά την 5ετία 2010-2014, η συνολική παραγωγή κρέατος μειώθηκε κατά 9,12%. Η επιμέρους ανάλυση δείχνει ότι το βόειο κρέας μειώθηκε κατά 20,66%, το αιγοπρόβειο κατά 23,11%, το χοιρινό κατά 15,37% ενώ αντίθετα το κρέας των πουλερικών αυξήθηκε κατά 7,4%.

Πίνακας 3: Εξέλιξη της παραγωγής κρέατος σε χιλ. τον. 2010 - 2014

Εξέλιξη της παραγωγής κρέατος σε χιλ. τον. 2010 - 2014					
	2010	2011	2012	2013	2014
Βοοειδών	58,03	59,23	56,16	50,12	46,04
Αιγοπροβάτων	107,05	104,76	99,37	85,71	82,31
Χοιρινών	113,72	115,12	114,63	108,64	96,24
Πουλερικών	178,00	175,23	181,65	180,47	190,53
Σύνολο	456,80	454,34	451,81	424,94	415,12

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, 2015

Η φθίνουσα πορεία της κτηνοτροφικής παραγωγής έχει ως αποτέλεσμα τη μείωση της τροφοδοσίας της ελληνικής αγοράς με εγχώρια ζωικά προϊόντα. Το ποσοστό αυτάρκειας των προϊόντων ζωικής παραγωγής-αλειάς το 2012 ανερχόταν κατά μέσο όρο στο 76% (ΠΑΣΕΓΕΣ, 2012). Το βόειο κρέας έχει αυτάρκεια 31% από 52% που ήταν το 1980 και το χοίρειο 38% από 95% αντίστοιχα, ενώ η αυτάρκεια σε αγελαδινό γάλα ανέρχεται στο 61%. Αντίθετα υψηλή αυτάρκεια παρουσιάζουμε τόσο στο αιγοπρόβειο γάλα όσο και στο αιγοπρόβειο κρέας με 97,52% και 93,72% αντίστοιχα (Μπέλλης κ.α., 2013). Από τα παραπάνω προκύπτει ότι η εγχώρια παραγωγή αδυνατεί να καλύψει τις ανάγκες της κατανάλωσης σε προϊόντα ζωικής προέλευσης.

Το έλλειμμα που εμφανίζεται στην εγχώρια παραγωγή ζωικών προϊόντων καλύπτεται από υψηλές εισαγωγές, οι οποίες διαχρονικά αποτελούν περίπου το 30% των εισαγωγών των αγροτικών προϊόντων και τροφίμων. Από τις εισαγωγές κρέατος το 75% αφορά κυρίως εισαγωγές βόειου και χοιρινού κρέατος, με κύριες χώρες προέλευσης τη Γαλλία για το βόειο και την Ολλανδία για το χοιρινό. Σχετικά με τις εισαγωγές γαλακτοκομικών, το τυρί αποτελεί το 52% των εισαγωγών και το γάλα το 35% των εισαγωγών αντίστοιχα, με κύριες χώρες προέλευσης τη Γερμανία και την Ολλανδία.

Πίνακας 4: Εισαγωγές κυριότερων ζωικών προϊόντων

Εισαγωγές κυριότερων ζωικών προϊόντων σε εκατ. €					
Έτος	Κρέας	Ποσοστό επί του συνόλου	Γαλακτοκομικά	Ποσοστό επί του συνόλου	Αγροτικά Προϊόντα & Τρόφιμα
2008	1.190	16,87%	809	11,47%	7.054
2009	1.184	18,51%	751	11,74%	6.396
2010	1.127	17,89%	797	12,65%	6.299
2011	1.149	17,78%	821	12,71%	6.461
2012	1.146	18,09%	753	11,89%	6.335
2013	1.122	17,16%	824	12,61%	6.537

Πηγή: Επεξεργασία στοιχείων ΕΛΣΤΑΤ, 2015

Όσον αφορά τις εξαγωγές ζωικών προϊόντων, για το 2013 τα γαλακτοκομικά προϊόντα αποτελούσαν ένα μικρό μερίδιο της τάξεως του 7% επί του συνόλου των εξαγωγών αγροτικών προϊόντων και τροφίμων, ενώ αντίθετα οι εξαγωγές κρέατος είναι σε αμελητέα επίπεδα. Μόνο θετικό στοιχείο στο ελλειμματικό ισοζύγιο των ζωικών προϊόντων είναι η σταδιακή αύξηση των εξαγωγών που παρατηρείται κατά τη διάρκεια της κρίσης, που για την περίοδο 2008 - 2013 αγγίζει το 26,47%. Αυτό οφείλεται στην αύξηση των εξαγωγών γαλακτοκομικών προϊόντων και συγκεκριμένα γιαουρτιού (45%) και τυριών (28%). Το 50% των εξαγωγών γιαουρτιού προωθείται σε Ιταλία και Ηνωμένο Βασίλειο και το 60% των αιγοπρόβειο είναι το πιο εξαγώγιμο με μερίδιο 30% επί του συνόλου των εξαγωγών κρέατος, με χώρες προορισμού κυρίως την Ιταλία (64%) και την Ισπανία (12%).

Πίνακας 5: Το ισοζύγιο ζωικών προϊόντων (σε εκατ. €)

Ισοζύγιο ζωικών προϊόντων σε εκατ. €			
Έτος	Εισαγωγές	Εξαγωγές	Ισοζύγιο
2008	1.999	374	-1.625
2009	1.934	362	-1.572
2010	1.923	396	-1.527
2011	1.970	401	-1.569
2012	1.899	426	-1.473
2013	1.946	473	-1.473

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, 2015

1.3 Ο κλάδος της αιγοπροβατοτροφίας

Ο κτηνοτροφικός κλάδος διακρίνεται σε επιμέρους κλάδους οι κυριότεροι από τους οποίους είναι η αιγοπροβατοτροφία, η βοοτροφία, η χοιροτροφία και η πτηνοτροφία. Η προβατοτροφία θα μπορούσε να χαρακτηριστεί ως η "ατμομηχανή" της ελληνικής κτηνοτροφίας, αφού είναι ταυτόχρονα ο κλάδος με το μεγαλύτερο αριθμό εκτρεφόμενων ζώων αλλά και κτηνοτροφικών εκμεταλλεύσεων, η δε συμμετοχή του στην ΑΑΠ της ζωικής παραγωγής εκτιμάται για το 2012 σε 38,75% (53,11% αν συμπεριλάβουμε και τις αίγες), σε αντιδιαστολή με τη βοοτροφία που συμμετέχει με 22,46%, την πτηνοτροφία με 10,34%, τη χοιροτροφία με 8,71% και τα λοιπά ζώα με 5,38% (Επεξεργασία στοιχείων ΕΛΣΤΑΤ).

Πίνακας 6: Εκμεταλλεύσεις και αριθμός ζώων 2012 - 2015

Εκμεταλλεύσεις και αριθμός ζώων 2012-2015				
Αριθμός ζώων	2012	2013	2014	2015
Βοοειδή	663.107	651.181	658.943	582.176
Χοίροι	1.044.078	1.029.203	1.045.598	876.929
Πρόβατα	9.212.743	9.079.866	9.071.959	8.852.398
Αίγες	4.293.294	4.315.395	4.254.499	4.017.171
Εκμεταλλεύσεις	2012	2013	2014	2015
Βοοειδή	16.761	16.825	16.812	15.609
Χοίροι	19.036	19.203	19.168	18.455
Πρόβατα	88.103	87.415	86.491	88.761
Αίγες	70.144	69.757	69.576	68.766
Αριθμός ζώων / εκμετάλλευση	2012	2013	2014	2015
Βοοειδή	40	39	39	37
Χοίροι	55	54	55	48
Πρόβατα	105	104	105	100
Αίγες	61	62	62	58

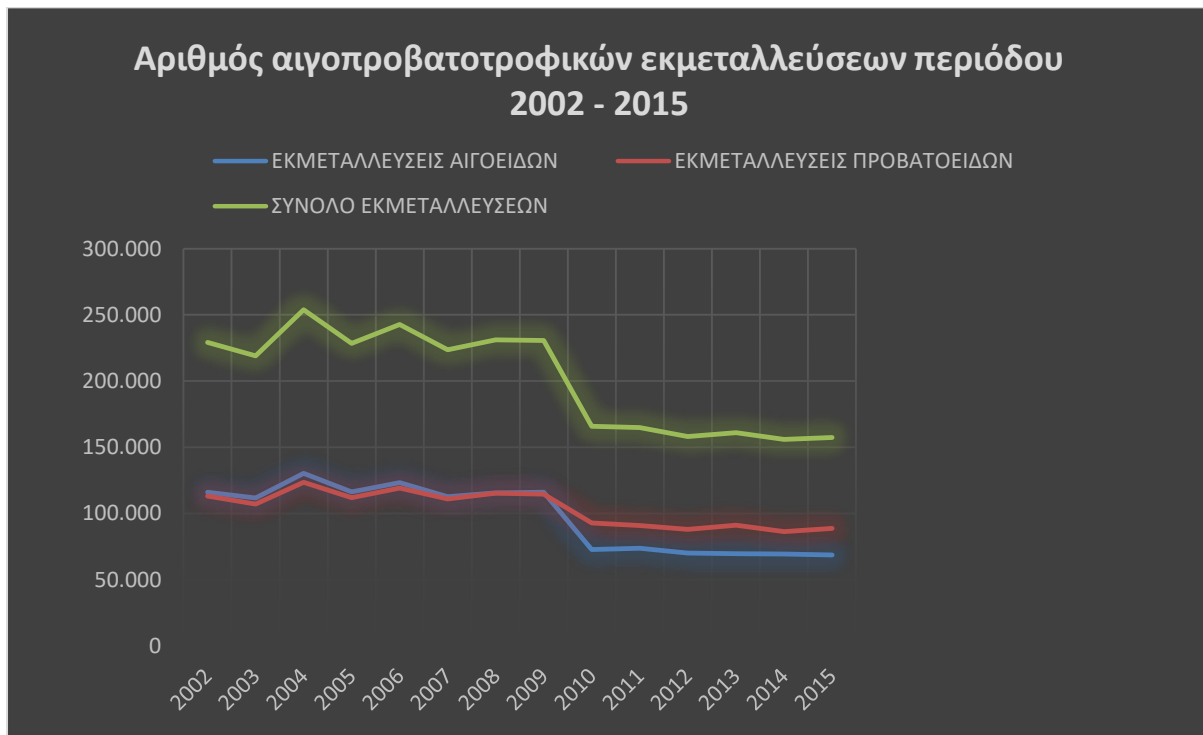
Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, Αποτελέσματα ερευνών ζωικού κεφαλαίου, 2016

Ο αριθμός εκμεταλλεύσεων του κλάδου της αιγοπροβατοτροφίας συγκρινόμενος σε βάθος 20ετίας παρουσιάζει διαχρονικά μία σταδιακή μείωση. Οι 315.050 εκμεταλλεύσεις του 1995, περιορίστηκαν στις 228.373 το 2005 για να καταλήξουν στις 157.527¹ το 2015,

¹ Από αυτές οι 88.761 αφορούν εκμεταλλεύσεις προβατοειδών και οι 68.766 αφορούν εκμεταλλεύσεις αιγοειδών.

σημειώνοντας έτσι για τη χρονική περίοδο 1995 - 2015 μία μείωση της τάξεως του 50,00%. Την ίδια περίοδο το ζωικό κεφάλαιο μειώθηκε κατά 9,25%. Η μείωση αυτή προσδιορίζεται αποκλειστικά από τη μείωση του αριθμού των αιγών κατά 25,32%, δεδομένου ότι ο αριθμός των προβάτων αυξήθηκε κατά 0,6% (FAO STATISTICS, EUROSTAT).

Διάγραμμα 9: Αριθμός αιγοπροβατοτροφικών εκμεταλλεύσεων περιόδου 2002-2015

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, 2016

Μία εύκολη ερμηνεία θα μπορούσε να αποτελέσει η προχωρημένη ηλικία των αρχηγών των κτηνοτροφικών εκμεταλλεύσεων και η έλλειψη διάδοχης κατάστασης. Πράγματι σύμφωνα με τα τελευταία αναθεωρημένα στοιχεία του 2013 το 54,92% του συνόλου των αγροτικών εκμεταλλεύσεων στην Ελλάδα ανήκουν σε άτομα με ηλικία μεγαλύτερη των 55 ετών (το 33,31% σε άτομα 65>) και μόλις το 6,94% σε ηλικίες μικρότερης των 35 ετών (European Commission, 2015).

Τα τελευταία χρόνια όμως, και σε αντίθεση με τη τάση εξόδου από τον κλάδο, παρατηρείται ότι το μέγεθος αιγοπροβατοτροφικών εκμεταλλεύσεων με αριθμό εκτρεφόμενων ζώων μεγαλύτερο από 100 παρουσιάζει αυξητική τάση, κάτι που συνδέεται ευθέως με τις εντατικής μορφής μονάδες που δημιουργούνται σε πεδινές εκτάσεις. Για την περίοδο 2009 - 2011 συνολικά 25.014 προβατοτροφικές εκμεταλλεύσεις με αριθμό προβάτων έως 50 οδηγήθηκαν σε έξοδο από τον κλάδο (μείωση 35,57%), όταν την ίδια περίοδο οι μονάδες με 200 πρόβατα και άνω αυξήθηκαν κατά 3.708 (αύξηση 30,92%) και

μονάδες με 500 πρόβατα και άνω αυξήθηκαν κατά 748 σημειώνοντας εντυπωσιακή αύξηση της τάξεως του 61,36%.

Πίνακας 7: Εκμεταλλεύσεις προβατοειδών κατά τάξεις μεγέθους 2009-2011

Εκμεταλλεύσεις προβατοειδή κατά τάξεις μεγέθους			
ΕΤΟΣ	1-50	200 και άνω	500 και άνω
2009	70.316	11.992	1.219
2010	48.409	15.156	2.018
2011	45.302	15.700	1.967

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, 2015

Τα επόμενα χρόνια πάντως δεν παρατηρείται συνέχεια στην τάση για δημιουργία μεγάλων εκμεταλλεύσεων, κυρίως λόγω της ύφεσης της ελληνικής οικονομίας, του υψηλού αρχικού κόστους εγκατάστασης, της χαμηλής πρόσβασης σε χρηματοδοτικούς πόρους και της χαμηλής απορρόφησης κοινοτικών πόρων από τον αναπτυξιακό νόμο. Ιδιαίτερα εκμεταλλεύσεις άνω των 500 προβάτων φαίνεται να επηρεάστηκαν περισσότερο, ενώ μεσαίου μεγέθους εκμεταλλεύσεις έως 200 προβάτων διατήρησαν το ενδιαφέρον των επενδυτών υψηλό.

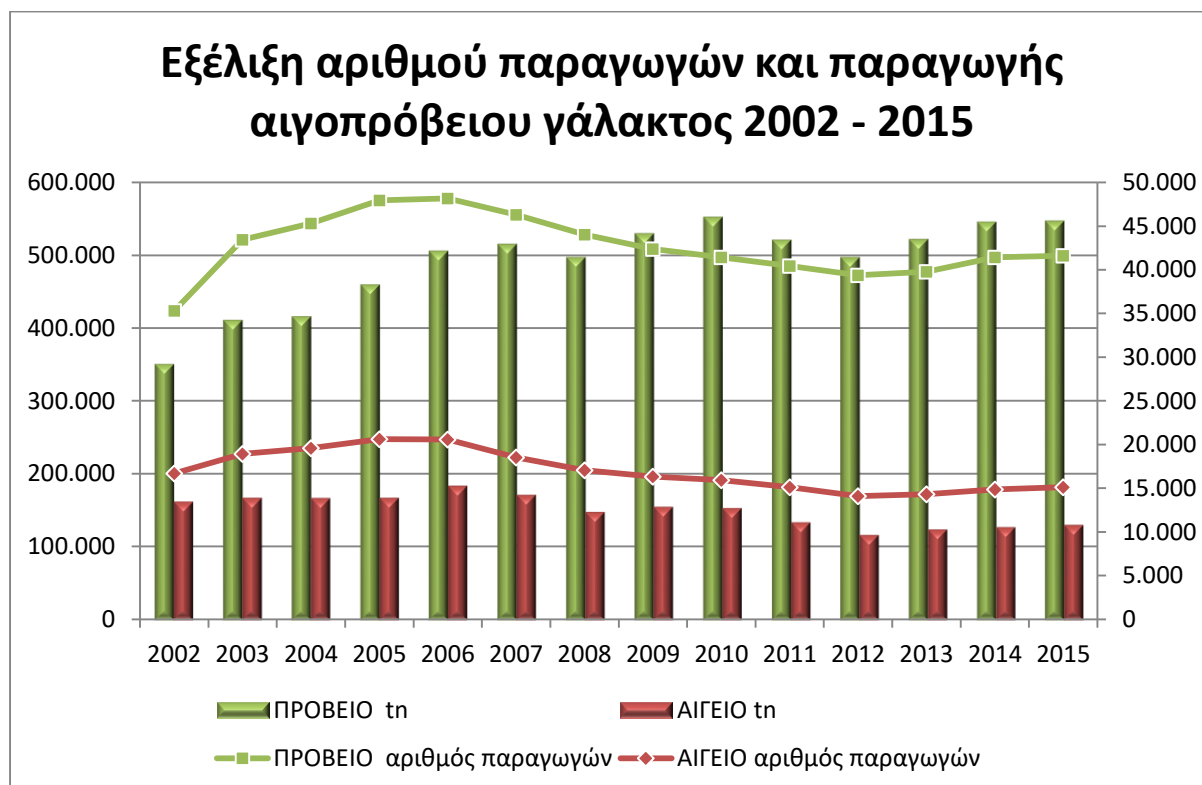
Πίνακας 8: Εκμεταλλεύσεις προβατοειδών κατά τάξεις μεγέθους 2002-2015

Εκμεταλλεύσεις προβατοειδή κατά τάξεις μεγέθους 2002 - 2015				
ΕΤΟΣ	1-49	50-99	100 και άνω	ΣΥΝΟΛΟ
2002	69.016	15.384	28.853	113.253
2003	62.048	16.439	28.733	107.220
2004	77.096	18.224	28.279	123.599
2005	68.134	16.710	27.153	111.997
2006	73.895	17.457	28.003	119.355
2007	65.909	14.775	30.352	111.036
2008	70.658	16.678	28.014	115.350
2009	70.316	16.512	27.751	114.579
2010	48.409	14.034	30.456	92.899
2011	45.302	15.392	30.336	91.030
2012	45.380	13.648	29.075	88.103
2013	47.530	13.815	29.928	91.273
2014	44.343	13.654	28.494	86.491
2015	46.340	13.573	28.848	88.761

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, 2016

Η παραδοχή της αυξητικής τάσης των εκτρεφόμενων προβατοτροφικών εκμεταλλεύσεων φαίνεται να ενισχύεται και από τις παραδόσεις γάλακτος σε μεταποιητικές μονάδες, όπου παρά της συνεχούς μείωσης του αριθμού παραγωγών η δηλωθείσα ποσότητα παραγωγής αυξάνεται.

Διάγραμμα 10: Εξέλιξη αριθμού παραγωγών και παραγωγής αιγοπρόβειου γάλακτος

Πηγή : ΕΛΟΓΑΚ, 2016

Τα παραπάνω μας οδηγούν στο συμπέρασμα ότι μικρές εκμεταλλεύσεις, εξαιτίας ενός συνδυασμού προβλημάτων που σχετίζονται με την ελληνική ύπαιθρο, καθίστανται μη οικονομικά βιώσιμες και αναπόφευκτα οδηγούνται σε έξοδο από τον κλάδο. Αντίθετα μεγάλες και οργανωμένες εκμεταλλεύσεις με ικανότητα προσαρμογής στα νέα δεδομένα και στις νέες απαιτήσεις που αφορούν την ανταγωνιστικότητα, την πιστοποιημένη ποιότητα προϊόντων και την αειφορία του περιβάλλοντος, μπορούν να δημιουργήσουν εισόδημα, συμβάλλοντας με αυτόν τον τρόπο στην τεχνολογική, οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη του αγροτικού χώρου.

Στην προβατοτροφία διακρίνουμε δύο παραγωγικές κατευθύνσεις με οικονομικό ενδιαφέρον, την γαλακτοπαραγωγική κατεύθυνση και την κρεατοπαραγωγική κατεύθυνση. Στην Ελλάδα, η εκτροφή των προβάτων γίνεται κυρίως για την παραγωγή γάλακτος, αφού

εκτιμάται ότι το 95% των εκτρεφόμενων ζώων αρμέγεται. Σε αυτό βέβαια συμβάλλει και το γεγονός ότι στην παραγωγή πρόβειου και αίγειου γάλακτος ουδέποτε επιβλήθηκαν από την Ε.Ε. περιορισμοί, κατ' αντιστοιχία των ποσοστώσεων που επιβάλλονταν έως το 2015 στην παραγωγή αγελαδινού γάλακτος, με αποτέλεσμα οι κτηνοτρόφοι ελεύθερα να διαμορφώνουν την παραγωγή τους και η τιμή του προϊόντος να καθορίζεται από τις δυνάμεις της ζήτησης και προσφοράς. Συνέπεια των παραπάνω είναι η χώρα να επιτυγχάνει σχεδόν 100% βαθμό αυτάρκειας στο αιγοπρόβειο γάλα.

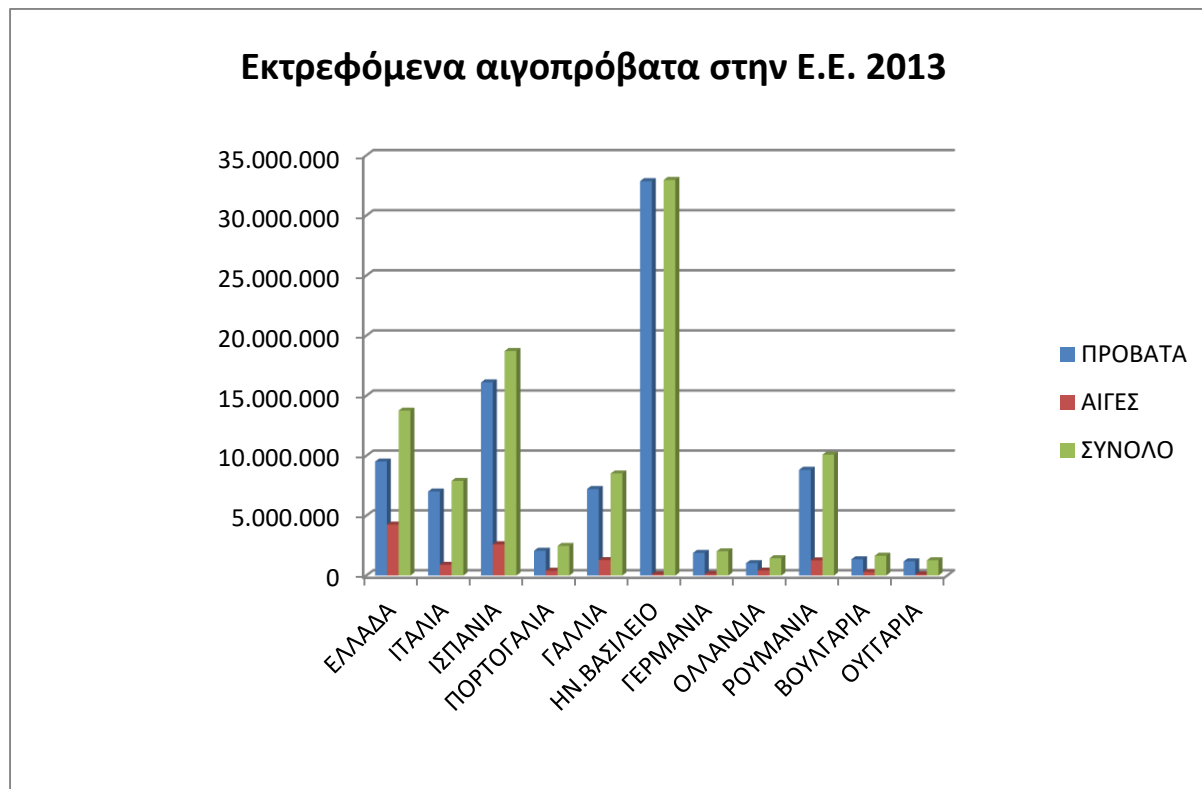
Παρόλο που η πρώτη επιλογή των Ελλήνων κτηνοτρόφων είναι η γαλακτοπαραγωγική κατεύθυνση, δεν σημαίνει ότι η παραγωγή πρόβειου κρέατος υστερεί. Ο κλάδος της αιγοπροβατοτροφίας παράγει το 19,83% της εγχώριας παραγωγής κρέατος και ο βαθμός αυτάρκειας, αν και παρουσιάζει μία πτωτική τάση, εξακολουθεί να κυμαίνεται στα υψηλά επίπεδα του 87% (ΕΛΣΤΑΤ, 2015). Το ανταγωνιστικό πλεονέκτημα του ελληνικού πρόβειου κρέατος είναι η ασύγκριτη ποιότητά του και η υψηλή διατροφική του αξία, ως αποτέλεσμα μιας σειράς παραμέτρων που χαρακτηρίζουν την ελληνική πραγματικότητα όπως το εκτατικό σύστημα εκτροφής, οι εγχώριες φυλές και οι χορηγούμενες ζωοτροφές.

Στο μεγαλύτερο μέρος του συνόλου των προβατοτροφικών εκμεταλλεύσεων, λόγω του μικρού μεγέθους τους, εφαρμόζεται το παραδοσιακό σύστημα ποιμενικής-εκτατικής εκτροφής, ένα σύστημα που χαρακτηρίζεται από χαμηλές εισροές και στηρίζεται στη μετακίνηση των ζώων για την εξεύρεση τροφής (βόσκηση). Με το σύστημα αυτό αξιοποιούνται οι ορεινοί όγκοι της χώρας, αν και σε πολλές περιπτώσεις, λόγω της ανεπάρκειας θεσμικού πλαισίου, δημιουργούνται προβλήματα σχετικά με τη διαχείριση των κοινόχρηστων βοσκότοπων. Τα τελευταία χρόνια ωστόσο, παρατηρείται μια τάση για ανάπτυξη της εντατικής-σταβλισμένης προβατοτροφίας σε ορισμένες πεδινές περιοχές της χώρας. Οι μονάδες αυτού του τύπου, ιδρύονται κυρίως από νέους αγρότες ή από παλαιούς προοδευτικούς κτηνοτρόφους, που επενδύουν σε σύγχρονες σταβλικές εγκαταστάσεις και τεχνολογικό εξοπλισμό, ενώ διαθέτουν ζώα γενετικά βελτιωμένα, υψηλών αποδόσεων.

Στην Ε.Ε. εκτρέφονται περίπου 97,8 εκατομμύρια πρόβατα. Οι σημαντικότερες χώρες από πλευράς εκτρεφόμενου αριθμού προβάτων, είναι το Ηνωμένο Βασίλειο με 32,9 εκατομμύρια, η Ισπανία με 16,1 και ακολουθούν η Ελλάδα, η Ρουμανία, η Γαλλία και η Ιταλία με 9,5 εκατ., 8,8 εκατ., 7,2 εκατ. και 7 εκατ. αντίστοιχα. Αν συνυπολογίσουμε και τις εκτρεφόμενες αίγες στην Ε.Ε, όπου η Ελλάδα βρίσκεται πρώτη στη σχετική λίστα με 4,3 εκατ., τότε μπορούμε να συμπεράνουμε ότι η Ελλάδα, παρά το μικρό μέγεθός της κατέχει

περίοπτη θέση ανάμεσα στα κράτη-μέλη της Ε.Ε. όσον αφορά τον αριθμό των εκτρεφόμενων ζώων².

Διάγραμμα 11: Εκτρεφόμενος αριθμός αιγοπροβάτων στην Ε. Ε. 2013

Πηγή: FAO statistics, 2016

Εκτός όμως από τον αριθμό των εκτρεφόμενων ζώων, οι επιδόσεις της ελληνικής αιγοπροβατοτροφίας είναι υψηλές και όσον αφορά την παραγωγή αιγοπρόβειου γάλακτος και κρέατος. Σύμφωνα με τα τελευταία στατιστικά στοιχεία του FAO που αφορούν το έτος 2013, η Ελλάδα παράγει το 25,14% και το 9,02% του συνόλου της Ε.Ε όσον αφορά το πρόβειο γάλα και κρέας, ενώ τα αντίστοιχα ποσοστά για το αίγιο γάλα και κρέας είναι 18,25% και 47,58% (FAO Statistics, 2015). Οι κυριότερες χώρες παραγωγής πρόβειου γάλακτος στην Ε.Ε. εκτός από την Ελλάδα είναι η Ιταλία, η Ισπανία, η Πορτογαλία, η Γαλλία, η Ρουμανία και η Πολωνία, ενώ για την παραγωγή πρόβειου κρέατος εκτός από τις προαναφερθείσες χώρες σημαντική παρουσία έχουν επιπλέον το Ηνωμένο βασίλειο, η

² Σύμφωνα με τα τελευταία στοιχεία της Eurostat (Δεκέμβριος 2016) ο αριθμός εκτρεφόμενων προβάτων της Ελλάδας για τα έτη 2014 και 2015 ήταν 9.072.000 και 8.852.000 αντίστοιχα και βρισκόταν στη σχετική λίστα πίσω μόνο από το Ηνωμένο Βασίλειο με αριθμό 22.687.000 και 23.103.000. Θα πρέπει να αναφέρουμε ωστόσο ότι η Ισπανία, όπως και άλλες χώρες, δεν έχουν αποστείλει ακόμα στοιχεία. Για την ίδια περίοδο ο αριθμός εκτρεφόμενων αιγών της Ελλάδας ήταν 4.254.000 και 4.017.000 διατηρώντας την πρώτη στη σχετική κατάταξη.

Γερμανία και η Ολλανδία. Θα πρέπει να σημειώσουμε ότι σε επίπεδο Ε.Ε. κύριο προϊόν για τον κλάδο αποτελεί το πρόβειο κρέας. Η Ε.Ε. είναι η δεύτερη μεγαλύτερη παραγωγός πρόβειου κρέατος μετά την Κίνα και η πρώτη σε κατανάλωση. Παρατηρείται όμως, διαχρονικά μία πτωτική τάση στην παραγωγή πρόβειου κρέατος, παρόλο που η ευρωπαϊκή κατανάλωση διατηρείται σε σταθερά επίπεδα. Το έλλειμμα αυτό καλύπτεται με εισαγωγές από τρίτες χώρες, κυρίως από Ν. Ζηλανδία και Αυστραλία, με αποτέλεσμα να μειώνεται συνεχώς ο βαθμός αυτάρκειας της Ε.Ε σε πρόβειο κρέας και να μετατρέπεται σταδιακά στον μεγαλύτερο εισαγωγέα. Η νέα αυτή κατάσταση αφήνει σημαντικά περιθώρια σε χώρες με υψηλή αυτάρκεια σε αιγοπρόβειο κρέας, όπως η Ελλάδα, για περαιτέρω ανάπτυξη των εξαγωγών εντός της Ε.Ε.

1. 4 Πρόβειο γάλα και πρόβειο κρέας

Το γάλα και κατ' επέκταση τα γαλακτοκομικά προϊόντα αποτελούν σημαντικό μέσο πρόσληψης πολλών θρεπτικών συστατικών που συμβάλλουν σε μια υγιεινή και ισορροπημένη διατροφή, σε όλα τα στάδια της ζωής, επειδή περιέχουν ένα ευρύ φάσμα θρεπτικών στοιχείων, όπως πρωτεΐνες υψηλής βιολογικής αξίας, ασβέστιο και πολλά άλλα θρεπτικά στοιχεία.

Τα σημαντικότερα συστατικά του γάλακτος από διαιτητικής πλευράς είναι το λίπος, οι πρωτεΐνες, η λακτόζη, τα ανόργανα στοιχεία και οι βιταμίνες, ενώ από οικονομικής πλευράς, το λίπος και οι πρωτεΐνες. Οι οργανοληπτικές ιδιότητες του γάλακτος είναι η γεύση, η οσμή και ο χρωματισμός (Ζέρβας, Καλαϊσάκης, Φεγγερός, 2004). Το πρόβειο γάλα συγκριτικά με το αίγιο και το αγελαδινό υπερिशύει στη σύσταση του όπως μπορεί εύκολα να διαπιστώσει κάποιος από τον παρακάτω πίνακα.

Πίνακας 9: Σύσταση πρόβειου γάλακτος

ΕΙΔΟΣ ΓΑΛΑΚΤΟΣ	ΛΙΠΟΣ (%)	ΠΡΩΤΕΙΝΕΣ (%)	ΛΑΚΤΟΖΗ (%)	Σ. Υ. Α. Λ. (%)	ΣΗΜΕΙΟ ΠΗΞΕΩΣ
ΠΡΟΒΕΙΟ	5,0-10,0	5,2-7,0	4,2-5,3	10,3-12,2	-0,545°C_ -0, 585°C
ΑΙΓΕΙΟ	3,5-6,3	3,3-4,3	4,1-5,1	8,5-9, 8	-0,540°C_ -0, 565°C
ΑΓΕΛΑΔΙΝΟ	3,0-5,0	3,0-3,5	4,6-5,1	8,3-9, 2	-0,520°C_ 0, 540°C

Πηγή: Ζέρβας Γ.

Το πρόβειο κρέας παίζει εξίσου κυρίαρχο ρόλο στη διατροφή των ανθρώπων, αφού η απαιτούμενη ποσότητα των πρωτεϊνών που πρέπει να λαμβάνεται από τον άνθρωπο, πρέπει να προέρχεται τουλάχιστον κατά τα 2/3 από το ζωικό και το υπόλοιπο 1/3 από το φυτικό βασίλειο. Μια πολύ σημαντική πηγή πρωτεϊνών μυϊκού ιστού, ειδικά για την Ελλάδα, αποτελεί το κρέας των αρνιών και των εριφίων. Το αρνίσιο κρέας περιέχει 20-23% πρωτεΐνες υψηλής βιολογικής αξίας (Γεωργάκης κ.ά., 2002).

Το δεύτερο συστατικό του κρέατος από πλευρά σπουδαιότητας για τον άνθρωπο είναι το λίπος. Ο κύριος ρόλος του λιπώδους ιστού σχετίζεται με την αποθήκευση ενέργειας για ικανό χρονικό διάστημα, ώστε ο ζωικός οργανισμός να επιβιώσει είτε σε αντίξοες συνθήκες, είτε κατά την καθημερινή ζωή. Ο εφοδιασμός του οργανισμού γίνεται μέσω του λιπώδους ιστού γιατί το κρέας μέσω του λίπους που διαθέτει καλύπτει το αίσθημα της πείνας και δίνει στον οργανισμό ενέργεια (Γεωργάκης κ.ά., 2002).

1.5 Ο κλάδος των γαλακτοκομικών προϊόντων

Η εγχώρια βιομηχανία τροφίμων καλύπτει το 21,2% του συνόλου των επιχειρήσεων της ελληνικής μεταποίησης, καθιστώντας την το σημαντικότερο βιομηχανικό κλάδο, με συνολική συνεισφορά 24,4% της ΑΠΑ και 25,2% της απασχόλησης της μεταποίησης. Ο υποκλάδος των γαλακτοκομικών προϊόντων είναι 4ος με 12% όσον αφορά την ΑΠΑ τροφίμων, 2ος με 15% ως προς την αξία παραγωγής, 1ος με 17% ως προς τον κύκλο εργασιών και 2ος με 12% ως προς τον αριθμό των εργαζομένων (IOBE, 2015). Τα παραπάνω επιβεβαιώνουν την οικονομική σημασία των γαλακτοκομικών προϊόντων, παρόλο που οι επιχειρήσεις που απασχολούνται στον κλάδο αποτελούν μόλις το 6% του συνόλου των μεταποιητικών επιχειρήσεων, φανερώνοντας έτσι τη τάση συγκέντρωσης που υπάρχει στον κλάδο.

Ο κλάδος των γαλακτοκομικών προϊόντων, αναπτύσσεται τάχιστα τις τελευταίες δεκαετίες και έχει οδηγήσει στην επέκταση του εύρους των προϊόντων του. Στον παραγωγικό τομέα των γαλακτοκομικών προϊόντων, η εγχώρια αγορά χαρακτηρίζεται από ευρεία διασπορά, με την ύπαρξη αφενός μερικών εκ των μεγαλύτερων βιομηχανιών ειδών διατροφής της χώρας που καλύπτουν σημαντικό μέρος της εγχώριας κατανάλωσης (ΔΕΛΤΑ, ΦΑΓΕ, ΜΕΒΓΑΛ, ΟΛΥΜΠΟΣ, ΑΓΝΟ, ΚΡΙ-ΚΡΙ, ΔΩΔΩΝΗ κ.α.) και αφετέρου ενός μεγάλου αριθμού μικρομεσαίων επιχειρήσεων τοπικής εμβέλειας. Οι μεγάλες βιομηχανίες με σύγχρονες μεθόδους διοίκησης, δαπανούν σημαντικά κονδύλια για νέες επενδύσεις και εκσυγχρονισμό των ήδη υφιστάμενων μονάδων τους, προσφέροντας στην αγορά μία μεγάλη

ποικιλία προϊόντων μέσω ενός οργανωμένου δικτύου διανομής. Αντίθετα, μικρές παραγωγικές μονάδες εξαιτίας της έλλειψης πόρων αλλά και των γενικότερων δυσχερειών που αντιμετωπίζουν, λειτουργούν σε περιορισμένη κλίμακα και καλύπτουν κυρίως την γεωγραφική περιοχή στην οποία δραστηριοποιούνται. Εκτός από τον παραγωγικό τομέα, ο κλάδος περιλαμβάνει ένα αξιόλογο πλήθος μεγάλων εισαγωγικών εταιρειών, ορισμένες από τις οποίες βρίσκονται σε άμεση ή έμμεση σχέση με πολυεθνικές εταιρείες, οι οποίες κατέχουν σημαντική θέση στην εγχώρια αγορά γαλακτοκομικών προϊόντων.

Η ποσότητα του παραγόμενου πρόβειου γάλακτος στην Ελλάδα κατευθύνεται κυρίως για την παραγωγή του πλέον επώνυμου για τη χώρα μας γαλακτοκομικού προϊόντος την ΠΟΠ φέτα, όπως επίσης και άλλων επώνυμων γαλακτοκομικών προϊόντων (πχ. γιαούρτι, βούτυρο και διάφορων εξαιρετικής ποιότητας ΠΟΠ τυριών). Η Ελλάδα υιοθέτησε τα Προϊόντα Γεωγραφικής Ένδειξης (Προστατευόμενη Ονομασία Προέλευσης – ΠΟΠ και Προστατευόμενη Γεωγραφική Ένδειξη – ΠΓΕ) ως μέρος της πολιτικής ανάπτυξης της υπαίθρου και έχει εγγράψει περίπου 145 ΠΟΠ και ΠΓΕ προϊόντα, συμπεριλαμβανομένων των κρασιών. Εκτιμάται ότι τα προϊόντα ποιότητας αποτελούν περίπου το 10% της συνολικής αξίας της ελληνικής αγροτικής παραγωγής. Τα γαλακτοκομικά προϊόντα κατέχουν λίγο κάτω από το 70% της αξίας παραγωγής των προϊόντων ποιότητας (ΠΟΠ και ΠΓΕ), με τα κρασιά και τα οينوπνευματώδη να κινούνται μεταξύ 20-30% και το υπόλοιπο να συμπληρώνεται από ελαιόλαδα και ελιές καθώς και φρέσκα φρούτα και λαχανικά (ΥΠΑΑΤ, Γενική Γραμματεία Αγροτικής Πολιτικής & Διαχείρισης Κοινοτικών Πόρων 2015). Εκτός από την ΠΟΠ φέτα που απολαμβάνει την υψηλότερη αναγνωρισιμότητα, η Ελλάδα έχει κατοχυρώσει ως ΠΟΠ άλλα 20 είδη τυριών³ τα περισσότερα από τα οποία έχουν ως πρώτη ύλη το αιγοπρόβειο γάλα.

Η φέτα παράγεται από 100% πρόβειο γάλα αυτόχθονης φυλής⁴ ή ανάμειξη πρόβειου-αίγειου σε αναλογία όχι μικρότερη από 70% - 30%. Η ετήσια παραγωγή της υπολογίζεται σε 92.000 - 105.000 τόνους, 34.000 τόνοι από του οποίους προορίζονται για εξαγωγές. Οι εξαγωγές της φέτας αποτελούν το 70% - 76% του συνόλου των εξαγωγών των ελληνικών τυριών. Συνολικά εξάγεται σε 56 χώρες, με κυριότερες χώρες προορισμού τη Γερμανία

³ Στο Παράρτημα Β υπάρχει πίνακας που περιλαμβάνει όλα τα ελληνικά ΠΟΠ τυριά.

⁴ Φυλή είναι μία μονάδα ταξινόμησης των διαφόρων ειδών των παραγωγικών ζώων σε ομάδες. Οι Εγχώριες κυρίαρχες Φυλές είναι η Καραγκούνικη, η Μυτιλήνης (Λέσβου), η Βλάχικη, η Αιγαιοπελαγίτικη, η Καρύστου, η Σερρών, η Χίου, η Σφακίων και Άρτας. Οι Εγχώριες Σπάνιες φυλές είναι, η Καλαρρύτεκη, η Πηλίου, η Σκοπέλου, η Κατσικά Ιωαννίνων, η Κεφαλλονιάς, η Ζακύνθου, η Κύμης, η Φλώρινας (Πελαγονίας), η Κοκοβίτικη, η Αγρινίου, η Άργους, η Ευδήλου Ικαρίας, η Θράκης, η Σαρακατσάνικη, η Ανωγείων και η Αστερουσίων. Για περισσότερες πληροφορίες σχετικά με τις ελληνικές φυλές μπορείτε να ανατρέξετε στην ιστοσελίδα του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων <http://www.minagric.gr/index.php/el/for-farmer-2/animal-production/sheep-and-goats/1075-autofilesaigoprobaton>

(36%), το Ηνωμένο Βασίλειο (14%) και την Ιταλία (12%) και αναδυόμενες αγορές τη Σουηδία και τις ΗΠΑ. Στη Γερμανία για το 2014, σύμφωνα με το γραφείο οικονομικών και εμπορικών υποθέσεων της ελληνικής πρεσβείας του Βερολίνου, οι εξαγωγές φέτας σημείωσαν αύξηση 4,3% καταδεικνύοντας με αυτόν τον τρόπο τη δυναμική του προϊόντος για περαιτέρω ανάπτυξη.

Η εγχώρια αγορά τυροκομικών προϊόντων ανήλθε για το 2013 σε 253.346 τόνους, με την αξία της σε τιμές χονδρικής να εκτιμάται σε 1,6 δις ευρώ. Η αγορά των μαλακών, σκληρών και ημίσκληρων τυριών κάλυψε το 73% του συνολικού μεγέθους αγοράς των τυροκομικών προϊόντων, ενώ το 68% των μαλακών τυριών αφορούσε αποκλειστικά την φέτα. Αξίζει να σημειώσουμε ότι 45% της συνολικής ζήτησης καλύφθηκε από εισαγωγές.

1. 6 Προβλήματα κλάδου αιγοπροβατοτροφίας

Σε μία έκθεση του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων που δημοσιεύθηκε το 2007, επιχειρήθηκε μία καταγραφή των προβλημάτων που αντιμετωπίζει ο κλάδος της αιγοπροβατοτροφίας, με σκοπό τη χάραξη μιας στρατηγικής στήριξης και ανάπτυξης του κλάδου. Τα σημαντικότερα προβλήματα που αναφέρονταν στην έκθεση συνοψίζονται στα ακόλουθα:

- Η ανεπαρκής οργάνωση και κακή διαχείριση των αιγοπροβατοτροφικών εκμεταλλεύσεων με ταυτόχρονη απουσία οποιασδήποτε μελέτης ανάπτυξης και προώθησης ενός συστήματος διαχείρισης, προσαρμοσμένου στις τοπικές κοινωνικοοικονομικές και εδαφοκλιματολογικές συνθήκες.
- Η έλλειψη ισχυρών και αποτελεσματικών συλλογικών οργάνων (συνεταιρισμών, αγροτικών συλλόγων κλπ.) που θα είναι πραγματικοί αρωγοί στον επιχειρηματία κτηνοτρόφο τόσο στον τομέα της τεχνικής στήριξης όσο και σε αυτόν της διάθεσης των προϊόντων του, δίνοντάς του κατευθύνσεις σύγχρονης επιχειρηματικής δράσης.
- Η αναποτελεσματική λειτουργία οργανισμών πιστοποίησης και εμπορίας των αγροτικών προϊόντων και η έλλειψη διαδικασίας ιχνηλασιμότητας.
- Η μεγάλη θνησιμότητα ζωικού κεφαλαίου από ασθένειες που θα μπορούσαν προληπτικά να καταπολεμηθούν π.χ. το 35% αρνιών που γεννιούνται ετησίως πεθαίνουν(≈4,5 εκατομμύρια αρνιά).
- Τα προβλήματα αδειοδότησης και γραφειοκρατίας σχετικά με την ίδρυση και λειτουργία των κτηνοτροφικών εκμεταλλεύσεων, εξαιτίας της πολυνομίας και συναρμοδιότητας πολλών υπουργείων.

- Η μεγάλη ηλικία της πλειοψηφίας των κτηνοτρόφων που ασχολούνται με την αιγοπροβατοτροφία (άνω των 55 ετών) που σε συνδυασμό με το χαμηλό μορφωτικό επίπεδο των κτηνοτρόφων αποτελεί σημαντικό παράγοντα ανάσχεσης για τον κλάδο.
- Το υψηλό κόστος παραγωγής λόγω της ανυπαρξίας ιδιοπαραγωγής ζωοτροφών, γεγονός που καθιστά τους κτηνοτρόφους ισχυρά εξαρτημένους από την αγορά ζωοτροφών.
- Το υψηλό κόστος παραγωγής συνέπεια της ανυπαρξίας επαρκών και σύγχρονων αποθηκευτικών χώρων (σιλό) καθώς και της έλλειψης σύγχρονου εξοπλισμού.
- Η ανυπαρξία εγκαταστάσεων διαχείρισης, αποθήκευσης και διάθεσης των αποβλήτων με επιπτώσεις στο περιβάλλον.
- Οι πρόχειρες συνήθως σταβλικές εγκαταστάσεις που δεν προστατεύουν αποτελεσματικά το ζωικό κεφάλαιο και η έλλειψη εφαρμογής των στοιχειωδών κανόνων υγιεινής και καλής διαβίωσης των ζώων.
- Η απουσία βασικών υποδομών για την παροχή, συγκέντρωση και ορθολογική διαχείριση των υδάτων με αποτέλεσμα να δημιουργείται έντονο πρόβλημα ανισοκατανομής.
- Η έλλειψη επαγγελματικής κατάρτισης, διάχυσης ενημέρωσης και τεχνογνωσίας προς τους κτηνοτρόφους.
- Το ασαφές και πολύπλοκο ιδιοκτησιακό καθεστώς βοσκοτόπων λόγω της έλλειψης κτηματολογίου και της οριοθέτησής τους.
- Η έλλειψη ή μη εφαρμογή σχεδίων διαχείρισης βοσκοτόπων, ιδίως των ορεινών και μειονεκτικών περιοχών, το οποίο έχει ως συνέπεια την υπερβόσκηση, λόγω βοσκοφόρτωσης και την αύξηση του παρασιτικού φορτίου αυτών, τη μείωση της βοσκοϊκανότητας και επιπτώσεις στην υγεία των ζώων.
- Η επέκταση της φυτικής παραγωγής σε βάρος της ζωικής που έχει ως συνέπεια τη μείωση των βοσκοτόπων.
- Η έλλειψη εναλλακτικών δικτύων διανομής καθώς και διαφήμισης των τοπικών προϊόντων.
- Η μεγάλη απόσταση ανάμεσα στις κτηνοτροφικές μονάδες και στις αγορές (των προϊόντων και των ζωοτροφών) με συνέπεια την προσαύξηση του κόστους παραγωγής.

- Η εισαγωγή ζώων ξένων φυλών που το γάλα τους δεν μπορεί να χρησιμοποιηθεί για την παρασκευή τυριών ΠΟΠ (π.χ. φέτα) λόγω μη ύπαρξης επαρκούς αριθμού τέτοιων ζώων εγχώριων φυλών με γενεαλογικά πιστοποιητικά.
- Η έλλειψη ολοκληρωμένων ελέγχων από την παραγωγή μέχρι τη διάθεση των κτηνοτροφικών προϊόντων σε ενιαία βάση.
- Το υψηλό κόστος χρηματοδότησης, που συνοδεύεται και με δυσμενείς όρους και το μεγάλο ύψος των απαιτούμενων επενδύσεων.
- Η απουσία συντονισμένης και αποτελεσματικής προσπάθειας γενετικής βελτίωσης του ντόπιου πληθυσμού προβάτων και αιγών έχει ως συνέπεια τις μειωμένες αποδόσεις σε γάλα και κρέας και την αθρόα εισαγωγή ζώων ξένων φυλών.

Δυστυχώς από το 2007 μέχρι και σήμερα, παρόλο που τα προβλήματα του κλάδου ήταν γνωστά και καταγεγραμμένα από την ίδια την πολιτεία, είτε λόγω πολιτικής βούλησης είτε λόγω κακής οικονομικής συγκυρίας, ελάχιστα ουσιαστικά βήματα έχουν γίνει προς την επίλυσή τους.

1. 7 Συμπέρασμα

Συμπερασματικά μπορούμε να ισχυριστούμε ότι ο κλάδος της αιγοπροβατοτροφίας αποτελεί τον πιο δυναμικό κλάδο της ζωικής παραγωγής τόσο ως προς το υφιστάμενο ζωικό κεφάλαιο, όσο και ως προς την ποσότητα αλλά και την ποιότητα των παραγόμενων προϊόντων. Η οικονομική σημασία του είναι τεράστια, γιατί εκτός του ότι παράγει προϊόντα υψηλής διατροφικής αξίας για τον άνθρωπο, συνεισφέρει στη δημιουργία εισοδήματος⁵ και θέσεων απασχόλησης και υποστηρίζει μεγάλο αριθμό μεταποιητικών μονάδων όπως γαλακτοβιομηχανίες, τυροκομεία και σφαγεία. Αξιοποιεί δε ορεινές και μειονεκτικές περιοχές⁶, οι οποίες σε διαφορετική περίπτωση θα παρέμεναν οικονομικά ανεκμετάλλευτες, εξαιτίας των μόνιμων φυσικών αντιξοοτήτων τους, όπως μεγάλα υψόμετρα, απότομες κλίσεις, μικρή βλαστική περίοδος, πτωχά και υποβαθμισμένα εδάφη. Η ύπαρξη των εγγενών και διαρθρωτικών προβλημάτων του κλάδου, όπως αυτά καταγράφηκαν στην έκθεση του Υπουργείου, φανερώνει τα σημαντικά περιθώρια που υπάρχουν για περαιτέρω ανάπτυξη και βελτίωση της ανταγωνιστικότητάς του. Απαραίτητη βέβαια προϋπόθεση για την επίτευξη του παραπάνω στόχου αποτελεί η ουσιαστική αναδόμηση του κλάδου, με σημαντικές

⁵Σύμφωνα με στοιχεία του ΥΠΑΑΤ συμβάλλει κατά 18% περίπου στο αγροτικό εισόδημα.

⁶ Χαρακτηριστικό είναι ότι 80% των αιγοπροβατοτροφικών εκμεταλλεύσεων της χώρας μας δραστηριοποιείται στις εν λόγω περιοχές, που καλύπτουν συνολικά το 85% της έκτασης της Ελλάδος

παρεμβάσεις στη δομή και το μέγεθος των κτηνοτροφικών εκμεταλλεύσεων, στη βελτίωση των συνθηκών άσκησης της αιγοπροβατοτροφίας, στον εκσυγχρονισμό εγκαταστάσεων, μέσων και εξοπλισμού των κτηνοτροφικών μονάδων, στη κατάλληλη διατροφή και στη συνεχή επιμόρφωση και ενημέρωση των κτηνοτρόφων. Η επιχειρηματική προσέγγιση της προβατοτροφικής εκμετάλλευσης μπορεί να αυξήσει την τεχνική, οικονομική, περιβαλλοντική και κοινωνική της λειτουργία, εξασφαλίζοντας με αυτόν τον τρόπο όχι μόνο την οικονομική βιωσιμότητα της μονάδας, αλλά και την οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη της υπαίθρου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2 - ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ

2.1 Γενικά

Στόχος της νεοσύστατης επιχείρησης είναι η δημιουργία πρότυπης κτηνοτροφικής μονάδας δυναμικότητας 500 προβατίνων με σκοπό την παραγωγή κτηνοτροφικών προϊόντων με συγκριτικό πλεονέκτημα ποιότητας, ικανών να καλύψουν τις απαιτήσεις της αγοράς στόχου. Για την επίτευξη του στόχου αυτού η διοίκηση της επιχείρησης θα προχωρήσει:

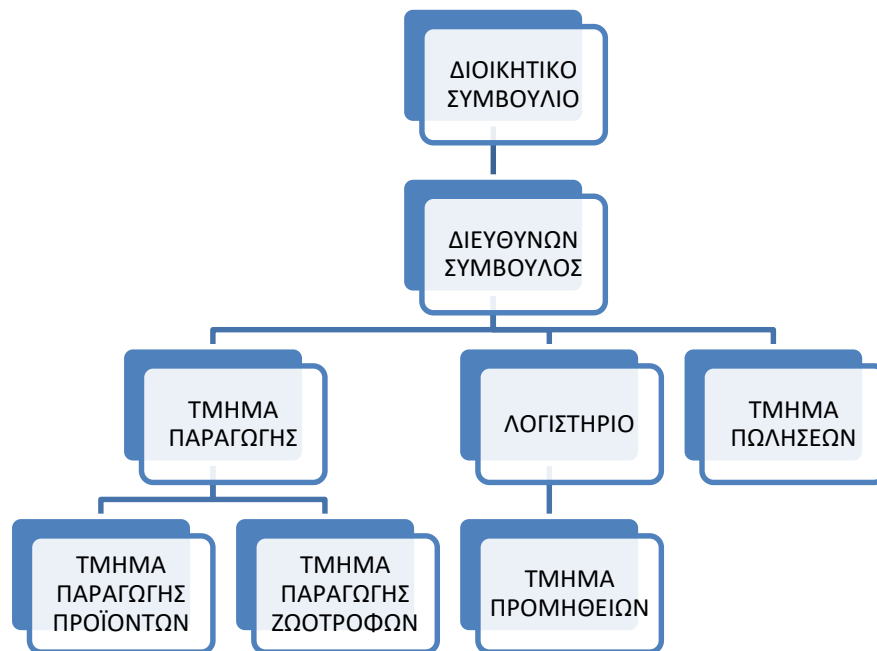
- Στην κατασκευή σύγχρονων σταβλικών εγκαταστάσεων και αγορά τεχνολογικού εξοπλισμού που θα εξασφαλίζουν άνετη διαμονή των ζώων και θα εξυπηρετούν τις ανάγκες της μονάδας.
- Στην υιοθέτηση σύγχρονων ζωοτεχνικών μεθόδων για την βελτίωση της παραγωγικότητας των ζώων και της ποιότητας των παραγόμενων προϊόντων.
- Στην ιδιοπαραγωγή ζωοτροφών για τη μείωση του κόστους παραγωγής και την ανεξάρτηση από τις διεθνείς μεταβολές των τιμών.
- Στη συνεχή κατάρτιση του εργατοτεχνικού προσωπικού που θα στελεχώνει το τμήμα παραγωγής και στη λήψη μέτρων για τη βελτίωση των διαδικασιών της μονάδας.
- Στην εφαρμογή συστημάτων πληροφορικής για τη συγκέντρωση, ανάλυση και επεξεργασία πληροφοριών από όλα τα στάδια παραγωγής.

Η νομική μορφή με την οποία θα δραστηριοποιηθεί η εταιρεία είναι η "Ανώνυμος Εταιρεία" λόγω των πλεονεκτημάτων που συγκεντρώνει έναντι των υπολοίπων νομικών τύπων. Στα βασικά πλεονεκτήματα συγκαταλέγονται ο περιορισμός της ευθύνης των μετόχων στο ποσό της εισφοράς τους και η δυνατότητα έκδοσης ομολογιακού δανείου ως μέσο εξεύρεσης χρηματοδοτικών πόρων. Η έδρα της επιχείρησης θα βρίσκεται στον τόπο εγκατάστασης της μονάδας.

Το μέγεθος της μονάδας κρίνεται ικανοποιητικό, αφού είναι 5πλάσιο από το μέσο μέγεθος αιγοπροβατοτροφικών εκμεταλλεύσεων, συγκρατώντας ταυτόχρονα το κόστος της επένδυσης σε σημείο που να μπορεί να αναληφθεί δεδομένης της οικονομικής συγκυρίας.

Η διοίκηση της εταιρείας επιθυμεί μέσω της άρτιας οργάνωσης σε όλα τα επίπεδα, τις ελεγχόμενες ευνοϊκές συνθήκες περιβάλλοντος και διατροφής, τη μερική ανεξάρτηση μέσω ιδιοπαραγωγής ζωοτροφών και τη χρήση τεχνολογίας να αποκτήσει ανταγωνιστικό πλεονέκτημα κόστους έναντι των υπολοίπων κτηνοτροφικών εκμεταλλεύσεων.

Η ομάδα διαχείρισης απαρτίζεται από άτομα νεαρά, υψηλού μορφωτικού επιπέδου με τεχνική κατάρτιση και εμπειρία. Η οργανωτική δομή της εταιρείας θα είναι ευέλικτη σύμφωνα με το παρακάτω οργανόγραμμα.

Ο Διευθύνων Σύμβουλος της εταιρείας είναι ο εκπρόσωπος της διοίκησης και δεσμεύει με την υπογραφή του την εταιρεία έναντι τρίτων. Έχει αγαστή συνεργασία με όλα τα επιμέρους τμήματα της εταιρείας περνώντας τη φιλοσοφία της διοίκησης σε όλο το προσωπικό, ενώ σε τακτά χρονικά διαστήματα ενημερώνει το διοικητικό συμβούλιο για την πορεία της επιχείρησης. Υπεύθυνος του τμήματος παραγωγής είναι κτηνίατρος που ελέγχει όλα τα στάδια παραγωγικής διαδικασίας, συντονίζει το μόνιμο εργατοτεχνικό προσωπικό του τμήματος παραγωγής προϊόντων, φροντίζει για την υγιεινή και τη σωστή διατροφή των ζώων. Το τμήμα παραγωγής ζωοτροφών συνεργάζεται με εξωτερικό γεωπόνο, με κύρια αρμοδιότητα τον έλεγχο της καλλιέργειας των κτηνοτροφικών φυτών. Συνεργάζεται στενά με το τμήμα παραγωγής και το τμήμα προμηθειών και επανδρώνεται με εποχιακό προσωπικό όποτε οι ανάγκες της καλλιέργειας το απαιτήσουν. Το λογιστήριο συλλέγει τα δεδομένα της παραγωγής και των πωλήσεων, τα αναλύει και τα μετατρέπει σε χρηματοοικονομικές αναφορές προς τη διοίκηση. Είναι υπεύθυνο για την οικονομική διαχείριση της εταιρείας και τη πλήρη συμμόρφωση με τη φορολογική νομοθεσία, καθώς επίσης και για την προμήθεια των απαραίτητων εισροών της μονάδας. Τέλος το τμήμα πωλήσεων έχει σαν κύριες αρμοδιότητες την επίτευξη της καλύτερης δυνατής συμφωνίας για την πώληση των προϊόντων της εταιρείας, την επέκταση του πελατολογίου, την είσπραξη των απαιτήσεων και τη διανομή του προϊόντος.

Η κτηνοτροφική μονάδα είναι γαλακτοπαραγωγικής κατεύθυνσης. Κύριο προϊόν είναι το γάλα, που θα διατίθεται με συμβόλαιο σε μεταποιητικές μονάδες για την παραγωγή γαλακτοκομικών προϊόντων, είτε απευθείας είτε μέσω συνεταιριστικού κινήματος. Δευτερεύον προϊόν είναι το κρέας που θα διατίθενται είτε σε τοπικές επιχειρήσεις, είτε θα κατευθύνεται μέσω μεσαζόντων στη αγορά της Αθήνας.

Αποστολή της επιχείρησης είναι να συμβάλλει στην πολιτιστική ταυτότητα της τοπικής κοινωνίας, να συνεισφέρει στην οικονομία της υπαίθρου μέσω της δημιουργίας νέων θέσεων εργασίας και να αποτελέσει το συνεκτικό κρίκο για ευρύτερες συμμαχίες και ενδυνάμωση του συνεταιριστικού κινήματος, που θα αναδείξουν τα παραδοσιακά προϊόντα σε τοπικό και περιφερειακό επίπεδο.

2. 2 Περιοχή εγκατάστασης της μονάδας

Η μελέτη και η υλοποίηση μιας επένδυσης στον κλάδο της κτηνοτροφίας απαιτεί προσεκτικό σχεδιασμό και ενδελεχή παρακολούθηση σε όλα τα στάδια υλοποίησης του έργου. Το υψηλό αρχικό κόστος επένδυσης και οι αστάθμητοι παράγοντες που σχετίζονται με τους βιολογικούς οργανισμούς απαιτούν τη λήψη ορθολογικών αποφάσεων σε μία σειρά από επιμέρους παράγοντες όπως η επιλογή τοποθεσίας εγκατάστασης της κτηνοτροφικής μονάδας, η εκτρεφόμενη φυλή, η διατροφή και οι συνθήκες υγιεινής. Ταυτόχρονα σε καμία περίπτωση δεν θα πρέπει να υποεκτιμάται η συμμόρφωση της επιχειρηματικής μονάδας με το υφιστάμενο νομικό και θεσμικό πλαίσιο, καθώς τυχόν αποκλίσεις μπορεί να οδηγήσουν σε πρόστιμα ή χρονικές καθυστερήσεις επιβαρύνοντας σημαντικά τον αρχικό προϋπολογισμό του έργου.

Η δημιουργία μίας βιώσιμης κτηνοτροφικής μονάδας προϋποθέτει την εκπόνηση ζωοτεχνικής μελέτης από εξειδικευμένο επιστημονικό προσωπικό για να διαπιστωθεί η καταλληλότητα της εδαφικής έκτασης που έχει επιλεγεί, ώστε σε συσχετισμό με τις ιδιαίτερες συνθήκες της περιοχής να προκύψουν οι βασικές αρχές σχεδιασμού αυτής. Ο σχεδιασμός των προβατοτροφικών εκμεταλλεύσεων δεν μπορεί να μοντελοποιηθεί εξαιτίας των πολλών εξατομικευμένων παραγόντων που θα πρέπει κάθε φορά να λαμβάνονται υπόψη. Εδαφικές και κλιματολογικές συνθήκες που επικρατούν στην περιοχή (ορεινή-ημιορεινή-πεδινή), η φυλή εκτροφής (μεγαλόσωμη, μικρόσωμη), η κατεύθυνση παραγωγής (κρεατοπαραγωγή, γαλακτοπαραγωγή), ο τύπος εκτροφής (εκτατική, ημικτατική, εντατική), η πιθανή εκμηχάνιση, το τελικό μέγεθος της εκμετάλλευσης που θα καθορίσει τη λειτουργική σύνδεση βασικών και βοηθητικών χώρων, η πρόβλεψη μελλοντικής επέκτασης

της εκμετάλλευσης, η διαθεσιμότητα ζωοτροφών ή βοσκήσιμης περιοχής, η ύπαρξη απαραίτητων υποδομών (αγροτικοί δρόμοι, ηλεκτρικό ρεύμα, ποιότητα νερού), η δυνατότητα ανεύρεσης προσωπικού και οι περιβαλλοντικές συνθήκες σταβλισμού αποτελούν ενδεικτικά μέρος μόνο των παραγόντων που θα πρέπει να ληφθούν υπόψη κατά το σχεδιασμό μιας κτηνοτροφικής επιχείρησης (Γεωργούδης κ. συν. 1999, Παναγάκης 2005).

Λαμβάνοντας υπόψη τις απαιτήσεις των επενδυτών και τα πορίσματα της έκθεσης ειδικού ζωοτέχνη, επιλέγουμε ως κατάλληλη τοποθεσία για την εγκατάσταση της προβατοτροφικής μονάδας την περιοχή Χάρμα του Δήμου Μουζακίου του Νομού Καρδίτσας, σε ιδιόκτητη έκταση 76 στρεμμάτων που θα αγορασθεί από το νομικό πρόσωπο για τον σκοπό αυτό.

Εικόνα 1: Αγροτεμάχιο 76 στρεμμάτων στην περιοχή Χάρμα του Νομού Καρδίτσας διαθέσιμο προς πώληση

Το Χάρμα απέχει 12 χλμ. από το Μουζάκι, 18 χλμ. από την Καρδίτσα και 32 χλμ. από τα Τρίκαλα. Το χωριό είναι κτισμένο σε υψόμετρο 130 μ. και οι κάτοικοι στην πλειοψηφία τους απασχολούνται στη γεωργία και κτηνοτροφία. Διοικητικά υπάγεται στον Δήμο Μουζακίου με πρωτεύουσα το Μουζάκι και πληθυσμό 13.122 κατοίκων σύμφωνα με την απογραφή του 2011, ο οποίος δημιουργήθηκε με το πρόγραμμα Καλλικράτης από τη συνένωση τριών Καποδιστριακών Δήμων, Μουζακίου, Ιθώμης και Παμίσου και αποτελεί ένα από τα εικοσιπέντε τοπικά διαμερίσματά του. Η μεγαλύτερη έκταση του Δήμου

Μουζακίου είναι πεδινή, αλλά μερικά τοπικά διαμερίσματα βρίσκονται στον ορεινό όγκο της Πίνδου.

Εικόνα 2: Αγροτικός δρόμος που συνδέει το αγροτεμάχιο

Το κλίμα της περιοχής, όπως άλλωστε και ολόκληρου του νομού, είναι καθαρά ηπειρωτικό με ετήσιο θερμομετρικό εύρος μεγαλύτερο από 20°C. Η περιοχή είναι πολύ υγρή τον χειμώνα και ξηρή το καλοκαίρι (80 βαθμοί της υγρομετρικής κλίμακας τους μήνες Νοέμβριο και Δεκέμβριο, κάτω από τους 50 βαθμούς τους καλοκαιρινούς μήνες). Ο χειμώνας είναι εξαιρετικά δριμύς, λόγω της γειτνίασης με τους ορεινούς όγκους και ο παγετός αποτελεί συνηθισμένο φαινόμενο. Τον Ιανουάριο, που είναι και ο ψυχρότερος μήνας, η μέση θερμοκρασία κυμαίνεται περίπου στους 6°C, ενώ είναι πιθανό οι ελάχιστες θερμοκρασίες να κυμανθούν στους -10°C. Οι ξηροί και ορμητικοί άνεμοι που κατεβαίνουν από τα χιονισμένα βουνά επιτείνουν τη δριμύτητα του χειμώνα. Η επίδραση της θάλασσας δεν φτάνει στην περιοχή, γι' αυτό το καλοκαίρι είναι ιδιαίτερα θερμό στα πεδινά, όπου η θερμοκρασία υπερβαίνει συχνά τους 40°C. Η νέφωση είναι μεγάλη τους χειμερινούς μήνες (πάνω από 6 βαθμούς της κλίμακας 0-10) και μικρή τους καλοκαιρινούς (92 αίθριες και 95 νεφοσκεπείς ημέρες το έτος), ενώ οι διευθύνσεις των ανέμων είναι πολύπλοκες, κυρίως εξαιτίας του πολυσχιδούς ανάγλυφου. Βροχοπτώσεις σημειώνονται καθ' όλη τη διάρκεια του χρόνου με μέγιστη ένταση μεταξύ των μηνών Οκτωβρίου και Μαρτίου, ενώ χιονοπτώσεις είναι συχνές κυρίως στα ορεινά συγκροτήματα.

Το αγροτεμάχιο, κατά την κρίση της διοίκησης, συγκεντρώνει όλα εκείνα τα χαρακτηριστικά που ικανοποιούν τις συνθήκες για την οικονομική βιωσιμότητα της μονάδας. Είναι πεδινό εκτός σχεδίου, έχει πρόσβαση από αγροτικό δρόμο, υδροδοτείται από κρατική πομώνα και μπορεί εύκολα να ηλεκτροδοτηθεί, ενώ διαθέτει και παλιά αποθήκη 120 τ. μ. που μπορεί να καλύψει μέρος των αναγκών της μονάδας. Τηρούνται όλες οι ελάχιστες αποστάσεις που ορίζει η ελληνική νομοθεσία για εγκατάσταση κτηνοτροφικών μονάδων (Ν. 4056/2012, ΦΕΚ 52Α/12. 03. 2012), ενώ η περιοχή γύρω από την μελλοντική εκμετάλλευση δεν χαρακτηρίζεται ως βιομηχανική περιοχή, ούτε εμπίπτει στις διατάξεις του Ν. 1650/1986 ως προστατευόμενη περιοχή. Οι κλιματικές συνθήκες της ευρύτερης περιοχής επιτρέπουν την ανάπτυξη κάθε είδους καλλιέργειας, ενώ σε κοντινές αποστάσεις διατίθενται αγροτεμάχια προς ενοικίαση πράγμα πολύ σημαντικό από τη στιγμή που η επιχείρηση έχει θέσει ως στόχο την κατά 50% τουλάχιστον αυτάρκεια των ζωοτροφών. Σε ακτίνα έως 30 χλμ. της μελλοντικής εκμετάλλευσης βρίσκονται βιομηχανίες γάλακτος (ΚΙΣΣΑΣ Α.Ε., ΤΡΙΚΚΗ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΗ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΤΡΙΚΑΛΩΝ), αγροτικοί συνεταιρισμοί (Αγροτικός Συνεταιρισμός Αγελαδοτρόφων και Προβατοτρόφων Δυτικής Θεσσαλίας στη Λαζαρίνα Καρδίτσας με συμβόλαια στις βιομηχανίες ΟΛΥΜΠΟΣ Α.Ε., ΤΥΡΑΣ Α.Ε.) καθώς επίσης και παραδοσιακά τυροκομεία μέσω των οποίων μπορεί να γίνει η διάθεση του παραγόμενου προϊόντος, συγκρατώντας έτσι το κόστος διανομής στο ελάχιστο δυνατό επίπεδο. Τέλος, αξίζει να σημειωθεί ότι το Μουζάκι τα τελευταία χρόνια αναπτύσσεται τουριστικά, δημιουργώντας ιδανικές συνθήκες για συνέργειες μεταξύ τοπικών επιχειρήσεων με σκοπό την ανάδειξη αγοράς τοπικών και παραδοσιακών προϊόντων.

Εικόνα 3: Παλαιά αγροτική αποθήκη 120 τ. μ. εντός του οικοπέδου

2.3 Σταβλικές εγκαταστάσεις

Οι πρωταρχικοί παράγοντες που καθορίζουν αποτελεσματικά την ανάπτυξη και αποδοτικότητα των παραγωγικών ζώων είναι ο γενότυπος, η διατροφή και το περιβάλλον στο οποίο διαβιούν. Το περιβάλλον είναι ο χώρος στον οποίο τα ζώα αναπτύσσουν την παραγωγική τους δραστηριότητα και οι κτηνοτροφικές κατασκευές μπορούν να δημιουργήσουν τις απαραίτητες συνθήκες περιβάλλοντος, συμβάλλοντας με αυτόν τον τρόπο στη μεγιστοποίηση της αποδοτικότητας των ζώων (Χ. Νικήτα-Μαρτζοπούλου, 2006). Με τον όρο κτηνοτροφικές ή σταβλικές εγκαταστάσεις νοείται το σύνολο των στεγασμένων και υπαίθριων χώρων, οι οποίοι απαιτούνται για τη συστηματική, επιχειρηματικής μορφής, εκτροφή αγροτικών ζώων. Ως συστηματική, επιχειρηματικής ή εντατικής μορφής εκτροφή νοείται η διατήρηση μεγάλου αριθμού ζώων υψηλών αποδόσεων, σε περιορισμένο χώρο, κάτω από ελεγχόμενες ευνοϊκές συνθήκες περιβάλλοντος και διατροφής (Δ. Γεωργακάκης, 2010).

Στη χώρα μας, που κυριαρχούν μικρές οικογενειακές εκμεταλλεύσεις, ο σταβλισμός των προβάτων γίνεται κατά κανόνα σε υποτυπώδεις εγκαταστάσεις (μαντριά), χωρίς οργάνωση και σωστό καταμερισμό χώρων και σε μη ενδεδειγμένες συνθήκες περιβάλλοντος. Ο βαθμός δε αποδοχής σύγχρονου τεχνολογικού εξοπλισμού, που θα μπορούσε να συμβάλει θετικά στην αρτιότερη οργάνωση και στην βελτίωση των αποτελεσμάτων της μονάδας, είναι ιδιαίτερα χαμηλός από τους Έλληνες κτηνοτρόφους, εξαιτίας μίας σειράς δομικών προβλημάτων του κλάδου, όπως προχωρημένη ηλικία, έλλειψη κατάρτισης, κόστος εγκατάστασης και περιορισμένη πρόσβαση σε χρηματοδοτικούς πόρους.

Εικόνα 4: Υποτυπώδεις σταβλικές εγκαταστάσεις

Αν και η ελληνική περιφέρεια βρίθεται από υποτυπώδεις και ακατάλληλες σταβλικές εγκαταστάσεις, η σύγχρονη τεχνολογία επιτρέπει την κατασκευή και τον εξοπλισμό σύγχρονων κτηνοτροφικών εγκαταστάσεων με πλήρη ανταπόκριση στις φυσιολογικές ανάγκες των ζώων και ταυτόχρονη εξασφάλιση μιας οικονομικής λειτουργίας των κτηνοτροφικών μονάδων (Δ. Γεωργακάκης, 2010). Εκτός από τις συνηθισμένες βαριές κατασκευές με σκελετό από μπετόν, μέταλλο ή ξύλο και τοιχοποιία από τούβλα ή τσιμεντόλιθους ή άλλα υλικά, τα τελευταία χρόνια χρησιμοποιούνται σαν προβατοστάσια και οι λεγόμενες θερμοκηπιακές κατασκευές με κάλυψη από πολυαιθυλένιο ή άλλο υλικό. Στα βασικά πλεονεκτήματα των κατασκευών θερμοκηπιακού τύπου είναι το σημαντικά χαμηλότερο κόστος κατασκευής και συντήρησης, η εύκολη αντικατάσταση φθαρμένων τμημάτων, ο καλύτερος φυσικός φωτισμός και αερισμός, η μείωση οσμών, ιών και βακτηρίων καθώς και ότι δεν απαιτείται άδεια οικοδομής, παρά μόνο σχετική έγκριση από τις πολεοδομικές υπηρεσίες (Χ. Νικήτα – Μαρτζοπούλου, 2006).

Εικόνα 5: Σύγχρονη προβατοτροφική μονάδα θερμοκηπιακού τύπου

Η εταιρεία θα προχωρήσει στη κατασκευή σύγχρονων σταβλικών εγκαταστάσεων με σκοπό τη διευκόλυνση της εργασίας του προσωπικού, την άνετη διαμονή των ζώων και την εξασφάλιση των καλύτερων συνθηκών υγιεινής (animal welfare), τη βελτιστοποίηση του παραγωγικού δυναμικού των ζώων, την παραγωγή ποιοτικότερου προϊόντος και τη μείωση

του κόστους εργασίας. Ανάδοχος του έργου θα είναι η εταιρεία ΑΓΡΕΚ Κ. ΣΑΜΑΝΤΟΥΡΟΣ Α.Ε. με πολυετή εμπειρία στην κατασκευή ποιμνιοστασίων και βοηθητικών χώρων θερμοκηπιακού τύπου. Κριτήρια για την επιλογή αυτή αποτελούν η επιστημονική προσέγγιση του προσωπικού της εταιρείας, η χαμηλότερη τιμή προσφοράς σε σχέση με τις ανταγωνίστριες εταιρείες καθώς και οι όροι αποπληρωμής και παράδοσης του έργου.

Εικόνα 6: Προτεινόμενη προβατοτροφική μονάδα θερμοκηπιακού τύπου

Οι κτιριακές εγκαταστάσεις περιλαμβάνουν:

- Το κτίριο σταβλισμού των προβατίνων και των κριαριών μέσα στο οποίο υπάρχουν στεγασμένοι χώροι που εξασφαλίζουν άνετη διαμονή⁷ και διακίνηση⁸ των ζώων καθώς και εύκολη λήψη τροφής μέσα από τις φάτνες. Στον ίδιο χώρο τοποθετούνται και οι ποτίστρες για την ύδρευση των ζώων. Όλοι οι χώροι διαμονής των ζώων διαθέτουν κατάλληλο φωτισμό και επαρκή αερισμό ώστε να μην αυξάνεται η θερμοκρασία των ζώων, αποφεύγοντας ωστόσο τη δημιουργία

⁷ Πρέπει να υπάρχουν επαρκείς χώροι σταβλισμού και να αποφεύγεται ο συνωστισμός των ζώων ιδιαίτερα στους χώρους ανάπαυσης.

⁸ Κατά τον σχεδιασμό των σταβλικών εγκαταστάσεων πρέπει να αποφεύγονται κατασκευές που εμποδίζουν την ελεύθερη κίνηση των ζώων όπως αδιέξοδα ή απότομοι και ολισθηροί διάδρομοι.

ρευμάτων αέρα. Το δάπεδο θα καλύπτεται από στρωμή, η τακτική ανανέωση⁹ της οποίας καθίσταται αναγκαία, ιδιαίτερα στους χώρους που γίνονται οι τοκετοί και διαβιούν τα αρνιά μέχρι τον απογαλακτισμό τους.

- Την αίθουσα αμελκτηρίου, που αποτελεί ξεχωριστό χώρο από τον χώρο ανάπαυσης των ζώων, αλλά βρίσκεται πολύ κοντά σε αυτόν ώστε να επιτρέπει την εύκολη είσοδο και έξοδο των προβατινών. Ο χώρος άμελξης εσωτερικά θα είναι επενδυμένος με λευκά πλακάκια, κατάλληλο φωτισμό και οπωσδήποτε εφοδιασμένος με ρυθμιζόμενο σύστημα ανανέωσης αέρα.
- Την αίθουσα συντήρησης του γάλακτος, στην οποία υπάρχει η δεξαμενή συγκέντρωσης γάλακτος καθώς και ειδικός χώρος για το πλύσιμο και την απολύμανση όλων των χρησιμοποιούμενων κατά το άρμεγμα σκευών και εξαρτημάτων. Η δεξαμενή, με χωρητικότητα τουλάχιστον ίση με το διπλάσιο της μέγιστης ημερήσιας γαλακτοπαραγωγής, φέρει σύστημα ψύξης του γάλακτος ώστε το γάλα να διατηρείται σε θερμοκρασία 4°C μέχρι την τελική του παράδοση στους πελάτες.
- Το υπόστεγο ζωοτροφών θερμοκηπιακού τύπου, στο οποίο αποθηκεύονται τόσο οι ιδιοπαραγόμενες χονδροειδείς ζωοτροφές όσο και οι συμπυκνωμένες που αγοράζονται σε σάκους από βιομηχανία παραγωγής ζωοτροφών.
- Την αίθουσα γραφείων διοίκησης, στην οποία στεγάζεται και το λογιστήριο και υπάρχει η μηχανογραφική εγκατάσταση της μονάδας.
- Τον χώρο διαμονής των σταβλιτών, που βρίσκεται κοντά στο ποιμνιοστάσιο ώστε να μπορούν να επεμβαίνουν σε περίπτωση ανάγκης ή κινδύνου.

Στα έργα υποδομής περιλαμβάνονται:

- Η διαμόρφωση του περιβάλλοντος χώρου.
- Η περίφραξη της προβατοτροφικής μονάδας.
- Η διαμόρφωση του χώρου της σηπτικής δεξαμενής και του απορροφητικού βόθρου καθώς και η δημιουργία κοπροσωρού, σύμφωνα με τις απαιτήσεις που αφορούν στην αειφορία του περιβάλλοντος¹⁰.

⁹ Η υγρασία σε συνδυασμό με τις κακές συνθήκες υγιεινής μπορεί να αποτελέσουν καθοριστικό παράγοντα για τη διαμόρφωση του ποσοστού περιγεννητικής θνησιμότητας. Η αυξημένη υγρασία στη στρωμή αν δεν επιφέρει το θάνατο των αμνών θα μειώσει την ανάπτυξή τους.

¹⁰ Η αιγοπροβατοτροφία δημιουργεί τη μικρότερη όχληση στο περιβάλλον, συγκριτικά με τους άλλους κλάδους της κτηνοτροφίας. Η εκτροφή αιγοπροβάτων συνήθως γίνεται σε στρωμή από άχυρα και σπανιότερα σε εσχαρωτό δάπεδο. Και στις δύο περιπτώσεις, τα απόβλητα είναι στερεά και παραμένουν στη στρωμή ή κάτω

Στον εξοπλισμό του ποιμνιοστασίου περιλαμβάνονται σύγχρονο αμελκτικό συγκρότημα 48 θέσεων και 48 αμελκτικών μονάδων σε δύο σειρές (24x24) με παγίδα γρήγορης διαφυγής (fast exit) και λοιπός εξοπλισμός όπως ποτίστρες, ταΐστρες, καρότσια μεταφοράς ζωοτροφών, παγολεκάνες κ. τ. λ.

Άλλα πάγια που θα χρησιμοποιηθούν για τις ανάγκες της μονάδας είναι ειδικά κατασκευασμένο τρέιλερ για μεταφορά γάλακτος, αγροτικό φορτηγάκι, κλαρκ, γραφεία και λοιπά έπιπλα διοίκησης καθώς και Η/Υ με εγκατεστημένο λογισμικό για παρακολούθηση της παραγωγικής διαδικασίας.

Οι εγκαταστάσεις της μονάδας, αφού λάβουμε υπόψη μας τον απαραίτητο προαύλιο χώρο που χρειάζεται για την άσκηση των προβάτων, θα καλύπτουν 6 στρέμματα από την επιφάνεια του οικοπέδου. Τα υπόλοιπα 70 στρέμματα θα χρησιμοποιηθούν για την καλλιέργεια κτηνοτροφικών φυτών.

Εικόνα 7: Χώρος διαμονής προβάτων σε σύγχρονο προβατοστάσιο θερμοκηπιακού τύπου

από την εσχάρα αρκετό διάστημα ώστε να ζυμωθούν και να διατεθούν για οργανική λίπανση. Σύμφωνα με τους Κ.Ο.Γ.Π., σε περίπτωση που η κοπριά δεν διατίθεται άμεσα, πρέπει να αποτίθεται σε σωρό, ώστε να αποκλείεται η διήθηση νερών της βροχής από τον κοπροσωρό προς το έδαφος.

2. 4 Ζωικό κεφάλαιο

Για το ζωικό κεφάλαιο, η διοίκηση της εταιρείας αποφάσισε να προχωρήσει στην εκτροφή προβάτων φυλής Χίου. Πρόκειται για μία αυτόχθονη φυλή, γαλακτοπαραγωγικής κατεύθυνσης, ιδιαίτερα δημοφιλούς σε όλη την επικράτεια λόγω των υψηλών της αποδόσεων σε γάλα, της υψηλής πολυδυμίας¹¹ της, αλλά και της μεγάλης προσαρμοστικότητάς της στις διάφορες κλιματολογικές συνθήκες.

Το πρόβατο της φυλής Χίου κατάγεται από το νότιο πεδινό τμήμα της νήσου Χίου, προήλθε πιθανόν από διασταυρώσεις ομοιόμαλλων λεπτούρων προβάτων της Χίου με αναμικόμαλλα παχύουρα πρόβατα της Μικράς Ασίας και σήμερα θεωρείται μία από τις πιο περιζήτητες φυλές για την αναβάθμιση των ποιμνίων. Εκτρέφεται κυρίως στους νομούς Κιλκίς, Μαγνησίας, Πέλλας, Θεσσαλονίκης, Χαλκιδικής, Σερρών, Ημαθίας, Έβρου, Γρεβενών, Βοιωτίας, Πιερίας, Καρδίτσας και Τρικάλων.

Ο χρωματισμός της φυλής είναι λευκός με μαύρες κηλίδες στο πρόσωπο, τα αυτιά, τα άκρα και την κοιλιακή χώρα. Η κεφαλή του χιώτικου προβάτου είναι κωνική με σχετικά μακρύ πρόσωπο, τα αυτιά είναι μεγάλου μεγέθους, ημικρεμάμενα, ενώ τα άκρα του είναι ιδιαίτερα ψηλά, λεπτά και ευθύγραμμα, αλλά ευαίσθητα σε ανώμαλες επιφάνειες.

Εικόνα 8: Πρόβατο της φυλής Χίου όπου διαφαίνεται ο χαρακτηριστικός χρωματισμός της φυλής

Σε αντίθεση με τα αρσενικά που φέρουν ισχυρά, αναπτυγμένα, μαύρα ελικοειδή κέρατα, οι προβατίνες είναι ακέρατες ή παρουσιάζουν σε μικρό ποσοστό υποτυπώδη κέρατα. Η ουρά των προβάτων είναι κωνοειδής και φθάνει μέχρι το ακροτάρσιο, πράγμα

που αποτελεί μειονέκτημα της φυλής επειδή δυσκολεύει τη φυσική οχεία και το άρμεγμα των προβατινών. Για την αντιμετώπιση των προβλημάτων αυτών πολλοί εκτροφείς κόβουν την ουρά των θηλυκών αμνών, λίγες ημέρες μετά τη γέννησή τους. Η πρόσφυση του μαστού

¹¹ Ο δείκτης πολυδυμίας αναφέρεται στις γεννήσεις ανά τοκετό. Είναι ο λόγος του αριθμού των αρνιών που γεννήθηκαν διά τον αριθμό των προβατινών που γέννησαν και εξαρτάται από τη φυλή, τα γενετικά χαρακτηριστικά και τη διατροφή του προβάτου. Ο δείκτης πολυδυμίας είναι μικρότερος κατά τον πρώτο χρόνο ζωής του προβάτου, ενώ από το δεύτερο τοκετό παρατηρείται μία αύξηση της τάξης του 10%.

συχνά δεν είναι καλή, με αποτέλεσμα ο μαστός να είναι κρεμάμενος και κατά το τελευταίο στάδιο της κησεως και το πρώτο διάστημα της γαλουχίας να αγγίζει το έδαφος. Υπάρχουν ενδείξεις ότι η φυλή παρουσιάζει αυξημένη ευαισθησία στην προσβολή από τη νόσο της προϊούσας πνευμονίας και κατά κανόνα αντιμετωπίζει προβλήματα υγείας σε περιοχές όπου επικρατεί υψηλή υγρασία. Έχει παρατηρηθεί επίσης ότι το πρόβατο της φυλής Χίου είναι ευάλωτο στις μαστίτιδες.

Το πρόβατο Χίου είναι από τα πιο μεγαλόσωμα ελληνικά πρόβατα. Το μέσο σωματικό βάρος των αρσενικών είναι 87 κιλά και των θηλυκών 66 κιλά. Τα καλά διατρεφόμενα θηλυκά εισέρχονται στην αναπαραγωγή στην ηλικία των 8-9 μηνών¹². Οι νεαροί κριοί θεωρούνται κατάλληλοι για είσοδο στην αναπαραγωγική διαδικασία στην ηλικία των 8 μηνών¹³. Το ποσοστό σύλληψης μετά από συγχρονισμό του οίστρου¹⁴ και διενέργεια τεχνητής σπερματέγχυσης¹⁵ μπορεί να ανέλθει στο 45% ενώ η πολυδυμία κυμαίνεται από 1,7-2,0 αρνιά ανά τοκετό, ανάλογα με το σύστημα εκτροφής και την ηλικία της προβατίνας. Το μέσο σωματικό βάρος γέννησης των αρνιών κυμαίνεται από 3,2 έως 4,5 κιλά, ενώ κατά τον απογαλακτισμό, που πραγματοποιείται 42 ημέρες μετά τη γέννησή τους, κυμαίνεται από 12 έως 14 κιλά (ΥΠΑΑΤ, Δ/ση Διαχείρισης Ζωικών Γενετικών Πόρων και συστημάτων εκτροφής Ζώων).

¹² Οι αρνάδες δεν χρησιμοποιούνται σε ηλικία μικρότερη των 8 μηνών γιατί δεν έχει αναπτυχθεί πλήρως το σώμα τους, με συνέπεια να δίνουν μικρότερη γαλακτοπαραγωγή.

¹³ Τα αρσενικά χρησιμοποιούνται ως γεννήτορες συνήθως από την ηλικία των 14-17 μηνών και μέχρι εκείνη των 5 ετών. Η ικανότητα του αρσενικού να μπορεί να γονιμοποιεί μεγάλο αριθμό προβατινών σε μικρό χρονικό διάστημα, 30-70 κατά περίοδο οχείων και μερικές φορές περισσότερες από 15 την ημέρα, οφείλεται στο μεγάλο βάρος των όρχεων του (Ζυγογιάννης, 2006).

¹⁴ Συγχρονισμός οίστρου των προβατινών είναι η με ορμονική αγωγή (ενδοκοιλικοί σπόγγοι προγεσταγόνων σε συνδυασμό με γοναδοτροφίνες, υποδόρια εμφυτεύματα μελατονίνης) ή με την "επίδραση κριού" μεθοδευμένη συγκέντρωση των γεννήσεων εντός ορισμένου χρονικού διαστήματος. Με το συγχρονισμό επιτυγχάνεται καλύτερος προγραμματισμός εργασιών στο προβατοστάσιο μέσω της εφαρμογής ίδιας διατροφής στο ποίμνιο, του απογαλακτισμού των αρνιών σε ίδιες ημερομηνίες και του ακριβούς ελέγχου των συζεύξεων, ιδιαίτερα κατά την εφαρμογή τεχνητής σπερματέγχυσης, με συνέπεια τη μείωση του κόστους παραγωγής και τη βέλτιστη αξιοποίηση των εμπορικών και οικονομικών σκοπών της μονάδας.

¹⁵ Τεχνητή Σπερματέγχυση είναι η, με τεχνητά μέσα, λήψη του σπέρματος από τον κριό (σπερματοληψία) και η έγχυσή του στο γεννητικό σωλήνα της προβατίνας. Το σπέρμα υποβάλλεται σε έλεγχο ποιότητας και στη συνέχεια καταψύχεται στους -196° C, με τη χρήση υγρού αζώτου, όπου και διατηρείται για πολλά χρόνια. Τα πλεονεκτήματα της τεχνητής σπερματέγχυσης είναι ότι διατηρείται πολύ μικρός αριθμός κριαριών (η αναλογία μπορεί να είναι 1:80), τα οποία είναι ελεγμένα από πλευράς υγιεινής και υψηλών αποδόσεων και το σπέρμα ελέγχεται από πλευράς ποιότητας και γονιμοποιητικής κατάστασης. Επιπλέον οι γονείς του κάθε αρνιού είναι γνωστοί καθιστώντας έτσι απλή την τήρηση στοιχείων για τη πιστοποίηση των ζώων και την έκδοση πιστοποιητικού για τα ζώα αναπαραγωγής. Η μέθοδος της τεχνητής σπερματέγχυσης προωθεί την γενετική βελτίωση, αυξάνοντας όμως το εργατικό κόστος, πράγμα το οποίο σημαίνει ότι η οικονομική της αποτελεσματικότητα θα πρέπει πάντα να εξετάζεται μετά από μελέτη κόστους/ωφέλειας.

Εικόνα 9: Αρνάκια της φυλής Χίου

Το πρόβατο της φυλής Χίου είναι ζώο υψηλών αποδόσεων, με μέση γαλακτοπαραγωγή 260 έως 380 κιλά αμελγόμενου γάλακτος για μέση περίοδο αρμέγματος 174-230 ημέρες και για το λόγο αυτό κατατάσσεται σε διεθνές επίπεδο μεταξύ των πιο αξιόλογων φυλών. Έχει διαπιστωθεί

ωστόσο μέσα από την παρατήρηση μεγάλου αριθμού εκμεταλλεύσεων, ότι σε άρτια οργανωμένες προβατοτροφικές μονάδες η εμπορεύσιμη γαλακτοπαραγωγή για τις προβατίνες 1^{ης} γαλακτικής περιόδου κυμαίνεται από 200 έως 250 κιλά, ενώ για τις προβατίνες 2^{ης} γαλακτικής περιόδου και μετά μπορεί να ανέλθει μέχρι και τα 600 κιλά. Επιπλέον, έχει διαπιστωθεί ότι οι υψηλές αποδόσεις γαλακτοπαραγωγής διαρκούν έως και 6 έτη. Η επίτευξη και η διατήρηση τόσο υψηλών αποδόσεων μπορεί να προέλθει μόνο με αξιοποίηση του γενετικού υλικού των ζώων και εφόσον πληρούνται κατάλληλες συνθήκες σταβλισμού και ισόρροπης διατροφής σε όλες τις παραγωγικές περιόδους του ζώου. Καταδεικνύει ωστόσο με τον πιο σαφή τρόπο ότι η επιστημονική προσέγγιση και η άρτια οργάνωση σε όλα τα επίπεδα παραγωγής δύναται να επηρεάσουν την παραγωγικότητα του ζώου και κατά συνέπεια τα οικονομικά αποτελέσματα ολόκληρης της εκμετάλλευσης.

Όσον αφορά το έριο, που καλύπτει ολόκληρο το σώμα εκτός από το κεφάλι, την κοιλιά, τα άκρα μέχρι τον καρπό και τον ταρσό και σε πολλές περιπτώσεις και το λαιμό, η παραγόμενη ποσότητά είναι χαμηλή, η δε ποιότητά του κρίνεται μη ικανοποιητική. Για τον λόγο αυτό δεν παρουσιάζει κανένα οικονομικό ενδιαφέρον, σε αντίθεση με το κρέας που σαν δευτερεύον προϊόν μπορεί να επιφέρει έσοδα στην εκμετάλλευση, αν και η φυλή Χίου χαρακτηρίζεται από μέτρια κρεατοπαραγωγική ικανότητα και υποβαθμισμένης ποιότητας παραγωγής σφαγίων, λόγω της εναπόθεσης υπερβολικού λίπους¹⁶.

Επειδή η αγορά ζωικού κεφαλαίου αποτελεί σημαντικό κόστος της αρχικής εγκατάστασης της κτηνοτροφικής μονάδας θα πρέπει να είμαστε ιδιαίτερα προσεκτικοί στην επιλογή του, ώστε να ανταποκρίνεται στην παραγωγική δυναμικότητα της φυλής και να ελαχιστοποιούνται οι κίνδυνοι που μπορεί να επιδράσουν αρνητικά στην οικονομική

¹⁶ Ο μέσος ρυθμός ανάπτυξης των αρσενικών αρνιών, από την ηλικία απογαλακτισμού στις 31±0,8 ημέρες έως την ηλικία των 114±4 ημερών, φθάνει τα 245±9 g/ημέρα. Στο σωματικό βάρος σφαγής των 30±0,4 Kg, η σύσταση του σφαγίου είναι 58±0,8% μυϊκή μάζα, 19±0,9% λίπος και 28±0,5% οστά.

βιωσιμότητα της εκμετάλλευσης. Η διοίκηση της εταιρείας θα προσπαθήσει να μειώσει τον παραπάνω κίνδυνο αγοράζοντας πρόβατα με πιστοποιητικό γενεαλογίας (pedigree)¹⁷ από τον Αγροτικό Συνεταιρισμό Προβατοτρόφων φυλής Χίου "Μακεδονία", που από το 2006 έχει αναγνωριστεί ως Επίσημος Φορέας Αναπαραγωγής Φυλής Χίου. Τα πρόβατα αυτά, που εκτρέφονται σε διάφορες εκτροφές του Συνεταιρισμού, βρίσκονται σε πρόγραμμα γενετικής βελτίωσης και ελέγχονται για τις αποδόσεις τους. Τα κριτήρια πάνω στα οποία θα βασιστούμε για την επιλογή των προβάτων που θα χρησιμοποιηθούν στην παραγωγική διαδικασία είναι η ηλικία, ο δείκτης πολυδυμίας, το ύψος της γαλακτοπαραγωγής, η διάπλαση του μαστού¹⁸ και το ιστορικό ασθενειών¹⁹. Η εταιρεία θέτει ως μέγιστη διάρκεια παραγωγικής ζωής του προβάτου τα 5 έτη και για το αρχικό ζωικό της κεφάλαιο επιθυμεί προβατίνες ετοιμόγεννες 1^{ης} γαλακτικής περιόδου, με σκοπό να πετύχει μέση εμπορεύσιμη γαλακτοπαραγωγή τα 387,50 λίτρα ετησίως. Κάτι τέτοιο φαίνεται εφικτό από την ανάλυση του πίνακα αποδόσεων ενωτίων²⁰ του συνεταιρισμού.

¹⁷ Τα πιστοποιητικά γενεαλογίας (pedigree) είναι έντυπα που δείχνουν το γενεαλογικό δέντρο των ζώων, καθώς και τις αποδόσεις τους, τις αποδόσεις των γονέων τους, όπως επίσης και διάφορα αναπαραγωγικά στοιχεία που χρησιμεύουν για την επιλογή των πιο παραγωγικών ζώων.

¹⁸ Από τη διάπλαση του μαστού εξαρτάται η πετυχημένη εφαρμογή της μηχανικής άμελξης.

¹⁹ Πρέπει να υπάρχει αυστηρός έλεγχος κατά την είσοδο των ζώων στην εκτροφή, ώστε να ελαχιστοποιείται ο κίνδυνος εκδήλωσης ασθενειών. Κάθε πρόβατο εξετάζεται σχολαστικά για τυχόν ιστορικό ασθενειών του μαστού (μαστιτίδα, λοιμώδης αγαλαξία), η δε εκμετάλλευσή του ελέγχεται για ιστορικό προσβολής από λοιμώδη νοσήματα.

²⁰ Ενώτιο είναι εγκεκριμένο συμβατικό ή ηλεκτρονικό μέσο για τη σήμανση των αιγοπροβάτων. Κάθε ζώο φέρει διακριτό κωδικό αριθμό ατομικής σήμανσης. Σύμφωνα με όσα αναφέρει η σχετική ΚΥΑ, η ηλεκτρονική σήμανση των αιγοπροβάτων πραγματοποιείται με την τοποθέτηση ενός βώλου στο στομάχι ή ενός ηλεκτρονικού ενωτίου στο δεξί αυτί του ζώου και είναι υποχρεωτική για τις παρακάτω κατηγορίες ζώων:

- αιγοπρόβατα που γεννιούνται μετά την 1/1/2010, είναι άνω των 6 μηνών (ο βώλος ή το ηλεκτρονικό ενώτιο να έχει μπει έως την ηλικία των 6 μηνών) και προορίζονται να διατηρηθούν στην εκμετάλλευση πέραν αυτής της ηλικίας. Στα ζώα αυτά τοποθετείται επίσης και ένα ενώτιο στο αριστερό αυτί (ενώτιο τύπου I με ατομικό αριθμό αντίστοιχο του βώλου ή του ηλεκτρονικού ενωτίου).
- αιγοπρόβατα ηλικίας άνω των 6 μηνών, που έχουν γεννηθεί μετά από την 1/1/2010 που προορίζονται για εμπόριο εντός της Ελληνικής Επικράτειας ή για ενδοκοινοτικό εμπόριο ή για εξαγωγή σε τρίτες χώρες. Πριν τα ζώα αυτά εγκαταλείψουν την εκτροφή θα πρέπει να έχουν ηλεκτρονικό βόλο ή ηλεκτρονικό ενώτιο στο δεξί αυτί και ένα ενώτιο στο αριστερό αυτί, σύμφωνα με τον Καν. 21/2004 (ενώτιο τύπου I με ατομικό αριθμό αντίστοιχο του βώλου).
- αιγοπρόβατα που εισάγονται από τρίτη χώρα και έχουν γεννηθεί μετά την 1/1/2010. Τοποθετείται ένα ενώτιο στο αριστερό αυτί και ένας ηλεκτρονικός βώλος ή ηλεκτρονικό ενώτιο στην εκμετάλλευση προορισμού εντός 14 ημερών από την ημερομηνία εισόδου στο ελληνικό έδαφος και οπωσδήποτε πριν εγκαταλείψουν την εκμετάλλευση.

Εικόνα 10: Κριοί της φυλής Χίου

2. 5 Πλάνο παραγωγής

Σε μια κτηνοτροφική εκμετάλλευση εντατικής μορφής, η οργάνωση και λειτουργία του συστήματος εκτροφής διαδραματίζει κυρίαρχο ρόλο στη διαμόρφωση των οικονομικών αποτελεσμάτων της μονάδας, καθιστώντας απαραίτητο την κατάρτιση συγκεκριμένου πλάνου παραγωγής που να περιγράφει και να αναλύει όλα τα στάδια της παραγωγικής διαδικασίας.

Το πλάνο παραγωγής που θα εφαρμόσει η μονάδα προβλέπει τρεις (3) τοκετούς ανά 24 μήνες, πράγμα το οποίο σημαίνει ότι οι τοκετοί θα πραγματοποιούνται ιδανικά ανά 8 μήνες, με την περίοδο οχείων να ξεκινάει 3 περίπου μήνες μετά τον τοκετό, τη γαλακτοπαραγωγή να διαρκεί 6 μήνες από τον τοκετό και τη ξηρά περίοδο να διαρκεί τους υπόλοιπους δύο μήνες. Προβλέπεται επίσης προγραμματισμός των τοκετών²¹ με συγχρονισμό οίστρου για

²¹ Ο οιστρικός κύκλος των προβατινών διαρκεί κατά μέσο όρο 17 ημέρες και ο οίστρος 24-30 ώρες. Η γονιμοποίηση γίνεται 12-16 ώρες μετά την εκδήλωση του οίστρου και επαναλαμβάνεται 12 ώρες μετά την πρώτη για αύξηση της πολυδυμίας. Οι προβατίνες είναι εποχιακά πολύοιστρες, δηλαδή παρουσιάζουν οίστρο, σε περίπτωση που δεν γονιμοποιηθούν, κάθε 17 ημέρες, αλλά όχι σε όλη τη διάρκεια του έτους.

την διευκόλυνση των εργασιών εκτροφής και τη μείωση του κόστους παραγωγής. Για τη γονιμοποίηση των προβατίνων αρχικά επιλέγεται η μέθοδος των προκαθορισμένων φυσικών οχείων σε ομάδες²², ενώ σε μεταγενέστερο χρόνο θα εξεταστεί η οικονομική αποτελεσματικότητα της τεχνητής σπερματέγχυσης. Το συγκεκριμένο πλάνο παραγωγής τυγχάνει εφαρμογής από καλά οργανωμένες μονάδες και έχει διαπιστωθεί στην πράξη ότι μεγιστοποιεί τα οικονομικά αποτελέσματα της εκμετάλλευσης.

Ανάμεσα στις σημαντικές αποφάσεις που καλείται να πάρει η διοίκηση κατά τον σχεδιασμό της κτηνοτροφικής μονάδας, εκτός από τον κύκλο αναπαραγωγής, είναι η αρχική σύνθεση καθώς και το πρόγραμμα αντικατάστασης του ζωικού πληθυσμού. Όσον αφορά την αρχική σύνθεση η διοίκηση της εταιρείας αποφασίζει ο αρχικός πληθυσμός των προβατίνων να μην ξεπερνάει τις 350 ενώ ο αντίστοιχος αριθμός των κριών, τον οποίο και θα διατηρεί σταθερό καθ' όλη τη διάρκεια της επένδυσης θα είναι 25²³. Με αυτόν τον τρόπο παρόλο που δεν εξαντλείται από τον πρώτο χρόνο λειτουργίας της η μέγιστη δυναμικότητα της σχεδιαζόμενης κτηνοτροφικής μονάδας, επιτυγχάνεται αφενός χαμηλότερο αρχικό κόστος εγκατάστασης, αφετέρου ορθολογικότερη και αποτελεσματικότερη διαχείριση του ζωικού κεφαλαίου. Η μονάδα αναμένεται να φτάσει στη μέγιστη παραγωγική της δυναμικότητα από το τέλος του πρώτου χρόνο και μετά.

Η ανανέωση του ζωικού κεφαλαίου πραγματοποιείται ετησίως με οριστική απομάκρυνση ενός αριθμού ζώων. Παράγοντες που μπορούν να οδηγήσουν σε απομάκρυνση

²² Η γονιμοποίηση των προβατινών μπορεί να πραγματοποιηθεί με δύο τρόπους, με την φυσική οχεία και με την τεχνητή σπερματέγχυση. Η φυσική οχεία μπορεί να εφαρμοστεί με τρεις τρόπους:

- Ελεύθερες και τυχαίες οχείες. Τα κριάρια διαβιούν ολόκληρο το έτος με τις προβατίνες και η γονιμοποίηση μπορεί να πραγματοποιηθεί σε οποιαδήποτε περίοδο του έτους. Αυτή η μέθοδος μειονεκτεί γιατί είναι αδύνατη η ορθή διατροφή των ζώων, δεν βοηθάει τη σωστή διαχείριση της μονάδας, π.χ. τα αρνιά μπορεί να γεννηθούν όταν είναι ακριβές οι ζωοτροφές, δεν μπορούν να συσταθούν ομάδες ομοιόμορφες για σφαγή αλλά και για άμελη κ. ά. Επίσης, με αυτή τη μέθοδο δεν δύναται να είναι γνωστός ο πατέρας σε κάθε αρνί που θα γεννιέται.
- Προκαθορισμένες οχείες σε ομάδες. Οι προβατίνες κατανέμονται σε ομάδες των 40-60 και έρχονται σε επαφή με τα κριάρια, που βρίσκονται σε διαφορετικά διαμερίσματα, στο προβατοστάσιο κατά τη μεσημβρινή ή τη νυχτερινή περίοδο ανάπαυσης. Ο εργάτης βάφει τη ράχη των ζώων κάθε ομάδας με διαφορετικό χρώμα και κάθε ομάδα πηγαίνει στο αντίστοιχο διαμέρισμα που περιμένει το κριάρι. Η περίοδος των οχείων διαρκεί περίπου ένα μήνα. Βασικό πλεονέκτημα είναι ότι είναι γνωστός ο πατέρας των αρνιών και έτσι υποβοηθείται η γενετική βελτίωση και αποφεύγεται η στενή συγγενική αναπαραγωγή.
- Τελείως ελεγχόμενες οχείες. Διαχωρίζονται οι προβατίνες σε ομάδες και σε κάθε ομάδα υπάρχει ένα κριάρι “ανιχνευτής” που φέρει “ποδιά” με χρωστική ουσία. Τα κριάρια “ανιχνευτές” δεν μπορούν να διενεργήσουν οχείες, αλλά επιβαίνουν τις προβατίνες που βρίσκονται σε οίστρο, τις σημαδεύουν με τη χρωστική. Ο εργάτης ξεχωρίζει τις σημαδεμένες προβατίνες από τις άλλες και τις οδηγεί για φυσική οχεία στο διαμέρισμα ενός προκαθορισμένου κριαριού. Με τη μέθοδο αυτή 1 κριάρι μπορεί να γονιμοποιήσει 60-70 προβατίνες κατά την περίοδο των οχείων. Η μέθοδος αυτή προωθεί τη γενετική βελτίωση, αλλά η εφαρμογή της απαιτεί πολλά εργατικά χέρια. Συμφέρει οικονομικά μόνο όταν γίνεται σε ποίμνια εκλεκτών ζώων.

²³ Με αυτόν τον τρόπο η αναλογία κριών στο ποίμνιο σε φάση πλήρους δυναμικότητας της μονάδας θα είναι 1:20.

από το ποίμνιο είναι ο φυσικός θάνατος, ασθένειες και νοσήματα, γήρανση και εξάντληση της παραγωγικής δυναμικότητας καθώς και ζωοτεχνικές επιλογές, όπως χαμηλές αποδόσεις, αποβολές και "επιστροφές"²⁴. Δεδομένου ότι η διοίκηση έχει θέσει διάρκεια παραγωγικής ζωής του προβάτου τα 5 έτη, ο ετήσιος ρυθμός ανανέωσης του ζωικού πληθυσμού, λόγω γήρανσης, θα ανέρχεται μεσοσταθμικά σε 20%. Για τους κριούς ισχύει ο ίδιος ρυθμός αντικατάστασης, αν και λόγω της μικρής τους επίδρασης στα αποτελέσματα θεωρούμε ότι ο αριθμός τους διατηρείται σταθερός. Η ανανέωση του ζωικού πληθυσμού θα γίνεται κυρίως με εκτροφή και προώθηση παραγωγικών ζώων από την ίδια τη μονάδα, ενώ μπορεί να προβλέπεται και αγορά νέου ζωικού κεφαλαίου αν και εφόσον προκύψει τέτοια ανάγκη. Παράμετροι που θα ληφθούν υπόψη στη σύνθεση του ζωικού κεφαλαίου και που επηρεάζουν άμεσα τα οικονομικά αποτελέσματα, εκτός από τον δείκτη πολυδυμίας, είναι το ποσοστό θνησιμότητας αρνιών, το ποσοστό θνησιμότητας προβατίνων εξαιτίας γήρανσης, θανάτου ή νοσημάτων, το ποσοστό θνησιμότητας προβατίνων κατά τη διάρκεια του τοκετού και το ποσοστό απομάκρυνσης προβατίνων λόγω ζωοτεχνικών επιλογών που οδηγούνται άμεσα σε σφαγή που καθορίζονται στο 5%, 6%, 2% και 6% αντίστοιχα. Ταυτόχρονα για χάρη ευκολίας θεωρούμε ότι από κάθε τοκετό ο αριθμός των αρσενικών και θηλυκών αρνιών είναι σε κάθε περίπτωση ίδιος.

Η δομή επομένως του ζωικού κεφαλαίου με βάση το σχεδιασμό της διοίκησης αποτυπώνεται στον παρακάτω πίνακα:

Πίνακας 10: Δομή ζωικού κεφαλαίου εκμετάλλευσης

Σύνθεση Ζωικού κεφαλαίου		
Έτος λειτουργίας	Προβατίνες	Κριοί
1ο έτος	350	25
2ο έτος	500	25
κάθε επόμενο έτος	500	25

2. 6 Διατροφή

Η διατροφή των προβάτων παίζει καθοριστικό ρόλο

- στη διατήρηση υψηλού επιπέδου γονιμότητας και στην επίτευξη της πολυδυμίας που χαρακτηρίζει τη φυλή

²⁴ Επιστροφές έχουμε όταν προβατίνες παρουσιάζουν συνεχείς επαναλήψεις οίστρου χωρίς να συλλαμβάνουν.

- στη γέννηση υγιών αρνιών με σωστό σωματικό βάρος και στη μείωση του ποσοστού θνησιμότητας τόσο των ενήλικων ζώων όσο και των νεογνών
- στην εξασφάλιση υψηλού επιπέδου γαλακτοπαραγωγής
- στη βελτίωση των ποιοτικών χαρακτηριστικών του γάλακτος
- στη διασφάλιση της υγείας των προβάτων κατά τη διάρκεια της παραγωγικής τους δραστηριότητας και στη διατήρηση ή επιμήκυνση της παραγωγικής τους ζωής

Ταυτόχρονα αποτελεί καταλυτικό παράγοντα για την οικονομική αποτελεσματικότητα της εκτροφής, καθώς αποτελεί το 65% - 70% του συνολικού κόστους παραγωγής.

Μέχρι και πριν από μερικές δεκαετίες οι εκτρεφόμενες φυλές προβάτων ήταν λιτοδίαιτες, ανθεκτικές, μικρού σωματικού βάρους και χαμηλής παραγωγικότητας ως συνέπεια της ελλιπούς και μη ισόρροπης διατροφής τους. Η περιορισμένη επιστημονική γνώση καθιστούσε τη διατροφή εμπειρική υπόθεση, περιορίζοντας με αυτόν τον τρόπο την επίτευξη του μέγιστου παραγωγικού δυναμικού των προβάτων και προκαλώντας βλάβες στην υγεία τους, λόγω πενίας θρεπτικών συστατικών και μειωμένης λειτουργίας του ανοσοποιητικού συστήματος. Το εκτατικό-νομαδικό σύστημα εκτροφής που κυριαρχούσε στηριζόταν στη καθημερινή βόσκηση για την κάλυψη του μεγαλύτερου μέρους των αναγκών σε ενέργεια και θρεπτικά συστατικά, ενώ για το υπόλοιπο χορηγούνταν δημητριακοί καρποί, σπέρματα ψυχανθών και υπολείμματα καλλιέργειών. Το σύστημα αυτό παρόλο που μείωνε το κόστος εισροών αποδείχτηκε αναποτελεσματικό καθώς για ορισμένα χρονικά διαστήματα του έτους τα πρόβατα δεν μπορούσαν να καλύψουν ούτε τις ανάγκες συντήρησής τους από την καταναλισκόμενη βοσκήσιμη ύλη, ο δε προσδιορισμός της απαιτούμενης κάθε φορά ποσότητας συμπληρωματικής διατροφής ήταν ανέφικτος (Ζέρβας, 2006).

Σήμερα, ανεξάρτητα από το σύστημα εκτροφής που ακολουθείται εκτατικό, ημιεντατικό ή εντατικό, έχει γίνει κατανοητός ο ρόλος της διατροφής των ζώων στην αποτελεσματικότητα της εκμετάλλευσης. Παρόλο όμως την εξέλιξη της επιστημονικής γνώσης στο πεδίο της διατροφής παρατηρούμε ότι τα σιτηρέσια εξακολουθούν να μην είναι ισόρροπα, με συνέπεια τη σπατάλη θρεπτικών συστατικών και οικονομικών πόρων χωρίς να επιτυγχάνεται κατ' ανάγκη το μέγιστο της παραγωγικής δυναμικότητας των προβάτων (Ζέρβας 2006, Ζέρβας, Καλαϊσάκης, Φεγγερός, 2004).

Οι ανάγκες των προβατίνων σε θρεπτικά στοιχεία δεν είναι σταθερές. Ποικίλλουν ανάλογα με την ηλικία, το σωματικό βάρος, τη φάση του αναπαραγωγικού κύκλου που βρίσκονται και τις συνθήκες του περιβάλλοντος που διαβιούν. Ιδιαίτερα ο αναπαραγωγικός κύκλος των προβατίνων που διαμορφώνει τις ανάγκες συντηρήσεως, αναπτύξεως

(εναπόθεσης σωματικού λίπους και πρωτεΐνης), αναπτύξεως του κύματος κατά τη διάρκεια της κυοφορίας και γαλακτοπαραγωγής κατά τη διάρκεια της γαλουχίας, καθώς επίσης και οι συνθήκες περιβάλλοντος που διαμορφώνουν τις ανάγκες θερμορρυθμίσεως, και του έργου κινητικότητας πρέπει να λαμβάνονται σοβαρά υπόψη κατά την κατάρτιση του ημερήσιου σιτηρεσίου (Παπαδόπουλος, 2007).

Ο κύκλος αναπαραγωγής των προβατίνων αποτελείται από τρεις περιόδους την περίοδο οίστρων-οχειών, την περίοδο κυοφορίας και την περίοδο της γαλακτοπαραγωγής. Η διατροφή κατά την περίοδο των οίστρων και οχειών αποσκοπεί στην ρύθμιση της πολυδυμίας²⁵. Η περίοδος της κυοφορίας διακρίνεται σε τρεις επιμέρους φάσεις, την αρχική φάση (0-30 ημέρες) που συνδέεται με την εμβρυακή θνησιμότητα, την ενδιάμεση φάση (30-90 ημέρες) που από πλευράς διατροφής δεν είναι κρίσιμη παρά μόνο σε ακραίες περιπτώσεις και την τελευταία φάση κυοφορίας (90-150 ημέρες) που συνδέεται με την ομαλή ανάπτυξη των εμβρύων μέχρι τον τοκετό και την αναμενόμενη γαλακτοπαραγωγή των προβάτων. Τέλος η διατροφή κατά τη γαλακτική περίοδο, που αρχίζει από τον τοκετό μέχρι την ξηρά περίοδο και είναι συνολικής διάρκειας 5-8 μηνών ανάλογα με την εκτρεφόμενη φυλή, συνδέεται με την ημερήσια παραγωγή γάλακτος καθώς και με τα ποιοτικά χαρακτηριστικά του παραγόμενου γάλακτος (Παπαδόπουλος, 2007). Γίνεται εύκολα αντιληπτό επομένως, ότι για κάθε περίοδο πρέπει να ακολουθείται το κατάλληλο διατροφικό πρόγραμμα προκειμένου να διασφαλίζεται το άριστο αποτέλεσμα τόσο ως προς την πολυδυμία και την θνησιμότητα όσο και ως προς την αναμενόμενη γαλακτοπαραγωγή.

Η διοίκηση της εταιρείας αντιλαμβανόμενη τη σημασία της διατροφής στην αποτελεσματικότητα της παραγωγικής διαδικασίας και στη βελτίωση του οικονομικού αποτελέσματος, αφενός θα προχωρήσει στην κατάρτιση ισόρροπων σιτηρεσίων για κάθε περίοδο του αναπαραγωγικού κύκλου των προβατινών τα οποία θα τηρούνται απαρέγκλιτα, αφετέρου θα προχωρήσει στην ιδιοπαραγωγή ζωοτροφών με σκοπό τη μείωση του κόστους παραγωγής και την, σε πρώτη φάση, πλήρη κάλυψη των αναγκών της μονάδας σε χονδροειδείς ζωοτροφές.

Η διοίκηση της εταιρείας θα προχωρήσει σε ιδιοπαραγωγή ζωοτροφών, καθώς αποτελεί στρατηγικής σημασίας απόφαση η σταδιακή απεξάρτηση από τις διεθνείς μεταβολές των τιμών των ζωοτροφών. Οι διεθνείς τιμές των ζωοτροφών επηρεάζονται από εξωγενείς παράγοντες, όπως κλιματολογικές συνθήκες, ύψος αποθεμάτων, κερδοσκοπικά

²⁵ Η γονιμότητα των προβατινών επηρεάζεται σε μεγάλο βαθμό από τη σωματική κατάσταση στην οποία βρίσκονται κατά την περίοδο των οχειών. Έχει διαπιστωθεί ότι χορήγηση μεγαλύτερης ποσότητας τροφής κατά την περίοδο της αναπαραγωγής έχει σαν αποτέλεσμα την αύξηση της πολυδυμίας. Η διαδικασία αυτή είναι γνωστή ως τόνωση (flushing).

παιχνίδια και ουσιαστικά ρυθμίζουν τις εξελίξεις σε όλες της χώρες της Ε.Ε.²⁶ Τα τελευταία χρόνια παρατηρούνται έντονες διακυμάνσεις στις διεθνείς τιμές που οδηγούν σε αυξήσεις του κόστους παραγωγής και κατ' επέκταση των προϊόντων της ζωικής παραγωγής. Είναι χαρακτηριστικό ότι τα τελευταία χρόνια στην Ελλάδα διαμορφώνονται όχι μόνο οι υψηλότερες τιμές ζωοτροφών²⁷, αλλά και οι μεγαλύτερες αυξήσεις σε σχέση με το μέσο κοινοτικό όρο, ειδικότερα σε σύγκριση με τις βαλκανικές χώρες που είναι οι κυρίως ανταγωνίστριες περιοχές στο εμπόριο των κτηνοτροφικών προϊόντων. Η υπέρμετρη αύξηση στις τιμές των ζωοτροφών αυξάνει το κόστος παραγωγής, μειώνει την ανταγωνιστικότητα των ελληνικών κτηνοτροφικών εκμεταλλεύσεων σε σχέση με τις υπόλοιπες χώρες της Ε.Ε. και υποσκάπτει την οικονομική βιωσιμότητα των κτηνοτροφικών μονάδων.

Η ιδιοπαραγωγή χονδροειδών ζωοτροφών θα επιτυγχάνεται με καλλιέργεια κτηνοτροφικών ψυχανθών για παραγωγή σανού και ενσιρώματος. Η μεγάλη οικογένεια των ψυχανθών περιλαμβάνει κτηνοτροφικά φυτά, που άλλα σπέρνονται το φθινόπωρο (Οκτώβριο - Νοέμβριο) εξαιτίας της αυξημένης αντοχής τους στο ψύχος και άλλα λιγότερο ανθεκτικά, που σπέρνονται την άνοιξη (Φεβρουάριο – Μάρτιο). Στην πρώτη κατηγορία ανήκουν από τα ετήσια φυτά ο βίκος, το κτηνοτροφικό μπιζέλι, τα κτηνοτροφικά κουκιά, το κτηνοτροφικό λούπινο, το κτηνοτροφικό λαθούρι, η κτηνοτροφική ρόβη και το τριφύλλι το περσικό, και από τα πολυετή φυτά το τριφύλλι το λειμώνιο. Στη δεύτερη κατηγορία ανήκουν η σόγια, το κτηνοτροφικό ρεβίθι και το τριφύλλι το αλεξανδρινό (ετήσια φυτά) και η πολυετής μηδική, που είναι το πιο αξιόλογο σε παγκόσμια κλίμακα κτηνοτροφικό ψυχανθές. Στην ίδια κατηγορία των κτηνοτροφικών ψυχανθών ανήκουν και πολλά αυτοφυή είδη φυσικών βοσκοτόπων και λειμώνων, όπως το τριφύλλι το έρπον, το τριφύλλι υβρίδιο, το τριφύλλι το σαρκόχρουν, το τριφύλλι το λάσιο και το τριφύλλι το υπόγειο, ο λωτός, η ονοβρυχίδα, ο μελίλωτος και πολλά άλλα.

²⁶ Η ετήσια αναφορά του Υπουργείου Γεωργίας των ΗΠΑ (η αναφορά της περιόδου 16/17 ανακοινώθηκε στις 10/06/2016), η οποία βασίζεται τόσο στην στατιστική επεξεργασία των δεδομένων παραγωγής, της παγκόσμιας ζήτησης και των μετεωρολογικών συνθηκών όσο και στην επιβεβαίωσή τους από δορυφορικές λήψεις απ' όλο τον κόσμο, αποτελεί ουσιαστικά πρόβλεψη για την αναμενόμενη παραγωγή και ζήτηση των βασικών αγροτικών προϊόντων παγκοσμίως όπως σιτάρι, καλαμπόκι, ρύζι, σόγια, ζάχαρη, μπαμπάκι και προϊόντα κτηνοτροφίας καθώς και για τα αναμενόμενα παγκόσμια αποθέματα στο τέλος της περιόδου. Οι εκθέσεις αυτές δεν δημοσιοποιούνται εγκαίρως, ιδιαίτερα την εποχή που κλείνονται τα συμβόλαια αγοροπωλησίας με τους τοπικούς παραγωγούς, με συνέπεια να καθορίζονται οι τιμές προς όφελος των επιχειρήσεων που έχουν πρόσβαση στην εν λόγω πληροφορία.

²⁷ Οι τιμές ζωοτροφών αυξήθηκαν κατά 34% την τελευταία πενταετία, ενώ την ίδια περίοδο το κόστος λιπασμάτων αυξήθηκε κατά 19% και το αντίστοιχο των φυτοφαρμάκων κατά 9,6%. Έτσι, η ελληνική κτηνοτροφία έχει να «αντιμετωπίσει» το πιο ακριβό κτηνοτροφικό κριθάρι και άχυρο της ΕΕ, το δεύτερο πιο ακριβό καλαμπόκι και τριφύλλι μετά το Βέλγιο, διπλάσιας έως τριπλάσιας όμως τιμής σε σύγκριση με γειτονικές χώρες όπως η Βουλγαρία και η Κροατία, τη δεύτερη πιο ακριβή πλήρη ζωοτροφή εκτροφής χοίρων μετά την Πολωνία, την τρίτη πιο ακριβή συμπληρωματική ζωοτροφή εκτροφής βοοειδών μετά τη Λιθουανία και την Πορτογαλία και την πιο ακριβή πλήρη τροφή πουλερικών της Ευρώπης.

Εικόνα 11: Στρογγυλές μπάλες σανού μηδικής των 450 Kgr στην πεδιάδα Μπίνια της Κοπαΐδας

Ως ζωοτροφές τα ψυχανθή είναι εξίσου απαραίτητα στον οργανισμό των κτηνοτροφικών ζώων με τα σιτηρά. Είναι φυτά που τόσο ο σανός (ξηρό χόρτο) όσο και ο καρπός τους αποτελούν ζωοτροφές υψηλής θρεπτικής αξίας, λόγω της σημαντικής περιεκτικότητάς τους σε πρωτεΐνες (μέχρι 35%, όταν η περιεκτικότητα πρωτεΐνης της σόγιας δεν ξεπερνάει το 50%), ανόργανα άλατα Ca και P και σε βιταμίνες A και D, που θεωρούνται όλα βασικά στη διατροφή των αγροτικών ζώων. Τα ζώα που τρέφονται με ψυχανθή έχουν ισορροπημένη διατροφή και κάνουν καλύτερης ποιότητας γάλα και κρέας. Η διατήρηση των ψυχανθών μετά την αποξήρανση είναι εύκολη με αποτέλεσμα να διατηρούνται σε απλού τύπου αποθήκες για αρκετό καιρό.

Τα κτηνοτροφικά ψυχανθή καλλιεργούνται είτε ως ξερικές, είτε ως ποτιστικές καλλιέργειες και διακρίνονται για το χαμηλό κόστος παραγωγής τους, καθώς δεν απαιτούνται ψεκασμοί με φυτοφάρμακα. Οι καλλιέργειες των ψυχανθών μπορούν να αντικαταστήσουν καλλιέργειες άλλων φυτών που σήμερα δεν είναι τόσο ανταγωνιστικές, όπως ο καπνός και το βαμβάκι, ενώ ταυτόχρονα προβλέπεται από την νέα ΚΑΠ επιπλέον επιδότηση 2% από τη συνδεδεμένη ενίσχυση. Για την καλλιέργεια και τη συγκομιδή των

ψυχανθών χρησιμοποιούνται τα ίδια μηχανήματα που χρησιμοποιούνται και στη καλλιέργεια των σιτηρών.

Η οικολογική σημασία των ψυχανθών είναι πολύ μεγάλη, επειδή συμβιώνουν στις ρίζες τους ειδικά αζωτοβακτήρια, τα οποία συλλέγουν το άζωτο από την ατμόσφαιρα, και επομένως είναι φυτά που δεν απαιτούν αζωτούχες λιπάνσεις. Λόγω της ιδιότητας τους να αποθηκεύουν στις ρίζες τους άζωτο, το έδαφος που καλλιεργείται με τα ψυχανθή αποκτά γονιμότητα.

Η μηδική, όπως ήδη έχουμε αναφέρει, είναι το σπουδαιότερο παγκοσμίως κτηνοτροφικό φυτό, γεγονός που οφείλεται στην υψηλή θρεπτική του αξία. Το χόρτο της μηδικής είναι πλούσιο σε πρωτεΐνες, υδατάνθρακες, ανόργανα άλατα και βιταμίνες. Χρησιμοποιείται ως ζωοτροφή στα σιτηρέσια βοοειδών, αιγοπροβάτων, χοίρων και πουλερικών. Η καλλιέργειά της συγκεντρώνεται σήμερα σε ζώνες στο βόρειο ημισφαίριο, κυρίως ΗΠΑ, Καναδά, Ιταλία, Γαλλία, Κίνα, Ρωσία, και σε ορισμένες χώρες στο νότιο ημισφαίριο, όπως Αργεντινή, Χιλή, Ν. Αφρική, Αυστραλία και Ν. Ζηλανδία. Στη χώρα μας η παραγωγή της εντοπίζεται κυρίως στις πεδινές περιοχές της βόρειας και κεντρικής Ελλάδας, αν και λόγω της μεγάλης προσαρμοστικότητάς της θεωρείται κατάλληλη για εγκατάσταση σε οποιαδήποτε περιοχή της χώρας. Το 2012 η καλλιεργούμενη έκταση μηδικής στη χώρα μας ξεπέρασε τα 1.220.000 στρ., από το σύνολο των 3.599.000 στρ. καλλιεργούμενων κτηνοτροφικών φυτών (ΕΛΣΤΑΤ, 2015). Οι αποδόσεις της μηδικής σε χλωρό χόρτο κυμαίνονται γύρω στους 2 με 2,5 τόνους ανά στρέμμα. Το μεγαλύτερο όμως μέρος της παραγωγής διατηρείται υπό μορφή σανού με υγρασία κάτω από 20%. Οι αποδόσεις σε ξερό σανό κυμαίνονται μεταξύ 400 έως 1.500 κιλά ανά στρέμμα²⁸. Η καλλιέργειά της διαρκεί 4-5 χρόνια ενώ η μέση τρέχουσα τιμή πώλησης, ανάλογα με την ποιότητα και την προσφερόμενη ποσότητα, ανέρχεται σε 0,22 ευρώ ανά κιλό, παρουσιάζοντας ωστόσο σημαντική απόκλιση στις ακραίες τιμές (0,14 € - 0,30 €). Θα πρέπει να λάβουμε επίσης υπόψη μας ότι για παράδοση σανού στις σταβλικές εγκαταστάσεις υπάρχει μία μέση πρόσθετη επιβάρυνση 25% στην τιμή ανά κιλό.

²⁸ Σύμφωνα με στοιχεία του Ινστιτούτου Γεωργοοικονομικών και Κοινωνιολογικών Ερευνών του ΕΘ.Ι.ΑΓ.Ε προκύπτει ότι η απόδοση της συμβατικής καλλιέργειας μηδικής στη περιοχή της Θεσσαλίας φτάνει κατά μέσο όρο τα 1.366 κιλά ανά στρέμμα, ενώ η αντίστοιχη απόδοση της βιολογικής μηδικής εμφανίζεται μειωμένη κατά 8,87% και φτάνει τα 1.245 κιλά/στρ. Η ελάχιστη ποσότητα παραγωγής που παρατηρήθηκε τόσο στη συμβατική όσο και στη βιολογική μηδική ήταν τα 300 κιλά/στρ. και οφειλόταν κυρίως στην έλλειψη νερού. Αντίθετα οι μέγιστες ποσότητες παραγωγής ήταν 2.500 κιλά/στρ. για τη συμβατική και 2.031 κιλά/στρ. για τη βιολογική.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3 - ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΣ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΣ

3. 1 Ανάλυση εξωτερικού περιβάλλοντος

3. 1. 1 Ανάλυση μακρο – περιβάλλοντος (ΑΝΑΛΥΣΗ PEST)

3. 1. 1. 1 Πολιτικό - Νομικό Περιβάλλον

Από τον Μάιο του 2010, με την εισαγωγή της χώρας στους μηχανισμούς στήριξης και την υπογραφή του πρώτου μνημονίου, η πολιτική αστάθεια παγιώθηκε ακριβώς ως αποτέλεσμα της εφαρμογής των πολιτικών του μνημονίου και της ψήφισης των αντίστοιχων εφαρμοστικών νόμων. Την τελευταία πενταετία κυβερνήσεις με διαφορετική πολιτική αφετηρία έχουν εναλλαχθεί στην εξουσία, καταλήγοντας όμως πάντα να ασκούν τις ίδιες πολιτικές. Η εμμονή στην εφαρμογή των ίδιων πολιτικών, που μέσω επαναληπτικής εκλογικής διαδικασίας έχει κατακρίνει ο ελληνικός λαός, αποτελεί εγγύηση ότι η πολιτική αστάθεια θα συνεχιστεί και τα επόμενα χρόνια στη χώρα μας, με αποτέλεσμα την περαιτέρω εξασθένηση των επιχειρηματικών προσδοκιών και την υποχώρηση της καταναλωτικής εμπιστοσύνης. Είναι χαρακτηριστικό ότι την περίοδο που ακολούθησε το δημοψήφισμα, εν μέσω capital control και μέχρι τις εθνικές εκλογές του Σεπτεμβρίου, ο δείκτης οικονομικού κλίματος στην Ελλάδα κινήθηκε στις 81,3 μονάδες από 90,7 τον Ιούνιο, σημειώνοντας την χειρότερη επίδοση από τον Οκτώβριο του 2012 (IOBE-DGECFIN, 2015). Η συνεχής εναλλαγή στο πολιτικό σκηνικό επηρεάζει όχι μόνο την οικονομία αλλά και το νομοθετικό έργο της εκάστοτε κυβέρνησης, αφού παρατηρούνται σημαντικές καθυστερήσεις στη ψήφιση σημαντικών νομοθετημάτων του μεταρρυθμιστικού προγράμματος.

Ένας ανασταλτικός παράγοντας για οποιοδήποτε σκοπεύει να επενδύσει στην κτηνοτροφία είναι ότι θα βρεθεί αντιμέτωπος με μία πληθώρα νόμων και υπουργικών αποφάσεων, πολλές φορές αντικρουόμενων ή επικαλυπτόμενων, με συνέπεια τις περισσότερες φορές να καθίσταται δυσχερής έως αδύνατη η πλήρης συμμόρφωση με τις επιταγές του νομοθέτη. Η πολυνομία και το πλήθος των εμπλεκόμενων φορέων, καθώς εκτός από το Υπουργείο Γεωργίας απαιτείται συμμόρφωση με υγειονομικές, περιβαλλοντικές, εμπορικές και πολεοδομικές διατάξεις, αυξάνουν το γραφειοκρατικό κόστος και ουσιαστικά αφήνουν έκθετους τους επενδυτές στους ελεγκτικούς μηχανισμούς.

Η ένταξη της Ελλάδος στην Ευρωπαϊκή Ένωση (Ε.Ε.) επηρέασε καταλυτικά την μετέπειτα εξέλιξη της ελληνικής κτηνοτροφίας, η οποία πλέον διέπεται πλήρως από τους κανόνες της Κοινής Αγροτικής Πολιτικής (Κ.Α.Π.). Η Ε.Ε μέσω της έκδοσης κοινοτικών οδηγιών μορφοποιεί και ελέγχει όλο το πλαίσιο λειτουργίας και δραστηριότητας του

αγροτικού τομέα, ενώ τα κράτη-μέλη αναγκάζονται να εναρμονίζουν τη νομοθεσία τους βάσει των οδηγιών αυτών μη λαμβάνοντας υπόψη τις ιδιαίτερες συνθήκες που επικρατούν στο εσωτερικό της χώρας τους. Στην Ελλάδα, με την υφιστάμενη διάρθρωση των κτηνοτροφικών εκμεταλλεύσεων, μικρές οικογενειακές εκτατικής μορφής εκμεταλλεύσεις, πλήρης συμμόρφωση με τη νομοθεσία οδηγεί σε σημαντική αύξηση του κόστους παραγωγής, καθιστώντας με αυτόν τον τρόπο αδύνατη την οικονομική βιωσιμότητά τους. Αλλά και οργανωμένες επιχειρηματικές μονάδες είναι πιθανό να αναστείλουν ή να ακυρώσουν επενδυτικά σχέδια εξαιτίας της πολυνομίας, της ασάφειας και της χρονικής καθυστέρησης που παρατηρείται στην έκδοση των σχετικών αδειών, στερώντας με αυτόν τον τρόπο πολύτιμους πόρους από ένα δυναμικό κλάδο που μπορεί να συμβάλει στην αύξηση του ΑΕΠ και στην ανάπτυξη της υπαίθρου γενικότερα.

Ένας υποψήφιος επενδυτής στον κλάδο της κτηνοτροφίας πρέπει κατ' ελάχιστο να έχει επίγνωση θεμάτων νομολογίας που άπτονται της έκδοσης άδειας και λειτουργίας κτηνοτροφικής μονάδας, της μεταφοράς και σήμανσης των ζώων, της ασφάλειας και υγιεινής νοπού γάλακτος καθώς και των κοινοτικών ενισχύσεων που ενδεχομένως δικαιούται.

Ο βασικός νόμος του ελληνικού κράτους που αφορά την κτηνοτροφία είναι ο Ν.4056/2012 (ΦΕΚ 52Α) "Ρυθμίσεις για την κτηνοτροφία και τις κτηνοτροφικές εγκαταστάσεις"²⁹, όπως τροποποιήθηκε από τον Ν. 4235/2014 (ΦΕΚ 32Α), και περιλαμβάνει σημαντικές διατάξεις για την κατάταξη των κτηνοτροφικών μονάδων με βάση τα είδη των κτιρίων και τη δυναμικότητά τους (άρθρο 2), για την επιτροπή σταβλισμού (άρθρο 4), για τις ελάχιστες αποστάσεις κτηνοτροφικών εγκαταστάσεων³⁰ (άρθρο 5), για τη διαδικασία χορήγησης άδειας εγκατάστασης (άρθρο 6) και για τη διαχείριση ανεπιτήρητων παραγωγικών ζώων (άρθρο 17).

Σημαντικές νομοθετικές διατάξεις για την έκδοση άδειας λειτουργίας και εγκατάστασης κτηνοτροφικής μονάδας αποτελούν:

- Ο Ν.1650/1986 (ΦΕΚ 160Α/1986) για την προστασία του περιβάλλοντος, όπως τροποποιήθηκε διαδοχικά με τον Ν.3110/2002 (ΦΕΚ 91Α/2002) μετά την εναρμόνιση των οδηγιών 97/11 Ε.Ε και 96/61 Ε.Ε.
- Ο Ν.4014/2011 (ΦΕΚ 209Α/21.04.2011) "Περιβαλλοντική αδειοδότηση έργων και δραστηριοτήτων, ρύθμιση αυθαιρέτων σε συνάρτηση με δημιουργία

²⁹ Για περισσότερες πληροφορίες σχετικά με τον Ν. 4056/2012 μπορείτε να αναζητήσετε στο αντίστοιχο ΦΕΚ ανατρέχοντας στον παρακάτω σύνδεσμο http://www.kolivas.de/pdfdateien/Nomos_4056_12.pdf

³⁰ Στο Παράρτημα Α, περιλαμβάνονται πίνακες με τις ελάχιστες αποστάσεις κτηνοτροφικών εγκαταστάσεων σύμφωνα με τον Ν. 4056/2012.

περιβαλλοντικού ισοζυγίου και άλλες διατάξεις αρμοδιότητας Υπουργείου Περιβάλλοντος" μετά την εναρμόνιση της οδηγίας 2010/1975 Ε.Ε.

- Η Υ.Α. 48963/05-10-2012 (ΦΕΚ 2703/Β) "Προδιαγραφές περιεχομένου Αποφάσεων Έγκρισης Περιβαλλοντικών Όρων (Α.Ε.Π.Ο.) για έργα και δραστηριότητες κατηγορίας Α΄ της Υ.Α.1958/2012 απόφασης του Υπουργού Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής (Β΄21), όπως ισχύει, σύμφωνα με το άρθρο 2 παρ. 7 του Ν.4014/2011 (ΦΕΚ 209/Α).
- Η Υ.Α. 1958 (ΦΕΚ 21 Β/13.01.2012) "Κατηγοριοποίηση Πτηνοτ./Κτηνοτρ. Εγκαταστάσεων-Παράρτημα VII Ομάδα 7η".
- Η Υ.Α. 65150/1780/25-11-2013 (ΦΕΚ 3089/Β) Αντικατάσταση του παραρτήματος VII της Υ.Α. 1958/2012 «Κατάταξη δημόσιων και ιδιωτικών έργων και δραστηριοτήτων σε κατηγορίες και υποκατηγορίες σύμφωνα με το άρθρο 1 παράγραφος 4 του Ν. 4014/2011 (ΦΕΚ 209 Α΄)», όπως ισχύει.
- Η Υ.Α. 1420/82031 (ΦΕΚ 1709Β/17.08.2015) "Κώδικας Ορθής Γεωργικής Πρακτικής για την Προστασία των Νερών από τη Νιτρορύπανση Γεωργικής Προέλευσης"³¹, όπως τροποποιήθηκε από την ΚΥΑ 2001/118518/2015 (ΦΕΚ 2359Β/04.11.2015).
- Η Υ.Α. 69269/5387/90 (ΦΕΚ 678/Β/25.10.1990) "Κατάταξη έργων και δραστηριοτήτων σε κατηγορίες, περιεχόμενο Μελέτης Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων (ΜΠΕ)³², καθορισμός περιεχομένου ειδικών περιβαλλοντικών μελετών (ΕΠΜ) και λοιπές συναφείς διατάξεις, σύμφωνα με το Ν. 1650/1986.
- Το Π.Δ. 374 (ΦΕΚ 251Α/22.10.2001) "περί της προστασίας των ζώων στα εκτροφεία".
- Η Υ.Α. 306419/2005 (ΦΕΚ 1413Β/12.10.2005) που καθορίζει τις ελάχιστες απαιτήσεις χώρων σταβλισμού³³.

Για τη μεταφορά των ζώων θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη τα έγγραφα κυκλοφορίας - υγειονομικά πιστοποιητικά (άδεια διακίνησης) που πρέπει να τα συνοδεύουν, όπως αυτά

³¹ Για περισσότερες πληροφορίες σχετικά με τον Κ.Ο.Γ.Π. μπορείτε να αναζητήσετε στο αντίστοιχο ΦΕΚ ανατρέχοντας στον παρακάτω σύνδεσμο http://www.elinyae.gr/el/lib_file_upload/1709b_2015_1441799059828.pdf Σύντομη αναφορά γίνεται και στο παράρτημα Α της παρούσας εργασίας.

³² ΜΠΕ για μικρές προβατοτροφικές εκμεταλλεύσεις 250-800 ενήλικα ενσταβλισμένα ζώα ή 500-1000 ενήλικα μη μονίμως ενσταβλισμένα ζώα που αφορούν και την υπό ίδρυση εταιρεία ανήκουν στην 4^η υποκατηγορία του άρθρου 3 του Ν. 3698/2008. Στο Παράρτημα Α περιλαμβάνεται Ερωτηματολόγιο Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων όπως απαιτείται κατά την ίδρυση προβατοτροφικών εκμεταλλεύσεων από την ισχύουσα νομοθεσία.

³³ Στο Παράρτημα Α περιλαμβάνεται πίνακας με τις απαιτήσεις τις ελληνικής νομοθεσίας για την ελάχιστη επιφάνεια σταβλισμού των προβάτων.

περιγράφονται στην Υ.Α. με αριθμό 263493/27.07.2004 (ΦΕΚ 1253B) και στο παράρτημα ΣΤ του Π.Δ. 308/2000 (ΦΕΚ 252Α), η παραβίαση των οποίων επισύρει ευθύνες οι οποίες αποδίδονται τόσο στους μεταφορείς όσο και στους παραλήπτες.

Η σήμανση και καταγραφή αιγοπροβάτων διέπεται από τον Κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 21/2004 του Συμβουλίου της 17ης Δεκεμβρίου 2003, για τη θέσπιση αναγνώρισης και καταγραφής των αιγοπροβάτων, όπως ισχύει μετά τις διαδοχικές τροποποιήσεις του από τους Κανονισμούς (ΕΚ) 1506/2006, 933/2008 και 759/2009. Στην ελληνική νομοθεσία ενσωματώθηκαν με την Υ.Α. με αριθμό 263493/27.07.2004 (ΦΕΚ 1253B) όπως τροποποιήθηκε με την Υ.Α. 134167/18.04.2011 (ΦΕΚ 823B), με την Υ.Α. 170285/29.08.2011 και με τον Ν. 4235/2014 (ΦΕΚ 32Α) "Διοικητικά μέτρα, διαδικασίες και κυρώσεις στην εφαρμογή της ενωσιακής και εθνικής νομοθεσίας στους τομείς των τροφίμων, των ζωοτροφών και της υγείας και προστασίας των ζώων". Άλλες συναφείς διατάξεις περιλαμβάνονται στα Π.Δ. 242/2005 "Υγειονομικοί όροι που πρέπει να πληρούν τα ζώντα αιγοπρόβατα, που αποτελούν αντικείμενο εμπορίου" και Π.Δ. 374/2001 "Προστασία των ζώων στα εκτροφεία" καθώς και στην ΥΑ Υ1β/2000/29.03.1995 "Υγειονομική διάταξη περί όρων ιδρύσεως και λειτουργίας πτηνο-κτηνοτροφικών εγκαταστάσεων".

Για την ασφάλεια και υγιεινή του νοπού γάλακτος οι βασικότερες απαιτήσεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης (Ε.Ε.) περιλαμβάνονται στους ακόλουθους κανονισμούς:

- **Κανονισμός (ΕΚ) 178/2002³⁴** του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 28ης Ιανουαρίου 2002 για τον καθορισμό των γενικών αρχών και απαιτήσεων της νομοθεσίας για τα τρόφιμα, για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Αρχής για την Ασφάλεια των Τροφίμων και τον καθορισμό διαδικασιών σε θέματα ασφαλείας των τροφίμων (ΕΕ L 31 της 1.2.2002, σ.1), όπως διαδοχικά έχει τροποποιηθεί από τους Κανονισμούς (ΕΚ) 1642/2003, 575/2006, 202/2008 και 596/2009.

Σύμφωνα με τον παρόν κανονισμό, με τον οποίο καταργήθηκαν οι αποφάσεις 68/361/ΕΟΚ, 69/414/ΕΟΚ και 70/372/ΕΟΚ, διασφαλίζεται η ελεύθερη κυκλοφορία υγιεινών, ποιοτικών και ασφαλών τροφίμων στην εσωτερική αγορά, που προορίζονται για ανθρώπινη κατανάλωση καθώς και των ζωοτροφών. Επιπροσθέτως η νομοθεσία της Ε.Ε. για τα τρόφιμα προστατεύει τους καταναλωτές έναντι δολίων εμπορικών πρακτικών ή εμπορικών πρακτικών εξαπάτησης. Η εν λόγω νομοθεσία αποσκοπεί επίσης στην προστασία της υγείας

³⁴ Περισσότερες πληροφορίες για τον κανονισμό (ΕΚ) 178/2002 μπορείτε να αναζητήσετε στην ιστοσελίδα <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=URISERV:f80501>

και της καλής μεταχείρισης των ζώων, της υγείας των φυτών και του περιβάλλοντος.

- **Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 852/2004³⁵** του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 29ης Απριλίου 2004 για την υγιεινή των τροφίμων (ΕΕ L 139, 30.4.2004), όπως αυτός διαδοχικά τροποποιήθηκε με τους Κανονισμούς (ΕΚ) 219/2009 και 517/2013.

Η παρούσα οδηγία αντικατέστησε την οδηγία 93/43/ΕΟΚ για την υγιεινή των τροφίμων, ώστε να καταρτιστεί μια σφαιρική και ολοκληρωμένη πολιτική που θα εφαρμόζεται για όλα τα τρόφιμα, από το αγρόκτημα έως τα σημεία πώλησης στον καταναλωτή.

- **Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 853/2004³⁶** του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 29ης Απριλίου 2004, για τον καθορισμό ειδικών κανόνων υγιεινής για τα τρόφιμα ζωικής προέλευσης (ΕΕ L 139 της 30.04.2004), όπως αυτός τροποποιήθηκε με τον Κανονισμό (ΕΚ) 219/2009.

Ο παρών κανονισμός στοχεύει στη διασφάλιση υψηλού επιπέδου ασφάλειας των τροφίμων και δημόσιας υγείας. Συμπληρώνει τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 852/2004 για την υγιεινή των τροφίμων, του οποίου οι κανόνες καλύπτουν κυρίως την έγκριση υπευθύνων επιχειρήσεων του τομέα.

Οι κανόνες του κανονισμού εφαρμόζονται στα μη μεταποιημένα και στα μεταποιημένα προϊόντα ζωικής προέλευσης. Σε γενικές γραμμές δεν εφαρμόζονται σε τρόφιμα που περιλαμβάνουν ταυτόχρονα προϊόντα φυτικής προέλευσης και μεταποιημένα προϊόντα ζωικής προέλευσης.

Οι χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ) οφείλουν να καταχωρίζουν και, κατά περίπτωση, να εγκρίνουν εγκαταστάσεις που χειρίζονται προϊόντα ζωικής προέλευσης.

- **Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 854/2004³⁷** του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 29ης Απριλίου 2004 για τον καθορισμό ειδικών διατάξεων για την οργάνωση των επίσημων ελέγχων στα προϊόντα ζωικής προέλευσης που προορίζονται για κατανάλωση από τον άνθρωπο (ΕΕ L 139 της 30.04.2004), όπως

³⁵ Περισσότερες πληροφορίες για τον κανονισμό (ΕΚ) 852/2004 μπορείτε να αναζητήσετε στην ιστοσελίδα <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=URISERV%3Af84001>

³⁶ Περισσότερες πληροφορίες για τον κανονισμό (ΕΚ) 853/2004 μπορείτε να αναζητήσετε στην ιστοσελίδα <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=uriserv%3Af84002>

³⁷ Περισσότερες πληροφορίες για τον κανονισμό (ΕΚ) 854/2004 μπορείτε να αναζητήσετε στην ιστοσελίδα <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=uriserv:f84003>

αυτός διαδοχικά τροποποιήθηκε από τους Κανονισμούς (ΕΚ) 882/2004 και 219/2009.

- **Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 882/2004³⁸** του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 29ης Απριλίου 2004, για τη διενέργεια επισήμων ελέγχων της συμμόρφωσης προς τη νομοθεσία περί ζωοτροφών και τροφίμων και προς τους κανόνες για την υγεία και την καλή διαβίωση των ζώων (ΕΕ L 191 της 28.04.2004, σελ.1-52) όπως διαδοχικά έχει τροποποιηθεί με τους κανονισμούς (ΕΚ) 1029/2008, 596/2009, 1162/2009, 87/2011, 208/2011, 563/2012, 702/2013 και 652/2014.

Σύμφωνα με τον Κανονισμό αυτόν, τα τρόφιμα και οι ζωοτροφές που τρώνε οι άνθρωποι και τα ζώα θα πρέπει να είναι ασφαλή και υγιεινά. Για να διασφαλιστεί η τήρηση των υψηλών προτύπων της Ε.Ε, διενεργούνται επίσημοι έλεγχοι ώστε να εξακριβωθεί η πλήρης εφαρμογή των διαφόρων νομοθετικών πράξεων.

Υπάρχει πληθώρα ακόμα συναφών κοινοτικών πράξεων, οι κυριότερες από τις οποίες συνοψίζονται στους Κανονισμούς (ΕΚ) αριθ. 2073/2005 της Επιτροπής της 15ης Νοεμβρίου 2005 περί μικροβιολογικών κριτηρίων για τα τρόφιμα (ΕΕ L 338 της 22.12.2005), 2074/2005 της Επιτροπής της 5ης Δεκεμβρίου 2005 για θέσπιση μέτρων εφαρμογής για ορισμένα προϊόντα βάσει του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 853/2004 του Συμβουλίου και για την οργάνωση επισήμων ελέγχων βάσει των κανονισμών (ΕΚ) αριθ. 854/2004 και 882/2004 του Συμβουλίου (ΕΕ L 338 της 22.12.2005), 1663/2006 της Επιτροπής της 6ης Νοεμβρίου 2006 (ΕΕ L 320 της 18.11.2006) και 505/2010 της Επιτροπής της 14ης Ιουνίου 2010 (ΕΕ L 149 της 15.06.2010). Το μεγαλύτερο μέρος των κοινοτικών οδηγιών ενσωματώθηκαν στην ελληνική νομοθεσία με την υπ' αριθμό Υ1γ/ΓΠ/οικ 96967 απόφαση του υπουργού Υγείας "υγειονομικοί όροι και προϋποθέσεις λειτουργίας επιχειρήσεων τροφίμων και ποτών και άλλες διατάξεις" (ΦΕΚ 2718/Β/08. 10. 2012).

Η παραπάνω αναφορά στη νομολογία είναι ενδεικτική μόνο, καθώς ο υποψήφιος επιχειρηματίας πρέπει να ανατρέχει κάθε φορά στο κατάλληλο για την περίπτωση του νομοθετικό πλαίσιο (διαχείριση κοινόχρηστων βοσκότοπων, βιολογική κτηνοτροφία, κοινοτικές ενισχύσεις³⁹, κτηνοτροφικά πάρκα, ομάδες παραγωγών κ.α.).

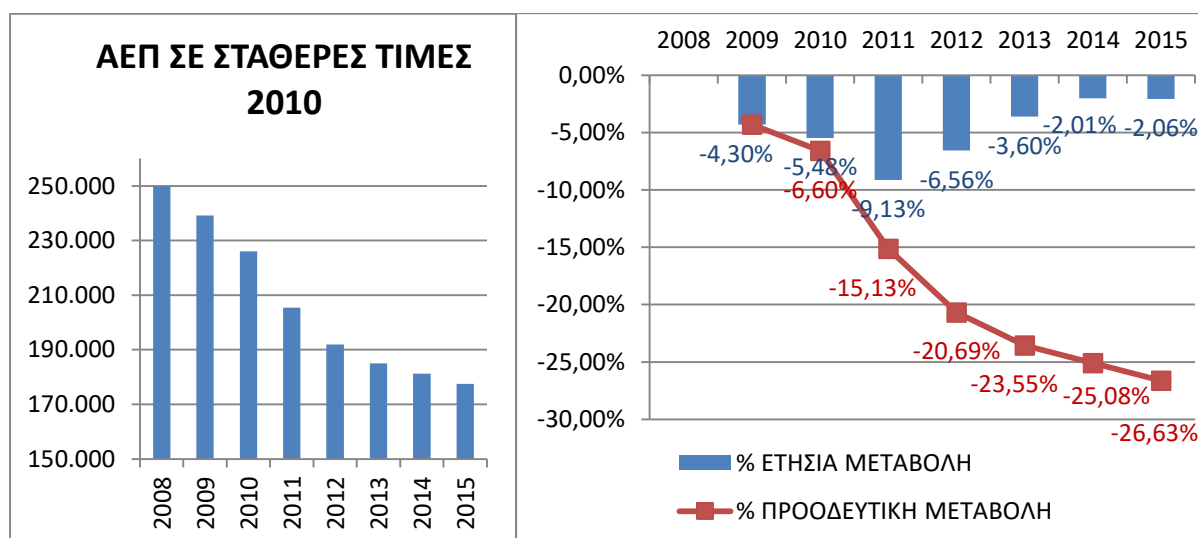
³⁸ Περισσότερες πληροφορίες για τον κανονισμό (ΕΚ) 854/2004 μπορείτε να αναζητήσετε στην ιστοσελίδα <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=URISERV:f84005>

³⁹ Εκτενής αναφορά στις κοινοτικές ενισχύσεις γίνεται στο Παράρτημα Α.

3. 1. 1. 2 Οικονομικό Περιβάλλον

Μετά το ξέσπασμα της παγκόσμιας κρίσης το 2008 η Ελλάδα βρέθηκε αντιμέτωπη με την πλέον βαθιά οικονομική ύφεση της ιστορίας της. Η αυστηρή εισοδηματική πολιτική και ο δραστικός περιορισμός των δημοσίων δαπανών που ασκήθηκαν μέσα στα πλαίσια του προγράμματος σύγκλισης, όπως ήταν αναμενόμενο, επηρέασαν αρνητικά την εξέλιξη του ΑΕΠ. Είναι χαρακτηριστικό ότι σύμφωνα με τα τελευταία αναθεωρημένα στοιχεία της ΕΛΣΤΑΤ, το ΑΕΠ της χώρας μας συρρικνώθηκε την δετία 2008 - 2015 κατά 26,63%, με τις σημαντικότερες απώλειες να πραγματοποιούνται την τριετία 2011 -2013 (ΕΛΣΤΑΤ, 2016).

Διάγραμμα 12: ΑΕΠ 2008 - 2015 σε Σταθερές Τιμές έτους βάσης 2010 και Ποσοστά Ετήσιας και Προοδευτικής Μεταβολής

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, Ελληνική Οικονομία 2016

Τα προσωρινά στοιχεία που ανακοίνωσε η ΕΛΣΤΑΤ για το τρίτο τρίμηνο του τρέχοντος έτους που έδειξαν αύξηση του ΑΕΠ κατά 1,5%, σε συνδυασμό με την αναθεώρηση επί τω βελτίω των στοιχείων για το πρώτο (ύφεση από 0,9% σε 0,6%) και δεύτερο (ύφεση από 1% σε 0,8%) τρίμηνο (ΕΛΣΤΑΤ, 29.11.2016) δημιούργησαν προσδοκίες ότι τελικά η ύφεση για το 2016 δεν θα είναι μεγαλύτερη από 0,3%, χαμηλότερη από τις αρχικές προβλέψεις⁴⁰. Αυτό ανάγκασε και την Ευρωπαϊκή Επιτροπή να αναθεωρήσει

⁴⁰ Το Υπουργείο Οικονομικών είχε συμπεριλάβει, σύμφωνα με την κατάθεση προϋπολογισμού της χώρας του προηγούμενου έτους, εκτίμηση για ύφεση 0,7%, η οποία είχε θεωρηθεί μάλλον αισιόδοξη αφού εκθέσεις διεθνών οργανισμών της ίδιας περιόδου ανέμεναν ύφεση της τάξεως 1,2% - 3% (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Eurozone Economic Forecast EY, OECD economic outlook).

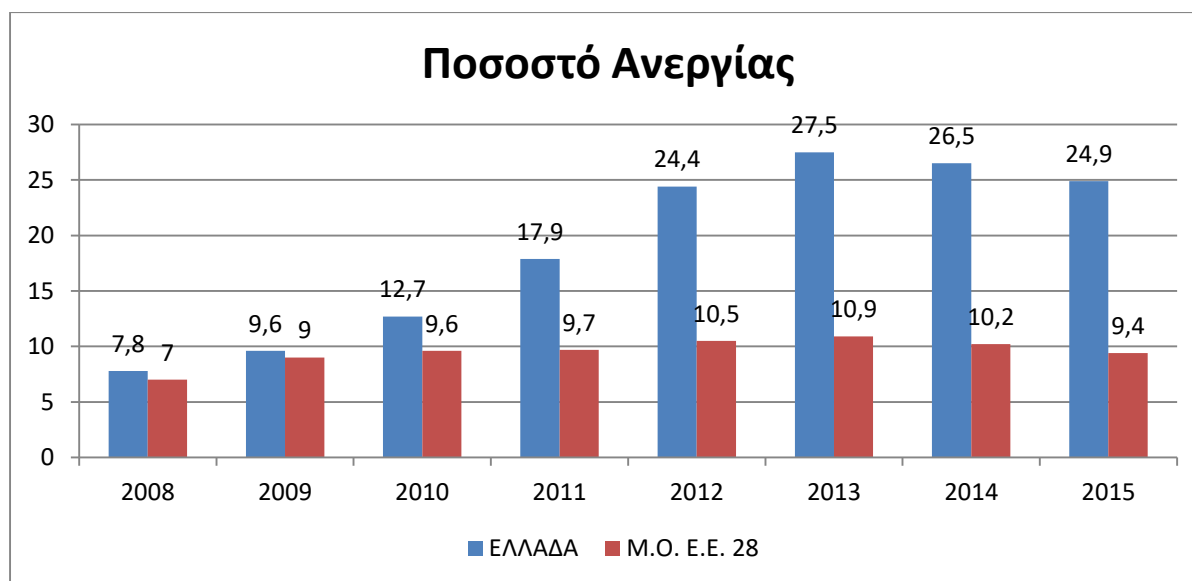
τις εαρινές της προβλέψεις για την ελληνική οικονομία με ηπιότερες, συγκλίνοντας πλέον και αυτή σε ύφεση 0,3% για το 2016. Η ελληνική οικονομία αναμένεται να επιστρέψει σε ρυθμό ανάπτυξης το 2017⁴¹.

Η ύφεση, ως συνέπεια της περιοριστικής δημοσιονομικής πολιτικής που εφαρμόστηκε εξαιτίας της κρίσης χρέους, και η πιστωτική συρρίκνωση λόγω της τραπεζικής κρίσης και της φυγής κεφαλαίων στο εξωτερικό, δημιούργησαν οικονομική ασφυξία σε πολλές επιχειρήσεις, οι οποίες μη μπορώντας να ανταποκριθούν στις υποχρεώσεις τους, οδηγήθηκαν αναπόφευκτα σε παύση των εργασιών τους. Υπολογίζεται ότι κατά τη διάρκεια της κρίσης περίπου 250.000 μικρομεσαίες επιχειρήσεις διέκοψαν τη δραστηριότητά τους (ΕΣΕΕ, 2015) ενεργοποιώντας με αυτόν τρόπο ένα φαύλο κύκλο για την ελληνική οικονομία, με μείωση της απασχόλησης και αύξηση της ανεργίας, δραματική μείωση του διαθέσιμου εισοδήματος των πολιτών, μείωση της ιδιωτικής κατανάλωσης και επιχειρηματικής εμπιστοσύνης, μείωση των φορολογικών εσόδων και τελικά περαιτέρω επέκταση της περιοριστικής πολιτικής για κάλυψη των νέων ελλειμμάτων, που ανατροφοδοτούσε από την αρχή την ύφεση.

Έως και το 2008 η Ελλάδα είχε ένα φυσιολογικό ποσοστό ανεργίας της τάξεως του 7,8%, κοντά στο μέσο όρο της Ευρωζώνης. Από το 2009 η ανεργία στη χώρα άρχισε να αυξάνεται ως αποτέλεσμα της διεθνούς κρίσης και των μέτρων δημοσιονομικής εξυγίανσης σε 9,6%, ενώ για το 2010 αυξήθηκε περαιτέρω στο 12,7%. Κατά την τριετία 2011 – 2013 η αύξηση του ποσοστού ανεργίας ήταν εκρηκτική και ανήλθε σε 17,9%, 24,4% και 27,5% αντίστοιχα, καθιστώντας τη χώρα μας επίσημα ως την χώρα με την υψηλότερη ανεργία στην Ευρωζώνη. Το 2014 παρατηρείται για πρώτη φορά από την έναρξη της κρίσης μια μικρή μείωση η οποία συνεχίστηκε και το 2015, αν και η ανεργία παραμένει σε πολύ υψηλά επίπεδα της τάξεως του 26,5% και 24,9% αντίστοιχα. Από την Ε.Ε. των 28 μόνο η Ισπανία έχει εξίσου υψηλά ποσοστά ανεργίας με 22,1% και ακολουθούν η Κροατία με 16,3%, η Κύπρος με 15%, η Πορτογαλία με 12,6%, η Ιταλία με 11,9% και η Σλοβακία με 11,5%.

⁴¹ Σύμφωνα με έκθεση της επιτροπής, η Κομισιόν αναμένει ανάπτυξη για την ελληνική οικονομία το 2017 κατά 2,7%, όταν οι εκτιμήσεις για την Ε.Ε. είναι ανάπτυξη 1,9% και για την ευρωζώνη 1,8%. Το ίδιο ποσοστό ανάπτυξης (2,7%) περιλαμβάνεται και στον κρατικό προϋπολογισμό του τρέχοντος έτους, ενώ άλλες εκθέσεις (ΕΚΤ, ΤΤΕ) μιλούν για ανάπτυξη 2,5% για το 2017 και 3% -3,1% για το 2018.

Διάγραμμα 13: Σύγκριση Ποσοστού Ανεργίας Ελλάδας - Μέσου Όρου Ε.Ε.28

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, Ελληνική Οικονομία Νοέμβριος 2016 -Eurostat, Unemployment Statistics Νοέμβριος 2016

Για το 2016, σύμφωνα με προσωρινά στοιχεία της Eurostat (Νοέμβριος 2016) προβλέπεται ότι η ανεργία της Ελλάδας θα μειωθεί έτι περισσότερο στο 23,1%, διατηρώντας την θλιβερή πρωτιά στην Ε.Ε. των 28⁴², ενώ για το 2017 έκθεση του ΔΝΤ αναμένει περεταίρω αποκλιμάκωση στο 21,5%, ποσοστό το οποίο έχει γίνει αποδεκτό και από την ελληνική κυβέρνηση, από τη στιγμή που το έχει συμπεριλάβει στο σχέδιο του κρατικού προϋπολογισμού.

Ιδιαίτερη αναφορά πρέπει να κάνουμε στην ανεργία των νέων ηλικίας 15 - 35 ετών που ξεπερνά το 50% και πυροδότησε το μεγαλύτερο μεταναστευτικό κύμα υψηλά καταρτισμένου επιστημονικού προσωπικού. Από αυτό, ποσοστό άνω του 40% ανήκει στην ηλικιακή ομάδα 15 – 29 ετών και φανερώνει τη δυσκολία που αντιμετωπίζουν οι νέοι να εισέλθουν στην αγορά εργασίας.

⁴² Ο μέσος όρος ανεργίας της Ε.Ε. των 28 προβλέπεται για το 2016 στο 8,3%. Υψηλά ποσοστά εκτός από την Ελλάδα αναμένεται να διατηρήσουν η Ισπανία με 19,2%, η Κύπρος με 14,2%, η Ιταλία με 11,9%, η Κροατία με 11,4% και η Πορτογαλία με 10,5%.

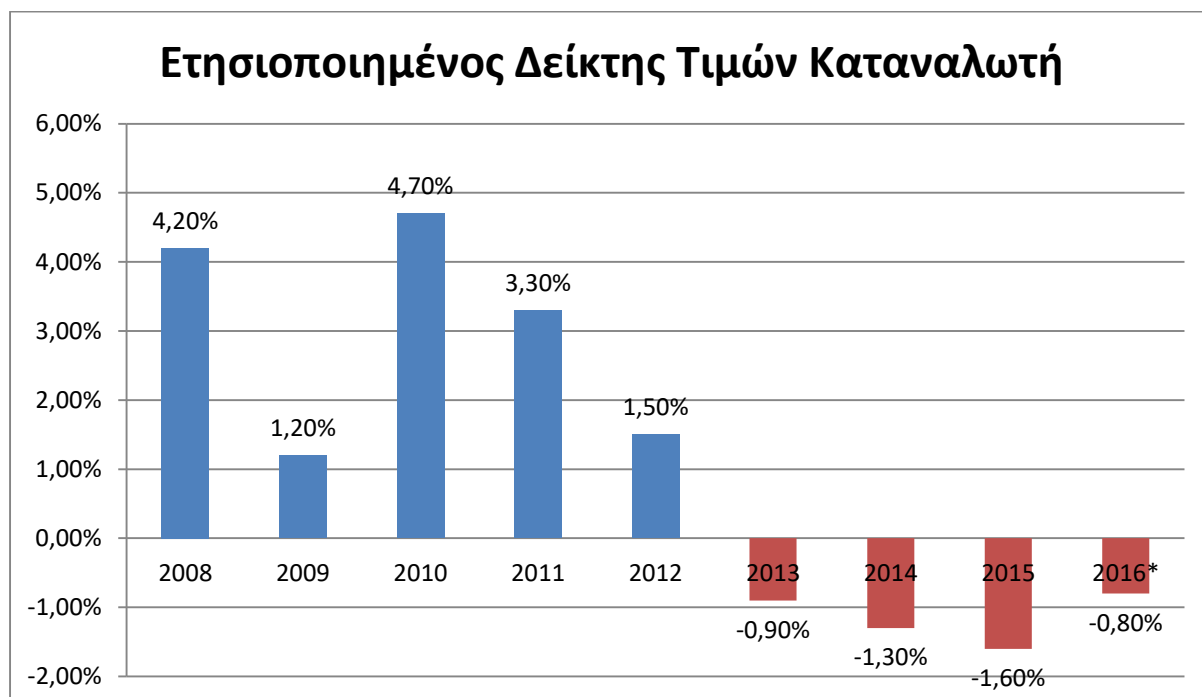
Πίνακας 11: Ποσοστό Ανεργίας 2014 - 2015 ανά ηλικιακή ομάδα

Ποσοστό ανεργίας 2014 ανά ηλικιακή ομάδα				
Ομάδες Ηλικιών	Απασχολούμενοι	Ανεργοί	Ανεργία ως %	Μη οικονομικά ενεργοί
ΣΥΝΟΛΟ	3.535.300	1.245.900	26,50%	4.487.400
15 - 29	469.200	383.200	45,00%	877.800
30 - 44	1.586.900	540.300	25,40%	292.900
45 - 64	1.423.400	344.100	19,50%	1.122.500
65 +	56.700	6.800	10,80%	2.178.200
Ποσοστό ανεργίας 2015 ανά ηλικιακή ομάδα				
Ομάδες Ηλικιών	Απασχολούμενοι	Ανεργοί	Ανεργία ως %	Μη οικονομικά ενεργοί
ΣΥΝΟΛΟ	3.634.800	1.174.600	24,90%	3.260.900
15 - 29	464.400	326.900	41,30%	891.700
30 - 44	1.617.200	488.900	23,21%	255.600
45 - 64	1.494.300	351.500	19,04%	1.077.800
65 +	58.900	7.300	11,03%	1.035.800

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, Ελληνική Οικονομία Νοέμβριος 2015

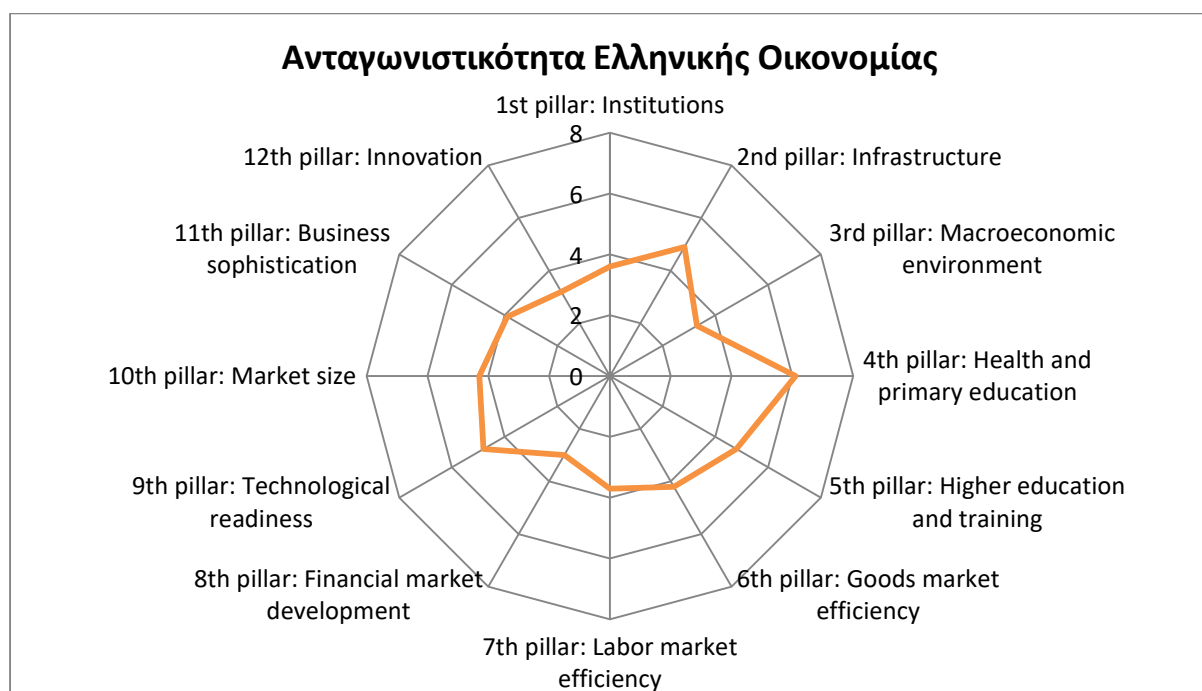
Το πρόγραμμα εσωτερικής υποτίμησης (Internal devaluation) που βασίστηκε στη μείωση των μισθών και την πτώση των τιμών για την βελτίωση της ανταγωνιστικότητας της ελληνικής οικονομίας, δεν επέφερε τα αναμενόμενα αποτελέσματα ούτε στην αποκλιμάκωση του πληθωρισμού, ούτε στην ανταγωνιστικότητα της οικονομίας. Ο πληθωρισμός στα πρώτα χρόνια της κρίσης αν και μειούμενος διατηρήθηκε σε σχετικά υψηλά επίπεδα και μόνο τα τελευταία έτη παρατηρείται αρνητικός Δ.Τ.Κ. που συνοδεύεται επομένως από μειώσεις των τιμών αγαθών και υπηρεσιών. Όσον αφορά το πεδίο της ανταγωνιστικότητας, σύμφωνα με τον οργανισμό World Economic Forum, η Ελλάδα για την περίοδο 2015 – 2016 κατέχει την 81^η θέση στο σύνολο των 140 χωρών (World Economic Forum, 2016) διατηρώντας την ίδια θέση με την προηγούμενη περίοδο (81^η θέση σε σύνολο 144 χωρών), ενώ για την περίοδο 2016 – 2017 ο ίδιος οργανισμός προβλέπει υποχώρηση 5 θέσεων. Η Ελλάδα με την 86^η θέση σε σύνολο 138 χωρών, πίσω από αφρικανικές χώρες όπως η Ρουάντα (52^η), Μποτσουάνα (64^η), Ναμίμπια (84^η) και με μέση βαθμολογία 4,00 έχει να διανύσει μακρύ δρόμο ώστε να καλύψει το έδαφος από τους διεθνείς ανταγωνιστές της.

Διάγραμμα 14: Δείκτης Τιμών Καταναλωτή 2008 - 2016

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, Ελληνική Οικονομία Δεκέμβριος 2016, *Προσωρινά στοιχεία

Διάγραμμα 15: Ανταγωνιστικότητα ελληνικής οικονομίας ανά κατηγορία

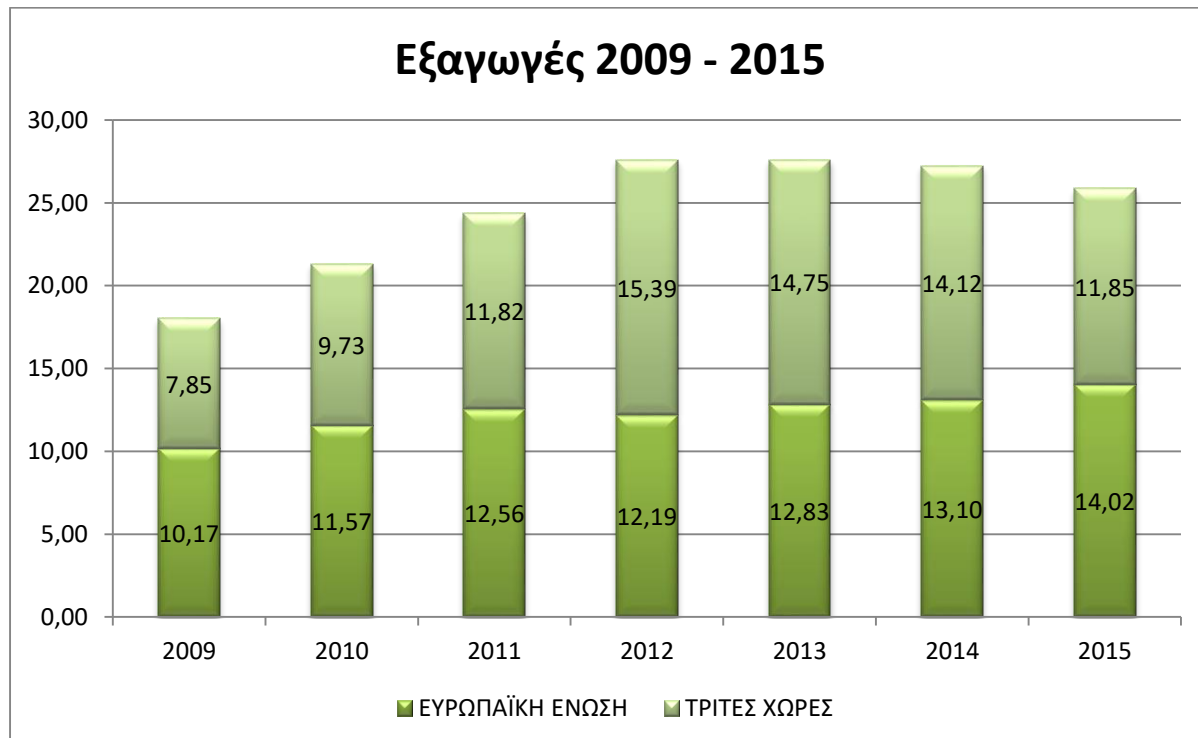

Πηγή: World Economic Forum, 2016

Κατά τη διάρκεια της κρίσης όλοι οι μακροοικονομικοί δείκτες της ελληνικής οικονομίας επιδεινώθηκαν, με εξαίρεση τις εξαγωγές που εμφανίζουν ανοδική τάση, όντας το αποτελεσματικότερο μέσο των ελληνικών επιχειρήσεων στη μάχη για την οικονομική βιωσιμότητά τους. Η τάση αυτή δείχνει να ανακόπτεται από το 2014 και μετά, κυρίως λόγω της μείωσης των εξαγωγών προς τρίτες χώρες. Για το 2015, σύμφωνα με στοιχεία του ισοζυγίου πληρωμών της τράπεζας της Ελλάδος, τα capital controls ανέκοψαν τη δυναμική που είχαν αποκτήσει οι περισσότεροι κλάδοι, με αποτέλεσμα το πλήγμα για την εξωστρέφεια της ελληνικής οικονομίας σε απόλυτους αριθμούς να ανέρχεται σε 1,35 δις ευρώ, ήτοι σχεδόν 0,8% του ΑΕΠ. Σημαντικό στοιχείο όμως αποτελεί ότι οι εξαγωγές αγαθών, εξαιρουμένων των πετρελαιοειδών και καυσίμων, όχι μόνο προέβαλαν σθεναρή αντίσταση, αλλά σημείωσαν κατά την ίδια περίοδο αύξηση 4,6% (Πανελλήνιος Σύνδεσμος Εξαγωγέων - Κέντρο Εξαγωγικών Ερευνών και Μελετών, 2016).

Από το σύνολο των εξαγωγών περίπου το 17% - 18% αποτελούν προϊόντα που σχετίζονται με τον πρωτογενή τομέα παραγωγής, με το ελαιόλαδο και τη φέτα να παραμένουν τα πιο αναγνωρίσιμα αγροτικά προϊόντα της χώρας διεθνώς.

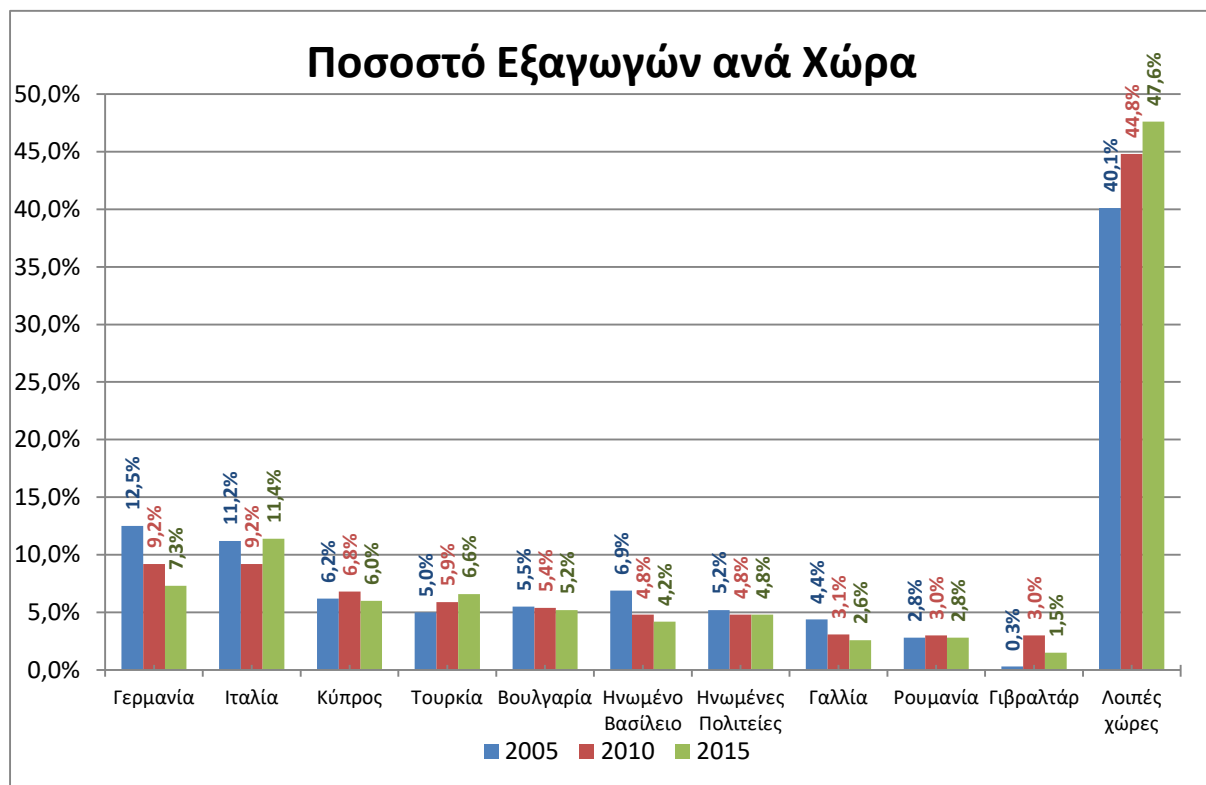
Διάγραμμα 16: Εξαγωγές περιόδου 2009 – 2015 σε δις. ευρώ

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, Ελληνική Οικονομία Νοέμβριος 2015

Οι κυριότερες χώρες προορισμού των ελληνικών εξαγωγών είναι η Ιταλία (11,4%), η Γερμανία (7,3%), η Τουρκία (6,6%), η Κύπρος (6%), η Βουλγαρία (5,2%), οι Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής (4,8%) και το Ηνωμένο Βασίλειο (4,2%) επί του συνόλου των εξαγωγών. Αξίζει να σημειώσουμε ότι το εμπορικό ισοζύγιο της Ελλάδας συμπεριλαμβανομένου των πετρελαιοειδών για το 2015 εξακολουθεί, όπως διαχρονικά άλλωστε, να είναι ελλειμματικό κατά 17,72 δις ευρώ.

Διάγραμμα 17: Ποσοστό εξαγωγών ανά χώρα

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, Ελληνική Οικονομία Δεκέμβριος 2016

Η υψηλή φορολόγηση, ως συνέπεια της δημοσιονομικής προσαρμογής, με επιβολή υψηλών φορολογικών συντελεστών, αύξηση των έμμεσων φόρων και επιβολή έκτακτων φόρων που μετά από λίγο μονιμοποιούνται, έχει εξαντλήσει προ πολλού τη φοροδοτική ικανότητα τόσο των επιχειρήσεων όσο και των πολιτών, εκτοξεύοντας, σύμφωνα με το Υπουργείο Οικονομικών, τις ληξιπρόθεσμες οφειλές προς το δημόσιο στα 91,2 δις ευρώ το 2016, έναντι 30 δις που ήταν το 2009. Μόνο μέσα στο έτος δημιουργήθηκαν επιπλέον ληξιπρόθεσμες οφειλές ύψους 12,6 δις ευρώ, με αποτέλεσμα ένας μεγάλος αριθμός τόσο φυσικών όσο και νομικών προσώπων να απειλείται με αναγκαστικά μέτρα εκτέλεσης. Ο υφιστάμενος φορολογικός συντελεστής 29% των νομικών προσώπων σε συνδυασμό με την

ανυπαρξία σταθερού φορολογικού πλαισίου, τα υψηλά επιτόκια δανεισμού και τη δυσκολία εξεύρεσης χρηματοδοτικών πόρων αποτελούν τις κυριότερες αιτίες για τη συνεχή μείωση της ανταγωνιστικότητας των ελληνικών επιχειρήσεων, ιδιαίτερα όταν οι όμορες χώρες και η Κύπρος εφαρμόζουν πολιτικές προσέλκυσης επενδύσεων με προνομιακά φορολογικά καθεστάτα. Η χαμηλή φορολογία νομικών προσώπων σε Αλβανία 10% (0% για πολύ μικρές επιχειρήσεις), Βουλγαρία 10%, Μαυροβούνιο 9%, Κύπρο 12,50% και Τουρκία 20% καθώς και η ευκολότερη πρόσβαση σε χρηματοδοτικά κεφάλαια με χαμηλότερο επιτόκιο δανεισμού αναμένεται να αποτελέσουν πόλο έλξης όχι μόνο προς ξένους επενδυτές αλλά ακόμα και για τις ίδιες τις ελληνικές επιχειρήσεις, κάτι που φαίνεται να επιβεβαιώνεται από την εκδήλωση ενδιαφέροντος για μεταφορά της έδρας πολλών επιχειρήσεων προς τις παραπάνω χώρες.

3. 1. 1. 3 Κοινωνικό Περιβάλλον

Ο Μόνιμος Πληθυσμός της Χώρας ανήλθε σε 10.816.286 άτομα από τα οποία 5.303.223 άρρενες (ποσοστό 49,03%) και 5.513.063 θήλεις (ποσοστό 50,97%). Το 14,60% του πληθυσμού είναι παιδιά ηλικίας 0 – 14 χρονών, το 65,95% είναι άτομα ηλικίας 15 – 64 και το 19,45% αποτελούν άτομα ηλικίας 65 ετών και πάνω. Από το μόνιμο πληθυσμό το 91,6% έχουν ελληνική υπηκοότητα, με κυρίαρχη θρησκεία την ορθοδοξία.

Πίνακας 12: Πίνακας Μόνιμος πληθυσμός κατά φύλο και ομάδες ηλικιών

Μόνιμος πληθυσμός κατά φύλο και ομάδες ηλικιών Απογραφή πληθυσμού 2011			
Ομάδες ηλικιών	2011		
	Σύνολο	Άρρενες	Θήλεις
0 - 9	1.049.839	537.220	512.619
10 - 19	1.072.705	552.173	520.532
20 - 29	1.350.868	696.744	654.124
30 - 39	1.635.304	827.542	807.762
40 - 49	1.581.095	781.112	799.983
50 - 59	1.391.854	677.018	714.836
60 - 69	1.134.045	543.421	590.624
70 - 79	1.017.242	456.247	560.995
80 +	583.334	231.746	351.588
Σύνολο	10.816.286	5.303.223	5.513.063

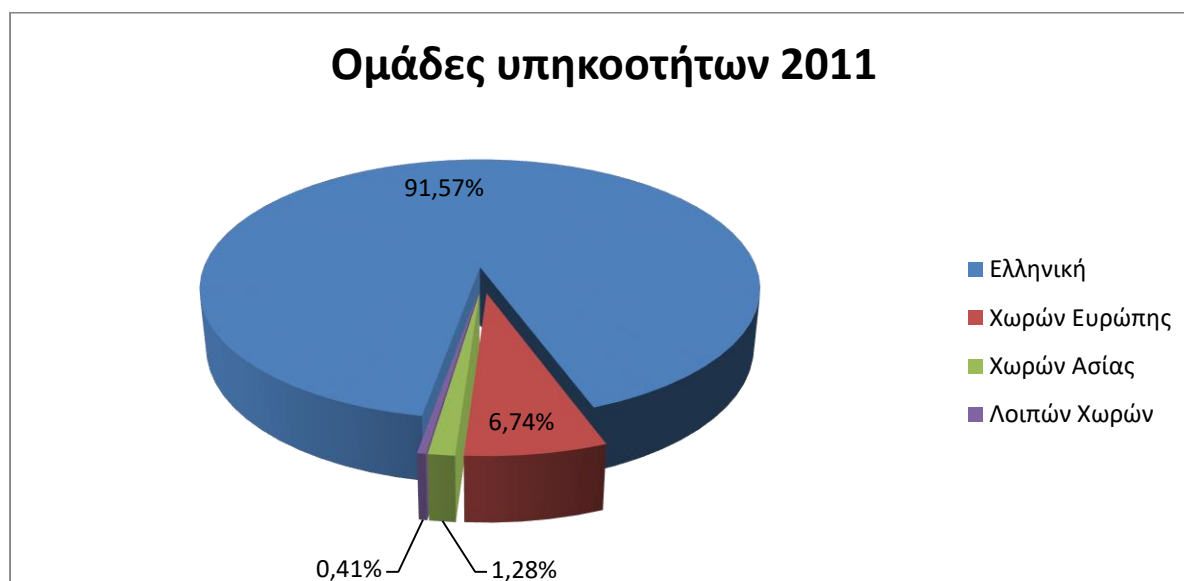
Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ Απογραφή 2011, αναθεώρηση Μάρτιος 2014

Πίνακας 13: Μόνιμος πληθυσμός κατά ομάδες υπηκοοτήτων

Μόνιμος πληθυσμός κατά ομάδες υπηκοοτήτων	
Ομάδες υπηκοοτήτων	2011
Ελληνική*	9.904.286
Λοιπών Χωρών ΕΕ	199.121
Χωρών λουιπής Ευρώπης	530.244
Χωρών Αφρικής	25.850
Χωρών Καραϊβικής, Νότιας ή Κεντρικής Αμερικής	2.564
Χωρών Βόρειας Αμερικής	7.248
Χωρών Ασίας	138.274
Χωρών Ωκεανίας	1.994
Χωρίς υπηκοότητα, αδιευκρίνιστη υπηκοότητα ή δεν δηλώθηκε	6.705
Σύνολο	10.816.286

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, Απογραφή 2011, αναθεώρηση Μάρτιος 2014

Διάγραμμα 18: Μόνιμος πληθυσμός κατά ομάδες υπηκοοτήτων

Πηγή ΕΛΣΤΑΤ, Απογραφή 2011, αναθεώρηση Μάρτιος 2014

Το σύνολο των νοικοκυριών της Ελλάδας ανέρχεται σε 4.134.540, από τα οποία 1.061.547 είναι μονομελή , 1.218.466 είναι διμελή , 817.921 είναι τριμελή, 726.554 είναι τετραμελή , 209.569 είναι πενταμελή , 68.602 είναι εξαμελή και τα υπόλοιπα 31.881 έχουν από επτά μέλη και πάνω. Τα μονομελή και διμελή νοικοκυριά αποτελούν το 55,20% του συνόλου των νοικοκυριών.

Πίνακας 14: Νοικοκυριά κατά αριθμό μελών

Νοικοκυριά κατά αριθμό μελών Απογραφή πληθυσμού 2011	
Αριθμός μελών	Νοικοκυριά
	Σύνολο
1 μέλος	1.061.547
2 μέλη	1.218.466
3 μέλη	817.921
4 μέλη	726.554
5 μέλη	209.569
6 μέλη	68.602
7 μέλη	20.273
8 μέλη	7.511
9 μέλη	1.881
10 μέλη και πάνω	2.216
Σύνολο	4.134.540

Πηγή ΕΛΣΤΑΤ Απογραφή 2011, αναθεώρηση Μάρτιος 2014

Η Ελλάδα συγκαταλέγεται ανάμεσα στις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης με το υψηλότερο προσδόκιμο ζωής, κάτι το οποίο οφείλεται στις άριστες κλιματολογικές συνθήκες που επικρατούν στη χώρα και στη μεσογειακή διατροφή. Πλήθος ερευνών έχουν αναδείξει τις ευεργετικές επιδράσεις της μεσογειακής διατροφής στην υγεία και ευεξία του ανθρώπου, καθώς προφυλάσσει από καρδιοαγγειακές παθήσεις και διάφορες μορφές καρκίνου, ενώ ταυτόχρονα βοηθά στη καλή λειτουργία του εντέρου και τονώνει τον οργανισμό. Η μεσογειακή διατροφή είναι πλούσια σε φρούτα, λαχανικά και λίγο επεξεργασμένα δημητριακά (ολικής αλέσεως), περιλαμβάνει την κατανάλωση ψαριών, πουλερικών και οσπρίων σε εβδομαδιαία βάση, καθώς και την καθημερινή κατανάλωση γαλακτοκομικών προϊόντων και ελαιόλαδου ως κύριο λίπος της διαίτας. Οι Έλληνες καταναλωτές φαίνεται ότι έχουν αντιληφθεί τη σημασία της μεσογειακής διατροφής και προτιμούν ντόπια και παραδοσιακά προϊόντα, είναι διατεθειμένοι δε να πληρώσουν αν χρειαστεί ένα premium τιμής.

Πίνακας 15: Προσδοκώμενη ζωή στις χώρες της Ε.Ε

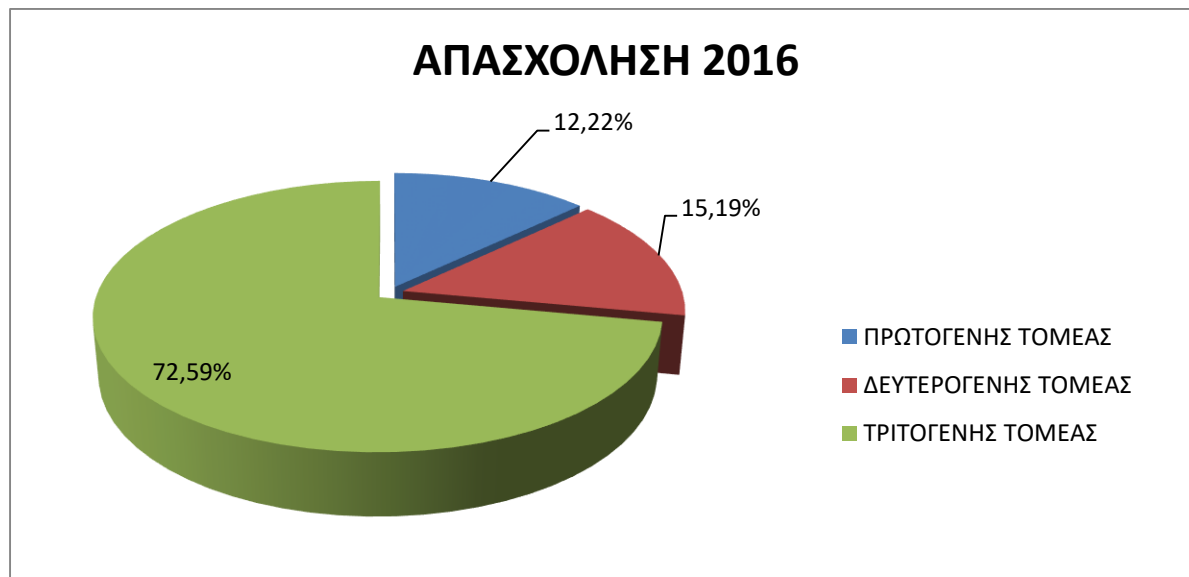
Ε.Ε. Προσδοκώμενη ζωή κατά τη γέννηση						
Χώρες	Άρρενες			Θήλειες		
	2011	2012	2013	2011	2012	2013
Ευρωζώνη						
Αυστρία (AT)	78,3	78,4	78,6	83,8	83,6	83,8
Βέλγιο (BE)	78	77,8	78,1	83,3	83,1	83,2
Γαλλία (FR)	78,7	78,7	79	85,7	85,4	85,6
Γερμανία (DE)	78,4	78,6	78,6	83,2	83,3	83,2
Ελλάς (EL)	78	78	78,7	83,6	83,4	84
Εσθονία (EE)	71,4	71,4	72,8	81,3	81,5	81,7
Ιρλανδία (IE)	78,6	78,7	79	83	83,2	83,1
Ισπανία (ES)	79,5	79,5	80,2	85,6	85,5	86,1
Ιταλία (IT)	79,7	79,8	80,3	84,8	84,8	85,2
Κύπρος (CY)	79,3	78,9	80,1	83,1	83,4	85
Λετονία (LV)	68,6	68,9	69,3	78,8	78,9	78,9
Λιθουανία (LT)	68,1	68,4	68,5	79,3	79,6	79,6
Λουξεμβούργο (LU)	78,5	79,1	79,8	83,6	83,8	83,9
Μάλτα (MT)	78,6	78,6	79,6	83	83	84
Ολλανδία (NE)	79,4	79,3	79,5	83,1	83	83,2
Πορτογαλία (PT)	77,3	77,3	77,6	83,8	83,6	84
Σλοβακία (SK)	72,3	72,5	72,9	79,8	79,9	80,1
Σλοβενία (SL)	76,8	77,1	77,2	83,3	83,3	83,6
Φινλανδία (FI)	77,3	77,7	78	83,3	83,7	84,1
Εκτός Ευρωζώνης						
Βουλγαρία (BG)	70,7	70,9	71,3	77,8	77,9	78,6
Δανία (DK)	77,8	78,1	78,3	81,9	82,1	82,4
Ηνωμένο Βασίλειο (UK)	79	79,1		83	82,8	
Κροατία (HR)	73,8	73,9	74,5	80,4	80,6	81
Ουγγαρία (HU)	71,2	71,6	72,2	78,7	78,7	79,1
Πολωνία (PL)	72,5	72,6	73	81,1	81,1	81,2
Ρουμανία (RO)	70,8	70,9	71,6	78,2	78,1	78,7
Σουηδία (SE)	79,9	79,9	80,2	83,8	83,6	83,8
Τσεχική Δημοκρατία (CZ)	74,8	75,1	75,2	81,1	81,2	81,3

Πηγή: Eurostat, 2015

Ο αριθμός των απασχολούμενων και ανέργων στη χώρα μας ανήλθε το Γ εξάμηνο του 2016 σε 3.736.600 άτομα και 1.092.600 άτομα αντίστοιχα, ενώ ο μη οικονομικά ενεργός πληθυσμός ανέρχεται σε 4.379.000 άτομα, ποσοστό 47,55% επί του συνόλου. Τα ποσοστά των απασχολούμενων και των ανέργων επί του συνόλου του πληθυσμού είναι 40,58% και

11,86% αντίστοιχα (ΕΛΣΤΑΤ, Ελληνική Οικονομία, Δεκέμβριος 2016). Η πλειονότητα των απασχολούμενων εργάζεται σε επιχειρήσεις του τομέα υπηρεσιών.

Διάγραμμα 19: Απασχολούμενοι ανά τομέα παραγωγής

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, Ελληνική Οικονομία Δεκέμβριος 2016

Το μορφωτικό επίπεδο των Ελλήνων είναι αρκετά υψηλό. Το 22,49% των ενηλίκων έχει τελειώσει τη τριτοβάθμια εκπαίδευση, από το οποίο ποσοστό 2,37% είναι κάτοχοι μεταπτυχιακού τίτλου και το 38,66% έχουν ολοκληρώσει επιτυχώς τη δευτεροβάθμια. Αντίθετα υπάρχει ένα ποσοστό 22,71% που μετά βίας έχει ολοκληρώσει την πρωτοβάθμια εκπαίδευση, καθώς και ένα ποσοστό της τάξεως του 4,05% του πληθυσμού που είτε δεν ολοκλήρωσαν την πρωτοβάθμια εκπαίδευση είτε δεν πήγαν καθόλου σχολείο. Γίνεται εύκολα αντιληπτό ότι το μεγαλύτερο μέρος του πληθυσμού που σαν ανώτατο επίπεδο έχει την πρωτοβάθμια εκπαίδευση βρίσκεται στην ελληνική περιφέρεια, είτε λόγω διάρθρωσης (αγροτικές περιοχές) είτε λόγω έλλειψης υποδομών. Από αυτούς που έχουν ολοκληρώσει τη δευτεροβάθμια εκπαίδευση όλοι έχουν κάνει έστω και μία φορά χρήση του διαδικτύου, ενώ το αντίστοιχο ποσοστό σε αυτούς που έχουν τελειώσει τη πρωτοβάθμια εκπαίδευση είναι μόλις 25% (ΕΛΣΤΑΤ 2016).

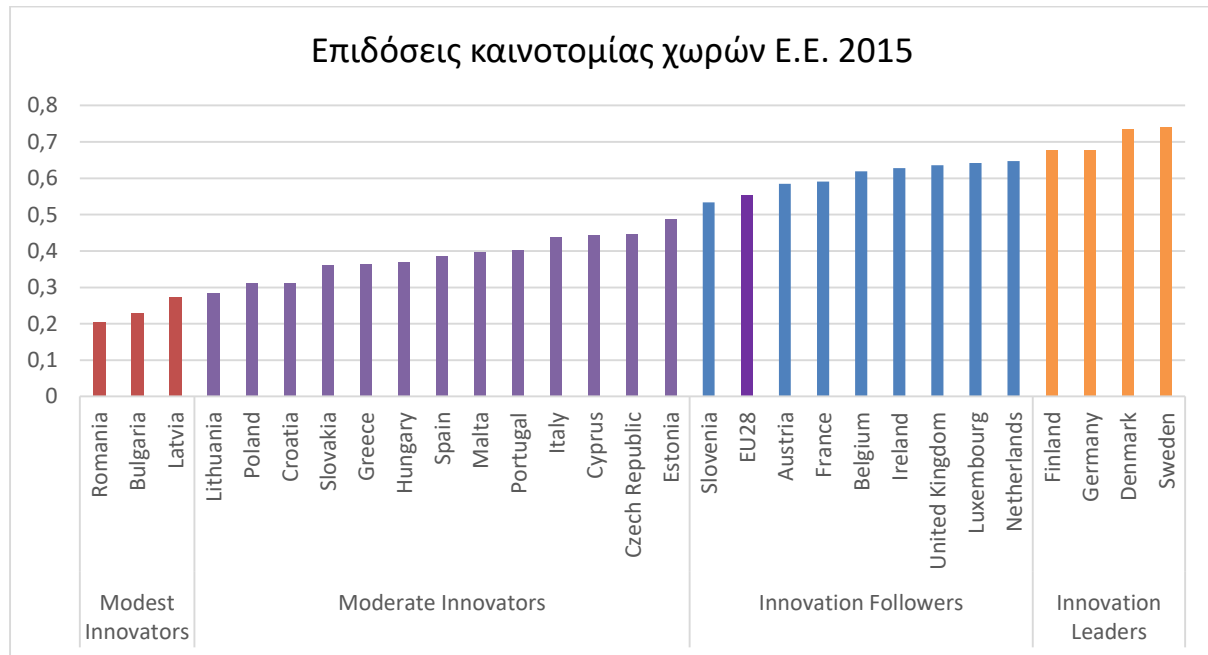
3. 1. 1. 4 Τεχνολογικό Περιβάλλον

Στην σημερινή οικονομική και κοινωνική πραγματικότητα κάθε εταιρεία οφείλει να υιοθετήσει σύγχρονες τεχνολογίες, η εφαρμογή των οποίων μπορεί να συμβάλλει καταλυτικά στη μείωση του κόστους παραγωγής, στη διεύρυνση των αγορών, στην αύξηση των

πωλήσεων και κατ' επέκταση των κερδών, στη δημιουργία νέων καινοτομικών προϊόντων ή υπηρεσιών και στη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας.

Η Ελλάδα ανήκει στο τρίτο group χωρών της E.E, group of moderate innovators, όσον αφορά τις επιδόσεις της στην καινοτομία. Οι επιδόσεις των χωρών αυτών κυμαίνονται στο 50% - 90% του μέσου όρου της E. E.

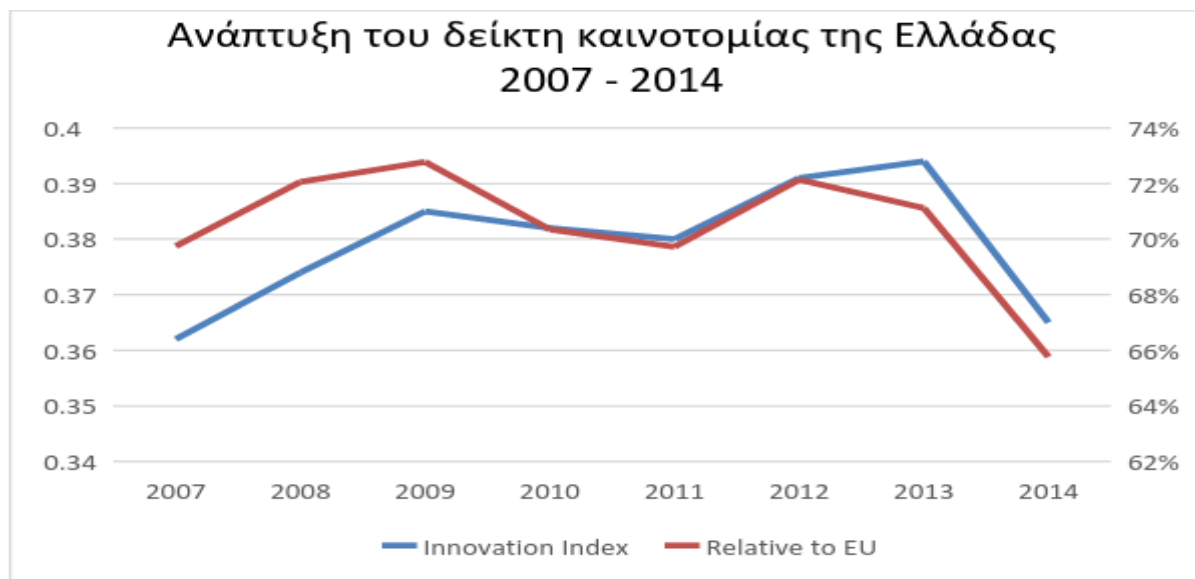
Διάγραμμα 20: Επιδόσεις Καινοτομίας 2015

Πηγή: European Commission, Innovation Union scoreboard 2015

Η χώρα μας διαχρονικά παρουσίαζε μία αυξητική τάση στην υιοθέτηση νέων καινοτομιών. Στο απόγειο της το 2009 προσέγγισε το 73% του μέσου όρου της E.E. ενώ τη διετία που ακολούθησε παρουσίασε μία μικρή κάμψη. Από το 2012 και μετά, αν και παρουσίασε προσωρινά σημάδια ανάκαμψης, σημείωσε σημαντική πτώση εξαιτίας των επιπτώσεων της κρίσης στην ελληνική οικονομία.

Διάγραμμα 21: Ανάπτυξη του δείκτη καινοτομίας της Ελλάδας 2007 - 2014

Πηγή: European Commission, Innovation Union scoreboard 2015

Στον πρωτογενή τομέα παραγωγής παρατηρείται χαμηλός βαθμός διείσδυσης στις νέες τεχνολογίες. Η προχωρημένη ηλικία και το χαμηλό μορφωτικό επίπεδο των απασχολούμενων, το μικρό μέγεθος των εκμεταλλεύσεων που καθιστά ασύμφορη την αγορά και εγκατάσταση νέου τεχνολογικού εξοπλισμού καθώς και η έλλειψη ισχυρής διασύνδεσης καινοτομίας και επιχειρηματικότητας εμποδίζουν την ενσωμάτωση των καινοτόμων δράσεων στην παραγωγική διαδικασία. Ο Έλληνας κτηνοτρόφος δεν είναι εξοικειωμένος με την εφαρμογή καινοτόμων ή νέων μεθόδων εκτροφής και σε συνδυασμό με την ελλιπή κατάρτιση κι εκπαίδευση, δεν απολαμβάνει τα οικονομικά οφέλη που θα μπορούσε από την εκμετάλλευση της εκτροφής του.

Από την άλλη, οι επιπτώσεις της κρίσης στη διαμόρφωση δυσμενούς επενδυτικού περιβάλλοντος στον αγροτικό χώρο, με ραγδαία μείωση του μακροπρόθεσμου δανεισμού και έλλειψη εμπιστοσύνης των επενδυτών, αποτυπώνονται στον δείκτη σχηματισμού παγίου κεφαλαίου στη γεωργία (σαν ποσοστό της ΑΠΑ), ο οποίος από το 2009 και μετά είναι μόλις 24%, σε αντίθεση με τον ευρωπαϊκό μέσο όρο που είναι 32,5% και της γείτονας Ιταλίας που αγγίζει το 40% (ΥΠΑΑΤ, Πρόγραμμα Αγροτικής Ανάπτυξης, 2015).

Πέρα από τις προφανείς επενδύσεις σε τεχνολογικό εξοπλισμό που μπορούν να γίνουν, όπως σύγχρονα αμελκτικά συστήματα, συστήματα μεταφοράς γάλακτος με παγολεκάνες, αυτόματες ταινίες ταΐσματος, συστήματα απογαλακτισμού αρνιών και κατσικιών, παρασκευαστήριο ζωοτροφών κ.α., εφαρμόζονται ήδη καινοτομίες και νέες μέθοδοι εκτροφής όπως η χρήση υπερήχου για τη διάγνωση της εγκυμοσύνης, οι ελεγχόμενες

συζεύξεις με την εφαρμογή τεχνητής σπερματέγχυσης, η διαδικασία καταγραφής της ημερήσιας παραγωγής γάλακτος ενός ζώου και η τήρηση στοιχείων γενεαλογίας βάσει ελέγχου των αποδόσεων, ο προσδιορισμός της περιεκτικότητας του γάλακτος σε λίπος και πρωτεΐνη, η χρήση βιοτεχνολογίας σε σχήματα γενετικής βελτίωσης μικρών μηρυκαστικών. Όλα τα παραπάνω, με την χρησιμοποίηση σύγχρονων πληροφοριακών συστημάτων, μπορούν να αποτελέσουν σημαντικά "εργαλεία" στη λήψη αποφάσεων του κτηνοτρόφου-επιχειρηματία, με σκοπό τη μείωση του κόστους παραγωγής, τη βελτίωση του παραγόμενου προϊόντος, τη καλύτερη διαχείριση αποθεμάτων και κοπαδιού, καθώς και την καλύτερη εξυπηρέτηση των πελατών.

Η τεχνολογία όμως μπορεί να συμβάλλει ταυτόχρονα στη δημιουργία νέων καναλιών διανομής ή στην προβολή των προϊόντων μιας επιχείρησης. Ενδεικτικά αναφέρουμε την πώληση αγροτικών προϊόντων με απευθείας προώθησή τους μέσω Διαδικτύου (direct marketing) ή την άμεση προώθησή τους μέσα από "λαϊκές" αγορές βασισμένες στο Διαδίκτυο (virtual Internet-based market places). Οι εφαρμογές αυτές του ηλεκτρονικού εμπορίου μπορούν να βελτιώσουν σημαντικά την αποτελεσματικότητα ακόμη και των μικρού μεγέθους αγροεκμεταλλεύσεων, ενώ πιο ριζοσπαστικές μορφές δημιουργίας καναλιών διανομής μπορεί να περιλαμβάνουν μηχανήματα αυτόματων πωλητών προϊόντων⁴³ (vending machines). Η χρησιμοποίηση τέλος ιστοσελίδων ή άλλων μέσων κοινωνικής δικτύωσης για την προβολή και προώθηση των προϊόντων μιας επιχείρησης αποτελεί μία οικονομικότερη λύση σε σχέση με τους συμβατικούς τρόπους προβολής και διαφήμισης και μπορεί να οδηγήσει σε αύξηση των πωλήσεων.

3. 1. 2 Ανάλυση μικρο - περιβάλλοντος (ΑΝΑΛΥΣΗ PORTER)

3. 1. 2. 1 Απειλή εισόδου νέων επιχειρήσεων

Στον κλάδο της κτηνοτροφίας δεν υπάρχουν θεσμικά εμπόδια εισόδου. Αυτό πρακτικά σημαίνει ότι οποιοσδήποτε θελήσει μπορεί να δημιουργήσει τη δική του κτηνοτροφική μονάδα, πράγμα το οποίο καθιστά την απειλή εισόδου νέων επιχειρήσεων μεγάλη. Ιδιαίτερα ο κλάδος της προβατοτροφίας συγκεντρώνει σωρευτικά κάποια χαρακτηριστικά που τον

⁴³ Χαρακτηριστικότερο παράδειγμα και πρωτόπορος στη δημιουργία νέου καναλιού διανομής με χρησιμοποίηση μηχανημάτων αυτόματων πωλητών είναι ο αγροτικός συνεταιρισμός ΘΕΣΓΑΛΑ, τον οποίο και ακολούθησαν και άλλοι συνεταιρισμοί όπως ο Συνεταιρισμός Προβατοτρόφων Ανατολικής Πελοποννήσου και ο Συνεταιρισμός Ξάνθης. Για περισσότερες πληροφορίες μπορείτε να ανατρέξετε στην ιστοσελίδα <http://www.thesgala.gr/>

καθιστά περισσότερο ελκυστικό σε σχέση με τους άλλους κλάδους της κτηνοτροφίας. Τα πλεονεκτήματα αυτά μπορούν να συνοψιστούν στα παρακάτω:

- Χαμηλότερο αρχικό κόστος εγκατάστασης σε σχέση με τους υπόλοιπους κλάδους όπως βοοτροφίας, χοιροτροφίας.
- Τα παραγόμενα προϊόντα, πρόβειο γάλα και κρέας, είναι υψηλής διατροφικής αξίας.
- Τα γαλακτοκομικά προϊόντα αποτελούν βασικά είδη διατροφής και παρουσιάζουν ανελαστική ζήτηση.
- Η γαλακτοπαραγωγική κατεύθυνση έχει εξασφαλισμένη ζήτηση, λόγω του ότι το πρόβειο γάλα αποτελεί τη βασική πρώτη ύλη της ελληνικής ΠΟΠ φέτας και άλλων ΠΟΠ τυροκομικών προϊόντων.
- Παρουσιάζει τη χαμηλότερη όχληση και έχει λιγότερες περιβαλλοντικές επιπτώσεις.
- Δεν τίθενται περιορισμοί από την Ε.Ε. στην ποσότητα παραγωγής γάλακτος σε αντίθεση με τις ποσοτώσεις που επιβάλλονταν μέχρι πρότινος στην παραγωγή του αγελαδινού γάλακτος.
- Οι τιμές πώλησης του πρόβειου γάλακτος είναι υψηλότερες από τις αντίστοιχες του γίδινου ή του αγελαδινού.
- Η πρόσβαση στις πρώτες ύλες είναι εύκολη και μπορούν να αξιοποιηθούν ορεινές και μειονεκτικές περιοχές.

Παρόλα αυτά, οι υψηλές κεφαλαιουχικές ανάγκες που απαιτούνται για την ίδρυση μιας σύγχρονης προβατοτροφικής μονάδας και για την αγορά σύγχρονου τεχνολογικού εξοπλισμού, η μεγάλη γραφειοκρατία που απαιτείται για τις απαραίτητες αδειοδοτήσεις που έχει ως συνέπεια την αύξηση του διοικητικού κόστους, η νομοθετική ασάφεια γύρω από τη διαχείριση των βοσκότοπων, το αυξανόμενο κόστος παραγωγής εξαιτίας της αύξησης των διεθνών τιμών των ζωοτροφών και η δυσκολία πρόσβασης σε τραπεζικό δανεισμό είναι δυνατό να αποθαρρύνουν μία νέα επιχείρηση να εισέλθει στο κλάδο. Επίσης ένας δυνητικός αποτρεπτικός παράγοντας για τη δημιουργία νέων εκμεταλλεύσεων είναι το κοινωνικό status που περικλείει το επάγγελμα του κτηνοτρόφου. Η άποψη που κυριαρχεί για τους απασχολούμενους στο κλάδο της κτηνοτροφίας είναι ότι πρόκειται για άτομα κατώτερης κοινωνικής τάξης και χαμηλού μορφωτικού επιπέδου, κάτι που έρχεται σε αντίθεση με την έμφυτη ανάγκη του ανθρώπου για αναγνωρισιμότητα στον ευρύτερο κοινωνικό του περίγυρο.

Για επιχειρήσεις βέβαια που ενδιαφέρονται πέρα από την παραγωγή να καθετοποιηθούν προς τα εμπρός δημιουργώντας με αυτόν τον τρόπο προϊόντα δικής τους ετικέτας (private label) τα πράγματα είναι εξαιρετικά δύσκολα, όχι εξαιτίας θεσμικών εμποδίων, αλλά λόγω του υφιστάμενου ανταγωνισμού. Το υψηλό αρχικό κόστος επένδυσης σε εγκαταστάσεις και μηχανολογικό εξοπλισμό, το κόστος τήρησης των κανόνων υγιεινής που προβλέπονται από το κοινοτικό θεσμικό πλαίσιο, ο υψηλός βαθμός συγκέντρωσης που παρατηρείται στην αγορά των μεταποιημένων προϊόντων του πρόβειου γάλακτος (τυροκομικά προϊόντα, τυποποιημένο γάλα, γιαούρτι, βούτυρο) που συνεπάγεται υψηλές απαιτήσεις σε κεφάλαιο κίνησης και οι οικονομίες κλίμακας που επιτυγχάνουν υφιστάμενες επιχειρήσεις με πολύχρονη παρουσία στον κλάδο και προϊόντα υψηλής αναγνωρισιμότητας στο καταναλωτικό κοινό, δεν αφήνουν πολλά περιθώρια για νέους "παίκτες" στην αγορά.

3. 1. 2. 2 Διαπραγματευτική δύναμη προμηθευτών

Κύριοι προμηθευτές μιας κτηνοτροφικής μονάδας αποτελούν οι προμηθευτές των ζωοτροφών και ζωικού κεφαλαίου. Το κόστος αγοράς ζωοτροφών αποτελεί το 65% - 70% του κόστους παραγωγής μιας εκμετάλλευσης και κατά συνέπεια είναι κομβικής σημασίας για τον επιχειρηματία - κτηνοτρόφο η ευελιξία διαπραγμάτευσης της ποσότητας αλλά και της ποιότητας των ζωοτροφών με τους καλύτερους οικονομικούς όρους και όρους παράδοσης. Άλλωστε δεν πρέπει να λησμονούμε ότι ένα από τα προβλήματα του κλάδου όπως τα κατέγραψε το Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων είναι το υψηλό κόστος που συνεπάγεται η μεταφορά ζωοτροφών στις απομακρυσμένες περιοχές (Βλέπε κεφάλαιο 1).

Αυτή τη στιγμή λειτουργούν στον ελλαδικό χώρο 2.889 επιχειρήσεις⁴⁴ παραγωγής και εμπορίας ζωοτροφών εγγεγραμμένες στα αντίστοιχα μητρώα, από τις οποίες οι 163 είναι εγκεκριμένες σύμφωνα με τον Κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 183/2005 "περί του καθορισμού των απαιτήσεων για την υγιεινή των ζωοτροφών", ενώ συγκεκριμένα μόνο στη Περιφέρεια Καρδίτσας δραστηριοποιούνται 134 επιχειρήσεις⁴⁵, δύο εκ των οποίων είναι εγκεκριμένες (ΥΠΑΑΤ, 2015). Ο μεγάλος αριθμός των επιχειρήσεων που δραστηριοποιείται στον κλάδο των ζωοτροφών, καθώς και η μεγάλη ευαισθησία που επιδεικνύουν οι επιχειρηματίες - κτηνοτρόφοι στις μεταβολές των τιμών των ζωοτροφών εξαιτίας της καθοριστικής σημασίας

⁴⁴Αναλυτικούς πίνακες εγγεγραμμένων και εγκεκριμένων επιχειρήσεων παραγωγής και εμπορίας ζωοτροφών ανά νομό μπορείτε να αναζητήσετε στην ιστοσελίδα του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων <http://www.minagric.gr/index.php/el/for-farmer-2/animal-production/zootrofes/276-mitrooepixeiriseon>

⁴⁵Αναλυτικός πίνακας εγγεγραμμένων και εγκεκριμένων επιχειρήσεων παραγωγής και εμπορίας ζωοτροφών περιφέρειας Καρδίτσας στο Παράρτημα Β.

τους στο κόστος παραγωγής και κατ' επέκταση στην οικονομική βιωσιμότητα της κτηνοτροφικής εκμετάλλευσης, καθιστά τη διαπραγματευτική δύναμη των προμηθευτών έναντι των κτηνοτροφικών επιχειρήσεων μικρή, αν και σε πολλές περιπτώσεις η έντονη κινητικότητα των κτηνοτρόφων αχρηστεύει το πλεονέκτημα αυτό. Βέβαια στο σημείο αυτό θα πρέπει να τονίσουμε ότι, λόγω του ότι οι τιμές των ζωοτροφών επηρεάζονται κυρίως από εξωγενείς παράγοντες καθώς και ότι προϊόντα αντίστοιχης ποιότητας θεωρούνται ουσιαστικά ομοιογενή, δεν παρατηρούνται σημαντικές διακυμάνσεις στις τιμές των ζωοτροφών. Ωστόσο, ακόμα και ελάχιστες μεταβολές της τιμής σε συνδυασμό με άλλα σημαντικά πεδία διαπραγμάτευσης, όπως η ποιότητα των ζωοτροφών σε σχέση με το τίμημα (value for money), ο τρόπος αποπληρωμής τους και οι όροι παράδοσης, αποτελούν δυνητικούς λόγους που μπορούν να οδηγήσουν μία κτηνοτροφική εκμετάλλευση σε αναζήτηση καινούργιων προμηθευτών και στη σύναψη νέων, προς το συμφέρον της, συμφωνιών.

Όσον αφορά την αγορά ζωικού κεφαλαίου η κατάσταση διαφοροποιείται και η διαπραγματευτική δύναμη των προμηθευτών σε σχέση με τους επιχειρηματίες - κτηνοτρόφους είναι μεγάλη. Η αγορά ζωικού κεφαλαίου αν και αποτελεί σημαντικό μέρος του αρχικού κόστους εγκατάστασης μιας κτηνοτροφικής μονάδας, πραγματοποιείται εφάπαξ κατά την έναρξη της δραστηριότητας, αφού στη συνέχεια οι οργανωμένες τουλάχιστον μονάδες ακολουθούν προγράμματα αντικατάστασης του ζωικού τους κεφαλαίου. Αυτό βέβαια δεν είναι απόλυτο καθώς σε πολλές περιπτώσεις κατά την ανανέωση του ζωικού κεφαλαίου, προκειμένου να αποφευχθεί η αύξηση της ομομειξίας, οι κτηνοτρόφοι καταφεύγουν στην αγορά νέων ζώων.

Το μεγαλύτερο μέρος της παραγωγής της Ελληνικής προβατοτροφίας προέρχεται από γενετικώς ανομοιογενή ποίμνια, τα οποία απαρτίζονται από ζώα διαφορετικών φυλών και κυρίως από ζώα διασταυρωμένα άγνωστης γονοτυπικής σύνθεσης, παρουσιάζοντας μεγάλη παραλλακτικότητα σε ότι αφορά τα μορφολογικά, φυσιολογικά και παραγωγικά χαρακτηριστικά τους (Ι. Κάτανος, Β. Α. Μπαμπίδης, Β. Σκαπέτας και Β. Λάγκα, 2011). Οι σύγχρονες εντατικής μορφής προβατοτροφικές μονάδες γαλακτοπαραγωγικής κατεύθυνσης ενδιαφέρονται για την αγορά βελτιωμένων αυτόχθονων φυλών, υψηλής παραγωγικότητας και άριστα προσαρμοσμένων στις τοπικές κλιματολογικές συνθήκες. Ήδη εφαρμόζονται προγράμματα γενετικής βελτίωσης - αναβάθμισης και διάσωσης - διατήρησης του αυτόχθονος γενετικού υλικού, ωστόσο η έκταση εφαρμογής των προγραμμάτων αυτών είναι μικρή, με πολλά προβλήματα και αδυναμίες και σε καμία περίπτωση δεν επαρκεί για να καλύψει τις ανάγκες που συνεχώς προκύπτουν. Αυτή τη στιγμή λειτουργούν σε όλη την

Ελλάδα 24 εγκεκριμένοι συνεταιρισμοί/φορείς⁴⁶ που διαθέτουν βελτιωμένα γενετικά ζώα αναπαραγωγής εγχώριων φυλών προβάτων για να καλύψουν μία συνεχώς αυξανόμενη ζήτηση, με συνέπεια η διαπραγματευτική δύναμη των συγκεκριμένων προμηθευτών να είναι πολύ μεγάλη.

3. 1. 2. 3 Διαπραγματευτική δύναμη αγοραστών

Τα προϊόντα μιας προβατοτροφικής μονάδας, πρόβειο γάλα και κρέας, απευθύνονται είτε σε ενδιάμεσους μεταποιητές, χονδρέμπορους ή τελικά σημεία λιανικής πώλησης B2B, είτε απευθείας σε καταναλωτές B2C στην περίπτωση που η εκμετάλλευση έχει καθετοποιηθεί προς τα εμπρός ή έχει αναπτύξει δικό της κανάλι διανομής. Σε κάθε περίπτωση η διαπραγματευτική δύναμη των αγοραστών είναι μεγάλη.

Ο συνήθης τρόπος διάθεσης του πρόβειου γάλακτος μίας κτηνοτροφικής εκμετάλλευσης γαλακτοπαραγωγικής κατεύθυνσης είναι σε μεταποιητικές βιομηχανίες γάλακτος, είτε με απευθείας συμβόλαια παραγωγού, είτε μέσω οργανωμένης συνεταιριστικής δράσης. Θα περίμενε κανείς ότι λόγω της σημασίας του πρόβειου γάλακτος στις εν λόγω βιομηχανίες σαν βασική πρώτη ύλη γαλακτοκομικών προϊόντων και κυρίως της ΠΟΠ φέτας, οι παραγωγοί θα είχαν πλεονέκτημα κατά την διαπραγμάτευση της τιμής. Ας μην ξεχνάμε ότι απαραίτητη προϋπόθεση για την παραγωγή ΠΟΠ φέτας και των υπολοίπων ΠΟΠ τυριών είναι η πρώτη ύλη, δηλαδή το πρόβειο γάλα, να προέρχεται από αυτόχθονες φυλές προβάτων, πράγμα που δεν αφήνει εναλλακτική διέξοδο στις βιομηχανίες, όπως εισαγωγές πρόβειου γάλακτος, παρά μόνο έμπρακτη στήριξη στην ελληνική κτηνοτροφία. Εντούτοις η πραγματικότητα είναι εντελώς διαφορετική, αφού μια σειρά παραγόντων καθιστούν τους παραγωγούς τον αδύναμο κρίκο της αλυσίδας. Ο μεγάλος αριθμός μικρών κτηνοτροφικών εκμεταλλεύσεων, η απουσία οργανωμένου και ισχυρού συνεταιριστικού κινήματος που θα μπορούσε να διαχειριστεί μία "κρίσιμη μάζα" προϊόντος, η ευπάθεια του προϊόντος, το κόστος αποθήκευσης, το μέγεθος και ο αριθμός των μεταποιητικών μονάδων είναι μερικές από τις αιτίες που ισχυροποιούν την διαπραγματευτική δύναμη των αγοραστών. Η δύναμη τους είναι τέτοια που ουσιαστικά οι βιομηχανίες κοινοποιούν τις προσφορές τους στους παραγωγούς⁴⁷, με μεθόδους που παραπέμπουν απευθείας σε "καρτέλ"⁴⁸.

⁴⁶ Αναλυτικός πίνακας συνεταιρισμών/φορέων που διαθέτουν γενετικά βελτιωμένα ζώα αναπαραγωγής στο Παράρτημα Β.

⁴⁷ Στο Παράρτημα Β περιλαμβάνεται επιστολή της εταιρείας Δωδώνη Α. Ε. σε συνεργαζόμενους παραγωγούς.

⁴⁸ Το 2007 μετά από εξάμηνη έρευνα αποκαλύφθηκε το «σκάνδαλο των κουμπάρων» για το οποίο 17 εταιρείες, μεταξύ των οποίων οι μεγαλύτερες γαλακτοβιομηχανίες και αλυσίδες super market της χώρας, οδηγήθηκαν στο εδώλιο της επιτροπής ανταγωνισμού για χειραγώγηση τιμών στην αγορά πρώτης ύλης από τους παραγωγούς. Η

Για το δευτερεύον προϊόν μιας προβατοτροφικής μονάδας γαλακτοπαραγωγικής κατεύθυνσης, δηλαδή το πρόβειο κρέας, η κατάσταση δεν διαφοροποιείται καθώς χονδρέμποροι κρέατος με ισχυρή διαπραγματευτική δύναμη συμπιέζουν τις τιμές παραγωγού προς όφελος τους. Σε περίπτωση δε που γίνει προσπάθεια για απευθείας πώληση των προϊόντων της μονάδας (γαλακτοκομικά προϊόντα, κρέας) σε καταναλωτές κάτω από ιδιωτική ετικέτα, τον τελευταίο λόγο έχει ο τελικός καταναλωτής καθώς έχει να επιλέξει μέσα από μία τεράστια ποικιλία προϊόντων, μεταξύ των οποίων πολλά είναι ήδη αναγνωρίσιμα.

3. 1. 2. 4 Ένταση Ανταγωνισμού

Η αιγοπροβατοτροφία είναι ο πιο δυναμικός κλάδος της ελληνικής κτηνοτροφίας πράγμα το οποίο αποτυπώνεται και στον αριθμό προβατοτροφικών εκμεταλλεύσεων γαλακτοπαραγωγικής κατεύθυνσης που δραστηριοποιούνται στον ελλαδικό χώρο. Παρόλο του μεγάλου αριθμού κτηνοτροφικών εκμεταλλεύσεων, η ένταση του ανταγωνισμού μεταξύ τους δεν είναι μεγάλη, από τη στιγμή που η ζήτηση από τις μεταποιητικές μονάδες απορροφά όλη τη προσφερόμενη ποσότητα. Λόγω της διάρθρωσής τους, μικρές οικογενειακού τύπου εκμεταλλεύσεις, λειτουργούν περισσότερο συνεργατικά στην προσπάθειά τους να βελτιώσουν τη διαπραγματευτική τους θέση, μέσω δημιουργίας συνεταιρισμών, ομάδων παραγωγών και εσχάτως κτηνοτροφικών πάρκων, παρόλο που κάθε παραγωγός θα είχε συμφέρον να μειώνεται ο αριθμός των εκμεταλλεύσεων και η συνολική προσφορά γάλακτος. Μείωση της προσφοράς δεδομένου ότι η ζήτηση παραμένει σταθερή σημαίνει και αύξηση της τιμής του προϊόντος.

Η ένταση του ανταγωνισμού βέβαια διαφοροποιείται στην περίπτωση που η κτηνοτροφική εκμετάλλευση επενδύσει στη δημιουργία προστιθέμενης αξίας στην αλυσίδα αξίας των προϊόντων της, μέσω της περαιτέρω επεξεργασίας του γάλακτος για την παραγωγή γαλακτοκομικών προϊόντων κάτω από ιδιωτική ετικέτα. Η αγορά των γαλακτοκομικών προϊόντων όπως έχουμε ήδη αναφερθεί είναι μία έντονα ανταγωνιστική αγορά στην οποία δραστηριοποιούνται ορισμένες μεγάλες βιομηχανικές μονάδες αλλά και πλήθος μικρομεσαίων επιχειρήσεων. Οι μεσαίου και μικρού κυρίως μεγέθους επιχειρήσεις δεν έχουν τα απαραίτητα κεφάλαια για την πραγματοποίηση επενδύσεων σε μηχανολογικό εξοπλισμό

υπόθεση αποκαλύφθηκε έπειτα από καταγγελίες κτηνοτρόφων, σύμφωνα με τις οποίες οι γαλακτοβιομηχανίες, ύστερα από οξύ ανταγωνισμό μεταξύ τους όπου η μία πλειοδοτούσε έναντι της άλλης για να αποσπάσει κτηνοτρόφους και κατά συνέπεια μεγαλύτερες ποσότητες γάλακτος, μείωσαν απότομα τις τιμές αγοράς της πρώτης ύλης.

με σκοπό την αναβάθμιση και εκσυγχρονισμό των παραγωγικών τους εγκαταστάσεων και την τυποποίηση των προϊόντων τους. Επιπροσθέτως, αντιμετωπίζουν δυσχέρειες στην ανάπτυξη ενός εκτεταμένου δικτύου διανομής, με αποτέλεσμα να διοχετεύουν τα προϊόντα τους κυρίως ή αποκλειστικά στην τοπική αγορά. Αντίθετα οι μεγάλες βιομηχανίες γαλακτοκομικών προϊόντων διαθέτουν σύγχρονες εγκαταστάσεις και μηχανολογικό εξοπλισμό, ανεπτυγμένα δίκτυα διανομής που καλύπτουν την ελληνική επικράτεια, πρόσβαση σε χρηματοδοτικά κεφάλαια και τραπεζικό δανεισμό καθώς και δυνατότητα διάθεσης σημαντικών ποσών τόσο για διαφημιστική προβολή και υποστήριξη των προϊόντων τους προκειμένου να ενισχύουν την αναγνωρισιμότητα των εμπορικών σημάτων τους, όσο και για έρευνα και ανάπτυξη νέων τύπων συσκευασίας - τυποποίησης των προϊόντων.

3. 1. 2. 5 Απειλή υποκατάστατων προϊόντων

Το γάλα και τα διάφορα γαλακτοκομικά προϊόντα είναι από τα πιο θρεπτικά και σημαντικά συστατικά της καθημερινής μας διατροφής και κατά συνέπεια δεν υπάρχει σοβαρή απειλή από υποκατάστατα προϊόντα. Αυτό αποτυπώνεται και από την αντίσταση που επιδεικνύει ο κλάδος στα χρόνια της κρίσης, με τον κύκλο εργασιών να αυξάνεται κατά 0,6% (IOBE, 2015). Ωστόσο η αγορά των γαλακτοκομικών προϊόντων χαρακτηρίζεται από μεγάλη ποικιλία και κατά συνέπεια εντός του κλάδου υπάρχουν στενά υποκατάστατα, η απειλή των οποίων πρέπει να λαμβάνεται σοβαρά υπόψη.

Το πρόβειο γάλα ως πρώτη ύλη για την παρασκευή τυροκομικών προϊόντων δεν απειλείται από υποκατάστατα, ιδιαίτερα για την παραγωγή της ΠΟΠ φέτας, που απαιτείται η χρησιμοποίηση 100% πρόβειου γάλακτος ή πρόσμειξη με κατσικίσιο σε αναλογία όχι μεγαλύτερη από 30%. Αλλά και για την παραγωγή των υπολοίπων ΠΟΠ τυριών, μόνο δύο η Γραβιέρα Νάξου και το San Μιχάλη Σύρου παράγονται αποκλειστικά από αγελαδινό γάλα, ενώ τα υπόλοιπα έχουν σαν βάση πρόβειο ή προσμειξεις πρόβειου-κατσικίσιου και πρόβειου-αγελαδινού (Μετσοβόνε). Κατά συνέπεια για τα τυροκομικά προϊόντα, που αποτελούν το σημαντικότερο υποκλάδο των γαλακτοκομικών προϊόντων με τεράστιο οικονομικό ενδιαφέρον και σταθερή αξία στην καθημερινή διατροφή του ελληνικού καταναλωτικού κοινού, το πρόβειο γάλα παίζει "χωρίς αντίπαλο". Εννοείται ότι αν εξετάσουμε το κάθε τυρί ξεχωριστά σαν τελικό προϊόν, λόγω της μεγάλης ποικιλίας εντόπιων αλλά και εισαγόμενων τυριών που υπάρχει, η απειλή για υποκατάστατα είναι ισχυρή, καθώς οι καταναλωτές μπορούν εύκολα να μετατοπίσουν τη ζήτηση από το ένα προϊόν στο άλλο.

Αντίθετα το πρόβειο γάλα σαν τελικό προϊόν, παρόλο που είναι το πλουσιότερο σε θρεπτικά συστατικά γάλα, με το υψηλότερο ποσοστό ασβεστίου και μεγάλο ποσοστό βιταμινών A, B1 και C, υποσκιάζεται από το αγελαδινό που κυριαρχεί στην αγορά. Αν και υπάρχουν εταιρείες που έχουν αρχίσει να προωθούν το πρόβειο και κατσικίσιο γάλα σαν προϊόντα υψηλής διατροφικής αξίας, εντούτοις τα μερίδια αγοράς είναι ακόμα χαμηλά, καθώς η αποδοχή από το καταναλωτικό κοινό, εξαιτίας κυρίως της έντονης οσμής, είναι μικρή.

Η ίδια κατάσταση επικρατεί και στην αγορά γιαουρτιού, με το αγελαδινό να κυριαρχεί στις προτιμήσεις των καταναλωτών. Παρόλο τις προσπάθειες, μικρών κυρίως βιοτεχνιών για ανάπτυξη της αγοράς παραδοσιακών γιαουρτιών σε πήλινες συσκευασίες με βάση το πρόβειο ή κατσικίσιο γάλα, τα μερίδια της αγοράς είναι χαμηλά τόσο σε όγκο (10%) όσο και σε αξία (9%). Αν και τα παραδοσιακά γιαούρτια αποτελούν τη μοναδική κατηγορία, οι πωλήσεις της οποίας αυξήθηκαν σε όγκο και αξία, κατά 0,8% και 1,6% αντιστοίχως σε αντίθεση με το βιομηχανοποιημένο γιαούρτι και τα επιδόρπια γιαουρτιού που υποχώρησαν ως προς την αξία πωλήσεων κατά 1%, και 7,6% αντίστοιχα, δεν φαίνεται να υπάρχει δυναμική για περεταίρω ανάπτυξη (επεξεργασία στοιχείων IRI, 2014).

Για το δευτερεύον προϊόν μιας προβατοτροφικής εκμετάλλευσης, το πρόβειο κρέας, η απειλή υποκατάστατων προϊόντων είναι πολύ ισχυρή. Παρόλο που το αιγοπρόβειο κρέας θεωρείται υψηλής διατροφικής αξίας, εντούτοις το χοιρινό λόγω της χαμηλότερης τιμής του και το βόειο κυριαρχούν στις προτιμήσεις των καταναλωτών. Σημαντικό υποκατάστατο αποτελεί επίσης και το κρέας των πουλερικών που θεωρείται υγιεινότερο από το κόκκινο κρέας, η υπερκατανάλωση του οποίου έχει συνδεθεί από ιατρικές μελέτες με αυξημένη θνησιμότητα από καρδιαγγειακά νοσήματα και συγκεκριμένες μορφές καρκίνου.

3. 1. 3 Ανάλυση συμπεριφοράς καταναλωτή

3. 1. 3. 1 Πολιτιστικοί

Η Ελλάδα είναι μια χώρα με πολύ μεγάλη ιστορία, αλλά και παραδόσεις που χάνονται στα βάθη των αιώνων. Τη διατροφή ως τρόπο ζωής και στοιχείο πολιτισμού τη συναντάμε σε πολλές αναφορές, μερικές από τις οποίες σχετίζονται με το γάλα και τα προϊόντα του.

Αν και η ιστορία του γάλακτος και των προϊόντων του εκτιμάται ότι αρχίζει το 10.000 π.χ. στα οροπέδια του Ιράν, όταν για πρώτη φορά πάνω στον πλανήτη εξημερώθηκαν τα πρώτα μηρυκαστικά, εντούτοις μόλις την 8^η χιλιετηρίδα π.χ. η κατσικά και το πρόβατο έρχονται μαζί με τους νομαδικούς πληθυσμούς στις ακτές της Μεσογείου. Πρώτη μαρτυρία

διατροφής με γάλα μηρυκαστικού είναι αυτή της ελληνικής μυθολογίας. Ο Δίας κυνηγημένος από τον πατέρα του Κρόνο, κρύβεται από την μητέρα του Ρέα σε ένα σπήλαιο, στο όρος Δίκη της Κρήτης. Εκεί μεγαλώνει με την φροντίδα μιας κασίικας, της Αμάλθειας και τρέφεται αποκλειστικά με γάλα και μέλι. Έκτοτε το κέρασ της Αμάλθειας, αποτελεί σύμβολο αφθονίας αγαθών και ευημερίας του ανθρώπου. Η αξία του γάλακτος ως τροφίμου εκτιμήθηκε από τους αρχαίους Έλληνες τόσο ώστε να το αποκαλέσουν θεϊκό δώρο, ενώ σύμφωνα με την ελληνική μυθολογία η τέχνη της τυροκομίας δόθηκε δώρο στους κοινούς θνητούς από τους θεούς του Ολύπου.

Σε άλλες αναφορές ο Δίας για να θρέψει το γιο του Ηρακλή με θεϊκό γάλα προκειμένου να γίνει αθάνατος, έκανε τον ουρανό να κατακλυστεί από γάλα. Ο Όμηρος, τόσο στην Ιλιάδα όσο και την Οδύσσεια αναφέρεται στο "αίγιον τυρόν", δηλαδή το κασικίσιο τυρί, ενώ στην Οδύσσεια περιγράφει λεπτομερώς τον βοσκό και τυροκόμο κύκλωπα Πολύφημο, δίνοντας περιγραφές των τυριών που ωρίμαζαν μέσα στην σπηλιά του. Το πιο γνωστό παραδοσιακό ελληνικό τυρί, η φέτα, εκτιμάται ότι παράγεται στη χώρα μας από την εποχή του Ομήρου. Ο Αριστοτέλης και ο Διοσκουρίδης έδωσαν τις πρώτες συνταγές για την παραγωγή τυριού, ενώ στα κείμενα των αρχαίων κωμωδιογράφων βρίσκουμε άφθονες περιγραφές από τυριά της Ελλάδας. Στην αγορά των Αθηνών υπήρχε χώρος ειδικά αφιερωμένος στα τυριά και στην αρχαία Σπάρτη τελούσαν ειδική γιορτή με επίκεντρο την κλοπή τυριών, προκειμένου να αναδειχθεί το ταλέντο των νεαρών Σπαρτιατών στον κλεφτοπόλεμο. Σημαντικές αναφορές έχουμε ωστόσο και κατά τη διάρκεια της Βυζαντινής αυτοκρατορίας στον Ελληνικό χώρο, περίοδος στην οποία η τυροκομία ήταν πολύ διαδεδομένη. Οι διασωθέντες μαρτυρίες που έχουμε ομιλούν για το βλάχικο τυρί, τις μυζήθρες (απ' όπου πήρε το όνομά του και ο Μυζηθράς - Μιστράς). Στα χρόνια της νεότερης ιστορίας και κατά την διάρκεια της Τουρκοκρατίας, στα βουνά της ηπειρωτικής Ελλάδας και των νησιών, η παράδοση συνεχίστηκε με αμείωτο ρυθμό, καθιστώντας την προβατοτροφία τον πλέον παραδοσιακό κλάδο της κτηνοτροφίας μας και τα προϊόντα της απαραίτητα στοιχεία της καθημερινής μας διατροφής.

Εκτός από το γάλα και τα τυροκομικά προϊόντα, το πρόβειο κρέας συνδέεται εξίσου με πολιτιστικές και θρησκευτικές παραδόσεις. Στην αρχαία Ελλάδα θυσίαζαν αμνούς είτε για να εξευμενίσουν τους θεούς, είτε για να εξασφαλίσουν την πρόνοια τους. Στις μέρες μας, στα πανηγύρια εορτασμού αγίων που κρατάνε ζωντανή την παράδοση πολλών χωριών της Ελλάδος, το ψητό ή το βραστό αρνί αποτελεί τον εκλεκτό μεζέ των εκδηλώσεων. Η κορυφαία γιορτή της Χριστιανοσύνης, η Ανάσταση, σχετίζεται άμεσα με την κατανάλωση αρνιού, αφού η μυσταγωγική ατμόσφαιρα της Μεγάλης Εβδομάδας ολοκληρώνεται με το

παραδοσιακό ελληνικό έθιμο του σουβλίσματος του οβελία, με το οποίο συμβολίζεται η θυσία του "αμνού" του Θεού, δηλαδή του Χριστού. Το σουβλισμα και το ψήσιμο αποτελούσε έθιμο κυρίως της ηπειρωτικής Ελλάδας που σταδιακά όμως επικράτησε καθολικά σε όλη τη χώρα, ενώ αποτελούσε ζήτημα τιμής ακόμη και για τις πιο φτωχές οικογένειες, που προτιμούσαν να μη φάνε κρέας όλο το χρόνο προκειμένου να έχουνε αρνί το Πάσχα. Στα χωριά οι προετοιμασίες για το πασχαλινό τραπέζι μπορεί να διαρκούν μέρες και λαμβάνουν σχεδόν τυπολατρικό χαρακτήρα. Τα τελευταία μάλιστα χρόνια έχουν γίνει σημαντικές προσπάθειες τουριστικής αξιοποίησης του εορτασμού του Πάσχα, με αρκετούς ξένους τουρίστες, που έχουν ήδη ανταποκριθεί, να επιστρέφουν στις χώρες τους πνευματικά και γαστρονομικά σοφότεροι. Δεν υπάρχει στην Ελλάδα άλλο πολιτιστικό ή θρησκευτικό έθιμο, με τόση καταλυτική επίδραση στη ζήτηση ενός προϊόντος, όσο το σουβλισμα του αρνιού την Κυριακή του Πάσχα.

3. 1. 3. 2 Κοινωνικοί

Τα γαλακτοκομικά προϊόντα απευθύνονται σε όλους τους καταναλωτές ανεξαρτήτου ηλικίας, επαγγέλματος, οικογενειακής κατάστασης και κοινωνικής τάξης. Η δυσμενής οικονομική συγκυρία των τελευταίων ετών δεν έπληξε την αγορά γάλακτος και των τυροκομικών προϊόντων όσο άλλους κλάδους της ελληνικής οικονομίας, λόγω της σχετικά ανελαστικής ζήτησης των προϊόντων, τα οποία αποτελούν βασικό συστατικό της παραδοσιακής καθημερινής διατροφής των Ελλήνων. Δεν είναι άλλωστε τυχαίο το γεγονός ότι το 2013 η Ελλάδα της κρίσης εμφάνισε την υψηλότερη ετήσια κατά κεφαλήν κατανάλωση τυριών στην Ευρώπη με 31 κιλά (68,5 lbs), ακολουθούμενη από τη Γαλλία με 26 κιλά (57,5 lbs), την Ισλανδία με 25 κιλά (55,9 lbs), τη Γερμανία με 22 κιλά (49,8 lbs) και την Ελβετία με 21 κιλά (47,1 lbs) που συμπλήρωσαν την πρώτη πεντάδα. Από τα 31 κιλά που καταναλώνει κατά μέσο όρο ο Έλληνας το 68% περίπου αφορά κατανάλωση φέτας.

Αν και η ελαστικότητα ζήτησης γαλακτοκομικών προϊόντων ως προς το εισόδημα είναι χαμηλή, η βασική απαίτηση των καταναλωτών, λόγω της οικονομικής κρίσης και του περιορισμού του διαθέσιμου εισοδήματος, είναι η αγορά της καλύτερης δυνατής ποιότητας προϊόντος στη χαμηλότερη δυνατή τιμή (value for money). Το ποιοτικά χαρακτηριστικά των προϊόντων διακρίνονται σε δύο επιμέρους κατηγορίες. Σε αυτά που σχετίζονται με την υγιεινή και την ασφάλεια τροφίμων, τις ζωοτροφές, την εκτροφή των ζώων, τη μεταφορά και τη σφαγή τους καθώς και τη διαχείριση των προϊόντων από την παραγωγή τους μέχρι τον τελικό καταναλωτή, θέματα δηλαδή που στον απόηχο διατροφικών σκανδάλων έχουν

πολλάκις αναδειξεί διάφορα κινήματα καταναλωτών. Η διαρκής πίεση των καταναλωτών για εγγυημένη σήμανση των προϊόντων και επιβεβαίωση της ορθής λειτουργίας των μηχανισμών πιστοποίησης και ελέγχου (προϊόντα βιολογικά, ολοκληρωμένης διαχείρισης, ΠΟΠ, ΠΓΕ, ιχνηλασιμότητα κ. ο. κ.), κρατούν σε εγρήγορση τόσο τις εταιρείες τροφίμων, όσο και τους Ευρωπαϊκούς κρατικούς φορείς. Η δεύτερη κατηγορία ποιοτικών χαρακτηριστικών έχει να κάνει με τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά του κάθε προϊόντος, όπως η εμφάνιση, η γεύση, η σύσταση, το άρωμα κ.ο.κ., θέματα δηλαδή που επαφίενται στην υποκειμενικότητα του καταναλωτή. Τα ποιοτικά χαρακτηριστικά όμως πάντοτε συνεξετάζονται με την τελική τιμή του προϊόντος, γιατί σε τελική ανάλυση η αγοραστική ικανότητα του κάθε καταναλωτή θα προσδιορίσει και το καταναλωτικό του προφίλ. Έτσι υπάρχει μία μερίδα καταναλωτών που για την εξασφάλιση της ποιότητας είναι διατεθειμένοι να πληρώσουν ένα premium τιμής και μία αυξανόμενη, λόγω οικονομικής κρίσης, μερίδα που είναι πρόθυμοι να θυσιάσουν την ποιότητα για χάρη της ποσότητας. Η εισοδηματική επίδραση στη μετατόπιση της ζήτησης εντός του κλάδου των γαλακτοκομικών προϊόντων φαίνεται να είναι σημαντική, κάτι το οποίο πιστοποιείται από το γεγονός ότι ποιοτικά μας ΠΟΠ τυριά όπως γραβιέρα, κεφαλοτύρι ή μετσοβόνη υποκαθίστανται από τους καταναλωτές, λόγω της υψηλότερης τιμής τους, από εισαγόμενα τυριά αδιάφορης γεύσης και αμφιβόλου ποιότητας.

Σε αντίθεση με τα γαλακτοκομικά προϊόντα η ζήτηση του κρέατος παρουσιάζει έντονες διακυμάνσεις, αφού η κατανάλωσή του συνδέεται άρρηκτα με το επίπεδο εισοδήματος και τη βελτίωση του βιοτικού επιπέδου. Σύμφωνα με στοιχεία του Euromonitor, η Ελλάδα για το έτος 2014 παρουσίασε τη μεγαλύτερη πτώση παγκοσμίως στην κατανάλωση κρέατος. Συγκεκριμένα η κατανάλωση κρέατος συρρικνώθηκε κατά 2,1%, όταν τα ελληνικά νοικοκυριά μείωσαν την κατανάλωση φρέσκων τροφίμων μόλις κατά 1,4%. Αξίζει να σημειώσουμε ότι το 2013 είχε προηγηθεί μία σημαντική μείωση κατά 5,6% σε σχέση με το 2012 στη ποσότητα κρέατος που καταναλώθηκε, ως συνέπεια της οικονομικής κρίσης και της πτώσης της αγοραστικής δύναμης των καταναλωτών (Έρευνα Οικογενειακών Προϋπολογισμών, ΕΛΣΤΑΤ 2013). Παρόλα αυτά η Ελλάδα εξακολουθεί να βρίσκεται στην έβδομη θέση παγκοσμίως όσον αφορά την κατανάλωση κόκκινου κρέατος, με τον μέσο Έλληνα να καταναλώνει ετησίως περίπου 100 κιλά, όταν ο αντίστοιχος κάτοικος των ΗΠΑ καταναλώνει όχι περισσότερο από 88 κιλά. Η μέση μηνιαία δαπάνη των νοικοκυριών για κρέας ανέρχεται σε 68,04€ το 2014 από 70,51 € το 2013, καλύπτοντας το 22,70% (από 22,90% το 2013) των συνολικών δαπανών για είδη διατροφής (Έρευνα Οικογενειακών Προϋπολογισμών, ΕΛΣΤΑΤ 2015). Η τάση των Ελλήνων καταναλωτών για φθηνότερο κρέας αναμένεται να συνεχιστεί και τα επόμενα χρόνια.

Το χοιρινό κρέας, όπως ήταν αναμενόμενο λόγω της χαμηλότερης τιμής του, καταλαμβάνει το μεγαλύτερο μερίδιο της συνολικής εγχώριας κατανάλωσης κρέατος (μεσοσταθμικά 33,50% για περίοδο κατανάλωσης 2000-2014) και ακολουθούν το κρέας πουλερικών (24%), το βόειο κρέας (19,50%) και το αιγοπρόβειο (14%). Το υπόλοιπο ποσοστό της εγχώριας κατανάλωσης καλύπτεται από τα παραπροϊόντα κρέατος καθώς και τα υπόλοιπα είδη κρέατος. Οι αντίστοιχοι βαθμοί αυτάρκειας της χώρας είναι 35% για το χοίρειο, 78,60% για το κρέας των πουλερικών, 30,10% για το βόειο και 89,90% για το αιγοπρόβειο κρέας, πράγμα το οποίο σημαίνει ότι μεγάλο μέρος της εγχώριας κατανάλωσης καλύπτεται από εισαγωγές. Πράγματι την τριετία 2012-2014 η αξία των εισαγωγών κρέατος και παραπροϊόντων κρέατος ανήλθαν σε 1,1 δισ. ευρώ ετησίως, όντας η δεύτερη μεγαλύτερη μετά την αξία των εισαγωγών για καύσιμα. Η λιανική τιμή του κρέατος είναι σχετικά φθηνότερη, σε σχέση με τις περισσότερες χώρες της Ε.Ε., παρόλο που το μεγαλύτερο μέρος του εισάγεται από αυτές. Η αύξηση της ποσότητας των εισαγωγών με ταυτόχρονη μείωση της αξία τους, αποτελεί σαφή ένδειξη ότι η αγορά στρέφεται συνεχώς προς φθηνότερο κρέας, πράγμα το οποίο πιστοποιείται από την ανακατάταξη των χωρών-προμηθευτών. Παραδοσιακοί προμηθευτές βόειου και χοιρινού κρέατος της Ελλάδας όπως η Γαλλία, η Ολλανδία και η Γερμανία χάνουν μερίδια αγοράς από χώρες όπως Πολωνία, η Ισπανία και η Μποτσουάνα (με μερίδιο 6% στις εισαγωγές κατεψυγμένου βόειου) λόγω των χαμηλότερων τιμών τους (Meat News 2014).

3. 1. 3. 3 Προσωπικοί

Στον απόηχο των σκανδάλων που αφορούν την διατροφική αλυσίδα⁴⁹, οι καταναλωτές έχουν στραφεί προς έναν πιο υγιεινό τρόπο ζωής και διατροφής. Η Μεσογειακή δίαιτα,

⁴⁹ Τα δύο σκάνδαλα που συγκλόνισαν περισσότερο το καταναλωτικό κοινό ήταν η σπογγώδης εγκεφαλοπάθεια των βοοειδών ή κοινώς "νόσος των τρελών αγελάδων" και οι διοξίνες στα κοτόπουλα. Αν και η νόσος των τρελών αγελάδων ήταν γνωστή από τη δεκαετία του 1980 για πρώτη φορά εμφανίστηκε υπό τη νέα της μορφή το 1995 στη Μεγάλη Βρετανία. Με τα πρώτα κρούσματα επιβεβαιώθηκαν οι φόβοι, αφού φάνηκε ότι η μολυσματική πρωτεΐνη όπως πέρασε από τα πρόβατα στις αγελάδες, έτσι πέρασε και από την αγελάδα στον άνθρωπο σκορπώντας τον θάνατο στη Μεγάλη Βρετανία, αλλά και σε άλλες Ευρωπαϊκές χώρες όπως τη Γαλλία και την Ιρλανδία. Μέχρι σήμερα οφείλεται για τον θάνατο περίπου 140 ανθρώπων. Το πρόβλημα με τις διοξίνες στα κοτόπουλα και τα παράγωγα προϊόντα (αυγά και προϊόντα που περιέχουν αυγό) αποτέλεσε την κορυφή του παγόβουνου. Εντοπίστηκε τον Ιανουάριο του 1999 όταν Βέλγοι πτηνοτρόφοι παρατήρησαν μειωμένη παραγωγή αυγών από τα πουλερικά τους. Οι πρώτες αναλύσεις έδειξαν την παρουσία υψηλών συγκεντρώσεων διοξινών στην ζωοτροφή που χρησιμοποιήθηκε, οι οποίες πέρασαν με τη σειρά τους στα κοτόπουλα και τα αυγά. Την προηγούμενη χρονιά είχε προηγηθεί απόσυρση γαλακτοκομικών προϊόντων σε πολλές Ευρωπαϊκές χώρες εξαιτίας παρουσίας διοξινών που οφείλονταν σε ρυπασμένες ζωοτροφές. Κάτω από τις πιέσεις των καταναλωτικών κινημάτων η Ε.Ε. αναγκάστηκε να προχωρήσει σε αυστηριοποίηση του θεσμικού πλαισίου που αφορά την ασφάλεια τροφίμων.

βασικό συστατικό της οποίας αποτελούν και τα γαλακτοκομικά προϊόντα, προβάλλεται ως πρότυπο μεσογειακής κουζίνας που συμβάλει στη διατήρηση της καλής κατάστασης της υγείας. Ένα πλήθος ιατρικών μελετών έχουν επιβεβαιώσει ότι η κατανάλωση γαλακτοκομικών προϊόντων με μέτρο δεν ενέχει κινδύνους για την υγεία, ενώ αντίθετα παρουσιάζει σημαντικά οφέλη και πρέπει να συμπεριλαμβάνεται στα πλαίσια μιας ισορροπημένης διατροφής, ιδιαίτερα ευαίσθητων ηλικιακών ομάδων όπως τα παιδιά και οι ηλικιωμένοι. Αν εξαιρέσουμε έναν μικρό αριθμό ατόμων τα οποία εκδηλώνουν αλλεργικά συμπτώματα ή ευαισθησία στην κατανάλωση του γάλακτος, ιδιαίτερα του αγελαδινού, το γάλα και τα παράγωγα του (τυρί και γιαούρτι) αποτελούν βασική πηγή εφοδιασμού του ανθρώπου με πολλά ουσιώδη συστατικά όπως το ασβέστιο, ο φωσφόρος, η βιταμίνη D και η βιταμίνη B2 ενώ συμβάλλει σε μικρότερο βαθμό, στην κάλυψη των ημερήσιων αναγκών του ανθρώπου σε βιταμίνες A και B1. Ταυτόχρονα αποτελούν σημαντική πηγή πρωτεϊνών υψηλής βιολογικής αξίας και πολλών βασικών αμινοξέων και παρέχουν πολλαπλά οφέλη τόσο για την ανάπτυξη των οστών και την καλή κατάσταση των δοντιών, όσο και για το δέρμα και το μεταβολισμό μας.

Αντίθετα η κατανάλωση κόκκινου κρέατος συνδέεται με καρδιαγγειακές παθήσεις και διάφορες μορφές καρκίνου, με κύριες του παχέως εντέρου, των νεφρών και του προστάτη. Πρόσφατα μάλιστα το Διεθνές Κέντρο Έρευνας για τον Καρκίνο (CIRC) του Παγκόσμιου Οργανισμού Υγείας (ΠΟΥ), βασιζόμενο σε περισσότερες από 800 ιατρικές μελέτες, κατέταξε τα επεξεργασμένα κρέατα -ιδίως τα αλλαντικά- στην κατηγορία των ουσιών που θεωρούνται «καρκινογόνες για τον άνθρωπο» και τα κόκκινα κρέατα στην κατηγορία «πιθανόν καρκινογόνα» (έκθεση ΠΟΥ, 2015). Γι' αυτό άλλωστε και η μεσογειακή διατροφή είναι φτωχή σε κατανάλωση κόκκινου κρέατος, ενώ προτείνεται μόνο η μέτρια κατανάλωση κρέατος πουλερικών που θεωρούνται υγιεινότερα.

Πέρα όμως από την αποδεδειγμένη στροφή των καταναλωτών προς υγιεινότερες διατροφικές συνήθειες, η στάση ζωής (χορτοφάγοι, θρησκευτικές νηστείες) και οι σύγχρονες τάσεις μπορεί να επηρεάσουν την καταναλωτική συμπεριφορά για συγκεκριμένες περιόδους. Τα τελευταία χρόνια παρατηρείται, από νεαρής ηλικίας κυρίως άτομα, μία ιδιαίτερη ευαισθησία στις συνθήκες εκτροφής και ευζωίας (welfare) των ζώων, καθώς και σε θέματα που αφορούν την αειφορία και την προστασία του περιβάλλοντος. Υπό αυτήν την έννοια η απαρέγκλιτη εφαρμογή του Κώδικα Ορθής Γεωργικής Πρακτικής που ορίζει τις ιδανικές συνθήκες διαβίωσης των ζώων, η εφαρμογή συστημάτων ολοκληρωμένης διαχείρισης στη ζωική παραγωγή, η βιολογική κτηνοτροφία, η ορθολογική διαχείριση των κτηνοτροφικών αποβλήτων, οι έξυπνες ανακυκλώσιμες συσκευασίες και τα κλιματικά ουδέτερα προϊόντα

επιβάλλεται να αποτελούν στρατηγικό στόχο για τις εταιρείες του αγροτοδιατροφικού τομέα, καθώς αναμένεται να ασκούν ολοένα και αυξανόμενη επίδραση στην καταναλωτική συμπεριφορά.

3. 1. 3. 4 Ψυχολογικοί

Οι καταναλωτές έχουν πεισθεί για την διατροφική αξία του γάλακτος και των παραγώγων του (τυρί και γιαούρτι) και για την συμβολή τους στη βελτίωση της κατάστασης της υγείας του ανθρώπου. Κάθε νέα επιστημονική έρευνα που προβάλλει τις ευεργετικές επιδράσεις των γαλακτοκομικών προϊόντων στον ανθρώπινο οργανισμό ενεργοποιεί τα ανακλαστικά του καταναλωτή. Αντίθετα οι έρευνες για τις αρνητικές επιδράσεις του κόκκινου κρέατος στην ανθρώπινη υγεία δεν φαίνονται ικανές να αναχαιτίσουν τη διατροφική κουλτούρα και τους παραδοσιακούς τρόπους μαγειρέματος του Έλληνα, κάτι το οποίο πιστοποιείται και από τη μέση ετήσια κατανάλωσή του.

Καθοριστική είναι και η συμβολή του διαφημιστικού marketing στη διαμόρφωση του καταναλωτικού μας προφίλ. Τα περισσότερα διαφημιστικά σποτ γαλακτοκομικών προϊόντων ενισχύουν την εικόνα της υγείας και ευεξίας, προβάλλοντας το πρότυπο του καλλίγραμμου και γυμνασμένου σώματος. Με αυτόν τον τρόπο συνδέεται στο υποσυνείδητο του δέκτη η εικόνα του σώματος με τις διατροφικές συνήθειες. Κατά τη διάρκεια της κρίσης παρατηρούμε όμως και μία στροφή από το στενό πλαίσιο της υγείας του σώματος, καθώς πολλές διαφημίσεις γαλακτοκομικών προϊόντων απευθύνονται στο συναίσθημα του καταναλωτή, προβάλλοντας το παραδοσιακό τρόπο ζωής στο χωριό. Μικρές παραδοσιακές φάρμες, ισχυροί οικογενειακοί δεσμοί και απλότητα στην καθημερινότητα στοχεύουν στη ψυχική υγεία του ατόμου και ενδυναμώνουν το αίσθημα ασφάλειας του καταναλωτή για το προϊόν.

Ένας ακόμη παράγοντας που ενισχύει την "ασφάλεια" των καταναλωτών είναι η αναγνωρισιμότητα του προϊόντος. Οι καταναλωτές δείχνουν εμπιστοσύνη σε προϊόντα εταιρειών με ισχυρά brand names και χρόνια παρουσία στην αγορά. Η brand loyalty των καταναλωτών δικαιολογεί μέρος του μεγάλου βαθμού συγκέντρωσης του κλάδου των γαλακτοκομικών προϊόντων.

3. 2 Ανάλυση εσωτερικού περιβάλλοντος

3. 2. 1 Πάγιος εξοπλισμός

Η επένδυση σε μία κτηνοτροφική μονάδα είναι εντάσεως κεφαλαίου. Η διοίκηση της εταιρείας θα προχωρήσει στην κατασκευή σύγχρονων σταβλικών εγκαταστάσεων και τεχνολογικού εξοπλισμού, προκειμένου να εξασφαλίσει άνετη διαμονή και διαβίωση των ζώων⁵⁰. Στο Κεφάλαιο 2 γίνεται αναφορά στα πάγια που θα χρησιμοποιηθούν για τις ανάγκες της εταιρείας. Τα ενισχυόμενα από τον αναπτυξιακό νόμο πάγια θα είναι καινούργια, αφού αποτελεί απαράβατη προϋπόθεση του νόμου για την ένταξή τους σε καθεστώς ενίσχυσης.

3. 2. 2 Σύστημα διαχείρισης μονάδας

Η ανάλυση του εσωτερικού περιβάλλοντος μας βοηθάει να εντοπίσουμε τις δυνατότητες και αδυναμίες της επιχείρησής μας, τις οποίες καλούμαστε να εκμεταλλευτούμε ή να συγκαλύψουμε - εξαλείψουμε μέσω προγραμματισμένης προσαρμογής. Βασική προτεραιότητα της διοίκησης είναι η δημιουργία ενός κατάλληλου συστήματος διαχείρισης σύμφωνα με τους Κανόνες Ορθής Γεωργικής Πρακτικής, με στόχο την ποιοτική αναβάθμιση του κύριου προϊόντος της μονάδας (γάλακτος) και την ταυτόχρονη διασφάλιση ότι οι χρησιμοποιούμενες πρακτικές εκτροφής δεν έχουν δυσμενή επίδραση στο περιβάλλον. Το σύστημα διαχείρισης, θα στηρίζεται σε μια σειρά προσχεδιασμένων δράσεων που θα εφαρμόζονται απαρέγκλιτα σε όλη τη διάρκεια υλοποίησης και λειτουργίας του επενδυτικού σχεδίου και θα ελέγχεται δυναμικά από τη διοικητική ομάδα. Οι δράσεις αυτές στοχεύουν στην υγεία των ζώων, στη διατροφή τους, στην ευζωία και στην αειφορία του περιβάλλοντος.

3. 2. 2. 1 Υγεία των ζώων

Η υγεία των ζώων γαλακτοπαραγωγής παίζει καθοριστικό ρόλο τόσο στην ποιότητα του παραγόμενου γάλακτος όσο και στην οικονομική αποτελεσματικότητα της μονάδας. Η υγεία των ζώων διασφαλίζεται σε δύο φάσεις, αφενός μέσω δράσεων για την πρόσληψη εισόδου νοσήματος στην εκτροφή και αφετέρου μέσω της εφαρμογής κατάλληλου προγράμματος διαχείρισης της υγείας.

⁵⁰ Σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία και συγκεκριμένα με το Π.Δ. 374 (ΦΕΚ 251Α/22.10.2001) "περί της προστασίας των ζώων στα εκτροφεία" οι κτηνοτροφικές εγκαταστάσεις πρέπει να εξασφαλίζουν ελευθερία κινήσεων των ζώων και επαρκή χώρο για τις φυσιολογικές ανάγκες τους και την εκδήλωση της κοινωνικής τους συμπεριφοράς, κατάλληλες συνθήκες θερμοκρασίας, φωτισμού και αερισμού καθώς και προστασία τους από τους εξοπλισμούς με τους οποίους έρχονται σε επαφή.

Η πρόσληψη εισόδου νοσήματος στην εκτροφή επιτυγχάνεται με:

- Αγορά πιστοποιημένου ζωικού κεφαλαίου (ιχνηλασιμότητα).
- Διατήρηση αρχείου όλων των μετακινήσεων ζώων από και προς την εκτροφή και ελαχιστοποίηση της παρουσίας ανθρώπων και ζώων ξένων προς την εκτροφή.
- Αποτελεσματική εφαρμογή προγραμμάτων καταπολέμησης τρωκτικών και εντόμων σε όλους τους χώρους εκτροφής.

Το πρόγραμμα διαχείρισης της υγείας των ζώων περιλαμβάνει:

- Προληπτικά μέτρα αντιμετώπισης εμφάνισης ασθενειών με χρήση προληπτικών εμβολίων⁵¹ για αύξηση της αντίστασης του οργανισμού σε ασθένειες.
- Τακτικό έλεγχο συμπτωμάτων των ζώων για έγκαιρη διάγνωση των ασθενειών.
- Θεραπεία νοσούντων ζώων μετά από ακριβή διάγνωση και απομόνωσή τους από το υπόλοιπο κοπάδι, προκειμένου να ελαχιστοποιηθεί η πιθανότητα εξάπλωσης της νόσου. Η απολύμανση σε τοίχους, πόρτες, δάπεδο, ταΐστρες, ποτίστρες καθώς και σε εργαλεία που χρησιμοποιούνται για την περιποίηση των ζώων κρίνεται απαραίτητη μετά την εμφάνιση ενός λοιμώδους νοσήματος. Επίσης συστήνεται η χρήση αντισηπτικών φαρμάκων όπως οινόπνευμα, βάμμα ιωδίου κ.ά. για την αναστολή ανάπτυξης των μικροοργανισμών.
- Διατήρηση αρχείου θεραπειών και ταυτοποίηση των ζώων υπό αγωγή.
- Απομάκρυνση των νεκρών ζώων σύμφωνα με τις ισχύουσες κοινοτικές και εθνικές διατάξεις και απολύμανση των οχημάτων μεταφοράς.
- Χρήση εγκεκριμένων κτηνοτροφικών φαρμάκων.

Ιδιαίτερη προσοχή θα δίνεται στην υγιεινή της άμελξης, η οποία αποτελεί τη σημαντικότερη διαδικασία σε μία εκτροφή γαλακτοπαραγωγής. Οι χειρισμοί κατά την άμελξη στοχεύουν στην ελαχιστοποίηση της μικροβιακής, χημικής και φυσικής επιμόλυνσης. Οι χειρισμοί αυτοί περιλαμβάνουν τόσο τη σωστή προετοιμασία των μαστών (πλύσιμο θηλών, έλεγχος για ενδείξεις κλινικής μαστίτιδας) και την ορθή πρακτική άμελξης (αποφυγή εισόδου αέρα κατά την εφαρμογή των θηλάστρων, αποφυγή υπερβολικής άμελξης, προσεκτική απομάκρυνση των θηλάστρων) όσο και τις σωστές συνθήκες υγιεινής (καθαρός χώρος αμελκτηρίου, τήρηση κανόνων υγιεινής από τους αμελκτές, διασφάλιση ορθού χειρισμού του γάλακτος μετά την άμελξη).

⁵¹ Στο πλαίσιο της προληπτικής υγιεινής εφαρμόζεται στη χώρα μας πρόγραμμα εμβολιασμού για την εντεροτοξιναιμία, τη λοιμώδη αγαλαξία, τα χλαμύδια και τη βρουκέλλωση ή μελιταίο πυρετό. Περισσότερες πληροφορίες σχετικά με τα λοιμώδη νοσήματα των αιγοπροβάτων και το πρόγραμμα εμβολιασμού τους δίνονται στο Παράρτημα Β.

3. 2. 2. 2 Διατροφή των ζώων

Στο Κεφάλαιο 2 έχουμε ήδη αναφερθεί για τη σημασία της διατροφής στην αποτελεσματικότητα της παραγωγικής διαδικασίας και τη στρατηγική απόφαση της διοίκησης για ιδιοπαραγωγή ζωοτροφών και κατάρτιση ισόρροπων ημερήσιων σιτηρεσίων μέσω της σωστής αναλογίας χονδροειδών και συμπυκνωμένων ζωοτροφών. Στα πλαίσια εφαρμογής ενός ορθολογικού συστήματος διαχείρισης, μία σειρά από ενέργειες θα διασφαλίζουν, εκτός από την κάλυψη των απαραίτητων διατροφικών αναγκών, την ποιότητα τόσο των ζωοτροφών όσο και του νερού που χρησιμοποιείται για το πότισμα των ζώων. Ανάμεσα στις ενέργειες περιλαμβάνονται:

- Περιοδικός έλεγχος της ποιότητας του νερού, ώστε να αποφεύγεται κάθε πιθανή ρύπανση ή μόλυνση. Το νερό μπορεί να επιμολυνθεί από πάρα πολλές ουσίες και να απειλήσει την υγεία των ζώων και την ασφάλεια του εξοπλισμού άμελης.
- Ορθή χρήση χημικών κατά την εφαρμογή τους στην καλλιέργεια των ιδιοπαραγόμενων κτηνοτροφικών φυτών και τήρηση των απαιτούμενων χρόνων αναμονής πριν τη συγκομιδή.
- Χρήση εγκεκριμένων αγροχημικών στην καλλιέργεια των κτηνοτροφικών φυτών και ορθή αποθήκευσή τους (χώρους καλά αεριζόμενους που δεν είναι προσβάσιμοι από τα ζώα και δεν κινδυνεύουν να αναμειχθούν με ζωοτροφές).
- Αγορά ζωοτροφών από πιστοποιημένους προμηθευτές και έλεγχος ιχνηλασιμότητας αγοραζόμενων ζωοτροφών.
- Αποθήκευση ζωοτροφών σε ελεγχόμενες συνθήκες περιβάλλοντος⁵² και απομάκρυνση, ανεξαρτήτου κόστους, μουχλιασμένων ζωοτροφών που μπορούν να προκαλέσουν βλάβη στα ζώα και να επηρεάσουν το παραγόμενο προϊόν.
- Τακτικός και επιμελής έλεγχος της αποθήκης ζωοτροφών.
- Στενή παρακολούθηση των νεογνών αμέσως μετά τον τοκετό, προκειμένου να διασφαλιστεί η λήψη του πρωτογάλακτος από τα νεογνά.

3. 2. 2. 3 Ευζωία των ζώων (animal welfare)

Η ευζωία αναφέρεται στην άνετη διαμονή και στη διασφάλιση των κατάλληλων συνθηκών διαβίωσης των ζώων. Αν και η έννοια της ευζωίας ήταν άγνωστη μέχρι και πριν

⁵² Η σωστή αποθήκευση των ζωοτροφών προϋποθέτει σωστό αερισμό και κατάλληλη θερμοκρασία του χώρου των ζωοτροφών, ώστε να μην αναπτύσσονται ακάρεα, έντομα και μύκητες. Ιδιαίτερη προσοχή πρέπει να δίνεται στη διατήρηση χαμηλών επιπέδων υγρασίας προκειμένου να αποφευχθεί η ανάπτυξη μυκοτοξινών.

μερικές δεκαετίες, εικόνες ντροπής που ήρθαν στη δημοσιότητα από εκτροφές ζώων⁵³ ευαισθητοποίησαν και κινητοποίησαν φιλοζωικές οργανώσεις και καταναλωτικά κινήματα πετυχαίνοντας τελικά αυστηριοποίηση του σχετικού θεσμικού πλαισίου. Η ανάδειξη των "κακών κειμένων" των εκτροφών αποτελεί ευκαιρία διαφοροποίησης για τις συνεπείς μονάδες και πρέπει να τυγχάνει της ανάλογης προβολής. Η διοίκηση της εταιρείας με τις επενδύσεις που θα πραγματοποιήσει σε σταβλικές εγκαταστάσεις, όπως αναλυτικά περιγράφονται στο Κεφάλαιο 2, και με την τήρηση συγκεκριμένων διαδικασιών από εξειδικευμένο προσωπικό εστιάζει μεταξύ άλλων και στην ευζωία των ζώων. Οι διαδικασίες αυτές στοχεύουν:

- Στην αποφυγή πρόκλησης πόνου με χρήση αναισθητικών τόσο κατά την σφαγή των ζώων στην εκτροφή, όποτε αυτή κρίνεται απαραίτητη, όσο και σε εργασίες επώδυνες για τα ζώα όπως κόψιμο κεράτων, ενουχισμός, κόψιμο ουράς.
- Στην αποφυγή δημιουργίας στρεσογόνων καταστάσεων στα ζώα μέσω της εξασφάλισης της κοινωνικής τους δραστηριότητας, την τακτική άμελξη, την επάρκεια τροφής και την προστασία των ζώων από τα ακραία καιρικά φαινόμενα.

3. 2. 2. 4 Αειφορία περιβάλλοντος

Παρόλο που η προβατοτροφική εκμετάλλευση έχει τη χαμηλότερη όχληση και τη μικρότερη επίδραση στο περιβάλλον συγκριτικά με οποιονδήποτε άλλο κλάδο της κτηνοτροφίας, η διάθεση της διοίκησης της εταιρείας για πλήρη συμμόρφωση με τη νομοθεσία περιβάλλοντος αποδεικνύει την ευαισθησία της σε θέματα που άπτονται της αειφορίας. Η εκπόνηση ΜΠΕ κατά την διαδικασία αδειοδότησης της εταιρείας, η κατασκευή σηπτικής δεξαμενής, απορροφητικού βόθρου και κοπροσωρού σύμφωνα με τους ΚΟΓΠ και οι ακολουθούμενες διαδικασίες στα πλαίσια διαχείρισης των κτηνοτροφικών αποβλήτων, διασφαλίζουν ότι οι πρακτικές εκτροφής δεν επιβαρύνουν το περιβάλλον.

⁵³ Συνθήκες εκτροφής με συνωστισμό ζώων στους χώρους ανάπαυσης και νεκρά ζώα ανάμεσα τους, βρώμικη και ανεπαρκή στρωμή, ακατάλληλες ποτίστρες, διψασμένα ζώα, παρατεταμένη κακοποίηση ζώων, σφαγή χωρίς προηγούμενη χρήση αναισθητικού, μεταφορά ζώων σε υπερφορτωμένα οχήματα και παραμονή στα φορτηγά για υπερβολικά μεγάλο διάστημα κ.α. έχουν κατά καιρούς έρθει στο φως δημοσιότητας και έχουν σοκάρει τη κοινή γνώμη.

3. 2. 3 Χρηματοοικονομική θέση εταιρείας

Η ίδρυση και λειτουργία μιας προβατοτροφικής μονάδας εντατικής μορφής αποτελεί επένδυση εντάσεως κεφαλαίου, πράγμα το οποίο σημαίνει ότι οι χρηματοδοτικές ανάγκες για την κατασκευή των απαραίτητων σταβλικών εγκαταστάσεων, μηχανολογικού και λοιπού εξοπλισμού αλλά και ζωικού κεφαλαίου είναι υψηλές.

Ωστόσο, η οικονομική κατάσταση της χώρας και η πολιτική αστάθεια έχουν δημιουργήσει αρνητικό επιχειρηματικό κλίμα. Η φυγή σημαντικών κεφαλαίων στο εξωτερικό, υπό τον φόβο ενός κουρέματος τραπεζικών καταθέσεων (bail in) ανάλογου με αυτού που πραγματοποιήθηκε στην Κύπρο το 2013, έφερε σε δεινή θέση τα εγχώρια τραπεζικά ιδρύματα, που αδυνατούν πλέον να ανταποκριθούν στο ρόλο τους ως μοχλός ανάπτυξης. Τα capital controls ήρθαν να ενισχύσουν το ήδη υφιστάμενο πρόβλημα της μειωμένης ρευστότητας, προκαλώντας σημαντικά προβλήματα στη λειτουργία των επιχειρήσεων. Την ώρα που η πρόσβαση σε νέο τραπεζικό δανεισμό, είναι πρακτικά ανέφικτη ακόμα και για τις πιο φερέγγυες εταιρείες, τα υψηλά επιτόκια της αγοράς για τα είδη χορηγηθέντα δάνεια μειώνουν την ανταγωνιστικότητα των ελληνικών επιχειρήσεων και υποθάλπουν τη βιωσιμότητά τους. Από την άλλη, ο αναπτυξιακός νόμος είχε για μεγάλο χρονικό διάστημα παγώσει, γιατί οι τράπεζες δεν μπορούσαν να ανταποκριθούν στη χρηματοδότηση του μέρους που τους αναλογούσε, μειώνοντας την απορροφητικότητα των κοινοτικών κονδυλίων και στερώντας σημαντικούς πόρους από την οικονομία μας. Ταυτόχρονα κανείς δεν μπορεί να προεξοφλήσει πότε θα ανοίξει ο νέος κύκλος για τις μικρές επιχειρήσεις, αν και οι υποψήφιοι επενδυτές πρέπει να είναι ιδιαίτερα επιφυλακτικοί στο χρηματοοικονομικό τους προγραμματισμό, εξαιτίας των μεγάλων καθυστερήσεων στις εκταμιεύσεις των εγκεκριμένων ποσών, που παρατηρήθηκε στις επενδύσεις που εντάχθηκαν στον τελευταίο κύκλο.

Μέσα σε αυτό το δυσμενές κλίμα, με αδυναμία εξεύρεσης ξένων κεφαλαίων λόγω της μικρής πιστοληπτικής ικανότητας που διαθέτει η νεοσύστατη εταιρεία, οι μέτοχοι θα αναλάβουν εξ' ολοκλήρου τη χρηματοδότηση για την υλοποίηση της επένδυσης, με συνδυασμό καταβολής μετοχικού κεφαλαίου και έκδοσης κοινού ομολογιακού δανείου μη μετατρέψιμου σε μετοχές. Η διοίκηση της εταιρείας ωστόσο, γνωρίζοντας ότι η ίδρυση κτηνοτροφικής μονάδας αποτελεί επένδυση που μπορεί να υπαχθεί στον νέο αναπτυξιακό νόμο (Ν.4399/2016), προσβλέπει στην απορρόφηση του ποσού επιδότησης που της αναλογεί από την ένταξή της σε αυτόν. Με το ομολογιακό δάνειο θα καλυφθούν επίσης και οι

βραχυπρόθεσμες ανάγκες της επιχείρησης σε κεφάλαιο κίνησης, μέχρι να αρχίσει να αποδίδει η επένδυση.

3. 2. 4 Βαθμός εξειδίκευσης ανθρωπίνων πόρων

Η αποτελεσματικότητα της μονάδας εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από την προσήλωση του ανθρώπινου δυναμικού στις αρχές και στους στόχους της εταιρείας. Απαιτείται όμως και υψηλός βαθμός εξειδίκευσης του προσωπικού, προκειμένου να είναι σε θέση να κατανοήσουν, να αφομοιώσουν και να εφαρμόσουν το σύνολο των απαιτούμενων διαδικασιών. Τόσο η ομάδα διαχείρισης όσο και το εργατοτεχνικό προσωπικό, που θα απασχοληθούν στα διάφορα στάδια παραγωγής, διαθέτουν την απαραίτητη τεχνική κατάρτιση και εμπειρία, ώστε να ανταποκριθούν στις προκλήσεις του περιβάλλοντος εργασίας τους. Η διοίκηση της εταιρείας θα προχωράει και σε συνεχή επιμόρφωση του προσωπικού της, με στόχο την βελτιστοποίηση των διαδικασιών και τη μείωση του κόστους παραγωγής.

3. 3 Ανάλυση SWOT

Μετά την ανάλυση του εσωτερικού και εξωτερικού περιβάλλοντος της εταιρείας μπορούμε να προχωρήσουμε στην ανάλυση SWOT. Κατά την ανάλυση αυτή, η διοίκηση απαριθμεί και αξιολογεί τα δυνατά (S-Strengths) και αδύνατα σημεία (W – Weaknesses) που αφορούν το εσωτερικό περιβάλλον, καθώς επίσης τις ευκαιρίες (O – Opportunities) και απειλές (T – Threats) που αφορούν το εξωτερικό περιβάλλον. Μέσω της διαδικασίας αυτής η διοίκηση αποκτά μια σαφή εικόνα της εσωτερικής και εξωτερικής θέσης της επιχείρησης, συλλέγοντας πληροφορίες που επιβάλλεται να αξιοποιηθούν κατά τη διαδικασία λήψης μελλοντικών αποφάσεων, ενώ παράλληλα αποτρέπει την επιχείρηση από το να γίνει εσωστρεφής και να λειτουργεί χωρίς να λαμβάνει υπόψη τα μηνύματα από το περιβάλλον της.

Σύμφωνα με την ανάλυση του εσωτερικού και εξωτερικού περιβάλλοντος που έχει προηγηθεί προκύπτει:

ΑΝΑΛΥΣΗ SWOT

STRENGTHS

- Σύγχρονες σταβλικές εγκαταστάσεις και τεχνολογικός εξοπλισμός.
- Αυστηρές προδιαγραφές κατά τη διαδικασία παραγωγής του γάλακτος.
- Εφαρμογή ολοκληρωμένου συστήματος διαχείρισης της μονάδας με σκοπό τη διασφάλιση της υγείας, διατροφής και ευζωΐας των ζώων καθώς και την αειφορία του περιβάλλοντος.
- Ικανή κεφαλαιακή επάρκεια για την υλοποίηση της επένδυσης και την κάλυψη αναγκών κεφαλαίου κίνησης.
- Ιδιοπαραγωγή ζωοτροφών για ανεξάρτηση από τις διεθνείς τιμές, έλεγχο του κόστους παραγωγής και δημιουργία συνθηκών αυτάρκειας της μονάδας.
- Εξειδικευμένο ανθρώπινο δυναμικό και συνεχής επιμόρφωση για καλύτερη κατανόηση των διαδικασιών και βελτίωσή τους.
- Πληροφοριακό σύστημα για παρακολούθηση της διαδικασίας παραγωγής, επεξεργασίας δεδομένων και άμεσης αποστολής χρηματοοικονομικών αναφορών προς τη διοίκηση της επιχείρησης.

WEAKNESSES

- Μικρή πιστοληπτική ικανότητα και αδυναμία εξεύρεσης χρηματοδοτικών πόρων από τρίτες πηγές.
- Έλλειψη επενδύσεων για δημιουργία προστιθέμενης αξίας στην αλυσίδα αξίας προϊόντος.
- Έλλειψη πάγιων επενδύσεων για μεταφορά και αποθήκευση του δευτερεύοντος προϊόντος της μονάδας.
- Έλλειψη πάγιων επενδύσεων που θα μειώσουν έτι περισσότερο το κόστος παραγωγής ιδιοπαραγόμενων ζωοτροφών.

OPPORTUNITIES

- Εξασφαλισμένη ζήτηση του πρόβειου γάλακτος από μεταποιητικές μονάδες, λόγω της παραγωγής ΠΟΠ φέτας. Είναι επίσης η βασική πρώτη ύλη σχεδόν για όλα τα καταχωρημένα ως ΠΟΠ τυριά της Ελλάδος.
- Η ΠΟΠ φέτα είναι ένα από τα πιο αναγνωρίσιμα προϊόντα της Ελλάδος διεθνώς, με σημαντική εξαγωγική δραστηριότητα.
- Στροφή των καταναλωτών προς τον Μεσογειακό τρόπο διατροφής, σημαντικό στοιχείο της οποίας αποτελούν τα γαλακτοκομικά προϊόντα.
- Οι καταναλωτές είναι ευαισθητοποιημένοι σε θέματα που αφορούν το animal welfare και την αειφορία περιβάλλοντος.
- Το μέγεθος της αγοράς. Τα γαλακτοκομικά προϊόντα σαν τελικά προϊόντα απευθύνονται σε όλους τους καταναλωτές.
- Η Ε.Ε. είναι ελλειμματική σε πρόβειο κρέας.
- Η επένδυση επιδοτείται από τον αναπτυξιακό νόμο με υψηλά ποσοστά ενίσχυσης.
- Τουριστική ανάπτυξη της περιοχής εγκατάστασης της μονάδας και δημιουργία προϋποθέσεων για συνέργειες με τοπικές επιχειρήσεις και ανάδειξη παραδοσιακών προϊόντων.

THREATS

- Ασταθές πολιτικό και οικονομικό περιβάλλον.
- Υψηλή φορολογία και μείωση διαθέσιμου εισοδήματος καταναλωτών.
- Πολύπλοκο και πολλές φορές ασαφές νομικό καθεστώς που αυξάνει το διοικητικό κόστος και αφήνει έκθετους τους επενδυτές σε πιθανά πρόστιμα.
- Ισχυρή διαπραγματευτική δύναμη αγοραστών.
- Υψηλός βαθμός συγκέντρωσης στον κλάδο των γαλακτοκομικών προϊόντων.
- Ισχυρός ανταγωνισμός εντός του κλάδου των γαλακτοκομικών. Εισαγωγές υποκαθιστούν ποιοτικά ελληνικά προϊόντα λόγω χαμηλότερης τιμής.
- Μικρή αποδοχή του πρόβειου γάλακτος σαν τελικό προϊόν λόγω της οσμής του και σαφή προτίμηση στο αγελαδινό.
- Το πρόβειο κρέας έχει ελαστική ζήτηση ως προς το εισόδημα και την υψηλότερη περιεκτικότητα σε λίπος σε σχέση με τα υπόλοιπα κόκκινα κρέατα.
- Απρόβλεπτοι κίνδυνοι που σχετίζονται με τη φυτική παραγωγή και τους βιολογικούς οργανισμούς, όπως ακραία καιρικά φαινόμενα ή επιδημίες.

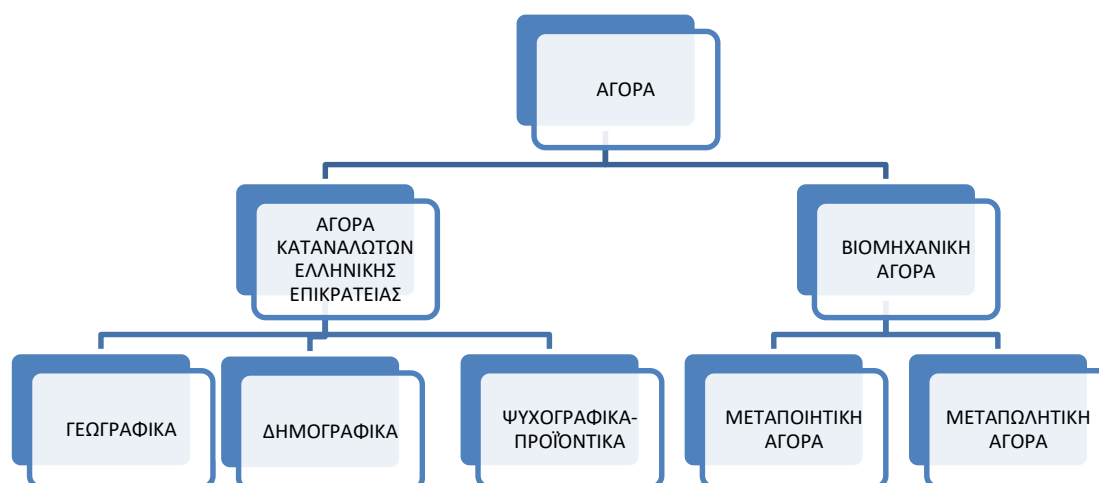
3. 4 Τμηματοποίηση

3. 4. 1 Τμηματοποίηση αγοράς (MARKETING SEGMENTATION)

Η τμηματοποίηση της αγοράς θα μας βοηθήσει στη λήψη ορθολογικής απόφασης για τον προσδιορισμό της αγοράς στόχου. Στο πλαίσιο της ανάλυσης αυτής θα πρέπει να ομαδοποιήσουμε την αγορά σε τμήματα ώστε:

- Οι αγοραστές κάθε τμήματος να αποτελούν μία ομοιογενή ομάδα με παρόμοιο τρόπο συμπεριφοράς.
- Οι αγοραστές κάθε τμήματος να διαφέρουν από τους αγοραστές των άλλων τμημάτων.
- Τουλάχιστον ένα τμήμα να είναι αρκετά μεγάλο ώστε να έχει ενδιαφέρον από οικονομικής απόψεως.
- Το τμήμα που θα καθορισθεί σαν αγορά στόχος να μπορεί να προσεγγισθεί από το μίγμα marketing, μέσω δηλαδή της διανομής και της προβολής.

Κατά τη διαδικασία της τμηματοποίησης οφείλουμε να συνυπολογίσουμε τόσο της δυνατότητες της μονάδας όσο και του ανταγωνισμού, πράγμα το οποίο σημαίνει ότι εξετάζουμε τα προϊόντα μιας προβατοτροφικής μονάδας πρόβειο γάλα, παράγωγα του γάλακτος (τυριά, γιαούρτι, βούτυρο) και κρέας είτε σαν τελικά προϊόντα που διατίθενται απευθείας στους καταναλωτές, είτε ως ενδιάμεσα προϊόντα (πρώτη ύλη, εμπόρευμα) που διατίθεται σε επιχειρήσεις για περαιτέρω επεξεργασία ή μεταπώληση.

Σύμφωνα με το παραπάνω σχεδιάγραμμα, την αγορά την διακρίνουμε σε δύο κατηγορίες. Την αγορά καταναλωτών ελληνικής επικράτειας στην οποία η εταιρεία μπορεί

να διαθέτει τα προϊόντα της απευθείας στους καταναλωτές (B2C) και στη βιομηχανική αγορά στην οποία η εταιρεία διαθέτει τα προϊόντα της σε άλλες επιχειρήσεις (B2B).

Την αγορά των καταναλωτών τη χωρίζουμε σε τρία επιμέρους τμήματα, με κριτήρια γεωγραφικά, δημογραφικά και ψυχογραφικά - προϊόντικά. Τα γεωγραφικά και δημογραφικά κριτήρια επηρεάζουν την καταναλωτική συμπεριφορά και τμηματοποιούν την αγορά με βάση το που είναι και ποιοι είναι οι αγοραστές, ενώ τα ψυχογραφικά-προϊόντικά κριτήρια ερμηνεύουν τον τρόπο με τον οποίο δρα ο καταναλωτής. Το πρόβειο γάλα, που αποτελεί το κύριο προϊόν της προβατοτροφικής μονάδας, σαν τελικό προϊόν απευθύνεται:

- Σε όλους τους καταναλωτές της ελληνικής επικράτειας ανεξαρτήτου περιοχής (αστικής, ημιαστικής, αγροτικής), πυκνότητας πληθυσμού, διαμόρφωσης εδάφους (πεδινό, ημιορεινό, ορεινό) ή κλίματος.
- Σε όλους τους καταναλωτές ανεξαρτήτου φύλου, ηλικίας, κοινωνικής τάξης, εισοδήματος, επιπέδου μόρφωσης, επαγγελματικής και οικογενειακής κατάστασης.
- Σε καταναλωτές που επιζητούν έναν υγιεινό τρόπο ζωής και διατροφής ή παρουσιάζουν προβλήματα από την κατανάλωση αγελαδινού γάλακτος (π.χ. δυσανεξία στη λακτόζη).

Για τα παράγωγα προϊόντα του γάλακτος μπορούμε να πούμε ότι σε γενικές γραμμές ισχύει η ίδια τμηματοποίηση της αγοράς, καθώς τα γαλακτοκομικά προϊόντα αποτελούν βασικό είδος διατροφής της καθημερινότητας του Έλληνα και η κατανάλωσή τους δεν επηρεάζεται από γεωγραφικά ή δημογραφικά κριτήρια. Η πλήρης τμηματοποίηση της αγοράς των γαλακτοκομικών προϊόντων προϋποθέτει να λάβουμε υπόψη μας τις εξειδικευμένες ανάγκες των καταναλωτών (π.χ. επιδόρπιο γιαουρτιού με φρούτα, γιαούρτι πρόβειο σε πήλινη συσκευασία, γάλα σοκολατούχο, γάλα αγελαδινό 1,5% λιπαρά, γιαούρτι 2% λιπαρά κ. τ. λ.) πράγμα το οποίο υπερβαίνει τα όρια της παρούσας εργασίας.

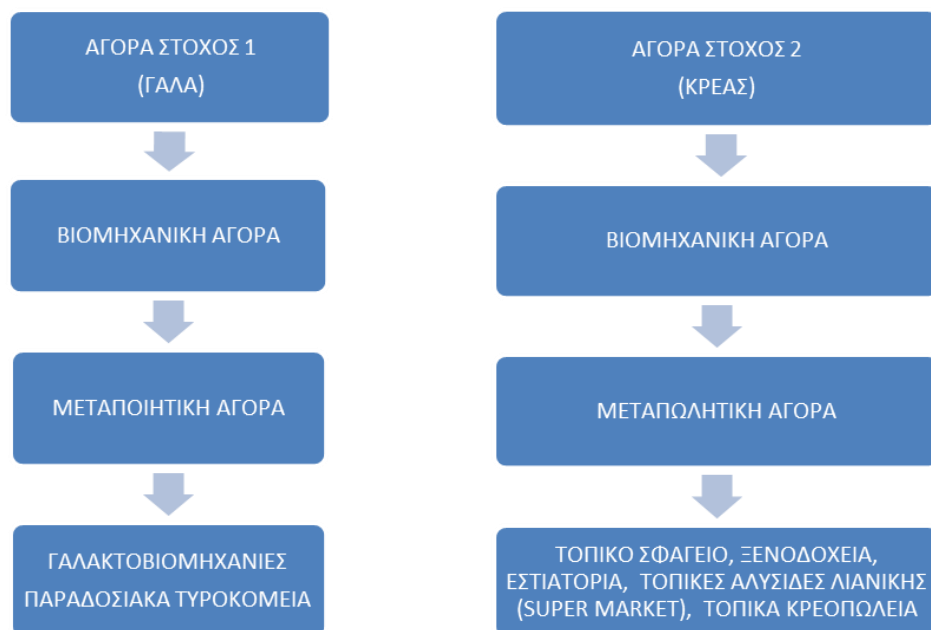
Η βιομηχανική αγορά διακρίνεται σε δύο επιμέρους τμήματα την μεταποιητική και τη μεταπωλητική αγορά ανάλογα με τη χρήση του προϊόντος, αν δηλαδή πρόκειται να υποστεί περαιτέρω επεξεργασία ή να διατεθεί αυτούσιο ως εμπόρευμα στο επόμενο κανάλι διανομής ή τους τελικούς καταναλωτές.

3. 4. 2 Στόχευση (TARGETING)

Η ανάλυση του κλάδου των γαλακτοκομικών προϊόντων αναδεικνύει με σαφή τρόπο τη δυσκολία του εγχειρήματος για την καθιέρωση προϊόντων κάτω από ιδιωτική ετικέτα. Σε μία αγορά που ο υφιστάμενος ανταγωνισμός είναι ισχυρός και περιλαμβάνει μερικές από τις

μεγαλύτερες βιομηχανίες της χώρας, με προϊόντα ήδη αναγνωρίσιμα από το ευρύ καταναλωτικό κοινό και ταυτόχρονα ευπαθή, πράγμα το οποίο προϋποθέτει υψηλή κυκλοφοριακή ταχύτητα, η διοίκηση της εταιρείας σε πρώτη φάση δεν επιθυμεί να αναλάβει τον κίνδυνο δημιουργίας τελικού προϊόντος ιδιωτικής ετικέτας. Κατά τα πρώτα χρόνια λειτουργίας της η εταιρεία έχει σκοπό να διαθέτει το κύριο προϊόν της αποκλειστικά ως πρώτη ύλη για την παραγωγή ΠΟΠ φέτας ή άλλων τυροκομικών προϊόντων (B2B πωλήσεις). Κατά συνέπεια η αγορά στόχος για το πρόβειο γάλα είναι τοπικές (ΚΙΣΣΑΣ Α.Ε., ΤΡΙΚΚΗ Α.Ε.) ή πανελλήνιας εμβέλειας γαλακτοβιομηχανίες (ΤΥΡΑΣ Α.Ε., ΟΛΥΜΠΙΟΣ Α.Ε.) καθώς και τοπικά παραδοσιακά τυροκομεία της ευρύτερης περιοχής.

Για το δευτερεύον προϊόν, το πρόβειο κρέας, η διοίκηση δεν επιθυμεί να προχωρήσει σε περαιτέρω επενδύσεις, όπως για παράδειγμα ειδικού κατασκευασμένου αυτοκινήτου για τη σύννομη μετακίνηση ζώντων ζώων, ψυγείων για τη διατήρηση των σφάγιων, αυτοκινήτου ψυγείου για τη μεταφορά κρέατος. Η εταιρεία θα αξιοποιήσει με ειδική συμφωνία τις υπηρεσίες που παρέχει το τοπικό σφαγείο της Καρδίτσας (ΣΦΑΓΕΙΑ ΚΑΡΔΙΤΣΑΣ Α.Ε.), μέσω του οποίου θα γίνεται και η μεταπώληση των προϊόντων, με γνώμονα πάντοτε την αρχή κόστους - ωφέλειας. Εναλλακτικά θα προσπαθήσει σταδιακά να αναπτύξει δικό της δίκτυο πώλησης, προωθώντας τα σφάγια σε επιχειρήσεις τοπικής εμβέλειας, στα πλαίσια του δόγματος «Συνέργειες και τοπική ανάπτυξη». Επομένως και σε αυτήν την περίπτωση η κύρια αγορά στόχος θα είναι επιχειρήσεις (μεσάζοντες) που διαθέτουν οργανωμένα δίκτυα πώλησης (B2B).

3. 4. 3 Τοποθέτηση (POSITIONING)

Η τοποθέτηση του προϊόντος αναφέρεται στη θέση που κατέχει το προϊόν σε μία αγορά, αλλά δεν αφορά το προϊόν καθαυτό αλλά πως αυτό τοποθετείται στο μυαλό του υποψήφιου αγοραστή. Επειδή η αγορά στόχος του κύριου προϊόντος είναι μεταποιητικές βιομηχανίες και ιδιωτικά τυροκομεία θέλουμε να τοποθετηθούμε ως:

- Ένα προϊόν που τηρεί τις προδιαγραφές ασφαλείας, όπως αυτές καθορίζονται από την κοινοτική και εθνική νομοθεσία.
- Ένα προϊόν που πληροί τα χαρακτηριστικά ποιότητας που θέτουν οι αγοραστές και που είναι απαραίτητα για την περαιτέρω επεξεργασία του.
- Ένα προϊόν υψηλής διατροφικής αξίας με αμεσότητα παράδοσης.

Η τοποθέτηση που επιθυμούμε για το δευτερεύον προϊόν της μονάδας είναι αντίστοιχη. Ιδεατά στην αγορά στόχο θέλουμε να τοποθετηθούμε ως:

- Ένα προϊόν που συμμορφώνεται πλήρως με τους κανόνες ασφάλειας τροφίμων, όπως αυτοί καθορίζονται από την κοινοτική και εθνική νομοθεσία.
- Ένα προϊόν υψηλής διατροφικής αξίας που ικανοποιεί τα χαρακτηριστικά ποιότητας που θέτουν οι αγοραστές.
- Ένα προϊόν που μπορεί να καλύψει επαρκώς τη ζητούμενη ποσότητα με αμεσότητα παράδοσης.

3. 5 Μίγμα Marketing (MARKETING MIX)

3. 5. 1 Προϊόν (PRODUCT)

Μετά την εκτίμηση του εξωτερικού και εσωτερικού περιβάλλοντος και τον καθορισμό της αγοράς στόχου, ακολουθεί η επιλογή του μίγματος μάρκετινγκ (Marketing Mix), το πρώτο στοιχείο του οποίου είναι το μίγμα προϊόντος. Βασικός στόχος της στρατηγικής προϊόντος είναι η ανεύρεση του άριστου μίγματος, μέσω του οποίου θα ικανοποιούνται οι ανάγκες της αγοράς στόχου με τον καλύτερο δυνατό τρόπο και θα μεγιστοποιούνται τα κέρδη της εταιρείας.

Η διοίκηση της εταιρείας δεν προβλέπει στον στρατηγικό της σχεδιασμό ούτε την παραγωγή προϊόντων που έχουν σαν πρώτη ύλη το γάλα (τυρί, γιαούρτι, βούτυρο), ούτε τυχόν διαφοροποίηση των προϊόντων της, πραγματικής ή φανταστικής (τυποποίηση, συσκευασία). Δεδομένου ότι τα προϊόντα της εταιρείας, σύμφωνα με την ανάλυση τμηματοποίησης της αγοράς, θα διατίθενται είτε ως πρώτη ύλη για περαιτέρω επεξεργασία

(γάλα), είτε ως έτοιμο προϊόν για μεταπώληση (σφάγιο), ο καθορισμός του άριστου μίγματος είναι απλός.

Το εύρος⁵⁴ του μίγματος προϊόντος είναι μικρό και αφορά δύο προϊόντα, το γάλα (κύριο) και το κρέας (δευτερεύον). Στο σημείο αυτό θα πρέπει να τονίσουμε ότι στο εύρος του προϊόντος θα μπορούσαμε να συμπεριλάβουμε και την παραγωγή της μηδικής, ειδικά στην περίπτωση που η εταιρεία διαθέτει τυχόν πλεονάζουσα ποσότητα σε άλλες μονάδες. Με την κάθετη ολοκλήρωση σε προηγούμενα στάδια (Backward Integration) η διοίκηση ουσιαστική επεκτείνει τις δραστηριότητες της στην παραγωγή προϊόντων, που στη συνέχεια χρησιμοποιεί ως εισροές για την παραγωγή των αρχικών προϊόντων της, με μοναδικό σκοπό την αύξηση της προστιθέμενης αξίας της επιχείρησης (Value Added) μέσω της μείωσης του κόστους παραγωγής.

Από την άλλη η εταιρεία δεν διαθέτει βάθος⁵⁵ στη γραμμή παραγωγής προϊόντος, από τη στιγμή που τα προϊόντα διατίθενται αυτούσια στην αγορά στόχο.

Η στρατηγική προϊόντος που θα ακολουθήσουμε κατά την υλοποίηση του επιχειρηματικού σχεδίου είναι η διείσδυση αγοράς, αφού τα προϊόντα μας θεωρούνται ομοιογενή (ίδιο προϊόν) και απευθύνονται στην υφιστάμενη αγορά στόχο (ίδια αγορά). Στόχος βέβαια της διοίκησης στα πλαίσια εφαρμογής της στρατηγικής προϊόντος είναι η κατά το δυνατό διαφοροποίηση μέσω των ποιοτικών χαρακτηριστικών των παραγόμενων προϊόντων της.

3. 5. 2 Διανομή (PLACE)

Η διανομή αναφέρεται σε όλες τις δραστηριότητες που πρέπει να γίνουν προκειμένου να φθάσει το προϊόν στον τελικό αγοραστή. Για το κύριο προϊόν της εταιρείας, η αγορά στόχος σύμφωνα με την παραπάνω ανάλυση είναι μεταποιητικές γαλακτοβιομηχανίες και ιδιωτικά τυροκομεία. Μία συνηθισμένη πρακτική που ακολουθείται πάγια από τις μεγάλες βιομηχανίες είναι, το γάλα να παραλαμβάνεται από ειδικό ψυγείο-βυτιοφόρο όχημα κατευθείαν από την κτηνοτροφική μονάδα. Σε περιπτώσεις όμως, που η οδική πρόσβαση είναι δύσκολη (δυσπρόσιτες και απομακρυσμένες περιοχές) ή οι ποσότητες γάλακτος είναι μικρές πράγμα το οποίο καθιστά τη συλλογή του με βυτίο ασύμφορη και προβληματική, δημιουργούνται ενδιάμεσοι σταθμοί συλλογής - πρόψυξης γάλακτος, από τους οποίους στη συνέχεια μεταφέρεται συγκεντρωτικά το γάλα προς το εργοστάσιο επεξεργασίας. Στους

⁵⁴ Το εύρος (width) του μίγματος προϊόντος είναι ο συνολικός αριθμός των γραμμών προϊόντων μιας επιχείρησης.

⁵⁵ Το βάθος (depth) της γραμμής προϊόντος είναι ο συνολικός αριθμός των προϊόντων που την απαρτίζουν.

ενδιάμεσους σταθμούς οι παραγωγοί μεταφέρουν το γάλα σε δοχεία, τα οποία συλλέγονται από το όχημα μεταφοράς σε αυστηρά προκαθορισμένο χρονοδιάγραμμα, ώστε να μην ανεβαίνει η θερμοκρασία του γάλακτος από την αναμονή.

Η εταιρεία, κατά την υλοποίηση του επιχειρηματικού της σχεδίου, προκειμένου να διατηρήσει την υψηλή ποιότητα του παραγόμενου γάλακτος θα επενδύσει αφενός στη σωστή συντήρησή του αμέσως μετά την άμελξη, σύμφωνα με την ισχύουσα κοινοτική και εθνική νομοθεσία, και αφετέρου στη σωστή συλλογή και μεταφορά του είτε απευθείας στις μονάδες επεξεργασίας της αγοράς στόχου, είτε στους υποδεικνυόμενους ενδιάμεσους σταθμούς συλλογής. Η μεταφορά του θα πραγματοποιείται με ιδιόκτητα μέσα και συγκεκριμένα με ειδικά διαμορφωμένο τρέιλερ, ενώ σε αυτή την περίπτωση η εταιρεία θα μπορεί να εξυπηρετήσει και τοπικά παραδοσιακά τυροκομεία που δεν έχουν τα μέσα συλλογής γάλακτος και την οργάνωση που διαθέτουν οι μεγάλες βιομηχανίες. Το κόστος μεταφοράς θεωρείται μικρό λόγω του προσβάσιμου της μονάδας και των κοντινών αποστάσεων των υποψήφιων αγοραστών. Με τον τρόπο αυτό η εταιρεία αναλαμβάνει πλήρως την ευθύνη για τη διασφάλιση των ποιοτικών χαρακτηριστικών του προϊόντος της, εφαρμόζοντας:

- κατάλληλο σύστημα ψύξης του γάλακτος και περιορισμού των θερμοκρασιακών αυξομειώσεών του τόσο κατά τη συλλογή και αποθήκευση όσο και κατά τη μεταφορά καθώς και
- σχολαστικό καθαρισμό και απολύμανση τόσο των επιφανειών που έρχονται σε επαφή με το γάλα για τυχόν υπολείμματά του που αποτελούν βασική αιτία ανάπτυξης μικροοργανισμών, όσο και των επιφανειών που δεν έρχονται σε επαφή με το γάλα (εξωτερική πλευρά παγολεκάνης, οχήματα) που αποτελούν πιθανές πηγές και εστίες επιμολύνσεων.

Εικόνα 12: Τρέιλερ με ειδική παγολεκάνη για την μεταφορά του γάλακτος

Για το πρόβειο κρέας, δεδομένου ότι μία από τις αδυναμίες της εταιρείας είναι ότι δεν διαθέτει δικά της μέσα μεταφοράς (ειδικά οχήματα για μεταφορά ζώντων ζώων προς σφαγή, αυτοκίνητο ψυγείο για τη μεταφορά των σφάγιων) η εταιρεία θα αξιοποιήσει τις υπηρεσίες του βασικού της πελάτη ΣΦΑΓΕΙΑ ΚΑΡΔΙΤΣΑΣ Α. Ε η οποία θα παραλαμβάνει τα ζώα προς σφαγή με δικά της οχήματα από τη μονάδα και θα αποθηκεύει προσωρινά τα σφάγια που προορίζονται σε άλλους πελάτες στις δικές της εγκαταστάσεις. Καθώς η διοίκηση θα αναπτύσσει το δικό της δίκτυο (τοπικά κρεοπωλεία, εστιατόρια, ξενοδοχειακές μονάδες) η εταιρεία θα επιλέξει την έμμεση διανομή (outsourcing) μέσω τοπικής μεταφορικής εταιρείας, για την μεταφορά των σφάγιων από τις εγκαταστάσεις του σφαγείου στους πελάτες. Με αυτόν τον τρόπο το μήκος του διαύλου παραμένει μικρό ενώ ταυτόχρονα εξασφαλίζονται χρηματοοικονομικοί πόροι από τη μη επένδυση σε πάγιο εξοπλισμό.

3. 5. 3 Προβολή (PROMOTION)

Εξαιτίας του ότι τα προϊόντα της εταιρείας δεν απευθύνονται σε τελικούς καταναλωτές και ευρείες μάζες, αλλά θεωρούνται ομοιογενή και θα διατίθενται ως πρώτη ύλη (γάλα) ή έτοιμο προϊόν (κρέας) σε βιομηχανικούς πελάτες, η διοίκηση έχει αποκλείσει ως μέσο προβολής τη διαφήμιση σε μαζικά μέσα επικοινωνίας. Ταυτόχρονα η χρήση καθαυτή των προϊόντων δεν αφήνει περιθώρια εφαρμογής μεθόδων προώθησης πωλήσεων όπως συμμετοχή σε εκθέσεις, δωρεάν δείγματα, προβολή στα σημεία πώλησης κ.τ.λ.

Η διοίκηση της εταιρείας ως βασικό μέσο προβολής θα χρησιμοποιήσει την προσωπική πώληση (άμεση επαφή) στην προσπάθειά της να αναδείξει τα ποιοτικά χαρακτηριστικά των προϊόντων της, με σκοπό την εξειδικευμένη στόχευση του δέκτη, την άμεση επανατροφοδότησή του και τη μετάδοση πολύπλοκων πληροφοριών. Στα πλαίσια της προσωπικής επαφής θα πρέπει να αναδεικνύονται όλοι οι παράγοντες που συντελούν στη βελτίωση της ποιότητας των προϊόντων, όπως σταβλικές εγκαταστάσεις, ισορροπημένη διατροφή, ποιότητα ζωοτροφών, ως συνέπεια εφαρμογής ενός ολοκληρωμένου συστήματος διαχείρισης. Ιδιαίτερη αναφορά θα γίνεται στα αποτελέσματα του ελέγχου ποιότητας⁵⁶ του νωπού γάλακτος, τα οποία η διοίκηση φιλοδοξεί να προσδώσουν το συγκριτικό πλεονέκτημα.

⁵⁶ Ο έλεγχος ποιότητας του νωπού γάλακτος περιλαμβάνει, έλεγχο της Ο.Μ.Χ., έλεγχο της χημικής σύστασης (περιεκτικότητα σε λίπος, περιεκτικότητα σε πρωτεΐνες, περιεκτικότητα σε λακτόζη, περιεκτικότητα σε Σ.Υ.Α.Λ.), προσδιορισμό του σημείου πήξεως, έλεγχο σωματικών κυττάρων, ανίχνευση παρουσίας αντιμικροβιακών παραγόντων και ανίχνευση παρουσίας γίδινου γάλακτος στο πρόβειο.

Ταυτόχρονα θα αναλαμβάνονται συνεχώς πρωτοβουλίες για τη βελτίωση της εταιρικής εικόνας. Μέσω της χρήσης τεχνολογίας (εταιρική ιστοσελίδα, μέσα κοινωνικής δικτύωσης) θα προβάλλεται η πλήρης συμμόρφωση της εταιρείας με τους Κ.Ο.Γ.Π. και ιδιαίτερα οι χειρισμοί που ακολουθούνται σε θέματα ευζωίας των ζώων και αειφορίας του περιβάλλοντος που ευαισθητοποιούν τους καταναλωτές. Παράλληλα μέσα στα πλαίσια εταιρικής κοινωνικής ευθύνης θα γίνουν προσπάθειες για συνεργασία με περιφερειακά Πανεπιστήμια, ώστε να πραγματοποιούνται επισκέψεις φοιτητών με ξενάγησή τους στη μονάδα, ενώ θα προβλέπονται δράσεις για τη στήριξη ευπαθών κοινωνικών ομάδων κατά τη διάρκεια των εορτών των Χριστουγέννων και του Πάσχα με δωρεάν διανομή νωπού γάλακτος και αρνιών. Το συνολικό κόστος προβολής της επιχείρησης από την ανάληψη των παραπάνω δράσεων δεν αναμένεται να επιβαρύνει σημαντικά τα αποτελέσματα της εταιρείας.

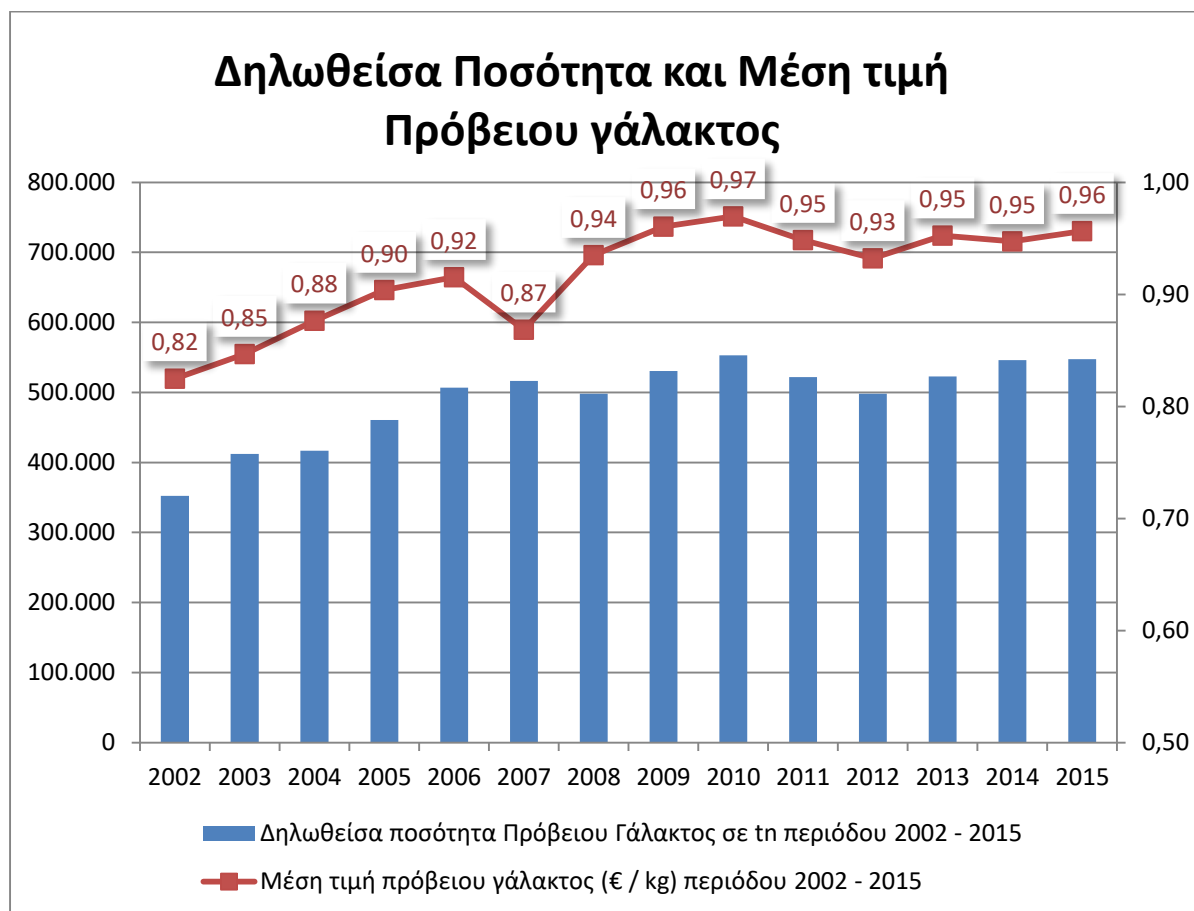
3.5.4 Τιμολόγηση (PRICE)

Μία από τις σημαντικότερες απειλές που έχει να αντιμετωπίσει η εταιρεία είναι η διαπραγματευτική δύναμη των αγοραστών. Ο βαθμός συγκέντρωσης του κλάδου των γαλακτοκομικών, το μέγεθος των βιομηχανιών και η ευπάθεια του προϊόντος δημιουργούν ασφυκτικό κλοιό στους παραγωγούς, ιδιαίτερα στους μικρούς που λόγω κόστους δεν μπορούν να επενδύσουν σε εγκαταστάσεις αποθήκευσης και συντήρησης του γάλακτος. Συνέπεια των παραπάνω είναι ο κτηνοτρόφος να μετατρέπεται σε έρμαιο των μεγάλων εταιρειών και να υπογράφει συμβόλαια παράδοσης σε τιμές που δεν καθορίζει ο ίδιος.

Η διοίκηση της εταιρείας αν και θα προσπαθήσει να δημιουργήσει ευελιξία επενδύοντας σε εγκαταστάσεις συντήρησης γάλακτος και θέτοντας ως αγορά στόχο παραδοσιακά τυροκομεία, δεν πρόκειται να ξεφύγει από το γενικό κανόνα, καθώς η παραγωγική της δυναμικότητα που κρίνεται χαμηλή, εκμηδενίζει τη διαπραγματευτική της ισχύ. Αυτό σημαίνει ότι στερείται τον έλεγχο της τιμής του προϊόντος της και γι' αυτό άλλωστε αποτελεί στρατηγική επιλογή η εστίαση στο κόστος παραγωγής, ώστε να εξασφαλίζεται ένα ικανοποιητικό περιθώριο κέρδους.

Σύμφωνα με τα τελευταία επικαιροποιημένα στοιχεία του ΕΛΟΓΑΚ, τόσο η μέση πανελλήνια τιμή πώλησης πρόβειου γάλακτος, όσο και η δηλωθείσα ποσότητα παράδοσης προϊόντος παρουσιάζουν μία σταθερότητα την τελευταία δετία, με τη μέση τιμή να κυμαίνεται στα 0,96 €/Kg και τη συνολικά δηλωθείσα ποσότητα κοντά στους 500.000 τόνους.

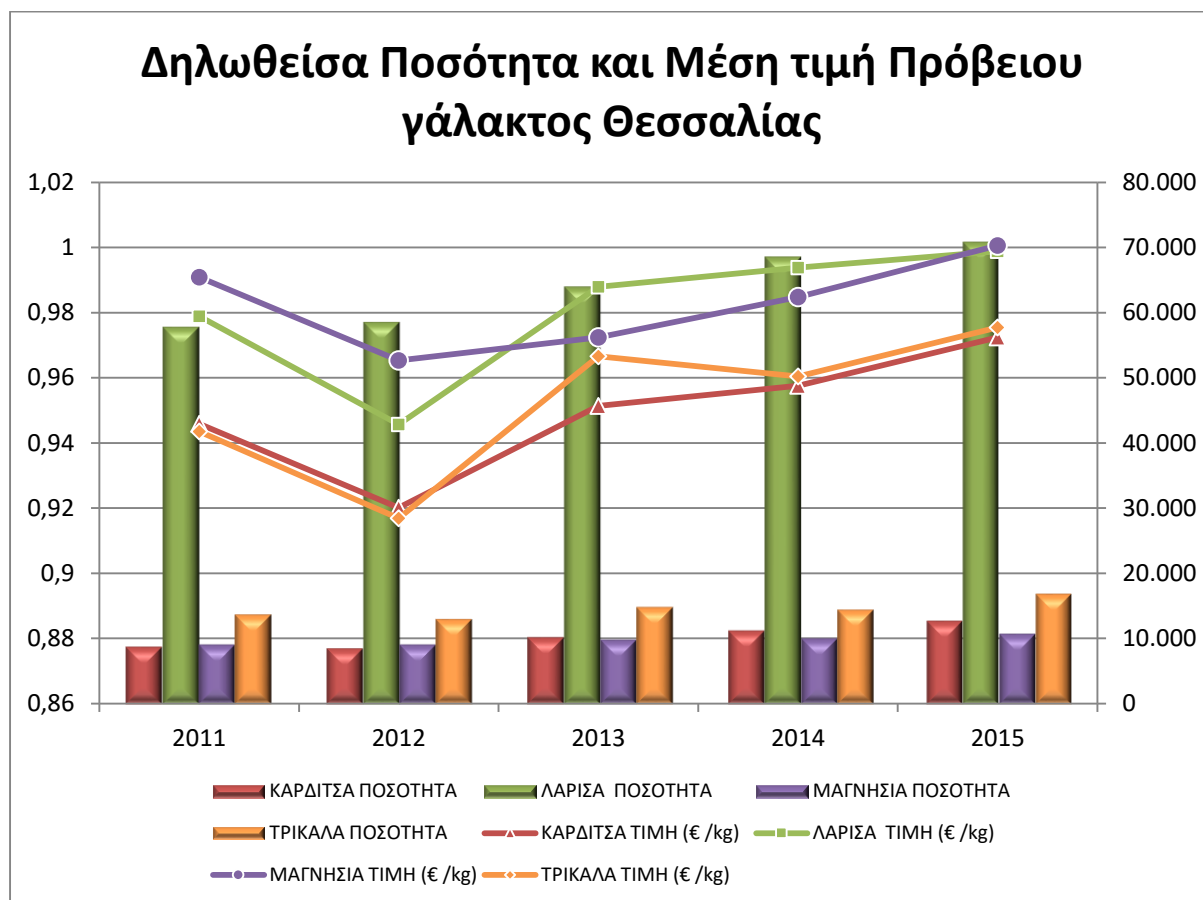
Διάγραμμα 22: Δηλωθείσα ποσότητα και μέση τιμή γάλακτος περιόδου 2002 - 2015

Πηγή: ΕΛΟΓΑΚ, επικαιροποίηση Μάιος 2016

Η επιμέρους ανάλυση για την περιφέρεια Θεσσαλίας δείχνει ότι στο Νομό Καρδίτσας η μέση τιμή πώλησης πρόβειου γάλακτος για την περίοδο 2011 - 2015 κυμάνθηκε στα 0,95€/Kg, η δε δηλωθείσα ποσότητα παράδοσης κάτι περισσότερο από 10.200 τόνους. Υψηλότερη μέση τιμή πώλησης 5ετίας παρατηρήθηκε στους νομούς Λαρίσης και Μαγνησίας, αμφότεροι από 0,98 €/Kg, ενώ στο νομό Λαρίσης παρατηρήθηκε και η μεγαλύτερη για την ίδια περίοδο μέση δηλωθείσα ποσότητα παράδοσης με 63.900 τόνους.

Διάγραμμα 23: Δηλωθείσα ποσότητα και μέση τιμή γάλακτος περιφέρειας Θεσσαλίας περιόδου 2011 – 2015

Πηγή: ΕΛΟΓΑΚ, επικαιροποίηση Μάιος 2016

Θα πρέπει στο σημείο αυτό να τονίσουμε ότι το πρόβειο γάλα αν και ως πρώτη ύλη αντιμετωπίζεται ως ομοιογενές προϊόν, εντούτοις μπορεί να διαφοροποιηθεί ως προς την ποιότητα και να επηρεάσει με αυτόν τον τρόπο ως ένα βαθμό τη τιμή διάθεσής του. Κατά συνέπεια μία καλά οργανωμένη κτηνοτροφική μονάδα μπορεί να αποκτήσει ανταγωνιστικό πλεονέκτημα μέσω της ποιότητας του παραγόμενου προϊόντος της, καθώς συνηθισμένη πρακτική που ακολουθείται κυρίως από τα τυροκομεία είναι να δίνεται ένα πριμ ανάλογα με την ποιότητα και την προσφερόμενη ποσότητα γάλακτος. Όσο μεγαλύτερη είναι η ποσότητα και όσο καλύτερη είναι η ποιότητα του γάλακτος, τόσο υψηλότερη είναι και η τιμή που αγοράζεται το γάλα από το τυροκομείο⁵⁷. Η διοίκηση της εταιρείας ωστόσο, θα καταστρώσει

⁵⁷ Στην πράξη το τυροκομείο θέτει τα κατώτερα επιθυμητά οργανοληπτικά στοιχεία του γάλακτος όπως τουλάχιστον 5,5 πρωτεΐνη και τουλάχιστον 6,5 λίπος προσφέροντας μία υψηλότερη τιμή. Σε περίπτωση που οι τιμές μέτρησης των οργανοληπτικών στοιχείων υστερούν από τα προαναφερθέντα, προβλέπεται μείωση από τη συμφωνηθείσα τιμή ένα λεπτό (0,01€) κατά δέκατο λιποπρωτεΐνο-μονάδας. Στα συμφωνητικά με τα τυροκομεία συνήθως προβλέπονται και άλλοι παράμετροι, όπως ότι το παραδιδόμενο γάλα πρέπει να είναι καθαρό, ανόθευτο (μείξη με αγελαδινό δεν γίνεται αποδεκτό) απαλλαγμένο από κάθε ξένη ουσία και ύλη (μολυσμένο με

το χρηματοοικονομικό της πλάνο αποδεχόμενη ως τιμή διάθεσης του προϊόντος της τη μέση τιμή πώλησης της τελευταίας διετίας του Νομού Καρδίτσας, ήτοι 0,96 €/Kg.

Για το δευτερεύον προϊόν της μονάδας, το πρόβειο κρέας, ισχύουν ακριβώς τα ίδια καθώς και σε αυτήν την περίπτωση η διαπραγματευτική δύναμη της εταιρείας έναντι των αγοραστών είναι χαμηλή. Η μέση ετησιοποιημένη τιμή πώλησης αρνιού για την περίοδο 2010 - 2016 κυμάνθηκε μεταξύ 4,81 €/Kg και 5,55 €/Kg με την χαμηλότερη όμως τιμή να παρατηρείται το 2016. Η διοίκηση της εταιρείας θα χρησιμοποιήσει ως βάση στη χρηματοοικονομική της ανάλυση τη μέση ετησιοποιημένη τιμή της τελευταίας 3ετίας, ήτοι 5,06 €/Kg. Όσον αφορά την τιμή πώλησης προβατίνων και κριών αυτή είναι αισθητά πιο χαμηλή από την τιμή πώλησης των αρνιών και κυμαίνεται στα 3 €/Kg.

Πίνακας 16: Ενδεικτικές τιμές Πρόβειου κρέατος € / Kg Περιόδου 2010 – 2016

Ενδεικτικές Τιμές Πρόβειου Κρέατος €/kg Περιόδου 2010 - 2016							
	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Ιανουάριος	4,50	4,83	4,82	4,97	4,80	5,04	5,01
Φεβρουάριος	4,50	4,78	4,88	4,55	4,52	4,80	4,34
Μάρτιος	5,50	4,93	4,96	4,43	4,53	4,62	4,47
Απρίλιος	5,50	5,93	5,34	4,84	5,06	5,30	5,04
Μάιος	5,00	5,57	5,04	5,02	4,93	4,89	4,97
Ιούνιος	5,00	5,60	5,05	4,79	4,87	4,71	4,93
Ιούλιος	5,62	5,91	5,42	5,10	4,99	4,82	4,81
Αύγουστος	6,11	6,11	5,54	5,48	5,23	5,07	4,97
Σεπτέμβριος	5,98	6,42	5,63	5,55	5,28	5,37	5,04
Οκτώβριος	5,74	5,85	5,30	5,40	5,17	5,38	4,92
Νοέμβριος	5,14	5,33	5,36	5,15	5,08	5,46	4,67
Δεκέμβριος	5,21	5,38	5,26	5,14	5,15	5,23	4,58
Μέση Ετησιοποιημένη	5,32	5,55	5,22	5,04	4,97	5,06	4,81

Πηγή: ΕΛΟΓΑΚ, 2016

αντιβίωση δεν γίνεται αποδεκτό), ότι η θερμοκρασία παραλαβής γάλακτος πρέπει να είναι από 2 - 4°C, ενώ το pH δεν πρέπει να είναι μικρότερο από 6,6.

3. 6 Μακροχρόνια Στρατηγική

Το περιβάλλον μέσα στο οποίο δραστηριοποιείται κάθε επιχείρηση είναι δυναμικό και κατά συνέπεια η στρατηγική πρέπει να προσαρμόζεται ανάλογα. Η διοίκηση της εταιρείας θα προχωράει κάθε χρόνο σε αξιολόγηση του υφιστάμενου στρατηγικού της προγραμματισμού προκειμένου να είναι σε θέση να προσαρμόζεται τάχιστα στις μεταβολές του περιβάλλοντός της. Ιδιαίτερη έμφαση θα δίνεται σε θέματα τμηματοποίησης της αγοράς και μίγματος marketing.

Μετά την παρέλευση της 5ετίας και εφόσον τα οικονομικά αποτελέσματα της εταιρείας και οι επικρατούσες οικονομικές και πολιτικές συνθήκες το επιτρέπουν, η διοίκηση θα εξετάσει το ενδεχόμενο υλοποίησης μέρους του μακροχρόνιου στρατηγικού της σχεδιασμού. Ο μακροχρόνιος στρατηγικός σχεδιασμός της επιχείρησης περιλαμβάνει:

- Αύξηση της δυναμικότητας της μονάδας με επανεπένδυση κερδών ή εισφορά νέων κεφαλαίων. Εξέταση για τουλάχιστον διπλασιασμό της παραγωγικής δυναμικότητας της εταιρείας με σκοπό τη μείωση του κόστους παραγωγής λόγω οικονομικών κλίμακας και την αύξηση της κερδοφορίας.
- Αύξηση της αυτάρκειας ζωοτροφών με κατασκευή παρασκευαστηρίου και την παρασκευή συμπυκνωμένων ζωοτροφών. Διάθεση της πλεονάζουσας ποσότητας σε κτηνοτροφικές μονάδες της περιοχής.
- Καθετοποίηση της μονάδας προς τα εμπρός με ίδρυση μικρής τυροκομικής μονάδας και παραγωγή τυροκομικών προϊόντων με ιδιωτική ετικέτα. Δημιουργία δικτύου πώλησης με τοπικές επιχειρήσεις B2B (ξενοδοχειακές μονάδες, εστιατόρια, κρεοπωλεία, τοπικά super market, καταστήματα παραδοσιακών προϊόντων) για προώθηση των τυροκομικών προϊόντων ιδιωτικής ετικέτας.
- Δημιουργία καναλιών διανομής B2C για τα προϊόντα της εταιρείας με αξιοποίηση του αναπτυσσόμενου τουριστικού ρεύματος της περιοχής (εταιρικό κατάστημα παραδοσιακών προϊόντων). Συνέργειες με τοπικές επιχειρήσεις για αγροτουριστική αξιοποίηση της κτηνοτροφικής μονάδας.
- Συστηματικός αναπαραγωγικός σχεδιασμός για την παραγωγή βελτιωμένου γενετικά υλικού και τον εφοδιασμό της ευρύτερης περιοχής με ζωικό κεφάλαιο υψηλών προδιαγραφών και υψηλό βαθμό γενοτυπικής ομοιογένειας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4 - ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ

4. 1 Αρχικό κόστος επένδυσης και χρηματοδότηση

4. 1. 1 Έξοδα ίδρυσης και πρώτης εγκατάστασης

Περιλαμβάνουν όλες τις δαπάνες που πραγματοποιούνται κατά τη σύσταση του νομικού προσώπου όπως συμβολαιογραφικά έξοδα, έξοδα παροχής νομικών υπηρεσιών, έξοδα εγγραφής σε επιμελητήρια και ελέγχου επωνυμίας κ.α. Στην Ελλάδα οι νεοσύστατες επιχειρήσεις, λόγω της μεγάλης γραφειοκρατίας, επιβαρύνονται με υψηλά έξοδα ίδρυσης που εκτιμώνται στα 2.400 €.

4. 1. 2 Αγορά οικοπέδου

Η τιμή αγοράς αγροτεμαχίων στην περιοχή κυμαίνεται γύρω στα 850 €/στρέμμα, την οποία η διοίκηση θεωρεί εύλογη. Θα πρέπει όμως να συμπεριλάβουμε και τις παρεπόμενες δαπάνες που απορρέουν από την αγορά του οικοπέδου, όπως συμβολαιογραφικά έξοδα, νομικές υπηρεσίες για έλεγχο τίτλων, φόρο μεταβίβασης και μεσιτικές αμοιβές. Στο αγροτεμάχιο περιλαμβάνεται και αποθήκη 120 τ.μ. στην οποία θα υπάρξουν εργασίες αποκατάστασης 3.500€ ώστε να χρησιμοποιηθεί για τις ανάγκες της μονάδας. Η αρχική αξία της αποθήκης βάσει του συμβολαιογραφικού εγγράφου εκτιμάται στα 3.000€ ενώ η συνολική αντικειμενική αξία του ακινήτου στις 26.700€.

4. 1. 3 Κτηνοτροφικές εγκαταστάσεις

Όπως έχουμε ήδη αναφέρει, οι κτηνοτροφικές εγκαταστάσεις θα είναι θερμοκηπιακού τύπου λόγω των πλεονεκτημάτων που συγκεντρώνουν έναντι των συμβατικών και βαρέων τύπου εγκαταστάσεων. Ο χώρος διαμονής των προβάτων, προκειμένου να είναι σύμφωνος με την ελληνική νομοθεσία τόσο ως προς τον καθαρό χώρο ανάπαυσης του προβάτου όσο και ως προς το μήκος μετώπου της ταϊστρας, θα πρέπει να έχει συνολική επιφάνεια τουλάχιστον 1.476 τ.μ. (διαστάσεις 12 μ. πλάτος x 123 μ. μήκος) και θα είναι διακριτός με ειδικά κιγκλιδώματα σε επιμέρους χώρους. Το μεγαλύτερο μέρος των σταβλικών εγκαταστάσεων θα καταλαμβάνει ο χώρος στέγασης των προβατίνων, ενώ προβλέπεται ειδικός χώρος για τους κριούς, τους αμνούς καθώς και αναρρωτήριο. Το δάπεδο του χώρου διαμονής σε κάθε περίπτωση θα καλύπτεται από αχυροστρωμένη. Ο χώρος στέγασης των προβάτων, χωρίζεται

από διάδρομο τροφοδοσίας μήκους 1,2 μ σε δύο μεγάλους όγκους των 4 x 120 μ.⁵⁸ Στις δύο πλευρές του διαδρόμου τροφοδοσίας και κατά το μήκος του χώρου στέγασης των προβάτων θα τοποθετηθούν ταΐστρες πλάτους 0,40 μ. και μήκους 2,5 μ. (48 σε κάθε χώρο στέγασης, 96 δηλαδή στο σύνολο) ενώ το πότισμα των προβάτων προβλέπεται με τη χρήση αυτόματων ποτίστρων με φλοτέρ. Παραπλεύρως των χώρων στέγασης των προβάτων θα υπάρξει διάδρομος κυκλοφορίας ανθρώπων και ζώων πλάτους 1 μ. ενώ αντίστοιχα διάδρομοι πλάτους 1,5 μ. προβλέπονται και για τις δύο κορυφές της εγκατάστασης. Η είσοδος στο ποιμνιοστάσιο θα γίνεται από δύο συρόμενες πόρτες διαστάσεων 2,5 x 2,5 μ. με κάλυψη από χαλυβδοέλασμα πάχους 0,05 χιλ., οι οποίες θα βρίσκονται στις δύο προσόψεις της εγκατάστασης.

Ο χώρος του αμελκτηρίου θα είναι συνδεδεμένος με τον χώρο διαμονής των προβάτων για να διευκολύνεται η διαδικασία άμελξης. Η είσοδος στο αμελκτήριο θα πραγματοποιείται από δύο συρόμενες πόρτες διαστάσεων 2,5 x 2,5 από πάνελ πολυουρεθάνης πάχους 40 χιλ. Η επιφάνειά του θα ανέρχεται σε 140 τ.μ. και θεωρείται επαρκής για τη τοποθέτηση του αμελκτικού συγκροτήματος δύο σειρών, 24 θέσεων x 24 αμελκτικές μονάδες εκάστη (συνολικά δηλαδή 48 θέσεις με 48 αμελκτικές μονάδες), με παγίδα γρήγορης διαφυγής (fast exit) και δυνατότητα αυτόματης διατροφής. Ο αναμενόμενος αριθμός αρμεγόμενων προβάτων με δύο χειριστές (σταβλίτες) είναι 420 πρόβατα/ώρα, πράγμα το οποίο σημαίνει ότι ο χρόνος άμελξης της μονάδας σε πλήρη παραγωγική δυναμικότητα δεν θα ξεπερνάει τα 75 λεπτά.

⁵⁸ Στο παράρτημα Α, πίνακας 6.1, αναφέρεται η ελάχιστη επιφάνεια σταβλισμού των προβάτων σύμφωνα με την Υ.Α.306419/2015 (ΦΕΚ 1413Β/12.10.2005). Η ελάχιστη επιφάνεια χώρου διαμονής των προβάτων σύμφωνα με την δυναμικότητα της υπό ίδρυσης εταιρείας είναι 637,50 τ. μ. (1,2 x 500 προβατίνες συν 1,5 x 25 κριούς). Θα πρέπει να προσθέσουμε όμως επιπλέον 157,50 τ. μ. χώρο διαμονής για τα πρόβατα αντικατάστασης σύμφωνα με το καταρτισθέν πλάνο παραγωγής (1,2 x 125 προβατίνες συν 1,5 x 5 κριούς). Το μήκος του μετώπου της ταΐστρας είναι 240 μ (680 πρόβατα x 0,35) διαιρούμενο σε δύο χώρους στέγασης, ήτοι 120 μ. μήκος έκαστος. Άρα με τις διαστάσεις 4 x 120 των δύο χώρων στέγασης καλύπτονται τόσο ο περιορισμός του μετώπου της ταΐστρας, όσο και αυτός της επιφάνειας χώρου διαμονής (2 x 4 x 120 = 960 τ.μ. > 795,00 τ.μ.).

Εικόνα 13: Αμελκτικό συγκρότημα 2 σειρών

Εικόνα 14: Παγολεκάνη χωρητικότητας 500 Lt

Η αίθουσα συντήρησης γάλακτος αποτελεί συνέχεια του χώρου του αμελκτηρίου και στεγάζει σε επιφάνεια 25 τ. μ. την δεξαμενή ψύξης γάλακτος (παγολεκάνη), την αντλία κενού του αμελκτικού συγκροτήματος καθώς και ειδικό χώρο για το πλύσιμο και την απολύμανση των χρησιμοποιούμενων κατά το άρμεγμα σκευών και εξαρτημάτων. Η

παγολεκάνη, μέσα στην οποία θα αποθηκεύεται το γάλα αμέσως μετά την άμελξή του προκειμένου να διατηρήσει σταθερή και αναλλοίωτη την ποιότητά του, θα είναι χωρητικότητας 1.500 lt ώστε να καλύπτει το διπλάσιο της μέγιστης ημερήσιας παραγωγής γάλακτος⁵⁹.

⁵⁹ Για τον υπολογισμό της μέγιστης ημερήσιας παραγωγής γάλακτος χρησιμοποιήσαμε ως παραδοχές μέση εμπορεύσιμη παραγωγή γάλακτος ανά γαλακτική περίοδο 258 lt ανά προβατίνα και μέση διάρκεια της γαλακτικής περιόδου τις 180 ημέρες.

Αναπόσπαστο τέλος μέρος των κύριων εγκαταστάσεων της εκμετάλλευσης θα αποτελούν τα γραφεία διοίκησης και WC με αποδυτήρια συνολικής επιφάνειας 40 τ.μ.

4. 1. 4 Αποθήκη ζωοτροφών θερμοκηπιακού τύπου

Η αποθήκη ζωοτροφών θα είναι θερμοκηπιακού τύπου συνολικής επιφάνειας 300 τ.μ. (15 x 20 μ.) που θεωρείται επαρκής για την κάλυψη των αναγκών της μονάδας. Υπολογίζεται ότι η μέγιστη δυνατότητα αποθήκευσης είναι γύρω στους 398 τόνους (884 μπάλες των 450 Kg) όταν από την καλλιέργεια της μηδικής αναμένεται συνολική παραγωγή σανού 281 τόνων ετησίως (625 μπάλες των 450Kg) και οι ανάγκες της μονάδας σε άχυρο για στρωμή⁶⁰ κατά τους χειμερινούς μήνες υπολογίζεται σε 114 τόνους (252 μπάλες των 450 Kg).

Εικόνα 15: Αποθήκη χονδροειδών ζωοτροφών θερμοκηπιακού τύπου

⁶⁰ Η στρωμή χρησιμοποιείται στα δάπεδα των προβατοστασιών για μόνωση από το κρύο. Πριν τη τοποθέτηση νέας στρωμνής σκορπίζεται στο δάπεδο σκόνη άνυδρου ασβέστη. Έχει υπολογιστεί ότι οι απαιτήσεις σε άχυρο κατά το χειμερινό εξάμηνο είναι 150 έως 200 Kg ανά ενήλικο πρόβατο. Για τις ανάγκες της παρούσας εργασίας χρησιμοποιούμε τον μέσο όρο, ήτοι 175Kg άχυρου ανά πρόβατο.

4. 1. 5 Περίφραξη εγκαταστάσεων και διαμόρφωση περιβάλλοντος χώρου

Η ελάχιστη επιφάνεια του προαύλιου χώρου σύμφωνα με την Υ.Α. 306419/2015 (ΦΕΚ 1413B/12.10.2005) είναι 2,5 τ.μ. ανά πρόβατο και κατά συνέπεια στη μέγιστη δυναμικότητα της μονάδας πρέπει να καταλαμβάνει επιφάνεια τουλάχιστον 1.637,50 τ.μ. (655 x 2,5). Οι συνολικές εγκαταστάσεις της μονάδας, συμπεριλαμβανομένου και του προαύλιου χώρου θα αποτελούν, σύμφωνα με τον προγραμματισμό της διοίκησης, 6 στρέμματα της συνολικής επιφάνειας του οικοπέδου, στις οποίες θα τοποθετηθεί κατάλληλη περίφραξη με πλέγμα ύψους 1,5 μέτρου και σιδεροπασσάλους ανά 2 μέτρα. Η αγορά των υλικών περίφραξης μαζί με την τοποθέτηση εκτιμάται προς 6 € το τρέχον μέτρο⁶¹.

4. 1. 6 Διαχείριση αποβλήτων

Σύμφωνα με τους ΚΟΓΠ η αποθήκευση των στερεών κτηνοτροφικών αποβλήτων γίνεται σε ειδικά διαμορφωμένους χώρους αποθήκευσης και χειρισμού, όπου σχηματίζουν απλούς κοπροσωρούς. Οι χώροι αυτοί απαγορεύεται να απέχουν λιγότερο από 50 μέτρα από επιφανειακά (ποτάμια, υδατορέματα, λίμνες, διώρυγες, τάφρους και κανάλια άρδευσης ή στράγγισης) και υπόγεια νερά (πηγές, πηγάδια και γεωτρήσεις), ενώ οι διαστάσεις τους πρέπει να είναι τέτοιες, ώστε ο όγκος αποθήκευσης να επαρκεί τουλάχιστον για όλο το χρονικό διάστημα κατά το οποίο δεν ενδείκνυται (λόγω βροχοπτώσεων ή χιονοπτώσεων) ούτε επιτρέπεται η εφαρμογή κτηνοτροφικών αποβλήτων στο έδαφος συν ένα πρόσθετο χρονικό περιθώριο ασφαλείας 30 ημερών για τις περιπτώσεις όπου καθίσταται αδύνατη η εδαφική διάθεση λόγω έκτακτων μετεωρολογικών φαινομένων π.χ. ξαφνικές βροχές, παγετός κ.ά. Το συνολικό χρονικό αυτό διάστημα ανέρχεται στους 4 μήνες για την ελληνική επικράτεια. Εάν τα στερεά κτηνοτροφικά απόβλητα δεν έχουν υποστεί έστω και μερική χώνευση κατά την παραμονή τους στο στάβλο, πρέπει να παραμένουν στον κοπροσωρό για χρονικό διάστημα 6 μηνών.

Η ελάχιστη επιφάνεια που θα πρέπει να καλύπτει ο κοπροσωρός, σύμφωνα με τις ανάγκες της μονάδας και τις απαιτήσεις της νομοθεσίας, είναι 70 τ.μ. Για την καλύτερη διαχείριση όμως του κόπρου, ο κοπροσωρός θα είναι μεγαλύτερος καλύπτοντας συνολική επιφάνεια 120 τ.μ.

⁶¹ Η περίμετρος του οικοπέδου που θα στεγάσει τις συνολικές εγκαταστάσεις της μονάδας καθώς και τον προαύλιο χώρο υπολογίζεται σε 320 μέτρα.

Πίνακας 17: Υπολογισμός ελάχιστης επιφάνειας κοπροσωρού για τις ανάγκες της μονάδας

Στερεά απόβλητα εγκατάστασης	
ΟΖΒ προβάτων (αριθμός προβάτων x μέσο σωματικό βάρος)	43.425 ⁶² Kg
Ημερήσιος όγκος αποβλήτων (ΟΖΒ x 0,04)/1000	1,737 κ.μ.
Ημερήσια ποσότητα κόπρου (ΗΟΑ x 50%)	0,869 κ.μ.
Ημερήσια ποσότητα ούρων (ΗΟΑ x 50%)	0,869 κ.μ.
Ελάχιστη χωρητικότητα κοπροσωρού (ΗΠΚ x 120 ημέρες)	104,28 κ.μ.
Ελάχιστη επιφάνεια κοπροσωρού (ΕΧΚ / 1,5)	69,52 τ.μ.

Τα υγρά απόβλητα των εγκαταστάσεων θα προέρχονται κυρίως από το αμελκτήριο, δεδομένου ότι στο χώρο διαμονής των προβάτων τα ούρα είτε θα απορροφούνται από την αχυροστρωμένη, είτε θα εξατμίζονται και θα διηθούνται στο έδαφος. Σύμφωνα με τον ΚΟΓΠ τα σχετικά καθαρά υγρά απόβλητα, όπως είναι τα νερά πλυσίματος αμελκτηρίων κ. ά. συνιστάται να συλλέγονται και να αποθηκεύονται χωριστά από τα απόβλητα των ζώων, έτσι ώστε να υπάρχει η δυνατότητα συλλογής, αποθήκευσης, επεξεργασίας και διάθεσης των τελευταίων ως στερεά. Για το λόγο αυτό προβλέπεται η κατασκευή σηπτικής δεξαμενής μέσα στην οποία θα γίνεται η καθίζηση των λυμάτων, προτού αυτά καταλήξουν στον απορροφητικό βόθρο.

4. 1. 7 Κόστος εγκατάστασης φυτείας

Το αρχικό κόστος εγκατάστασης φυτείας, περιλαμβάνει το κόστος προετοιμασίας του αγρού, το κόστος λιπασμάτων και φυτοφαρμάκων καθώς και το κόστος των σπόρων.

Η μηδική είναι πολυετής καλλιέργεια (5ετής) και κατά συνέπεια το αρχικό κόστος εγκατάστασης θα επιμεριστεί ισόποσα μέσω των ετήσιων αποσβέσεων σε 5 έτη. Στις σανοδοτικές καλλιέργειες μηδικής συνιστώνται κατά τη φύτευση 3,5 - 4,5 Kg/στρ. σπόρου. Για μεγαλύτερη παραγωγή και μακροβιότητα συστήνεται φωσφορική (μετά το 2ο έτος) και καλιούχα λίπανση ανάλογα με την περιεκτικότητα του εδάφους, πριν τη σπορά και κατά την έναρξη της βλάστησης μετά τον χειμωνιάτικο λήθαργο.

⁶² Είναι το άθροισμα που προκύπτει από 625 προβατίνες x 66 Kg εκάστη (41.250 Kg) και 25 κριών x 87 Kg έκαστος (2.175 Kg)

Εικόνα 16: Μηδική ποικιλίας Prosementi (Medicago sativa)

Για ταχεία ανάπτυξη των φυτωρίων χρειάζεται ελαφρά αζωτούχα λίπανση κατά τη σπορά. Το συνολικό κόστος εγκατάστασης εκτιμάται στα 56,13 €/στρ. από τα οποία τα 25,55 €/στρ. αφορούν το κόστος σποράς. Προκειμένου η εταιρεία να συγκρατήσει

το αρχικό κόστος της επένδυσης δεν θα προχωρήσει σε αγορά νέου πάγιου εξοπλισμού και όλες οι εργασίες που απαιτούνται για την καλλιέργεια της μηδικής τόσο κατά την εγκατάσταση όσο και κατά την ετήσια καλλιεργητική φροντίδα θα πραγματοποιούνται με ενοικιαζόμενα μηχανήματα.

Πίνακας 18: Ανάλυση κόστους εγκατάστασης μηδικής

Είδος εργασίας ή εισροή /στρέμμα	Ποσότητα (Kg /στρ.)	Κόστος εργασίας ή εισροής	Δαπάνη (ευρώ/στρέμμα)	Σύνολο 170 στρ.
Όργωμα		12,00	12,00	2.040,00
Καλλιεργητής και σβωλοτρίφτης (φρεζοσβάρνα)		5,00	5,00	850,00
Σπαρτική μηχανή		5,00	5,00	850,00
Σπόρος	3,5	7,30	25,55	4.343,50
Φωσφορική λίπανση πριν τη σπορά	6	0,27	1,62	275,40
Καλιούχος λίπανση πριν τη σπορά	12	0,58	6,96	1.183,20
		ΣΥΝΟΛΟ	56,13	9.542,10

4. 1. 8 Προϋπολογισμός έργου

Πίνακας 19: Ανάλυση κόστους εγκατάστασης κτηνοτροφικής μονάδας

ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΕΡΓΟΥ				
ΕΞΟΔΑ ΙΔΡΥΣΗΣ & ΠΡΩΤΗΣ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ			ΠΟΣΟ	ΕΝΙΣΧΥΟΜΕΝΗ ΔΑΠΑΝΗ
Έξοδα ίδρυσης εταιρείας			2.400,00	ΌΧΙ
ΟΙΚΟΠΕΔΟ	στρέμματα	€ / στρ		
Αγορά αγροτεμαχίου	76	850,00	64.600,00	ΌΧΙ
Παρεπόμενα έξοδα			5.780,00	ΌΧΙ
ΚΤΗΝΟΤΡΟΦΙΚΕΣ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ	τ.μ.	€ / τ.μ.		
Χωματουργικές εργασίες (διάνοιξη οπών θεμελίωσης και ισοπέδωση), τσιμέντα θεμελίωσης			4.500,00	ΝΑΙ
Χώρος διαμονής προβάτων	1.476	54,30	80.146,80	ΝΑΙ
Αμελκτήριο και αίθουσα συντήρησης γάλακτος	165	69,45	11.459,25	ΝΑΙ
Αίθουσα γραφείων διοίκησης και WC	40	69,45	2.778,00	ΝΑΙ
Αποθήκη ζωοτροφών θερμοκηπιακού τύπου	300	20,00	6.000,00	ΝΑΙ
Σύνδεση με δίκτυο ΔΕΗ και ηλεκτρολογικές εγκαταστάσεις			10.000,00	ΝΑΙ
Υδραυλικές εγκαταστάσεις			5.000,00	ΝΑΙ
Χώρος σηπτικής δεξαμενής και απορροφητικού βόθρου			4.000,00	ΝΑΙ
Κοπροσωρός			850,00	ΝΑΙ
Περίφραξη εγκαταστάσεων και διαμόρφωση προαύλιου χώρου			4.420,00	ΝΑΙ
Κόστος σύνταξης φακέλων και έγκρισης προσωρινής άδειας			1.500,00	ΝΑΙ
Αμοιβή επιβλέποντος μηχανικού			4.500,00	ΝΑΙ
Έξοδα διαμονής και σίτησης επιβλέποντος μηχανικού			2.240,00	ΝΑΙ
Εργασίες αποκατάστασης παλαιάς αποθήκης			3.500,00	ΝΑΙ
ΧΩΡΟΣ ΔΙΑΜΟΝΗΣ ΣΤΑΒΛΙΤΩΝ	τ.μ.	€ / τ.μ.		
Σπίτι προκάτ	40	550,00	22.000,00	ΝΑΙ
Κόστος έκδοσης πολεοδομικής άδειας			3.500,00	ΝΑΙ
ΖΩΙΚΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ	αριθμός	€ / ζώο		
Προβατίνες	350	400,00	140.000,00	ΌΧΙ
Κριοί	25	350,00	8.750,00	ΌΧΙ

ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΣ	τεμάχια	€ / τεμ.		
Αμελκτικό συγκρότημα 2 σειρών 24/24 fast exit			30.000,00	NAI
Ταΐστρες γαλβανιζέ 0,40 x 2,50 (96 τεμ.)	96	130,00	12.480,00	NAI
Ποτίστρες γαλβανιζέ με αυτόματο φλοτέρ	96	35,00	3.360,00	NAI
Ειδικό τρέιλερ με παγολεκάνη 500 lt	1	4.020,00	4.020,00	NAI
Παγολεκάνη 1500 lt	1	7.875,00	7.875,00	NAI
Μηχάνημα απογαλακτισμού (2 τεμ.)	2	4.500,00	9.000,00	NAI
Κουρευτικές μηχανές (2 τεμ.)	2	500,00	1.000,00	NAI
Κινητά κάγκελα χωρισμάτων			4.500,00	NAI
Λοιπός κτηνοτροφικός εξοπλισμός			2.500,00	NAI
ΛΟΙΠΟΣ ΠΑΓΙΟΣ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΣ				
Έπιπλα γραφείου και λοιπός εξοπλισμός			875,00	ΌΧΙ
Ηλεκτρονικοί υπολογιστές			600,00	ΌΧΙ
Λογισμικό			3.800,00	NAI
Αγροτικό αυτοκίνητο μεταχειρισμένο			9.500,00	ΌΧΙ
Κλαρκ			18.000,00	NAI
Λοιπός εξοπλισμός για τη καλλιέργεια κτηνοτροφικών φυτών			4.500,00	NAI
ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΦΥΤΕΙΑΣ				
Μηδική			9.542,10	OXI
ΜΕΛΕΤΕΣ				
Αμοιβή για ένταξη στον αναπτυξιακό νόμο			3.500,00	NAI
Συνολικό αρχικό κόστος Επένδυσης			512.976,15	
Συνολικό ποσό ενισχυόμενων δαπανών			270.929,05	

Ο συνολικός προϋπολογισμός του έργου εκτιμάται σε 513.000€ χωρίς να συμπεριλαμβάνεται ο αναλογούν ΦΠΑ αξίας 90.300 €. Οι ενισχυόμενες δαπάνες ύψους 271.000 € δεν μπορούν να υποβληθούν ως επενδυτικό σχέδιο για ένταξη στον νέο αναπτυξιακό νόμο, καθώς δεν πληρούνται όλοι οι περιορισμοί που θέτει ο νέος αναπτυξιακός νόμος αναφορικά με τις ενισχυόμενες δαπάνες. Συγκεκριμένα η κατασκευή, η επέκταση, ο εκσυγχρονισμός κτιριακών, ειδικών και βοηθητικών εγκαταστάσεων, καθώς και οι ειδικές δαπάνες διαμόρφωσης περιβάλλοντος χώρου συνολικού ύψους 139.654 € αποτελούν το 61,42% των ενισχυόμενων δαπανών του επενδυτικού σχεδίου, ποσοστό μεγαλύτερο από το 45% που θέτει ο νόμος ως ανώτατο όριο για τις πολύ μικρές επιχειρήσεις. Για να μπορέσουμε να το θεραπεύσουμε, κατασκευαστικό κόστος ύψους 32.000€, δεν θα συμπεριληφθεί στο σύνολο των επιλέξιμων δαπανών, με αποτέλεσμα το ποσό των δαπανών που θα υποβληθεί τελικά για υπαγωγή στον αναπτυξιακό νόμο να ανέλθει στις 239.000 €. Ταυτόχρονα τα άυλα στοιχεία αποτελούν το 1,41% των επιλέξιμων δαπανών με ανώτατο

όριο το 75% των συνολικών επιλέξιμων δαπανών. Η διοίκηση της εταιρείας θεωρεί ότι η αίτησή της για ένταξη στο αναπτυξιακό νόμο θα γίνει αποδεκτή και το ποσό της επιδότησης ύψους 131.500 € (55% των επιλέξιμων δαπανών) προϋπολογίζει ότι θα το πιστωθεί μετά από 18 μήνες. Απαραίτητη προϋπόθεση είναι ο πάγιος εξοπλισμός να είναι καινούργιος⁶³ και τα τιμολόγια που θα προσκομιστούν κατά τη διαδικασία της αίτησης να είναι εξοφλημένα⁶⁴.

Η διοίκηση, αναγνωρίζοντας τις απρόβλεπτες δαπάνες που μπορούν να παρουσιαστούν σε ένα κατασκευαστικό έργο, προϋπολογίζει ως χρηματοδοτικές ανάγκες περαιτέρω απόκλιση του συνολικού προϋπολογισμού 5% πλέον του αναλογούντος ΦΠΑ, ήτοι 31.700 € καθώς και 30.000 € ως κεφάλαιο κίνησης⁶⁵, ώστε να εξασφαλιστεί η έναρξη της παραγωγικής διαδικασίας. Οι συνολικές χρηματοδοτικές ανάγκες του έργου ανέρχονται επομένως στις 665.000 € περίπου, οι οποίες λόγω αδυναμίας εξεύρεσης πόρων από τρίτες πηγές θα καλυφθούν αποκλειστικά από τους μετόχους. Συγκεκριμένα τα 24.000 € θα αποτελέσουν το μετοχικό κεφάλαιο της εταιρείας⁶⁶ και για τα υπόλοιπα 641.000 € η εταιρεία θα εκδώσει 10ετές ομολογιακό δάνειο μη μετατρέψιμο σε μετοχές με ετήσιο επιτόκιο 6%.

4. 2 Κόστος παραγωγής

4. 2. 1 Κόστος παραγωγής μηδικής

Η καλλιέργεια της πολυετούς μηδικής χαρακτηρίζεται τόσο από το χαμηλό κόστος εγκατάστασης, όσο και από το χαμηλό κόστος ετήσιας καλλιεργητικής φροντίδας. Σύμφωνα με τη μέγιστη δυναμικότητα της εκμετάλλευσης, όπως αυτή έχει καθοριστεί από τη διοίκηση, η ελάχιστη καλλιεργούμενη έκταση που απαιτείται για την πλήρη κάλυψη των αναγκών της

⁶³ Για πρώτη φορά ο νέος αναπτυξιακός δίνει τη δυνατότητα αγορά μεταχειρισμένου πάγιου εξοπλισμού με την προϋπόθεση ότι η παλαιότητα δεν θα ξεπερνάει τα 7 έτη.

⁶⁴ Ρητά θα πρέπει να αναγράφεται στα τιμολόγια ότι έχουν εξοφληθεί με ποινή απόρριψης της αίτησης κατά τον έλεγχο.

⁶⁵ Κεφάλαιο κίνησης είναι η διαφορά μεταξύ του κυκλοφορούντος ενεργητικού και των βραχυπρόθεσμων υποχρεώσεων της εταιρείας. Το κυκλοφορούν ενεργητικό περιλαμβάνει κεφάλαια για την κάλυψη των τρεχουσών αναγκών της εταιρείας όπως αποθέματα, πρώτες ύλες, έτοιμα προϊόντα, απαιτήσεις και διαθέσιμα, ενώ το βραχυπρόθεσμο παθητικό περιλαμβάνει υποχρεώσεις που λήγουν εντός της επόμενης λογιστικής χρήσης (12 μήνες) όπως προμηθευτές, επιταγές πληρωτέες, βραχυπρόθεσμος δανεισμός, φόροι πληρωτέοι, ασφαλιστικές εισφορές, μερίσματα, πιστωτές διάφοροι κ. τ. λ. Κατά την αξιολόγηση των επενδύσεων μας ενδιαφέρει το επιπλέον καθαρό κεφάλαιο κίνησης που ενδέχεται να προκύψει, δηλαδή τα επιπλέον διαθέσιμα που θα πρέπει να καταβληθούν αν η υπό εξέταση επένδυση γίνει τελικά αποδεκτή.

⁶⁶ Τα 24.000 € είναι το ελάχιστο μετοχικό κεφάλαιο που ορίζει ο Ν. 2190/1920 για τη σύσταση Ανωνύμων Εταιρειών. Για πρώτη φορά ο αναπτυξιακός δεν προϋποθέτει ελάχιστη ίδια συμμετοχή 25% του επενδυτικού σχεδίου για την υπαγωγή του σε αυτόν. Συγκεκριμένα η παρ.1 του άρθρου 5 του Ν. 4399/2016 ορίζει ότι η συμμετοχή του φορέα στο κόστος του επενδυτικού σχεδίου μπορεί να γίνει είτε μέσω ιδίων κεφαλαίων είτε με εξωτερική χρηματοδότηση, με την προϋπόθεση ότι το είκοσι πέντε τοις εκατό (25%) του συνολικού επενδυτικού κόστους δεν θα περιέχει καμία κρατική ενίσχυση, δημόσια στήριξη ή παροχή (άρθρο 14 παρ. 14 Γ.Α.Κ.). Το ομολογιακό δάνειο μετόχων θεωρείται εξωτερική χρηματοδότηση, ενώ η κρατική ενίσχυση αποτελεί περίπου το 25% του υπαγόμενου επενδυτικού σχεδίου.

μονάδας σε τριφύλλι είναι 152 στρέμματα. Τις υπόλοιπες ΧΖ που απαιτούνται, σύμφωνα με τα καταρτιζόμενα σιτηρέσια, η εταιρεία θα τις προμηθεύεται από το εμπόριο.

Πίνακας 20: Μέγιστη ποσότητα τριφυλλίου για κάλυψη αναγκών της μονάδας

Ετήσια Max ποσότητα ΧΖ	Αριθμός Ζώων	Kg/ημέρα	Ημέρες	Σύνολο
Προβατίνες	500	1,1	305	167.750,00
Προβατίνες Ξηρά περίοδος	500	1	60	30.000,00
Κριοί	25	0,5	365	4.562,50
Αρνάδες	125	1,4	240	42.000,00
Κριοί αντικατάστασης	5	0,5	365	912,50
Αρνιά	850	0,16	42	<u>5.712,00</u>
			ΣΥΝΟΛΟ	250.937,00
			Kg/στρ	<u>1.650,00</u>
			EKE	152,08

Η διοίκηση της εταιρείας θα προχωρήσει στην καλλιέργεια 170 στρεμμάτων μηδικής με σκοπό την παραγωγή άριστης ποιότητας ζωοτροφής που θα χρησιμοποιεί ως πρώτη ύλη στην κτηνοτροφική μονάδα. Για την καλλιέργεια της μηδικής θα χρησιμοποιηθεί η ιδιόκτητη έκταση 70 στρεμμάτων δίπλα στις εγκαταστάσεις της μονάδας και 100 στρέμματα ενοικιαζόμενο αγροτεμάχιο σε κοντινή απόσταση, με ετήσιο ενοίκιο 50 ανά στρέμμα. Με τον τρόπο αυτό εξασφαλίζεται αυτάρκεια σε τριφύλλι που αποτελεί σημαντική πηγή πρωτεΐνης, υδατανθράκων και βιταμινών, έλεγχος της παραγωγής (συγκομιδή στο κατάλληλο βλαστητικό στάδιο) και αποθήκευσης (κατάλληλη αποθήκευση προς αποφυγή προσβολής από μύκητες που προκαλούν διάρροια και τυμπανισμό των μηρυκαστικών) καθώς και απεξάρτηση από τις έντονες διακυμάνσεις των ζωοτροφών. Αναλυτικά τα δεδομένα της καλλιέργειας παρουσιάζονται στους παρακάτω πίνακες:

Πίνακας 21: Δεδομένα καλλιέργειας μηδικής

ΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΑ ΜΗΔΙΚΗΣ			
Ιδιόκτητη γεωργική γη (στρ.)	70	Παραγωγή σανού μηδικής (Kgr/ στρ)	1650
Ενοικιαζόμενη γεωργική γη (στρ.)	100	Παραγωγή σανού μηδικής (δέματα των 450 Kgr)	623
Συνολική καλλιεργούμενη έκταση (στρ.)	170	Συνολική παραγωγή σανού μηδικής (Kgr)	280.500,00
Ενοίκιο εδάφους (€/στρ.)	50,00	Τιμή πώλησης (€/Kgr)	0,22

Πίνακας 22: Υπολογισμός ετήσιου κόστους παραγωγής μηδικής

ΣΥΝΤΕΛΕΣΤΕΣ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ	Παραγωγικές δαπάνες	Μεταβλητές δαπάνες	Σταθερές δαπάνες
1) Εδαφος			
<i>α) ενοίκιο ιδιόκτητης γης⁶⁷</i>	735,00	0,00	735,00
<i>α) ενοίκιο ενοικιαζόμενης γης</i>	5.000,00	0,00	5.000,00
ΣΥΝΟΛΟ	5.735,00	0,00	5.735,00
2) Εργασία			
<i>α) αμοιβή μόνιμης απασχόλησης</i>	3.729,00	0,00	3.729,00
<i>β) αμοιβή εποχιακής απασχόλησης</i>	4.207,50	4.207,50	0,00
ΣΥΝΟΛΟ	7.936,50	4.207,50	3.729,00
3) Κεφάλαιο			
α) Πάγιο κεφάλαιο			
<i>1) συντήρηση</i>	175,00	0,00	175,00
<i>2) ασφάλιστρα</i>	16,60	0,00	16,60
ΣΥΝΟΛΟ	191,60	0,00	191,60
β) Κυκλοφοριακό κεφάλαιο			
<i>1) αναλώσιμα ολικά</i>	15.191,63	15.191,63	0,00
<i>2) Ε.Λ.Γ.Α. (3%)</i>	1.767,15	1.767,15	0,00
<i>3) υπηρεσίες τρίτων</i>	17.680,00	17.680,00	0,00
<i>4) διάφορες άλλες δαπάνες</i>	340,00	340,00	0,00
ΣΥΝΟΛΟ	34.978,78	34.978,78	0,00
ΣΥΝΟΛΟ ΠΑΡΑΓΩΓΙΚΩΝ ΔΑΠΑΝΩΝ	48.841,88	39.186,28	9.655,60
ΚΟΣΤΟΣ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ ΑΝΑ ΚΙΛΟ (€/Kg)	0,17		
ΚΟΣΤΟΣ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ ΑΝΑ ΣΤΡΕΜΜΑ	287,30		

Πίνακας 23: Ανάλυση δαπανών καλλιέργειας μηδικής

ΕΔΑΦΟΣ			
	Καλλιεργούμενα στρέμματα	Τεκμαρτό ή πραγματικό ενοίκιο/στρέμμα	Κόστος ενοικίου
Ιδιόκτητη γη	70	10,50	735,00
Ενοικιαζόμενη γη	100	50,00	5.000,00
		Σύνολο	5.735,00
ΕΡΓΑΣΙΑ			
Εργασία	Ωρες μόνιμης απασχόλησης	Αμοιβή εργασίας (€/ώρα)	Κόστος μόνιμης απασχόλησης

⁶⁷ Το τεκμαρτό εισόδημα από ενοίκια υπολογίζεται στο 3% επί της αντικειμενικής του οικοπέδου

Λιπασματοδιανομή ανά δύο έτη	50	3,3	82,50
Πότισμα	85	3,3	280,50
Συγκομιδή	1.020	3,3	3.366,00
		Σύνολο	3.729,00
Εργασία	Παραγωγή σανού μηδικής	Αμοιβή εργασίας (€/kg)	Κόστος εποχιακής απασχόλησης
Φόρτωμα σανού στα φορτηγό και ξεφόρτωμα στην αποθήκη	280.500,00	0,015	4.207,50
		Σύνολο	4.207,50
ΠΑΓΙΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ			
1) Αποσβέσεις			
Ετήσιες αποσβέσεις			2.718,42
		Σύνολο	
2) Συντήρηση	Αναλογία Μηδική	Αναλογία Κτην.Μονάδα	Σύνολο δαπάνης
Συντήρηση αγροτικού	0,10	0,90	25,00
Συντήρηση κτισμάτων	1,00	-	150,00
		Σύνολο	175,00
3) Ασφάλιστρα	Αναλογία Μηδική	Αναλογία Κτην.Μονάδα	Σύνολο δαπάνης
Ασφάλιστρα Αγροτικού	0,10	0,90	16,60
		Σύνολο	16,60
ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΑΚΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ			
1) Αναλώσιμα υλικά	Ποσότητα αναλωσίμου υλικού (kg / στρ.)	Τιμή αναλωσίμου (€ / kg)	Σύνολο δαπάνης καλλιέργειας (€)
Λίπασμα (ασβεστουχος νιτρ. αμμωνια)	15,50	0,24	632,40
Λίπασμα (φώσφορος) ανά δύο έτη	17,50	0,27	401,63
Λίπασμα (καλιούχος λίπανση στις 3 κοπές)	6,00	0,58	1.774,80
Λίπασμα (νιτρική αμμωνια) Ιούνιος	8,00	0,24	326,40
Λίπασμα (νιτρική αμμωνια) Αυγουστος	8,00	0,24	326,40
Φυτοπροστασία (εντομοκτόνο) τρεις ανά έτος			1.700,00
Ψεκαστικό			1.530,00

Δαπάνες αρδευσης (ΔΕΗ)			8.500,00
		Σύνολο	15.191,63
2) ΕΛΓΑ	Αξία πωλήσεων	Ποσοστό % επί της αξίας	Σύνολο δαπάνης καλλιέργειας (€)
ΕΛΓΑ	58.905,00	0,03	1.767,15
		Σύνολο	1.767,15
3) Υπηρεσίες τρίτων	Κοπές	Αμοιβή ανά στρέμμα/δέμα	Σύνολο δαπάνης καλλιέργειας (€)
Ενοικίαση μηχανημάτων για κοπή και γύρισμα σανού (10 € / στρ.) ανά κοπή	6	10	10.200,00
Ενοικίαση μηχανημάτων δέσιμο σανού (12 € / δέμα)		12	7.480,00
		Σύνολο	17.680,00
4) Διάφορες άλλες δαπάνες			340,00
		Σύνολο	340,00
		Σύνολο κόστους παραγωγής	48.841,88

Το κόστος παραγωγής της μηδικής ανέρχεται σε 0,17 €/Kg. Στο κόστος αυτό δεν συμπεριλαμβάνονται τυχόν επιδοτήσεις της καλλιέργειας, οι οποίες σύμφωνα με τα ΕΛΠ αντιμετωπίζονται ως έσοδο. Το κόστος της καλλιέργειας ανά στρέμμα θεωρείται υψηλό και οφείλεται αφενός στο ότι χρησιμοποιούνται μόνο μηχανήματα τρίτων για τις καλλιεργητικές φροντίδες, αφετέρου στο ότι η καλλιεργούμενη έκταση θεωρείται μικρή για το είδος της καλλιέργειας και κατά συνέπεια τα σταθερά κόστη επιμερίζονται σε μικρότερη ποσότητα παραγωγής.

Η συνδεδεμένη ενίσχυση της μηδικής σύμφωνα με απόφαση του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης είναι 17,50 €/στρέμμα. Το οικονομικό όφελος επομένως που προκύπτει για την επιχείρηση από την καλλιέργεια τριφυλλιού είναι 0,05 €/Kg πλέον το έσοδο της επιδότησης. Τυχόν πλεόνασμα της παραγωγής θα διατίθεται ως ζωοτροφή σε κτηνοτρόφους της περιοχής προς 0,22€/Kg.

Το κόστος παραγωγής της μηδικής δεν παρακολουθείται ξεχωριστά αλλά ενσωματώνεται ως πρώτη ύλη στο κόστος διατροφής. Το κόστος που αντιστοιχεί στην πλεονάζουσα ποσότητα η οποία προβλέπεται ότι θα πωληθεί σε κτηνοτρόφους της ευρύτερης περιοχής θα βαρύνει τα αποτελέσματα την στιγμή της πώλησης.

4. 2. 2 Κόστος διατροφής

4. 2. 2. 1 Τιμές ζωοτροφών

Η διατροφή των παραγωγικών ζώων παίζει καταλυτικό ρόλο τόσο στη βιωσιμότητα της εκμετάλλευσης, όσο και στην παραγωγή των κτηνοτροφικών προϊόντων.

Οι διατροφικές ανάγκες των πρόβατων είναι διαφορετικές ανάλογα με το παραγωγικό στάδιο στο οποίο βρίσκονται και κατά συνέπεια είναι απαραίτητο να ακολουθείται συγκεκριμένο πρόγραμμα διατροφής προσαρμοσμένο στην εκάστοτε φάση του παραγωγικού κύκλου. Όπως έχουμε ήδη αναφέρει οι κρισιμότερες περιόδους για τις γαλακτοπαραγωγικές προβατίνες είναι η περίοδος των οχειών, η αρχική και τελευταία φάση κυοφορίας και ο μήνας που ακολουθεί τον τοκετό.

Το ετήσιο κόστος διατροφής της εκμετάλλευσης θα υπολογιστεί με βάση τον παρακάτω πίνακα τιμών ζωοτροφών, με την παραδοχή ότι οι τιμές θα παραμένουν σταθερές καθ' όλη τη διάρκεια του έτους.

Πίνακας 24: Τιμές ζωοτροφών

Είδος ζωοτροφής	Τιμή αγοράς ανά κιλό (€/κιλό)
Τριφύλλι (Ιδιοπαραγωγή)	0,17
Άχυρο	0,11
Σανός βρώμης	0,18
Γάλα σκόνης ⁶⁸	2,88
Καρπός αραβοσίτου	0,22
Καρπός κριθής	0,19
Πίτυρα σίτου	0,16
Σογιάλευρο	0,46
Ηλιάλευρο	0,30
Βαμβακόπιτα	0,27
Μαρμαρόσκονη	0,17
Φωσφορικό διασβέστιο	0,84
Φωσφορικό μονοασβέστιο	0,84
Αλάτι	0,12
Ισορροπιστής	1,02

⁶⁸ Το κτηνοτροφικό γάλα αμνοεριφίων είναι γάλα σε σκόνη, που διαλύεται σε νερό με απλή ανάδευση. Η συνιστώμενη αναλογία για την παρασκευή του ροφήματος είναι 150 - 200g σκευάσματος ανά lt.

4. 2. 2. 2 Διατροφή προβατινών γαλακτοπαραγωγής

4. 2. 2. 2. 1 Διατροφή κατά την γαλακτική περίοδο

Η γαλακτική περίοδος αρχίζει από τον τοκετό και τελειώνει στην αρχή της ξηράς περιόδου. Σε αυτή τη φάση, η διατροφή των προβατινών πρέπει να ικανοποιεί τις απαιτήσεις σε ενέργεια, πρωτεΐνες και λοιπά θρεπτικά συστατικά, ώστε να παράγεται η μέγιστη δυνατή ημερήσια ποσότητα γάλακτος με τα ποιοτικά χαρακτηριστικά του να παραμένουν σε άριστα επίπεδα. Η γαλακτική περίοδος αυξάνει προοδευτικά μέχρι να φτάσει το μέγιστο της γαλακτοπαραγωγής, περίπου 6 εβδομάδες μετά τον τοκετό και στην συνέχεια αρχίζει σταδιακά να φθίνει. Οι προβατίνες χωρίζονται σε ομάδες με παραπλήσια παραγωγή και η διατροφή γίνεται ομαδικά, βάση υπολογισμού της μέσης απόδοσης της ομάδας.

Σκοπός της διατροφής σε αυτή τη φάση είναι:

- η πλήρης και ασφαλής κάλυψη των αναγκών,
- η πλήρης έκπτυξη του δυναμικού της γαλακτοπαραγωγής και
- η διατήρηση σταθερής σωματικής κατάστασης που είναι απαραίτητη για την αναπαραγωγή.

Οι προβατίνες μετά τον τοκετό θηλάζουν τα αρνιά τους για 2-3 ημέρες για να πάρουν το πρωτόγαλα και να αποκτήσουν ανοσία. Τα αρνιά μετά συνεχίζουν την ανάπτυξή του στο χώρο του τεχνητού θηλασμού. Οι προβατίνες τους 2 πρώτους μήνες αρμέγονται 3 φορές/ημέρα γιατί η τρίτη άμελξη θα δώσει 15-20% περισσότερο γάλα σε σύγκριση με τις 2 αμέλξεις. Μετά τους 2 μήνες η διαφορά είναι πολύ μικρή και η τρίτη άμελξη καθίσταται ασύμφορη και γι' αυτό διακόπτεται. Για να μπορεί να ακολουθείται η σωστή διατροφή η ομάδα των προβατινών που αρμέγεται 3 φορές, διατηρείται σε ξεχωριστή ομάδα από αυτές που αρμέγονται 2 φορές.

Οι 5-6 πρώτες εβδομάδες μετά τον τοκετό αποτελούν το πρώτο στάδιο της γαλακτικής περιόδου, όπου η γαλακτοπαραγωγή των προβατινών βαίνει συνεχώς αυξανόμενη μέχρι να φτάσει το μέγιστο που καθορίζεται γενετικά και ατομικά. Η διατροφή σε αυτή τη φάση γίνεται κατά βούληση και η ποσότητα που χορηγείται καλύπτει τις ανάγκες των προβατινών. Γενικά όμως πραγματοποιείται και έλεγχος των υπολειμμάτων της τροφής για την επιβεβαίωση της κάλυψης των αναγκών ή όχι. Σε περίπτωση που δεν υπάρχει καθόλου τροφή στην ταϊστρα πιθανόν να μην καλύπτουν τις ανάγκες τους, κάτι που θα επιφέρει ίσως μείωση της ποσότητας του παραγόμενου γάλακτος ή του βάρους των προβατινών, γι' αυτό το λόγο θα τοποθετείται επιπλέον ποσότητα χονδροειδών ζωοτροφών(XZ), δηλαδή άχυρο. Η υπάρξει χονδροειδών ζωοτροφών στο σιτηρέσιο και η αναλογία των χονδροειδών και των συμπυκνωμένων ζωοτροφών (XZ:SZ) παίζει πολύ σημαντικό ρόλο. Η κατανάλωση XZ

αυξάνει την λιποπεριεκτικότητα στο γάλα γιατί περιέχει περισσότερες ιώδεις ουσίες (ΙΟ). Η χορήγηση αχύρου μετά το βραδινό τάισμα προφυλάσσει αφενός από την οξέωση, αφετέρου από την πτώση της λιποπεριεκτικότητας. Οι ανάγκες των προβατινών σε αυτή τη φάση είναι υψηλές λόγω της υψηλής γαλακτοπαραγωγής, ενώ η δυνατότητα κατανάλωσης τροφής είναι περιορισμένη.

Η ποσότητα του μίγματος αυξάνεται σταδιακά με την αύξηση της γαλακτοπαραγωγής και το μίγμα, ένα μήνα προ του τοκετού και μέχρι το μέγιστο της γαλακτοπαραγωγής, θα περιέχει τα κατάλληλα ποσοστά σε προπιονικό νάτριο και ανθρακικό νάτριο για να μην εκδηλωθούν μεταβολικά νοσήματα (τοξιναιμία κύησης και γαλακτοξαιμίας ή οξέωσης), το ποσοστό θνησιμότητας των οποίων ξεπερνά το 90%. Στην καθοδική φάση της γαλακτοπαραγωγής, η ποσότητα του σιτηρεσίου ακολουθεί την μείωση της γαλακτοπαραγωγής.

Για την κάλυψη των ημερήσιων αναγκών συντήρησης και παραγωγής γάλακτος χορηγείται 1 - 1,3 Kg τριφύλλι/ζώο και μίγμα γαλακτοπαραγωγής 0,5 Kg. Επιπλέον αυτής της σταθερής ποσότητας χορηγείται ημερησίως μίγμα 0,65 Kg/Kg παραγόμενου γάλακτος.

Και σε αυτή τη φάση γίνεται επιβεβαίωση της κάλυψης των αναγκών με δοκιμές αυξάνοντας τα κιλά του μίγματος και παρακολουθώντας αν αυξάνεται το παραγόμενο γάλα. Στην περίπτωση που οι προβατίνες αυξάνουν την γαλακτοπαραγωγή τους με το περισσότερο μίγμα τότε αυξάνουμε τις ποσότητες της τροφής, ενώ αν δεν αυξηθεί επιστρέφουμε στην αρχική ποσότητα.

Πίνακας 25: Μίγμα Γαλακτοπαραγωγής Προβατινών

Μίγμα Γαλακτοπαραγωγής Προβατινών			
<i>Ζωοτροφές</i>	<i>Κιλά ζωοτροφής (Kg)</i>	<i>Τιμή αγοράς ζωοτροφής ανά κιλό</i>	<i>Κόστος ζωοτροφής (ευρώ/Kg μίγματος)</i>
Καρπός Αραβοσίτου	0,30	0,22	0,066
Καρπός Κριθής	0,20	0,19	0,037
Πίτυρα Σίτου	0,15	0,16	0,024
Σογιάλευρο	0,12	0,46	0,055
Ηλιάλευρο	0,18	0,30	0,054
Μαρμαρόσκονη	0,04	0,17	0,007
Φωσφορικό Διασβέστιο	0,01	0,84	0,005
Αλάτι	0,01	0,12	0,001
Ισορροπιστής	0,002	1,02	0,002
ΣΥΝΟΛΟ	1		0,25

4. 2. 2. 2 Διατροφή κατά την περίοδο των οχείων

Οι αρνάδες για αναπαραγωγή είναι “ώριμες” όταν φτάσουν τα 2/3 του Σ.Β των ενήλικων ζώων της φυλής στην οποία ανήκουν (Ζυγογιάννης, 2006). Οι προβατίνες κατά την περίοδο των οχείων δεν πρέπει να είναι ούτε αδύνατες, ούτε παχιές, η σωματική τους κατάσταση πρέπει να είναι κανονική για να μπορέσει να επιτευχθεί ικανοποιητική ωοθυλακιορρηξία.

Όταν τα ζώα είναι αδύνατα παρατηρείται καθυστέρηση ή αναστολή εκδήλωσης οίστρου και υψηλό ποσοστό επιστροφών. Τα θηλυκά ελέγχονται 2 - 3 εβδομάδες πριν τη διαδικασία της οχείας και εάν κάποια από αυτά είναι αδύνατα χωρίζονται από τα υπόλοιπα της ομάδας σε ένα θάλαμο όπου και τους χορηγείται επιπλέον τροφή, ώστε στο χρονικό διάστημα των 2 - 3 εβδομάδων και μέχρι τη στιγμή που θα εισέλθουν τα κριάρια στο κοπάδι, να έχουν την κατάλληλη σωματική κατάσταση. Περίπου χορηγείται 0,2 -0,3 Kg επιπλέον μίγμα από τη σταθερή ποσότητα. Η διαδικασία της χορήγησης επιπλέον τροφής ονομάζεται flushing ή τόνωση και έχει ως αποτέλεσμα να αυξάνει την ωοθυλακιορρηξία και μέσω αυτής την πολυδυμία. Αν η σωματική κατάσταση όλων των ζώων είναι κανονική, εφαρμόζεται flushing 4 - 5 ημέρες πριν τη γονιμοποίηση. Όταν τα ζώα είναι παχιά, τότε το διάστημα των 2 - 3 εβδομάδων πριν την οχεία, μειώνεται η χορηγούμενη ποσότητα της τροφής, ώστε τα ζώα να επανέλθουν στην κανονική κατάσταση. Αμέσως μετά την οχεία διακόπτεται η τόνωση των προβατινών και επιπλέον περικόπτεται στο 90% του χορηγούμενου σιτηρεσίου, για μία εβδομάδα, προς αποφυγή εμβρυϊκής θνησιμότητας και μείωσης της πολυδυμίας. Μετά την εβδομάδα, δίνεται η ποσότητα μίγματος που καλύπτει πλήρως τις ανάγκες, ανάλογα με την γαλακτοπαραγωγή.

Τέλος, στην περίπτωση όπου η γαλακτοπαραγωγή είναι υψηλή 2 εβδομάδες πριν την ξηρά περίοδο, δηλαδή 6 – 8 εβδομάδες προ του τοκετού, η ποσότητα του μίγματος μειώνεται στο ήμισυ για να μειωθεί και η γαλακτοπαραγωγή. Μετά γίνεται 1 άμελξη ανά ημέρα (8^η -7^η εβδομάδα προ τοκετού) ώστε η ξηρά περίοδος να διαρκέσει 2 μήνες.

4. 2. 2. 3 Διατροφή κατά την Ξηρά Περίοδο

Οι ανάγκες των προβατινών κατά την ξηρά περίοδο είναι μικρές και περιλαμβάνουν τις ανάγκες συντήρησης και τις ανάγκες κυοφορίας που αυξάνουν προοδευτικά με την πάροδο των μηνών για τον τοκετό. Η φυσιολογική διάρκεια κυοφορίας της προβατίνας διαρκεί περίπου 5 μήνες, κατά μέσον όρο 148 ημέρες.

Η χορήγηση του σιτηρεσίου θα γίνεται ημερησίως και ανά ζώο ως εξής:

- 5^η-6^η εβδομάδα προ του τοκετού: 1 Kg τριφύλλι και 0,8 Kg μίγμα γαλακτοπαραγωγής.
- 7^η-8^η εβδομάδα προ του τοκετού: 1 Kg τριφύλλι και 1,0 Kg μίγμα γαλακτοπαραγωγής.
- 9^η-10^η εβδομάδα προ του τοκετού: 1 Kg τριφύλλι και 1,2 - 1,5 Kg μίγμα γαλακτοπαραγωγής.

Οι προβατίνες δεν πρέπει να υπερπαχυνθούν γιατί όταν είναι παχιές εκκρίνουν την ορμόνη λεπτίνη, η οποία μειώνει την όρεξη των ζώων. Η μείωση της όρεξης και άρα η μειωμένη κατανάλωση τροφής συμπίπτει με την περίοδο όπου τα ζώα έχουν τις υψηλότερες ανάγκες και αν δεν καλύπτουν τις ενεργειακές τους ανάγκες τότε εκδηλώνουν την τοξιναιμία κύησης. Για πρόληψη της νόσου αποφεύγεται η υπερπάχυνση και προθέεται στο μίγμα προπιονικό νάτριο.

Προληπτικά, γίνεται ενέσιμο σκεύασμα σεληνίου-βιταμίνης Ε ένα μήνα πριν τον τοκετό στις προβατίνες (5ml/ζώο) και στα αρνιά 2-3 ημέρες μετά τη γέννησή τους (1ml/ζώο).

Λαμβάνοντας υπόψη τα παραπάνω το συνολικό ετήσιο κόστος διατροφής μιας προβατίνας διαμορφώνεται σύμφωνα με τον παρακάτω πίνακα ως εξής:

Πίνακας 26: Κόστος διατροφής προβατίνας

Κόστος διατροφής προβατίνας			
Ζωοτροφές	Κιλά ζωοτροφής (Kg/ημέρα)	Κιλά ζωοτροφής ανά έτος	Κόστος ζωοτροφής ανά έτος (€)
Συντήρηση			
Τριφύλλι	1,1	335,50	57,04
Άχυρο	0,2	61,00	6,71
Μίγμα γαλακτοπαραγωγής	0,5	152,50	38,13
Σύνολο			101,88
Γαλακτοπαραγωγή			
Επιπλέον μίγμα γαλακτοπαραγωγής	0,65	251,55	62,89
Σύνολο			62,89
Ξηρά Περίοδος			
Τριφύλλι	1	60,00	10,20
Μίγμα γαλακτοπαραγωγής	0,885 ⁶⁹	53,10	13,28
Σύνολο			23,48
Ετήσιο κόστος διατροφής προβατίνας			188,25

⁶⁹ Για τον υπολογισμό του μίγματος γαλακτοπαραγωγής (kg/ημέρα) κατά την ξηρά περίοδο έχει χρησιμοποιηθεί σταθμισμένος μέσος, λαμβάνοντας υπόψη την προοδευτική μείωση του μίγματος που χορηγείται στις προβατίνες καθώς πλησιάζει ο τοκετός.

4. 2. 2. 3 Διατροφή αρνιών

Τα αρνιά μετά τον τοκετό παραμένουν με τις μητέρες τους για τρεις ημέρες κατά τις οποίες υπάρχει στενή παρακολούθηση, προκειμένου να διασφαλιστεί η λήψη του πρωτογάλακτος από τα νεογνά. Η διαδικασία αυτή είναι πολύ σημαντική γιατί με το πρωτόγαλα τα νεογνά θα αποκτήσουν παθητική ανοσία. Η ελάχιστη ποσότητα πρωτογάλακτος που πρέπει να καταναλωθεί από ένα αρνί τις 12 πρώτες ώρες από τη γέννησή του, ώστε να αποκτήσει επαρκή παθητική ανοσία, είναι 8 - 10g/Kg ΣΒ. Ωστόσο, από εμπειρικές μελέτες έχει διαπιστωθεί ότι η κατανάλωση 200g πρωτογάλακτος, καταναλωμένων σε 4 γεύματα, εξασφαλίζει επαρκέστερη ανοσία. Στη συνέχεια τα αρνιά οδηγούνται στο θάλαμο τεχνητού θηλασμού όπου με ειδικές θηλαστικές μηχανές τους χορηγείται ρόφημα συνθετικού γάλακτος, παρασκευασμένο με σκόνη άπαχου γάλακτος, καζεΐνη, υδρολυμένη πρωτεΐνη ιχθύων ή σόγιας, φυτικά έλαια και μικρές ποσότητες ζωικού λίπους. Αφού έχουν αποχωριστεί από τις μητέρες τους, αφήνονται νηστικά για 6 - 12 ώρες, ώστε να αναγκαστούν λόγω πείνας να δεχθούν ευκολότερα τον τεχνητό θηλασμό. Όσο μικρότερο είναι το χρονικό διάστημα που παραμένουν τα αρνιά με τις μητέρες τους, τόσο πιο απλή καθίσταται η προσαρμογή τους στον τεχνητό θηλασμό.

Ο ρυθμός ανάπτυξης αποτελεί μέτρο της καταναλισκόμενης ποσότητας γάλακτος και υπολογίζεται ότι για την αύξηση του ΣΒ των αρνιών κατά 1 Kg απαιτούνται κατά τις 3 πρώτες εβδομάδες και ανάλογα με τη λιποπεριεκτικότητα του γάλακτος, 4,5 - 5,5 Kg γάλακτος. Από την 7^η ημέρα χορηγείται επιπλέον του γάλακτος και μίγμα που αποτελείται από εύπεπτες και ελκυστικές ζωοτροφές, ενώ από την 10^η ημέρα χορηγείται η ΧΖ, δηλαδή χόρτο λειμώνων ή ψυχανθών πλούσιο σε φύλλωμα, όπως τριφύλλι. Το τριφύλλι πρέπει να είναι άριστης ποιότητας ώστε να μην προκληθούν διάρροιες, πράγμα το οποίο σημαίνει ότι η συγκομιδή του πρέπει να έχει πραγματοποιηθεί σε νεαρότερο βλαστητικό στάδιο και να μην έχει προσβληθεί από μύκητες.

Τα αρνιά 6 εβδομάδες μετά τον τοκετό (42 ημέρες) απογαλακτίζονται και μεταφέρονται στο χώρο των αρνάδων τα θηλυκά και στο χώρο των κριών τα αρσενικά, ή διατηρούνται μαζί μέχρι την ηλικία των 3 - 4 μηνών. Επειδή η διατροφή γίνεται κατά βούληση, κάποια αρνιά μπορεί να μην είναι το ίδιο ανεπτυγμένα με τα υπόλοιπα. Αυτό σημαίνει ότι δεν διατρέφονται επαρκώς και οφείλεται στον ανταγωνισμό είτε λόγω μεγέθους (τα μεγάλα δεν αφήνουν τα μικρά να διατραφούν) είτε λόγω μικρού αριθμού διαθέσιμων θηλάστρων. Όταν παρατηρούνται τέτοια φαινόμενα, συνιστάται να γίνεται προσθήκη επιπλέον θηλαστικής μηχανής και άμεσος διαχωρισμός των μικρών αρνιών με τα μεγαλύτερου σωματικού βάρους, ώστε να αναπτύσσονται κανονικά τα μικρά.

Αν κατά τον απογαλακτισμό, δηλαδή στις 42 ημέρες, υπάρχει διαφορετική σωματική κατάσταση ανάμεσα στα αρνιά, τότε διατηρούνται χωριστά τα μικρά από τα μεγάλα, για να μπορέσουν να αναπτυχθούν επαρκώς και οι δύο ομάδες. Η χορήγηση του μίγματος και της ΧΖ που γίνεται συμπληρωματικά με το τεχνητό γάλα, από τη δεύτερη εβδομάδα και μετά βοηθάει στον ευκολότερο απογαλακτισμό των αρνιών.

Τα αρνιά μετά τον απογαλακτισμό και μέχρι την ηλικία των 3 - 4 μηνών διατρέφονται κατά βούληση με τριφύλλι και μίγμα γαλακτοπαραγωγής προβατινών. Μετά την ηλικία των 3-4 μηνών τα ζώα διαχωρίζονται σε αρσενικά και θηλυκά για την αποφυγή ανεπιθύμητων συζεύξεων και ακολουθούν ξεχωριστή διατροφή (Ζέρβας, Καλαϊσάκης, Φεγγερός, 2004).

Πίνακας 27: Μίγμα θηλασμού αρνιών

Μίγμα θηλασμού			
<i>Ζωοτροφές</i>	<i>Kg ζωοτροφής</i>	<i>Τιμή αγοράς ζωοτροφής ανά κιλό</i>	<i>Κόστος ζωοτροφής (ευρώ/Kg μίγματος)</i>
Καρπός αραβοσίτου	0,50	0,22	0,11
Σογιάλευρο	0,30	0,46	0,14
Πίτυρα σίτου	0,12	0,16	0,02
Γάλα σκόνης	0,05	2,88	0,14
Ισορροπιστής	0,03	1,02	0,03
ΣΥΝΟΛΟ	1		
		ΣΥΝΟΛΟ €/Kg μίγματος θηλασμού	0,44

Πίνακας 28: Κόστος διατροφής αρνιού μέχρι τον απογαλακτισμό

Κόστος διατροφής αρνιού μέχρι τον απογαλακτισμό (42 ημέρες)⁷⁰			
<i>Ζωοτροφές</i>	<i>Kg ζωοτροφής /ημέρα</i>	<i>Kg ζωοτροφής μέχρι τον απογαλακτισμό</i>	<i>Κόστος ζωοτροφής ανά ζώο μέχρι τον απογαλακτισμό (€)</i>
Γάλα σκόνη	0,17	7,00	20,16
Μίγμα θηλασμού	0,14	5,04	2,23
Τριφύλλι	0,16	5,28	0,95
Σύνολο			23,34

⁷⁰ Για το κόστος διατροφής του αρνιού έχει υπολογιστεί ότι το γάλα σκόνης δίνεται 42 ημέρες ενώ το μίγμα θηλασμού και το τριφύλλι 36 και 33 ημέρες αντίστοιχα.

4. 2. 2. 4 Διατροφή αρνάδων

Στα θηλυκά που προορίζονται για αναπαραγωγή χορηγείται συγκεκριμένο σιτηρέσιο μετά τον απογαλακτισμό, με σκοπό να προσεγγίσουν το 65 - 75% του τελικού τους βάρους κατά την ηλικία της πρώτης χρησιμοποίησης τους στην αναπαραγωγική διαδικασία (τουλάχιστον 8 μηνών για τη φυλή της Χίου). Για την επίτευξη του παραπάνω στόχου ακολουθείται συντηρητική διατροφή με μέσο ημερήσιο ρυθμό ανάπτυξης 50 - 200 gr. Σε περίπτωση που ο ρυθμός ανάπτυξης των αρνάδων ηλικίας 6 - 7 μηνών είναι κατώτερος του προβλεπόμενου, χορηγείται πρόσθετη ποσότητα μίγματος κατά 150 - 200 gr ημερησίως, προκειμένου να επιταχυνθεί η ανάπτυξή τους.

Η ανάπτυξη των αρνάδων σε σπάνιες μόνο περιπτώσεις μπορεί να είναι ομοιογενής, πράγμα το οποίο επιβάλλει τον διαχωρισμό των αρνάδων σε ομάδες ομοιόμορφης σωματικής ανάπτυξης, ώστε με το κατάλληλο σιτηρέσιο να αποκτήσουν το επιθυμητό βάρος.

Το ημερήσιο σιτηρέσιο των αρνάδων περιλαμβάνει τριφύλλι, άχυρο, μίγμα γαλακτοπαραγωγής και ειδικό μίγμα αρνάδων κατάλληλα διαμορφωμένο για την ανάπτυξή τους (Ζέρβας, Καλαϊσάκης, Φεγγερός, 2004).

Πίνακας 29: Μίγμα αρνάδων

Μίγμα αρνάδων			
Ζωοτροφές	Kg ζωοτροφής ανά Kg μίγματος	Τιμή αγοράς ζωοτροφής ανά Kg	Κόστος ζωοτροφής (ευρώ/Kg μίγματος)
Καρπός Αραβοσίτου	0,46	0,22	0,1012
Καρπός Κριθής	0,20	0,19	0,0380
Πίτυρα Σίτου	0,10	0,16	0,0160
Σογιάλευρο	0,05	0,46	0,0230
Βαμβακόπιτα	0,15	0,27	0,0405
Μαρμαρόσκονη	0,017	0,17	0,0028
Φωσφορικό μονοασβέστιο	0,016	0,84	0,0134
Αλάτι	0,005	0,12	0,0006
Ισοροπιστής	0,002	1,02	0,0020
ΣΥΝΟΛΟ	1		
		ΣΥΝΟΛΟ €/Kg μίγματος αρνάδων	0,24

Πίνακας 30: Κόστος διατροφής αρνάδων

Κόστος διατροφής αρνάδας (9 μήνες)			
Ζωοτροφές	Κιλά ζωοτροφής (Kg/ημέρα)	Κιλά ζωοτροφής ανά 9μηνο	Κόστος ζωοτροφής ανά 9μηνο (€)
Τριφύλλι	1,4	319,20	57,46
Άχυρο	0,1	22,80	2,51
Μίγμα γαλακτοπαραγωγής	0,30	68,40	17,15
Μίγμα αρνάδων	0,93	212,04	50,38
Σύνολο			127,49

Στο κόστος διατροφής της αρνάδας δεν έχει συμπεριληφθεί το κόστος διατροφής του αρνιού μέχρι τον απογαλακτισμό, καθώς και το κόστος διατροφής μέχρι την ηλικία που η αρνάδα θα μπορεί να χρησιμοποιηθεί στην παραγωγική διαδικασία (10 μηνών). Αν συμπεριληφθούν αυτά, το συνολικό κόστος ανέρχεται σε 161,19⁷¹ € το οποίο αναλύεται ως εξής:

Πίνακας 31: Συνολικό κόστος ανάπτυξης αρνάδας

Κόστος διατροφής αρνάδας (10 μήνες)	
Κόστος μέχρι τον απογαλακτισμό (42 ημέρες)	23,34
Κόστος ανάπτυξης (228 ημέρες)	127,49
Κόστος συντήρησης (30 ημέρες)	10,36
Σύνολο	161,19

4. 2. 2. 5. Διατροφή κριών

Οι κριοί παρουσιάζουν αυξημένες ανάγκες μόνο την περίοδο πριν και κατά τη διάρκεια των επιβάσεων. Για το υπόλοιπο διάστημα του έτους διατρέφονται με σιτηρέσια συντήρησης, αντίστοιχα με αυτά των προβατίνων, προκειμένου να μουν στην αναπαραγωγή με την ενδεδειγμένη σωματική κατάσταση. Κατά κανόνα, οι ημερήσιες θρεπτικές ανάγκες των κριαριών είναι υψηλότερες κατά 10% από ότι εκείνες των προβατίνων με το ίδιο Σ.Β. (Ζυγογιάννης, 2006).

⁷¹ Τον 10^ο μήνα ακολουθείται σιτηρέσιο συντήρησης προβατίνας.

Η ημερήσια διατροφή των κριών περιλαμβάνει 0,5 Kg τριφύλλι, 0,5 Kg σανό βρώμης τεμαχισμένο και 0,8 Kg μίγματος. Το τριφύλλι αποφεύγεται να χορηγείται σε μεγαλύτερες ποσότητες λόγω της υψηλής περιεκτικότητάς του σε φυτοοιστρογόνα.

Πίνακας 32: Ημερήσια διατροφή κριών

Πρωί	0, 5 Kg τριφύλλι	0,4 Kg μίγματος
Βράδυ	0,5 Kg σανό βρώμης	0,4 Kg μίγματος

Δύο μήνες πριν από την περίοδο των επιβάσεων⁷² και κατά τη διάρκεια αυτών χορηγείται πρόσθετο μίγμα 400 g/ημέρα, για να καλυφθούν οι αυξημένες ανάγκες των ζώων. Η ποσότητα αυτή εξακολουθεί να χορηγείται για επιπλέον 3 εβδομάδες μετά τη λήξη της περιόδου των επιβάσεων προκειμένου να επιτευχθεί η επανάκτηση της κανονικής σωματικής κατάστασης των κριών.

Το μίγμα των κριών πρέπει να ενισχύεται επιπλέον με 0,5 Kg ισορροπιστή ιχνοστοιχείων και βιταμινών ανά τόνο μίγματος, με 0,5% χλωριούχο αμμώνιο για την αποφυγή πρόκλησης ουρολιθίασης⁷³ που μπορεί να οδηγήσει σε θάνατο και με αλάτι σε ποσοστό 1% για αύξηση της διούρησης.

Λαμβάνοντας υπόψη τα παραπάνω το ετήσιο κόστος ενός κριού διαμορφώνεται σύμφωνα με τον παρακάτω πίνακα:

Πίνακας 33: Ετήσιο κόστος διατροφής κριών

Ετήσιο κόστος διατροφής ανά κριό			
Ζωοτροφές	Κιλά ζωοτροφής (Kg/ημέρα)	Κιλά ζωοτροφής ανά έτος	Κόστος ζωοτροφής ανά έτος (€)
Τριφύλλι	0,5	182,50	32,85
Σανός βρώμης	0,5	182,50	32,85
Μίγμα γαλακτοπαραγωγής	0,8888 ⁷⁴	324,40	81,35
Ισορροπιστής	0,0005	0,18	0,19
Σύνολο			147,24

⁷² Η ωρίμανση του σπέρματος απαιτεί 60 ημέρες, και για το λόγο αυτό κρίνεται απαραίτητο η προσαρμογή του διατροφικού προγράμματος προκειμένου να είναι εφικτή η αύξηση του παρεγχύματος των όρχεων.

⁷³ Όταν η σχέση Ca:P δεν είναι διευρυμένη, δηλαδή μεγαλύτερη της αναλογίας 2:1, προκαλείται ουρολιθίαση. Δημιουργούνται δηλαδή σύμπλοκα από φωσφορικά άλατα του ασβεστίου και του μαγνησίου, τα οποία εγκαθίσταται στη σιγμοειδή καμπή του πέους, αποφράσσουν την ουρήθρα και οδηγούν στο θάνατο του ζώου.

⁷⁴ Για τον υπολογισμό του μίγματος γαλακτοπαραγωγής (kg/ημέρα) έχει χρησιμοποιηθεί σταθμισμένος μέσος, λαμβάνοντας υπόψη τις αυξημένες ανάγκες του κριού σε μίγμα κατά την περίοδο πριν και μετά των επιβάσεων.

4. 2. 3 Κόστος σφαγής

Το κόστος σφαγής είναι 7,52 € για το αρνί, 12,90 € για το ζυγούρι και 14,14 € για την προβατίνα. Τα ποσά αυτά προκύπτουν από τον πίνακα τιμών του σφαγείου ως εξής:

Πίνακας 34: Κόστος σφαγής ζωικού κεφαλαίου

Τιμές Σφαγείων	Αρνιά	Προβατίνες	Ζυγούρια
Τέλος χρήσης	1,60	2,30	2,30
Τέλος καύσης	1,30	1,30	1,30
Τέλος ζύγισης 0,04 €/Kg Σ.Β.	0,52	2,64	1,40
Σφαγή ζώων	3,70	7,00	7,00
Μεταφορά ζώντων ζώων προς σφαγείο	0,40	0,90	0,90
Σύνολο	7,52	14,14	12,90

4. 2. 4 Κόστος περισυλλογής νεκρών ζώων

Το κόστος διαχείρισης και περισυλλογής νεκρών ζώων θεωρούμε ότι βαρύνει την εκμετάλλευσή⁷⁵. Για τον υπολογισμό του κόστους θεωρούμε ότι το μέσο Σ.Β. των κριών είναι 87 Kg, των προβατίνων 66 Kg, των ζυγουριών 35 Kg και των αρνιών 4 Kg με τιμή 0,44€/Kg Σ. Β.

4. 2. 5 Κόστος Μισθοδοσίας

Σύμφωνα με τις τρέχουσες ζωοτεχνικές ανάγκες και τον εξοπλισμό της εκμετάλλευσης απαιτείται η απασχόληση ενός ατόμου ανά 250 ζώα αναπαραγωγής. Η εκμετάλλευση επομένως θα απασχολεί δύο άτομα ως μόνιμο προσωπικό, το κόστος μισθοδοσίας των οποίων υπολογίζεται σε 882 €⁷⁶ μηνιαίως ανά άτομο, συμπεριλαμβανομένου των εργοδοτικών εισφορών και του κόστους διαμονής. Στις περιόδους τοκετών θα

⁷⁵ Κατά καιρούς υλοποιούνται προγράμματα συστηματικής συλλογής, μεταφοράς και ορθής διαχείρισης νεκρών ζώων από τη Γενική Διεύθυνση Κτηνιατρικής του ΥΠΑΑΤ, σύμφωνα με την Κοινοτική Νομοθεσία (ΕΚ 1069/2009), με πρωταρχικό στόχο την προστασία της δημόσιας υγείας. Η χρηματοδότηση των προγραμμάτων μπορεί να καλυφθεί με την ένταξή τους σε Κοινοτικό ή Εθνικό πρόγραμμα ή με ίδιους πόρους κάθε Περιφέρειας. Οι επιλέξιμες δαπάνες αφορούν τις δαπάνες συλλογής, μεταφοράς, διάθεσης και επεξεργασίας των νεκρών ή θανατωμένων ζώων σε εγκεκριμένες μονάδες επεξεργασίας ζωικών υποπροϊόντων. Ο φορέας υλοποίησης του προγράμματος, μετά την ειδοποίηση των κτηνιατρικών αρχών, μεταβαίνει με εγκεκριμένο όχημα και περισυλλέγει, παρουσία του παραγωγού, τα νεκρά ζώα με προορισμό εγκεκριμένη μονάδα αποτέφρωσης. Το συνολικό ποσό της δαπάνης υπολογίζεται ανά κιλό βάρους νεκρού ζώου, με μέγιστη τιμή τα 0,44 €/Kg Σ.Β. πλέον ΦΠΑ. Κατά την εφαρμογή των επιδοτούμενων αυτών προγραμμάτων ο κτηνοτρόφος δεν επιβαρύνεται με κόστη διαχείρισης νεκρών ζώων.

⁷⁶ Έχει γίνει αναγωγή των 14 ετήσιων μισθών που περιλαμβάνουν δώρα Χριστουγέννων και Πάσχα καθώς και επίδομα αδειάς, σε δωδέκατα.

προσλαμβάνεται ένα επιπλέον άτομο ως μη μόνιμο προσωπικό για να βοηθήσει στις αυξημένες ανάγκες της μονάδας. Το κόστος της εποχιακής απασχόλησης εκτιμάται στα 790€ ανά τοκετό.

Θεωρούμε επίσης ότι οι επενδυτές, τουλάχιστον δύο που αποτελούν και την ομάδα διαχείρισης, συμμετέχουν ενεργά στις εργασίες της εκμετάλλευσης. Για αυτούς δεν προβλέπεται κάποια αμοιβή που να βαρύνει το αποτέλεσμα.

4. 2. 6 Κόστος κτηνιατρικής περίθαλψης

Η εκμετάλλευση, όπως έχει ήδη αναφερθεί, θα είναι συνεπής ως προς την εφαρμογή κατάλληλου προγράμματος διαχείρισης της υγείας των ζώων. Στο πλαίσιο του προγράμματος αυτού θα ακολουθείται και πρόγραμμα προληπτικού εμβολιασμού. Το κόστος κτηνιατρικής περίθαλψης εκτιμάται σε 2.100 € για το πρώτο έτος και 2.700 € για κάθε επόμενο έτος και βαρύνει το κόστος παραγωγής.

4. 2. 7 Κόστος αχύρου για στρωμή

Έχουμε ήδη αναφερθεί στο ρόλο που διαδραματίζει η στρωμή στα δάπεδα των προβατοστασίων για μόνωση από το κρύο. Το ηπειρωτικό κλίμα, με τους υγρούς και δριμύς χειμώνες, που επικρατεί στην περιοχή εγκατάστασης της μονάδας, καθιστά αναγκαία την προστασία με στρωμή κατά το χειμερινό εξάμηνο, προκειμένου να αποφευχθεί περαιτέρω ποσοστό θνησιμότητας προβάτων λόγω αντίξωων καιρικών συνθηκών. Για τον υπολογισμό του κόστους χρησιμοποιούμε μέση ποσότητα 175 Kg αχύρου ανά ενήλικο πρόβατο προς 0,04 €/kg για μέσο ζωικό πληθυσμό ενήλικων προβάτων τα 525.

4. 2. 8 Κόστος ασφάλισης ζωικού πληθυσμού

Ο Οργανισμός Ελληνικών Γεωργικών Ασφαλίσεων (ΕΛ.Γ.Α.) είναι Οργανισμός κοινής ωφέλειας, Νομικό Πρόσωπο Ιδιωτικού Δικαίου που εποπτεύεται από τον Υπουργό Γεωργίας και ανήκει εξολοκλήρου στο Δημόσιο. Ιδρύθηκε με το Νόμο 1790/16.6.88 (ΦΕΚ 134/Α'/20.6.88) περί "Οργάνωσης και Λειτουργίας Οργανισμού ΕΛΓΑ και άλλες διατάξεις", αποτελεί τον κεντρικό φορέα ασφαλιστικής κάλυψης των γεωργικών εκμεταλλεύσεων στην Ελλάδα και επιδίωξή του είναι η στήριξη του γεωργικού εισοδήματος των ασφαλισμένων του. Σήμερα ο ΕΛΓΑ λειτουργεί με βάση το Νόμο 3877/2010 (ΦΕΚ 160) «Σύστημα προστασίας και ασφάλισης της αγροτικής δραστηριότητας».

Σκοπός του ΕΛ.Γ.Α. είναι η ασφάλιση της γεωργικής παραγωγής και του κεφαλαίου των αγροτικών εκμεταλλεύσεων, η διενέργεια ερευνών σχετικών με τους φυσικούς κινδύνους στη γεωργία, καθώς και η οργάνωση και εφαρμογή προγραμμάτων ενεργητικής προστασίας των καλλιεργειών.

Στην υποχρεωτική ασφάλιση του ΕΛ.Γ.Α. υπάγονται όλα τα φυσικά ή νομικά πρόσωπα, καθώς και ενώσεις προσώπων τα οποία έχουν την πλήρη κυριότητα, την επικαρπία ή μόνο την εκμετάλλευση αγροτικών εκμεταλλεύσεων της χώρας, πλην της περιοχής του Αγίου Όρους.

Το προϋπολογισθέν ετήσιο κόστος ασφάλισης ζωικού πληθυσμού αφορά 525 βελτιωμένα πρόβατα ηλικίας μεγαλύτερης του ενός έτους.

4. 2. 9 Λοιπές Δαπάνες που βαρύνουν το κόστος παραγωγής

Το κόστος παραγωγής βαρύνεται και με λοιπές γενικές δαπάνες ανάμεσα στις οποίες διακρίνονται:

- Πάγιες δαπάνες (φως, νερό κ. τ. λ.).
- Κόστος μεταφοράς με μεταφορικά μέσα τρίτων (μεταφορά κόπρου, μεταφορά ζωοτροφών) και ενοικίαση μηχανημάτων τρίτων για τις ανάγκες της εκμετάλλευσης.
- Καύσιμα μέσω μεταφοράς χρησιμοποιούμενων από τη μονάδα. Για τον υπολογισμό του ετήσιου κόστους καυσίμων λαμβάνεται υπόψη για το μεν κλαρκ 365 hr λειτουργίας ανά έτος, με κατανάλωση 6,5 lt/hr και τιμή καυσίμου 1,4 €/lt, για το δε αγροτικό 15.000 χλμ/έτος με κατανάλωση 9,5 lt/100χλμ και τιμή καυσίμου 1,15 €/lt.
- Συντήρηση και ασφάλιστρα μέσω μεταφοράς της μονάδας. Περιλαμβάνει την ετήσια συντήρηση του κλαρκ και την αναλογία συντήρησης και ασφαλίσεων του αγροτικού αυτοκινήτου που αφορούν την κτηνοτροφική μονάδα⁷⁷.
- Κόστος συντήρησης κτιριακών εγκαταστάσεων.
- Αντικατάσταση ζωοτεχνικού εξοπλισμού με νέο (πένσες ενωτίων, ελαστικοί δακτύλιοι, τανάλιες ευνουχισμού, σύριγγες, αποκερατωτές, ξέστρα απομάκρυνσης κόπρου, ηλεκτρονικά ενώτια κ.τ.λ.).

⁷⁷ Η παραγωγή της μηδικής έχει επιβαρυνθεί με το 10% του ετήσιου κόστους ασφαλίσεων και συντήρησης του αγροτικού οχήματος.

- Αναλογία τεκμαρτού κόστους ιδιόκτητης γης 6 στρεμμάτων που χρησιμοποιείται για τις ανάγκες της εκμετάλλευσης.
- Λοιπές δαπάνες που βαρύνουν το κόστος παραγωγής.

4. 3 Κόστος διοικητικής λειτουργίας

4. 3. 1 Αποσβέσεις

Απόσβεση είναι η χρονική κατανομή της αποσβεστέας αξίας του πάγιου περιουσιακού στοιχείου που υπολογίζεται με βάση την ωφέλιμη διάρκεια ζωής του. Το ποσό επομένως της ετήσιας απόσβεσης αντιπροσωπεύει τη μείωση της αξίας του πάγιου στοιχείου, που επέρχεται λόγω της χρήσης του, της παρόδου του χρόνου και της οικονομικής απαξίωσής του. Δυστυχώς ο φορολογικός νόμος επεμβαίνει στη λογιστική και καθορίζει τους ετήσιους συντελεστές απόσβεσης χωρίς να λαμβάνει υπόψη τη πραγματική ωφέλιμη ζωή των παγίων. Σύμφωνα με τον Ν.4172/2013 οι ετήσιοι συντελεστές απόσβεσης είναι 4% για τις κτιριακές εγκαταστάσεις, 10% για μηχανήματα και λοιπό εξοπλισμό εκτός Η/Υ και λογισμικού, 16% για μέσα μεταφοράς ατόμων, 12% για μέσα μεταφοράς εμπορευμάτων, 20% για Η/Υ και λογισμικό και 10% για λοιπά πάγια της εταιρείας.

Οι τακτικές αποσβέσεις βαρύνουν το λειτουργικό κόστος της επιχείρησης δηλαδή είτε το κόστος παραγωγής, είτε το κόστος διοίκησης και διάθεσης. Η διοίκηση έχει επιλέξει όλες οι αποσβέσεις να βαρύνουν το κόστος διοίκησης. Η διενέργεια των αποσβέσεων ξεκινάει από τη χρήση 20x1.

Η επιχείρηση εφαρμόζει τους συντελεστές απόσβεσης που προβλέπονται από τον φορολογικό νόμο με εξαίρεση τις αποσβέσεις για τα βιολογικά πάγια, μηδική και ζωικό κεφάλαιο. Στην περίπτωση της φυτείας της μηδικής το αρχικό κόστος εγκατάστασης αποσβένεται σύμφωνα με την παραγωγική της ζωή, δηλαδή εντός 5ετίας, και όχι με το ποσοστό απόσβεσης που προβλέπει ο φορολογικός νόμος για τα βιολογικά πάγια (10%). Τυχόν φορολογικές επιπτώσεις που προκύπτουν από την διαφορά αυτή δεν λαμβάνονται υπόψη λόγω της μικρής τους επίδρασης στα αποτελέσματα. Το ζωικό κεφάλαιο αντίθετα για φορολογικούς σκοπούς αποσβένεται εφάπαξ⁷⁸. Με τον τρόπο αυτό βαρύνονται τα

⁷⁸ Το κόστος ανάπτυξης του ζωικού κεφαλαίου, σύμφωνα με τα ΕΛΠ, σωρρεύεται σε ειδικούς λογαριασμούς και αποσβένεται σαν βιολογικό πάγιο, βάσει της παραγωγικής του ζωής, από τη στιγμή που εισέλθει στην παραγωγική διαδικασία. Ο φορολογικός νόμος Ν.4172/2013 ωστόσο επεμβαίνει στην λογιστική και επιβάλλει ετήσιο συντελεστή απόσβεσης για τα βιολογικά πάγια 10% ή εναλλακτικά παρέχει τη δυνατότητα της εφάπαξ απόσβεσης σε περίπτωση που η αξία κτήσης ή ανάπτυξης του κάθε πάγιου δεν υπερβαίνει τα 1.500 €.

αποτελέσματα εμπροσθοβαρώς μεταφέροντας τις φορολογικές υποχρεώσεις σε επόμενες χρήσεις, καθιστώντας ταυτόχρονα ευκολότερη τη διαχείριση του μητρώου παγίων.

4. 3. 2 Λοιπά κόστη διοίκησης

Το κόστος λειτουργίας διοίκησης βαρύνεται ετησίως και με τις κάτωθι δαπάνες:

- Κόστος λογιστικής υποστήριξης
- Λοιπές αμοιβές τρίτων
- Τηλεφωνικά έξοδα και έξοδα διακίνησης αλληλογραφίας
- Συνδρομές και έξοδα επιμελητηρίων
- Συνδρομή συντήρησης μηχανογραφικού προγράμματος
- Γραφική ύλη και αναλώσιμα
- Φόροι-τέλη στους οποίους περιλαμβάνονται τέλη κυκλοφορίας, τέλος επιτηδεύματος χρήσης, χαρτόσημο ενοικίου και ΕΝΦΙΑ.

4. 3. 3 Κόστος χρηματοοικονομικής λειτουργίας

Οι τόκοι ομολογιακού δανείου είναι εξαμηνιαίοι και λογίζονται στις 30/06 και στις 31/12 κάθε χρόνο. Το επιτόκιο του δανεισμού ανέρχεται σε 6,5%. Οι πρώτοι τόκοι λογίζονται στη χρήση 20x1 καθώς μέχρι τότε έχει προβλεφθεί στη σύμβαση περίοδος χάριτος. Το χρηματοδοτικό κόστος που βαρύνει ετησίως τα αποτελέσματα εξαρτάται από τον ρυθμό αποπληρωμής του δανείου. Οι επιστροφές του δανείου πραγματοποιούνται με τον λογισμό των τόκων 2^{ου} εξαμήνου, όποτε η διοίκηση κρίνει απαραίτητο.

4. 5. Χρηματοοικονομική ανάλυση

4. 5. 1 Παράμετροι χρηματοοικονομικής ανάλυσης

Για τη χρηματοοικονομική ανάλυση δημιουργήσαμε ένα μοντέλο μηνιαίου ελέγχου του αριθμού των ζώων του ποιμνίου με βάση συγκεκριμένες παραδοχές. Τα έσοδα και τα έξοδα της εκμετάλλευσης καθώς και οι ταμιακές εισροές και εκροές παρακολουθούνται μηνιαίως ώστε να ελέγχονται τυχόν ανάγκες σε επιπλέον κεφάλαιο κίνησης εντός της χρήσης. Ισολογισμοί, αποτελέσματα χρήσης και ταμιακές ροές εξάγονται σε ετήσιες καταστάσεις.

- Η περίοδος χρηματοοικονομικής αναφοράς είναι ετήσια με διάρκεια από 01/01/20xx – 31/12/20xx. Μέχρι την πρώτη γαλακτοπαραγωγική περίοδο θεωρούμε ότι έχει περατωθεί το κατασκευαστικό έργο, έχουν ολοκληρωθεί οι διαδικασίες λήψης της άδειας ώστε να μπορεί να λειτουργήσει νόμιμα η εκμετάλλευση και έχει πραγματοποιηθεί η αγορά του ζωικού κεφαλαίου. Η πρώτη γαλακτοπαραγωγική περίοδος ξεκινάει τον Ιανουάριο (01/01/20x1). Θεωρούμε επίσης ότι τον Ιανουάριο πραγματοποιείται η πρώτη κοπή μηδικής ώστε να ώστε να καλύπτονται οι τρέχουσες διατροφικές ανάγκες από το απόθεμα ιδιοπαραγόμενης ζωοτροφής. Τα χρηματοοικονομικά αποτελέσματα πριν την έναρξη της παραγωγικής δραστηριότητας αποτυπώνονται στον ισολογισμό 31/12/20x0.
- Το αρχικό ζωικό κεφάλαιο (350 προβατίνες) αποτελείται από ετοιμόγεννες προβατίνες. Θεωρούμε ότι ο πρώτος τοκετός πραγματοποιείται τον Ιανουάριο του 20x1, πράγμα το οποίο σημαίνει ότι ακολουθείται από την πρώτη φάση της γαλακτικής περιόδου με υψηλές ημερήσιες αποδόσεις. Η τιμή αγοράς της προβατίνας ανέρχεται σε 400,00 €.
- Το πλάνο παραγωγής προβλέπει τρεις τοκετούς ανά δύο χρόνια για κάθε προβατίνα. Κάθε χρόνο θα πραγματοποιούνται εναλλάξ ένας ή δύο τοκετοί στην εκμετάλλευση για το σύνολο του ποιμνίου. Για να επιτευχθεί αυτό θεωρούμε ότι οι αρνάδες μπαίνουν στην αναπαραγωγική διαδικασία σε ηλικία 10 μηνών, παρόλο που για τα καλά διατρεφόμενα θηλυκά της φυλής Χίου κατάλληλη ηλικία θεωρείται αυτή των 8 - 9 μηνών. Με τον τρόπο αυτό επιτυγχάνεται καλύτερη διαχείριση της μονάδας όσον αφορά την περίοδο των τοκετών⁷⁹ και μειώνεται το αυξημένο κόστος εργασίας που απαιτείται κατά την διάρκεια της περιόδου αυτής.
- Θεωρούμε ότι από κάθε τοκετό ο αριθμός των αρσενικών και θηλυκών αρνιών είναι ίσος.
- Το κόστος διατροφής της αρνάδας μέχρι να εισέλθει στην παραγωγική διαδικασία (10 μήνες) αποτελείται από το κόστος απογαλακτισμού (42 ημέρες), κόστος ανάπτυξης (228 ημέρες ως τον 9^ο μήνα) και κόστος διατροφής προβατίνας για το υπόλοιπο χρονικό διάστημα μέχρι τον 10^ο μήνα.

⁷⁹ Από παρατήρηση έχει διαπιστωθεί ότι οι κτηνοτρόφοι αποφεύγουν τις πολλές περιόδους τοκετών μέσα στη χρονιά. Συγκεκριμένα η περίοδος των τοκετών στο 57% των εκτροφών είναι μία φορά το χρόνο, στο 36% δύο και μόλις στο 7% είναι τρεις φορές το χρόνο.

- Η γαλακτική περίοδος διαρκεί έξι μήνες μετά τον τοκετό με την ξηρά περίοδο να ακολουθεί για δύο μήνες. Η περίοδος των οχείων είναι τρεις μήνες μετά τον τοκετό.
- Η μέση ετήσια απόδοση γάλακτος ανά προβατίνα είναι 387 λίτρα. Για την ορθότερη παρακολούθηση των ταμιακών ροών, ώστε να διαπιστώσουμε αν απαιτείται πρόσθετο κεφάλαιο κίνησης εντός της χρήσης, λαμβάνουμε υπόψη προοδευτική παραγωγή γάλακτος ανά προβατίνα με βάση τον παρακάτω πίνακα:

Πίνακας 35: Απόδοση προβατίνας σε ημερήσιο γάλα ανά γαλακτική περίοδο

Ημέρες Γαλουχίας	Kg/ημέρα	Ποσότητα παραγόμενου γάλακτος σε Kg
30	2,70	81,00
30	2,00	60,00
30	1,60	48,00
30	1,10	33,00
30	0,70	21,00
30	0,50	15,00
180		258,00

Κάθε προβατίνα ανά δύο χρόνια έχει 3 γαλακτικές περιόδους και με αυτό τον τρόπο προκύπτει μέση ετήσια απόδοση γάλακτος 387Kg.

- Η μέση ετήσια τιμή πώλησης γάλακτος καθορίζεται 0,96 €/lt.
- Το ποσοστό θνησιμότητας των προβατίνων από φυσικά αίτια, λοιμώδη νοσήματα ή άλλους λόγους καθορίζεται στο 6% ετησίως. Το ποσοστό αυτό για τις προβατίνες, λόγω του μεγάλου αριθμού αλλά και των οικονομικών επιπτώσεων που αυτό έχει στην αποτελεσματικότητα της εκτροφής υπολογίζεται κάθε μήνα στον διαμορφούμενο κάθε φορά αριθμό του ζωικού πληθυσμού. Υπολογίζεται επίσης ποσοστό θνησιμότητας 2% κατά την περίοδο των τοκετών.
- Το ποσοστό θνησιμότητας των αρνιών καθορίζεται στο 5% και υπολογίζεται κατά την γέννησή τους.
- Για τις αρνάδες που βρίσκονται σε ανάπτυξη προβλέπεται ποσοστό θνησιμότητας 1%. Όπως και στις προβατίνες υπολογίζεται μηνιαίως στον διαμορφούμενο κάθε φορά αριθμό του ζωικού πληθυσμού.
- Δεν παρακολουθείται ο πληθυσμός των κριών λόγω της μικρής τους επίδρασης στα αποτελέσματα και στη λήψη της απόφασης για αποδοχή ή μη της επένδυσης.

Διατηρείται πάντοτε ο αριθμός (25) που είναι απαραίτητος για την απρόσκοπτη λειτουργία της μονάδας και δεν λαμβάνονται υπόψη τυχόν έσοδα από πώληση σε κρέας. Επίσης, τυχόν αγορές νέου ζωικού κεφαλαίου προκειμένου να περιοριστεί η αιμομιξία στο ποίμνιο δεν λαμβάνονται υπόψη γιατί θεωρούμε ότι εξισορροπούνται με αντίστοιχες πωλήσεις.

- Το ποσοστό απομάκρυνσης προβατίνων εξαιτίας ζωοτεχνικών επιλογών (συχνές επιστροφές, στέρφες, αγαλαξία) καθορίζεται στο 6%. Το ποσοστό αυτό απομακρύνεται κατά την περίοδο των οχειών. Οι προβατίνες που απομακρύνονται οδηγούνται σε σφαγή είτε ως ζυγούρια είτε ως προβατίνες.
- Το ποσοστό τόσο της θνησιμότητας όσο και της απομάκρυνσης ζωικού πληθυσμού εφαρμόζεται σε όλο τον πληθυσμό ανεξαρτήτως της φάσης της παραγωγικής ζωής στην οποία βρίσκεται κάθε μεμονωμένο ζώο.
- Τίθεται περιορισμός, ο αριθμός των προβατίνων να μην ξεπερνάει σε κανένα μήνα λειτουργίας της εκτροφής το μέγιστο όριο δυναμικότητας που καθορίζεται από την άδεια λειτουργίας της μονάδας, ήτοι 500 προβατίνες.
- Ο απογαλακτισμός των αρνιών γίνεται στις 42 ημέρες. Τα αρνιά στη συνέχεια οδηγούνται προς σφαγή. Στο μοντέλο, για λόγους εμφάνισης και μόνο, η απομάκρυνση των αρνιών θεωρείται ότι γίνεται στον τέλος του επόμενου από τον τοκετό μήνα.
- Δεδομένου ότι το μοντέλο ξεκινάει από 01.01.20x1 δεν υπάρχουν αρνιά σε απογαλακτισμό (απόθεμα) στο τέλος έκαστου έτους. Μόνο στις περιπτώσεις που το μοντέλο ξεκινούσε κατά τους μήνες Απρίλιο, Αύγουστο ή Δεκέμβριο θα υπήρχε περιοδικά ανά δύο χρόνια απόθεμα σε αρνιά στις 31/12, το οποίο θα έπρεπε να αποτιμηθεί σύμφωνα με τις λογιστικά παραδεκτές αρχές.
- Το μέσο Σ.Β. αρνιού κατά τον απογαλακτισμό είναι 13 Kg με απόδοση σε σφάγιο 65%. Η μέση τιμή πώλησης αρνιού γάλακτος είναι 5,06 €/Kg.
- Το μέσο Σ.Β. της προβατίνας είναι 66 Kg. Η μέση τιμή πώλησης καθορίζεται στα 3,00 €/Kg με απόδοση σε σφάγιο 50%.
- Το μέσο Σ.Β. για το ζυγούρι ανέρχεται σε 35 Kg. Η τιμή πώλησης και η απόδοση σε σφάγιο θεωρούμε ότι είναι ίδια με αυτήν της προβατίνας.
- Το έριο και ο κόπρος λόγω της μικρής οικονομικής σημασίας τους δεν μπορούν να επηρεάσουν την απόφαση για αποδοχή ή όχι της επένδυσης και κατά συνέπεια δεν λαμβάνονται καθόλου υπόψη.

- Ο δείκτης πολυδυμίας καθορίζεται στο 1,7.
- Η κοπή της μηδικής πραγματοποιείται 6 φορές το χρόνο. Η πλεονάζουσα παραγωγή πωλείται σε κτηνοτρόφους προς 0,22 €/Kg.
- Για τις ανάγκες της εργασίας θεωρούμε ότι η πώληση της πλεονάζουσας μηδικής πραγματοποιείται τον Δεκέμβριο κάθε έτους. Με αυτόν τον τρόπο το τελικό απόθεμα πρώτης ύλης μηδικής μηδενίζεται στο τέλος του έτους και δεν δημιουργείται ανάγκη για αποτίμηση αποθεμάτων σύμφωνα με τις γενικά παραδεκτές λογιστικές αρχές.
- Για τις υπόλοιπες ζωοτροφές η εταιρεία διατηρεί πάντοτε απόθεμα για να καλύψει τρεις μήνες λειτουργίας της μονάδας.
- Λόγω της μικρής πιστοληπτικής ικανότητας της επιχείρησης θεωρούμε ότι δεν παρέχεται πίστωση από τους προμηθευτές, με εξαίρεση ένα μέρος του αρχικού κατασκευαστικού κόστους ύψους 126.900 € για το οποίο προβλέπεται ότι το 70% εξοφλείται με μεταχρονολογημένη επιταγή δύο μηνών.
- Η είσπραξη των απαιτήσεων από την πώληση γάλακτος και κρέατος γίνεται με μεταχρονολογημένη επιταγή 60 ημερών. Αντίθετα η είσπραξη των απαιτήσεων από την πώληση μηδικής γίνεται κατά την παράδοση μετρητοίς.
- Για τις ανάγκες της χρηματοοικονομικής ανάλυσης θεωρούμε ότι τελικά δεν προκύπτει απόκλιση από το κατασκευαστικό έργο και κατά συνέπεια οι επιπλέον χρηματοδοτικές ανάγκες που έχουν προϋπολογιστεί για τον σκοπό αυτόν χρησιμοποιούνται για κεφάλαιο κίνησης της εταιρείας.
- Τον 6^ο χρόνο θεωρούμε ότι γίνεται εκ νέου εγκατάσταση μηδικής με το ίδιο κόστος εγκατάστασης. Για τις ανάγκες της εργασίας θεωρούμε ότι η εγκατάσταση της νέας μηδικής⁸⁰ δεν θα επηρεάσει τις αποδόσεις καλλιέργειας.
- Οι αναλώσεις του υπό ανάπτυξη ζωικού κεφαλαίου βαρύνουν τα αποτελέσματα και όχι τα πάγια όπως κανονικά θα έπρεπε σύμφωνα με τα ΕΛΠ. Δεδομένου όμως ότι πάγια τακτική της εταιρείας είναι η εφάπαξ απόσβεση του ζωικού κεφαλαίου

⁸⁰ Η εγκατάσταση νέας μηδικής αμέσως μετά την καταστροφή της παλαιάς δεν συνιστάται, λόγω πιθανών προβλημάτων που θα προκύψουν από την εξάντληση της υγρασίας του εδάφους, την ανάπτυξη ασθενειών και την αυτοτοξικότητα. Η αυτοτοξικότητα ή αυτοπάθεια, είναι ένα είδος αλληλοπάθειας μέσα στο είδος και συμβαίνει όταν διάφορες εκκρίσεις από τα ίδια τα φυτά είναι επιζήμιες για την αύξηση και την ανάπτυξή τους. Η αυτοτοξικότητα στη μηδική, όταν σπέρνεται αμέσως μετά από μηδική, σε σχέση μετά από μία άλλη καλλιέργεια, εκδηλώνεται με αραιότερο φύτεωμα, μειωμένη εγκατάσταση νεαρών φυτωρίων και συνήθως μικρότερη απόδοση.

μέσα στη χρήση, αυτό έχει ως συνέπεια να μην επηρεάζονται τα λογιστικά και φορολογικά αποτελέσματα.

- Η διενέργεια αποσβέσεων των παγίων ξεκινάει τη χρήση 20x1.
- Για τον προϋπολογισμό των χρηματοδοτικών αναγκών του έργου έχει ληφθεί υπόψη η επιβάρυνση του ΦΠΑ εισροών, η οποία αποτελεί πραγματική ταμειακή εκροή για την επιχείρηση. Αντίθετα δεν λαμβάνεται υπόψη η επίδραση του ΦΠΑ κατά τη διάρκεια της επένδυσης, γιατί θεωρούμε ότι ο μεν ΦΠΑ εκροών εισπράττεται κανονικά η δε εκκαθάρισή του πραγματοποιείται άμεσα και τυχόν απαίτηση επιστρέφεται άμεσα από το ελληνικό δημόσιο⁸¹.
- Η επιδότηση από την ένταξη στον αναπτυξιακό νόμο θεωρούμε ότι εισπράττεται μετά από 18 μήνες από την έναρξη της παραγωγικής διαδικασίας. Αντίθετα οι ενισχύσεις για τη μηδική και το ζωικό κεφάλαιο θεωρούμε ότι εισπράττονται στο τέλος κάθε έτους. Η επένδυση θα αξιολογηθεί σε ορίζοντα δεκαετίας. Για την αξιολόγηση θα ληφθεί υπόψη η υπολειμματική αξία τόσο των εγκαταστάσεων και λοιπού εξοπλισμού όσο και του ζωικού κεφαλαίου στο τέλος της δεκαετίας. Την υπολειμματική αξία αντικατοπτρίζει το αναμενόμενο τίμημα πώλησης και όχι η αναπόσβεστη αξία που προκύπτει από το μητρώο παγίων.

4. 5. 2 Εξέλιξη ζωικού πληθυσμού

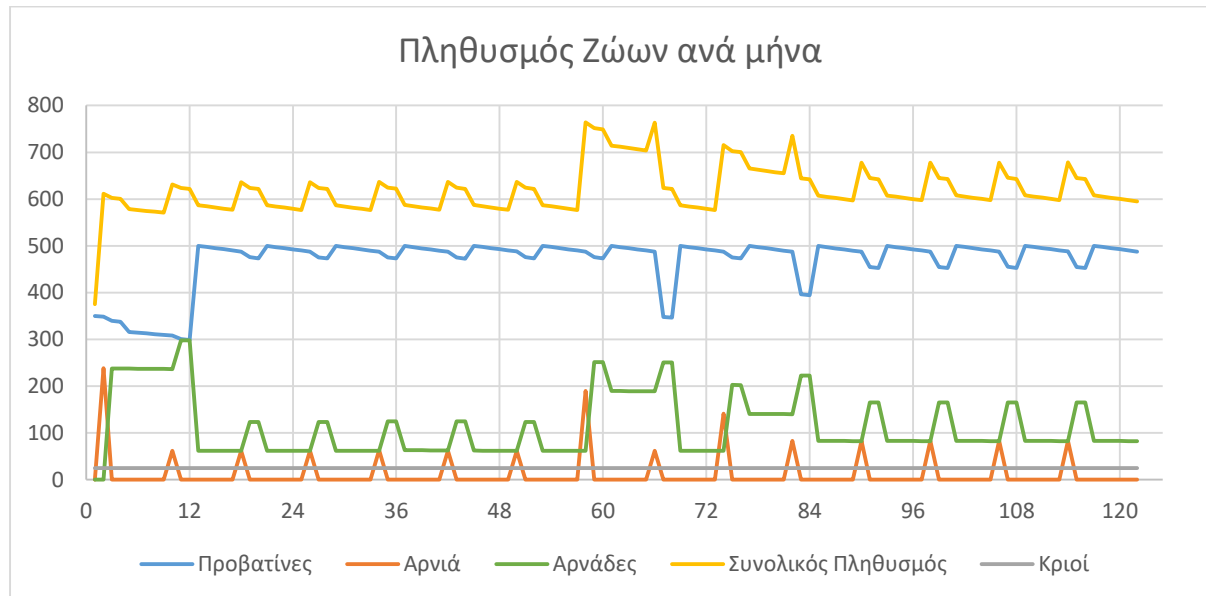
Λαμβάνοντας υπόψη τις παραπάνω παραμέτρους είναι σημαντικό να αναφερθούμε εν συντομία στην εξέλιξη του ζωικού πληθυσμού της εκτροφής, γιατί αποτελεί τον κρίσιμο παράγοντα πάνω στον οποίο βασίζονται τα οικονομικά αποτελέσματα.

Το πλάνο παραγωγής, όπως έχουμε ήδη αναφέρει, προβλέπει την αγορά 350 ετοιμόγεννων προβατίνων και 25 κριών στο τέλος του έτους 20x0. Ο τοκετός πραγματοποιείται τον επόμενο μήνα και η εταιρεία διατηρεί τον απαραίτητο αριθμό θηλυκών αρνιών που θα αναπτύξει, προκειμένου να εξαντλήσει όσο το δυνατό γρηγορότερα την παραγωγική της δυναμικότητα. Αυτή επιτυγχάνεται στο τέλος του πρώτου έτους παραγωγικής λειτουργίας της μονάδας. Στο έκτο έτος λειτουργίας της μονάδας και ενώ ο

⁸¹ Ο ΦΠΑ εκροών (πωλήσεων) της επιχείρησης είναι 13% ενώ ο ΦΠΑ εισροών (αγορών, παγίων, δαπανών) είναι 24%. Αυτό σημαίνει ότι η δήλωση ΦΠΑ της επιχείρησης θα είναι πιστωτική για όλη τη διάρκεια της επένδυσης, δηλαδή θα υπάρχει απαίτηση επιστροφής από το ελληνικό δημόσιο. Η επιστροφή ΦΠΑ πραγματοποιείται με αίτηση προς την οικεία Δ.Ο.Υ. της επιχείρησης και κατόπιν φορολογικού ελέγχου από το αρμόδιο τμήμα. Στην πραγματικότητα, λόγω της κάκιστης οικονομικής κατάστασης της χώρας, η διαδικασία επιστροφής ΦΠΑ ή συμψηφισμού του με άλλες υποχρεώσεις της εταιρείας είναι χρονοβόρα (υπάρχουν περιπτώσεις που υπερβαίνουν τα δύο έτη), με αποτέλεσμα να δημιουργούνται σημαντικά προβλήματα στη λειτουργία των επιχειρήσεων.

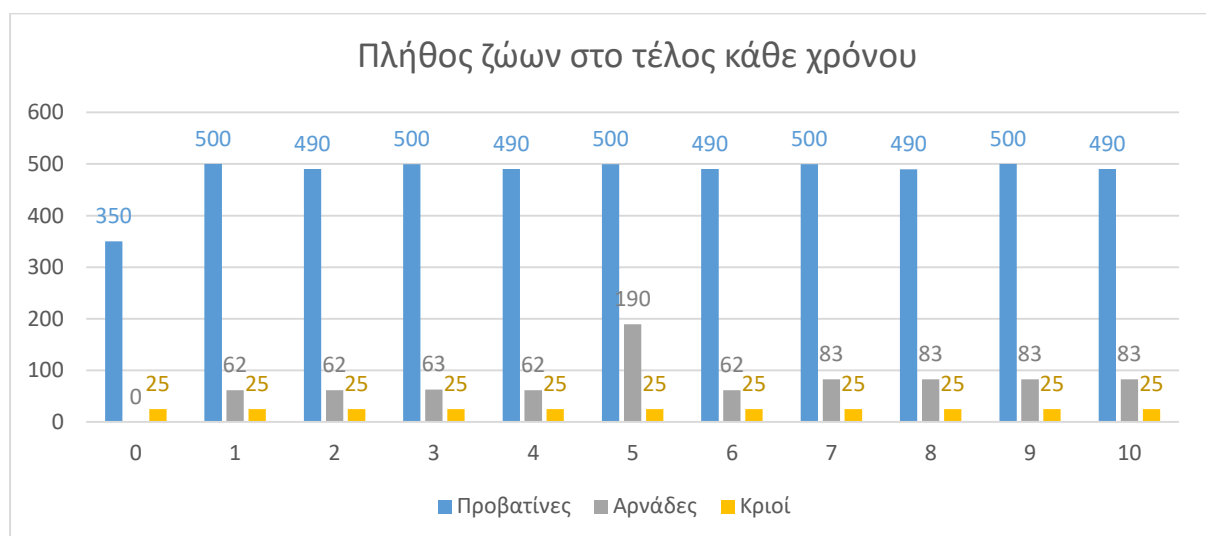
αριθμός των προβατινών μέχρι τότε παρέμενε σταθερός, κοντά στο μέγιστο όριο δυναμικότητας της εκμετάλλευσης, σημειώνεται μία πρόσκαιρη μείωση που οφείλεται στην απομάκρυνση λόγω γήρανσης και εξάντλησης της παραγωγικής ζωής του αρχικού ζωικού κεφαλαίου. Μία αντίστοιχη, μικρότερου όμως μεγέθους, βύθιση παρατηρείται και στο έβδομο έτος, ενώ από εκεί και πέρα ο ζωικός πληθυσμός σταθεροποιείται.

Διάγραμμα 24: Πληθυσμός ζωικού κεφαλαίου εκμετάλλευσης ανά μήνα

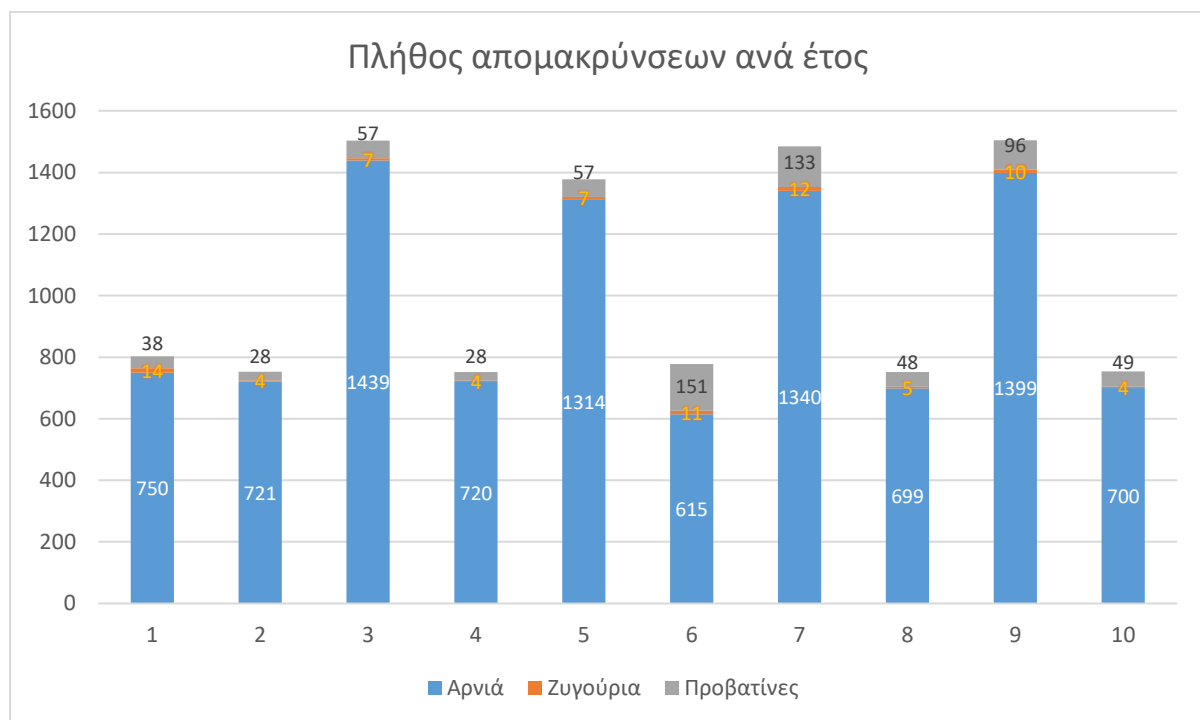
***Σημείωση: Εμφανίζονται μόνο τα αρνιά που εκτρέφονται.**

Διάγραμμα 25: Πληθυσμός ζωικού κεφαλαίου στο τέλος κάθε χρόνου

Από τις παραμέτρους που έχουμε θέσει καθορίζεται και ο αριθμός των απομακρύνσεων ζωικού πληθυσμού, που θα αποφέρει τα έσοδα από την πώληση του δευτερεύοντος προϊόντος της εκμετάλλευσης, δηλαδή την πώληση κρέατος. Από το τρίτο χρόνο λειτουργίας της μονάδας και για κάθε μονό έτος ο αριθμός των αρνιών που οδηγούνται σε σφαγή είναι διπλάσιος λόγω του γεγονότος ότι πραγματοποιούνται στην εκτροφή δύο τοκετοί. Το έκτο και έβδομο έτος ο αριθμός προβατίνων που απομακρύνεται αντικατοπτρίζει τις αντίστοιχες βυθίσεις στο σχεδιάγραμμα του ζωικού πληθυσμού.

Διάγραμμα 26: Ετήσιος αριθμός απομακρύνσεων ανά είδος

Αντίστοιχα παρατηρούμε ότι η παραγωγή γάλακτος τα μονά έτη είναι υψηλότερη, πράγμα το οποίο σημαίνει ότι και τα αναμενόμενα έσοδα θα είναι περισσότερα. Αυτό οφείλεται στο ότι σε ένα έτος, βάσει του πλάνου παραγωγής, δύναται να υπάρχουν εναλλάξ μία ή δύο ξηρές περιόδους, με αποτέλεσμα η γαλακτοπαραγωγή να διαρκεί ετησίως 10 ή 8 μήνες αντίστοιχα.

Διάγραμμα 27: Ετήσια παραγωγή γάλακτος εκμετάλλευσης ανά έτος

4. 5. 2 Μητρώο Παγίων

Το μητρώο παγίων είναι μία κατάσταση με την οποία παρακολουθούνται τα πάγια της επιχείρησης και συγκεκριμένα η αξία κτήσης των παγίων, οι ετήσιες αποσβέσεις και η αναπόσβεστη αξία. Από το 2^ο έτος η αξία κτήσης του ζωικού κεφαλαίου, λόγω της πολυπλοκότητας της διαδικασίας (θάνατοι, απομακρύνσεις, βιολογικά πάγια σε ανάπτυξη), δεν παρακολουθείται, χωρίς να επηρεάζει αυτό τα αποτελέσματα. Αναλυτικά το μητρώο παγίων καθ' όλη τη διάρκεια της επένδυσης θα διαμορφώνεται ως εξής:

Πίνακας 36: Μητρώο παγίων χρήσης 20x1

ΠΙΝΑΚΑΣ ΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ ΕΤΗΣΙΩΝ ΑΠΟΣΒΕΣΕΩΝ 1ης ΕΤΑΙΡΙΚΗΣ ΧΡΗΣΗΣ							
ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΧΡΗΣΕΩΣ 01.01.20x1 - 31.12.20x1							
	Αξία κτήσης (€)	Υπολειμματική αξία (€)	Συντελεστής απόσβεσης	Αποσβέσεις προηγούμενων χρήσεων	Ετήσια απόσβεση (€)	Σωρευμένες Αποσβέσεις	Αναπόσβεστο υπόλοιπο
Αγροτεμάχιο	67.380,00	0,00	0,00%	0,00	0,00	0,00	67.380,00
Προβατοστάσιο	137.394,05	0,00	4,00%	0,00	5.495,76	5.495,76	131.898,29
Σπίτι προκάτ	25.500,00	0,00	4,00%	0,00	1.020,00	1.020,00	24.480,00
Αποθήκη	6.500,00	0,00	4,00%	0,00	260,00	260,00	6.240,00
Ζωικό κεφάλαιο	153.168,00	0,00	100,00%	0,00	153.168,00	153.168,00	0,00
Αμελκτικό συγκρότημα	30.000,00	0,00	10,00%	0,00	3.000,00	3.000,00	27.000,00
Λοιπός κτηνοτροφικός εξοπλισμός	44.735,00	0,00	10,00%	0,00	4.473,50	4.473,50	40.261,50
Κλαρκ	18.000,00	0,00	12,00%	0,00	2.160,00	2.160,00	15.840,00
Αγροτικό αυτοκίνητο	9.500,00	0,00	16,00%	0,00	1.520,00	1.520,00	7.980,00
Λοιπός γεωργικός εξοπλισμός	4.500,00	0,00	10,00%	0,00	450,00	450,00	4.050,00
Φυτεία μηδικής	9.542,10	0,00	20,00%	0,00	1.908,42	1.908,42	7.633,68
Λοιπός εξοπλισμός διοίκησης	5.275,00	0,00	10,00%	0,00	527,50	527,50	4.747,50
ΣΥΝΟΛΟ	511.494,15	0,00		0,00	173.983,18	173.983,18	337.510,97

Πίνακας 37: Μητρώο παγίων χρήσης 20x2

ΠΙΝΑΚΑΣ ΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ ΕΤΗΣΙΩΝ ΑΠΟΣΒΕΣΕΩΝ 2ης ΕΤΑΙΡΙΚΗΣ ΧΡΗΣΗΣ							
ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΧΡΗΣΕΩΣ 01.01.20x2 - 31.12.20x2							
	Αξία κτήσης (€)	Υπολειμματική αξία (€)	Συντελεστής απόσβεσης	Αποσβέσεις προηγούμενων χρήσεων	Ετήσια απόσβεση (€)	Σωρευμένες Αποσβέσεις	Αναπόσβεστο υπόλοιπο
Αγροτεμάχιο	67.380,00	0,00	0,00%	0,00	0,00	0,00	67.380,00
Προβατοστάσιο	137.394,05	0,00	4,00%	5.495,76	5.495,76	10.991,52	126.402,53
Σπίτι προκάτ	25.500,00	0,00	4,00%	1.020,00	1.020,00	2.040,00	23.460,00
Αποθήκη	6.500,00	0,00	4,00%	260,00	260,00	520,00	5.980,00
Ζωικό κεφάλαιο	153.168,00	0,00	100,00%	153.168,00	0,00	153.168,00	0,00
Αμελκτικό συγκρότημα	30.000,00	0,00	10,00%	3.000,00	3.000,00	6.000,00	24.000,00
Λοιπός κτηνοτροφικός εξοπλισμός	44.735,00	0,00	10,00%	4.473,50	4.473,50	8.947,00	35.788,00
Κλαρκ	18.000,00	0,00	12,00%	2.160,00	2.160,00	4.320,00	13.680,00
Αγροτικό αυτοκίνητο	9.500,00	0,00	16,00%	1.520,00	1.520,00	3.040,00	6.460,00
Λοιπός γεωργικός εξοπλισμός	4.500,00	0,00	10,00%	450,00	450,00	900,00	3.600,00
Φυτεία μηδικής	9.542,10	0,00	20,00%	1.908,42	1.908,42	3.816,84	5.725,26
Λοιπός εξοπλισμός διοίκησης	5.275,00	0,00	10,00%	527,50	527,50	1.055,00	4.220,00
ΣΥΝΟΛΟ	511.494,15	0,00		173.983,18	20.815,18	194.798,36	316.695,79

Πίνακας 38: Μητρώο παγίων χρήσης 20x3

ΠΙΝΑΚΑΣ ΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ ΕΤΗΣΙΩΝ ΑΠΟΣΒΕΣΕΩΝ 3ης ΕΤΑΙΡΙΚΗΣ ΧΡΗΣΗΣ							
ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΧΡΗΣΕΩΣ 01.01.20x3 - 31.12.20x3							
	Αξία κτήσης (€)	Υπολειμματική αξία (€)	Συντελεστής απόσβεσης	Αποσβέσεις προηγούμενων χρήσεων	Ετήσια απόσβεση (€)	Σωρευμένες Αποσβέσεις	Αναπόσβεστο υπόλοιπο
Αγροτεμάχιο	67.380,00	0,00	0,00%	0,00	0,00	0,00	67.380,00
Προβατοστάσιο	137.394,05	0,00	4,00%	10.991,52	5.495,76	16.487,29	120.906,76
Σπίτι προκάτ	25.500,00	0,00	4,00%	2.040,00	1.020,00	3.060,00	22.440,00
Αποθήκη	6.500,00	0,00	4,00%	520,00	260,00	780,00	5.720,00
Ζωικό κεφάλαιο	153.168,00	0,00	100,00%	153.168,00	0,00	153.168,00	0,00
Αμελκτικό συγκρότημα	30.000,00	0,00	10,00%	6.000,00	3.000,00	9.000,00	21.000,00
Λοιπός κτηνοτροφικός εξοπλισμός	44.735,00	0,00	10,00%	8.947,00	4.473,50	13.420,50	31.314,50
Κλαρκ	18.000,00	0,00	12,00%	4.320,00	2.160,00	6.480,00	11.520,00
Αγροτικό αυτοκίνητο	9.500,00	0,00	16,00%	3.040,00	1.520,00	4.560,00	4.940,00
Λοιπός γεωργικός εξοπλισμός	4.500,00	0,00	10,00%	900,00	450,00	1.350,00	3.150,00
Φυτεία μηδικής	9.542,10	0,00	20,00%	3.816,84	1.908,42	5.725,26	3.816,84
Λοιπός εξοπλισμός διοίκησης	5.275,00	0,00	10,00%	1.055,00	527,50	1.582,50	3.692,50
ΣΥΝΟΛΟ	511.494,15	0,00		194.798,36	20.815,18	215.613,55	295.880,60

Πίνακας 39: Μητρώο παγίων χρήσης 20x4

ΠΙΝΑΚΑΣ ΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ ΕΤΗΣΙΩΝ ΑΠΟΣΒΕΣΕΩΝ 4ης ΕΤΑΙΡΙΚΗΣ ΧΡΗΣΗΣ							
ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΧΡΗΣΕΩΣ 01.01.20x4 - 31.12.20x4							
	Αξία κτήσης (€)	Υπολειμματική αξία (€)	Συντελεστής απόσβεσης	Αποσβέσεις προηγούμενων χρήσεων	Ετήσια απόσβεση (€)	Σωρευμένες Αποσβέσεις	Αναπόσβεστο υπόλοιπο
Αγροτεμάχιο	67.380,00	0,00	0,00%	0,00	0,00	0,00	67.380,00
Προβατοστάσιο	137.394,05	0,00	4,00%	16.487,29	5.495,76	21.983,05	115.411,00
Σπίτι προκάτ	25.500,00	0,00	4,00%	3.060,00	1.020,00	4.080,00	21.420,00
Αποθήκη	6.500,00	0,00	4,00%	780,00	260,00	1.040,00	5.460,00
Ζωικό κεφάλαιο	153.168,00	0,00	100,00%	153.168,00	0,00	153.168,00	0,00
Αμεικτικό συγκρότημα	30.000,00	0,00	10,00%	9.000,00	3.000,00	12.000,00	18.000,00
Λοιπός κτηνοτροφικός εξοπλισμός	44.735,00	0,00	10,00%	13.420,50	4.473,50	17.894,00	26.841,00
Κλαρκ	18.000,00	0,00	12,00%	6.480,00	2.160,00	8.640,00	9.360,00
Αγροτικό αυτοκίνητο	9.500,00	0,00	16,00%	4.560,00	1.520,00	6.080,00	3.420,00
Λοιπός γεωργικός εξοπλισμός	4.500,00	0,00	10,00%	1.350,00	450,00	1.800,00	2.700,00
Φυτεία μηδικής	9.542,10	0,00	20,00%	5.725,26	1.908,42	7.633,68	1.908,42
Λοιπός εξοπλισμός διοίκησης	5.275,00	0,00	10,00%	1.582,50	527,50	2.110,00	3.165,00
ΣΥΝΟΛΟ	511.494,15	0,00		215.613,55	20.815,18	236.428,73	275.065,42

Πίνακας 40: Μητρώο παγίων χρήσης 20x5

ΠΙΝΑΚΑΣ ΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ ΕΤΗΣΙΩΝ ΑΠΟΣΒΕΣΕΩΝ 5ης ΕΤΑΙΡΙΚΗΣ ΧΡΗΣΗΣ							
ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΧΡΗΣΕΩΣ 01.01.20x5 - 31.12.20x5							
	Αξία κτήσης (€)	Υπολειμματική αξία (€)	Συντελεστής απόσβεσης	Αποσβέσεις προηγούμενων χρήσεων	Ετήσια απόσβεση (€)	Σωρευμένες Αποσβέσεις	Αναπόσβεστο υπόλοιπο
Αγροτεμάχιο	67.380,00	0,00	0,00%	0,00	0,00	0,00	67.380,00
Προβατοστάσιο	137.394,05	0,00	4,00%	21.983,05	5.495,76	27.478,81	109.915,24
Σπίτι προκάτ	25.500,00	0,00	4,00%	4.080,00	1.020,00	5.100,00	20.400,00
Αποθήκη	6.500,00	0,00	4,00%	1.040,00	260,00	1.300,00	5.200,00
Ζωικό κεφάλαιο	153.168,00	0,00	100,00%	153.168,00	0,00	153.168,00	0,00
Αμεικτικό συγκρότημα	30.000,00	0,00	10,00%	12.000,00	3.000,00	15.000,00	15.000,00
Λοιπός κτηνοτροφικός εξοπλισμός	44.735,00	0,00	10,00%	17.894,00	4.473,50	22.367,50	22.367,50
Κλαρκ	18.000,00	0,00	12,00%	8.640,00	2.160,00	10.800,00	7.200,00
Αγροτικό αυτοκίνητο	9.500,00	0,00	16,00%	6.080,00	1.520,00	7.600,00	1.900,00
Λοιπός γεωργικός εξοπλισμός	4.500,00	0,00	10,00%	1.800,00	450,00	2.250,00	2.250,00
Φυτεία μηδικής	9.542,10	0,00	20,00%	7.633,68	1.908,42	9.542,10	0,00
Λοιπός εξοπλισμός διοίκησης	5.275,00	0,00	10,00%	2.110,00	527,50	2.637,50	2.637,50
ΣΥΝΟΛΟ	511.494,15	0,00		236.428,73	20.815,18	257.243,91	254.250,24

Πίνακας 41: Μητρώο παγίων χρήσης 20x6

ΠΙΝΑΚΑΣ ΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ ΕΤΗΣΙΩΝ ΑΠΟΣΒΕΣΕΩΝ 6ης ΕΤΑΙΡΙΚΗΣ ΧΡΗΣΗΣ							
ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΧΡΗΣΕΩΣ 01.01.20x6 - 31.12.20x6							
	Αξία κτήσης (€)	Υπολειμματική αξία (€)	Συντελεστής απόσβεσης	Αποσβέσεις προηγούμενων χρήσεων	Ετήσια απόσβεση (€)	Σωρευμένες Αποσβέσεις	Αναπόσβεστο υπόλοιπο
Αγροτεμάχιο	67.380,00	0,00	0,00%	0,00	0,00	0,00	67.380,00
Προβατοστάσιο	137.394,05	0,00	4,00%	27.478,81	5.495,76	32.974,57	104.419,48
Σπίτι προκάτ	25.500,00	0,00	4,00%	5.100,00	1.020,00	6.120,00	19.380,00
Αποθήκη	6.500,00	0,00	4,00%	1.300,00	260,00	1.560,00	4.940,00
Ζωικό κεφάλαιο	153.168,00	0,00	100,00%	153.168,00	0,00	153.168,00	0,00
Αμελτικό συγκρότημα	30.000,00	0,00	10,00%	15.000,00	3.000,00	18.000,00	12.000,00
Λοιπός κτηνοτροφικός εξοπλισμός	44.735,00	0,00	10,00%	22.367,50	4.473,50	26.841,00	17.894,00
Κλαρκ	18.000,00	0,00	12,00%	10.800,00	2.160,00	12.960,00	5.040,00
Αγροτικό αυτοκίνητο	9.500,00	0,00	16,00%	7.600,00	1.520,00	9.120,00	380,00
Λοιπός γεωργικός εξοπλισμός	4.500,00	0,00	10,00%	2.250,00	450,00	2.700,00	1.800,00
Φυτεία μηδικής	19.084,20	0,00	20,00%	9.542,10	1.908,42	11.450,52	7.633,68
Λοιπός εξοπλισμός διοίκησης	5.275,00	0,00	10,00%	2.637,50	527,50	3.165,00	2.110,00
ΣΥΝΟΛΟ	521.036,25	0,00		257.243,91	20.815,18	278.059,09	242.977,16

Πίνακας 42: Μητρώο παγίων χρήσης 20x7

ΠΙΝΑΚΑΣ ΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ ΕΤΗΣΙΩΝ ΑΠΟΣΒΕΣΕΩΝ 7ης ΕΤΑΙΡΙΚΗΣ ΧΡΗΣΗΣ							
ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΧΡΗΣΕΩΣ 01.01.20x7 - 31.12.20x7							
	Αξία κτήσης (€)	Υπολειμματική αξία (€)	Συντελεστής απόσβεσης	Αποσβέσεις προηγούμενων χρήσεων	Ετήσια απόσβεση (€)	Σωρευμένες Αποσβέσεις	Αναπόσβεστο υπόλοιπο
Αγροτεμάχιο	67.380,00	0,00	0,00%	0,00	0,00	0,00	67.380,00
Προβατοστάσιο	137.394,05	0,00	4,00%	32.974,57	5.495,76	38.470,33	98.923,72
Σπίτι προκάτ	25.500,00	0,00	4,00%	6.120,00	1.020,00	7.140,00	18.360,00
Αποθήκη	6.500,00	0,00	4,00%	1.560,00	260,00	1.820,00	4.680,00
Ζωικό κεφάλαιο	153.168,00	0,00	100,00%	153.168,00	0,00	153.168,00	0,00
Αμελτικό συγκρότημα	30.000,00	0,00	10,00%	18.000,00	3.000,00	21.000,00	9.000,00
Λοιπός κτηνοτροφικός εξοπλισμός	44.735,00	0,00	10,00%	26.841,00	4.473,50	31.314,50	13.420,50
Κλαρκ	18.000,00	0,00	12,00%	12.960,00	2.160,00	15.120,00	2.880,00
Αγροτικό αυτοκίνητο	9.500,00	0,00	16,00%	9.120,00	380,00	9.500,00	0,00
Λοιπός γεωργικός εξοπλισμός	4.500,00	0,00	10,00%	2.700,00	450,00	3.150,00	1.350,00
Φυτεία μηδικής	19.084,20	0,00	20,00%	11.450,52	1.908,42	13.358,94	5.725,26
Λοιπός εξοπλισμός διοίκησης	5.275,00	0,00	10,00%	3.165,00	527,50	3.692,50	1.582,50
ΣΥΝΟΛΟ	521.036,25	0,00		278.059,09	19.675,18	297.734,27	223.301,98

Πίνακας 43: Μητρώο παγίων χρήσης 20x8

ΠΙΝΑΚΑΣ ΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ ΕΤΗΣΙΩΝ ΑΠΟΣΒΕΣΕΩΝ 8ης ΕΤΑΙΡΙΚΗΣ ΧΡΗΣΗΣ							
ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΧΡΗΣΕΩΣ 01.01.20x8 - 31.12.20x8							
	Αξία κτήσης (€)	Υπολειμματική αξία (€)	Συντελεστής απόσβεσης	Αποσβέσεις προηγούμενων χρήσεων	Ετήσια απόσβεση (€)	Σωρευμένες Αποσβέσεις	Αναπόσβεστο υπόλοιπο
Αγροτεμάχιο	67.380,00	0,00	0,00%	0,00	0,00	0,00	67.380,00
Προβατοστάσιο	137.394,05	0,00	4,00%	38.470,33	5.495,76	43.966,10	93.427,95
Σπίτι προκάτ	25.500,00	0,00	4,00%	7.140,00	1.020,00	8.160,00	17.340,00
Αποθήκη	6.500,00	0,00	4,00%	1.820,00	260,00	2.080,00	4.420,00
Ζωικό κεφάλαιο	153.168,00	0,00	100,00%	153.168,00	0,00	153.168,00	0,00
Αμελκτικό συγκρότημα	30.000,00	0,00	10,00%	21.000,00	3.000,00	24.000,00	6.000,00
Λοιπός κτηνοτροφικός εξοπλισμός	44.735,00	0,00	10,00%	31.314,50	4.473,50	35.788,00	8.947,00
Κλαρκ	18.000,00	0,00	12,00%	15.120,00	2.160,00	17.280,00	720,00
Αγροτικό αυτοκίνητο	9.500,00	0,00	16,00%	9.500,00	0,00	9.500,00	0,00
Λοιπός γεωργικός εξοπλισμός	4.500,00	0,00	10,00%	3.150,00	450,00	3.600,00	900,00
Φυτεία μηδικής	19.084,20	0,00	20,00%	13.358,94	1.908,42	15.267,36	3.816,84
Λοιπός εξοπλισμός διοίκησης	5.275,00	0,00	10,00%	3.692,50	527,50	4.220,00	1.055,00
ΣΥΝΟΛΟ	521.036,25	0,00		297.734,27	19.295,18	317.029,46	204.006,79

Πίνακας 44: Μητρώο παγίων χρήσης 20x9

ΠΙΝΑΚΑΣ ΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ ΕΤΗΣΙΩΝ ΑΠΟΣΒΕΣΕΩΝ 9ης ΕΤΑΙΡΙΚΗΣ ΧΡΗΣΗΣ							
ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΧΡΗΣΕΩΣ 01.01.20x9 - 31.12.20x9							
	Αξία κτήσης (€)	Υπολειμματική αξία (€)	Συντελεστής απόσβεσης	Αποσβέσεις προηγούμενων χρήσεων	Ετήσια απόσβεση (€)	Σωρευμένες Αποσβέσεις	Αναπόσβεστο υπόλοιπο
Αγροτεμάχιο	67.380,00	0,00	0,00%	0,00	0,00	0,00	67.380,00
Προβατοστάσιο	137.394,05	0,00	4,00%	43.966,10	5.495,76	49.461,86	87.932,19
Σπίτι προκάτ	25.500,00	0,00	4,00%	8.160,00	1.020,00	9.180,00	16.320,00
Αποθήκη	6.500,00	0,00	4,00%	2.080,00	260,00	2.340,00	4.160,00
Ζωικό κεφάλαιο	153.168,00	0,00	100,00%	153.168,00	0,00	153.168,00	0,00
Αμελκτικό συγκρότημα	30.000,00	0,00	10,00%	24.000,00	3.000,00	27.000,00	3.000,00
Λοιπός κτηνοτροφικός εξοπλισμός	44.735,00	0,00	10,00%	35.788,00	4.473,50	40.261,50	4.473,50
Κλαρκ	18.000,00	0,00	12,00%	17.280,00	720,00	18.000,00	0,00
Αγροτικό αυτοκίνητο	9.500,00	0,00	16,00%	9.500,00	0,00	9.500,00	0,00
Λοιπός γεωργικός εξοπλισμός	4.500,00	0,00	10,00%	3.600,00	450,00	4.050,00	450,00
Φυτεία μηδικής	19.084,20	0,00	20,00%	15.267,36	1.908,42	17.175,78	1.908,42
Λοιπός εξοπλισμός διοίκησης	5.275,00	0,00	10,00%	4.220,00	527,50	4.747,50	527,50
ΣΥΝΟΛΟ	521.036,25	0,00		317.029,46	17.855,18	334.884,64	186.151,61

Πίνακας 45: Μητρώο παγίων χρήσης 20x10

ΠΙΝΑΚΑΣ ΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ ΕΤΗΣΙΩΝ ΑΠΟΣΒΕΣΕΩΝ 10ης ΕΤΑΙΡΙΚΗΣ ΧΡΗΣΗΣ							
ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΧΡΗΣΕΩΣ 01.01.20x10 - 31.12.20x10							
	Αξία κτήσης (€)	Υπολειμματική αξία (€)	Συντελεστής απόσβεσης	Αποσβέσεις προηγούμενων χρήσεων	Ετήσια απόσβεση (€)	Σωρευμένες Αποσβέσεις	Αναπόσβεστο υπόλοιπο
Αγροτεμάχιο	67.380,00	0,00	0,00%	0,00	0,00	0,00	67.380,00
Προβατοστάσιο	137.394,05	0,00	4,00%	49.461,86	5.495,76	54.957,62	82.436,43
Σπίτι προκάτ	25.500,00	0,00	4,00%	9.180,00	1.020,00	10.200,00	15.300,00
Αποθήκη	6.500,00	0,00	4,00%	2.340,00	260,00	2.600,00	3.900,00
Ζωικό κεφάλαιο	153.168,00	0,00	100,00%	153.168,00	0,00	153.168,00	0,00
Αμεικτικό συγκρότημα	30.000,00	0,00	10,00%	27.000,00	3.000,00	30.000,00	0,00
Λοιπός κτηνοτροφικός εξοπλισμός	44.735,00	0,00	10,00%	40.261,50	4.473,50	44.735,00	0,00
Κλαρκ	18.000,00	0,00	12,00%	18.000,00	0,00	18.000,00	0,00
Αγροτικό αυτοκίνητο	9.500,00	0,00	16,00%	9.500,00	0,00	9.500,00	0,00
Λοιπός γεωργικός εξοπλισμός	4.500,00	0,00	10,00%	4.050,00	450,00	4.500,00	0,00
Φυτεία μηδικής	19.084,20	0,00	20,00%	17.175,78	1.908,42	19.084,20	0,00
Λοιπός εξοπλισμός διοίκησης	5.275,00	0,00	10,00%	4.747,50	527,50	5.275,00	0,00
ΣΥΝΟΛΟ	521.036,25	0,00		334.884,64	17.135,18	352.019,82	169.016,43

4. 5. 3 Οικονομικές Καταστάσεις

4. 5. 3. 1 Αποτελέσματα χρήσης περιόδου 20x0 – 20x10

Στους παρακάτω πίνακες παρουσιάζονται τα αναμενόμενα αποτελέσματα χρήσης των περιόδων 20x0 – 20x10. Στην τελευταία γραμμή φαίνεται ο EBITDA⁸² της εταιρείας η ανάλυση του οποίου, λόγω του ότι οι χρεωστικοί τόκοι είναι απόρροια δανεισμού των μετόχων, αποκτά ιδιαίτερη σημασία.

⁸² Ο όρος EBITDA (Earnings Before Interest Taxes Depreciation and Amortization) ή Κέρδη προ Τόκων Φόρων και Αποσβέσεων στα ελληνικά χρησιμοποιήθηκε για πρώτη φορά, πριν από αρκετά χρόνια, από τραπεζικούς και επενδυτικούς κύκλους αλλά και αναλυτές προκειμένου να υπάρξει μία διαφορετική οπτική γωνία αξιολόγησης της εταιρικής κερδοφορίας. Αγνοώντας παράγοντες όπως τους χρεωστικούς τόκους, τα έσοδα - έξοδα από χρηματοοικονομικές πράξεις και τις αποσβέσεις επί των στοιχείων, οι επαγγελματίες της αγοράς προσπάθησαν εμμέσως να υποστηρίξουν την υπόθεση ότι εφόσον μία εταιρεία επιλέξει τις κατάλληλες επενδύσεις για την περαιτέρω ανάπτυξη της, τότε το EBITDA αντικατοπτρίζει αρκετά καλά την ικανότητα της εταιρείας να πετυχαίνει την επιθυμητή τελική κερδοφορία. Παρόλο την ευρεία χρησιμοποίηση του EBITDA από managers εταιρειών και αναλυτές, ο όρος έχει δεχθεί δριμεία κριτική και συνίσταται να χρησιμοποιείται σε συμπληρωματική και όχι εξαντλητική βάση από τις επιχειρήσεις. Χαρακτηριστικές είναι οι επιστολές του Warren Buffett, μεγιστάνα επενδυτή, προς του μετόχους του το περιεχόμενο των οποίων είναι αρκετά διαφωτιστικό. «Ακόμα, δεν νομίζουμε ότι το λεγόμενο EBITDA είναι μία μέτρηση απόδοσης που έχει νόημα. Οι διοικήσεις που παραβλέπουν την σημασία των αποσβέσεων και δίνουν έμφαση στις "ταμειακές ροές" ή EBITDA έχουν την τάση να παίρνουν λάθος αποφάσεις, και πρέπει να το έχετε αυτό υπόψη καθώς παίρνετε τις δικές σας επενδυτικές αποφάσεις».

Πίνακας 46: Αναμενόμενα αποτελέσματα χρήσεων 20x0 – 20x5

Κατάστασης Αποτελεσμάτων κατά λειτουργία						
	20x0	20x1	20x2	20x3	20x4	20x5
Κύκλος εργασιών(καθαρός)	0,00	197.798,82	181.481,52	298.458,50	181.288,56	289.706,03
Κόστος πωλήσεων	0,00	-177.752,72	-170.906,18	-200.237,09	-173.033,74	-202.030,83
Μικτό αποτέλεσμα	0,00	20.046,10	10.575,34	98.221,41	8.254,83	87.675,19
Λοιπά συνήθη έσοδα	800,00	6.315,00	6.315,00	6.315,00	6.315,00	6.315,00
Έξοδα διοίκησης	-10.370,00	-180.910,18	-27.742,18	-27.742,18	-27.742,18	-27.742,18
Έξοδα διάθεσης	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Λοιπά έξοδα και ζημιές	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Λοιπά έσοδα και κέρδη	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	131.500,00
Αποτελέσματα προ τόκων και φόρων	-9.570,00	-154.549,08	-10.851,84	76.794,23	-13.172,35	197.748,01
Πιστωτικοί τόκοι και συναφή έσοδα	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Χρεωστικοί τόκοι και συναφή έξοδα	0,00	-38.460,00	-35.100,00	-28.200,00	-25.500,00	-25.200,00
Αποτέλεσμα προ φόρων	-9.570,00	-193.009,08	-45.951,84	48.594,23	-38.672,35	172.548,01
Φόροι εισοδήματος	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Αποτέλεσμα περιόδου μετά από φόρους	-9.570,00	-193.009,08	-45.951,84	48.594,23	-38.672,35	172.548,01
EBITDA	-9.570,00	19.434,10	9.963,34	97.609,41	7.642,83	87.063,19

Πίνακας 47: Αναμενόμενα αποτελέσματα χρήσεων 20x6 – 20x10

Κατάστασης Αποτελεσμάτων κατά λειτουργία					
	20x6	20x7	20x8	20x9	20x10
Κύκλος εργασιών(καθαρός)	170.053,40	287.178,84	177.955,72	294.124,56	178.140,91
Κόστος πωλήσεων	-173.763,03	-204.951,64	-173.723,55	-201.603,82	-174.508,84
Μικτό αποτέλεσμα	-3.709,63	82.227,20	4.232,17	92.520,74	3.632,07
Λοιπά συνήθη έσοδα	6.315,00	6.315,00	6.315,00	6.315,00	6.315,00
Έξοδα διοίκησης	-27.742,18	-26.602,18	-26.222,18	-24.782,18	-24.062,18
Έξοδα διάθεσης	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Λοιπά έξοδα και ζημιές	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Λοιπά έσοδα και κέρδη	0,00	0,00	0,00	0,00	82.393,23
Αποτελέσματα προ τόκων και φόρων	-25.136,81	61.940,02	-15.675,01	74.053,56	68.278,12
Πιστωτικοί τόκοι και συναφή έσοδα	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Χρεωστικοί τόκοι και συναφή έξοδα	-23.100,00	-23.100,00	-20.700,00	-20.700,00	-17.700,00
Αποτέλεσμα προ φόρων	-48.236,81	38.840,02	-36.375,01	53.353,56	50.578,12
Φόροι εισοδήματος	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Αποτέλεσμα περιόδου μετά από φόρους	-48.236,81	38.840,02	-36.375,01	53.353,56	50.578,12
EBITDA	-4.321,63	81.615,20	3.620,17	91.908,74	3.020,07

Μία γρήγορη ανάγνωση των αναμενόμενων αποτελεσμάτων αρκεί για να διαπιστώσουμε ότι η εταιρεία σε καμία χρήση δεν εμφανίζει φορολογική υποχρέωση. Αυτό οφείλεται κυρίως στην εφάπαξ απόσβεση του ζωικού κεφαλαίου και στους χρεωστικούς τόκους του ομολογιακού δανείου. Στην χρήση 20x5 η διοίκηση αποφασίζει τη διανομή της κρατικής επιχορήγησης⁸³ προκειμένου να μην διαγράψει φορολογικές ζημιές.

Η ανάλυση των λειτουργικών εσόδων και εξόδων της εκμετάλλευσης πάνω στην οποία βασιστήκαμε προκειμένου να εξαχθούν τα ανά περίοδο αποτελέσματα χρήσης φαίνεται στους παρακάτω πίνακες:

Πίνακας 48: Συνολικά έσοδα εκμετάλλευσης περιόδου 20x1 – 20x10

ΣΥΝΟΛΙΚΟ ΕΣΟΔΑ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΗΣ (ευρώ/έτος)					
ΕΣΟΔΑ	20x1	20x2	20x3	20x4	20x5
πωλήσεις γάλακτος	153.920,71	137.275,36	222.939,12	137.171,84	223.107,29
πωλήσεις κρέατος	36.591,26	33.819,40	67.550,33	33.780,25	62.177,21
πωλήσεις μηδικής	7.286,86	10.386,76	7.969,05	10.336,47	4.421,53
κύκλος εργασιών	197.798,82	181.481,52	298.458,50	181.288,56	289.706,03
τεκμαρτά έσοδα	800,00	800,00	800,00	800,00	800,00
έσοδα από επιδοτήσεις μηδικής	2.890,00	2.890,00	2.890,00	2.890,00	2.890,00
έσοδα από επιδοτήσεις προβάτων	2.625,00	2.625,00	2.625,00	2.625,00	2.625,00
έσοδα από αναπτυξιακό νόμο	0,00	0,00	0,00	0,00	131.500,00
Λοιπά έσοδα	6.315,00	6.315,00	6.315,00	6.315,00	137.815,00
Σύνολο εσόδων	204.113,82	187.796,52	304.773,50	187.603,56	427.521,03
ΕΣΟΔΑ	20x6	20x7	20x8	20x9	20x10
πωλήσεις γάλακτος	124.050,01	214.800,71	135.038,51	218.779,34	135.155,42
πωλήσεις κρέατος	41.868,08	71.089,51	34.908,43	69.868,49	35.014,29
πωλήσεις μηδικής	4.135,30	1.288,62	8.008,78	5.476,73	7.971,21
κύκλος εργασιών	170.053,40	287.178,84	177.955,72	294.124,56	178.140,91
τεκμαρτά έσοδα	800,00	800,00	800,00	800,00	800,00
έσοδα από επιδοτήσεις μηδικής	2.890,00	2.890,00	2.890,00	2.890,00	2.890,00
έσοδα από επιδοτήσεις προβάτων	2.625,00	2.625,00	2.625,00	2.625,00	2.625,00
έσοδα από αναπτυξιακό νόμο	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Λοιπά έσοδα	6.315,00	6.315,00	6.315,00	6.315,00	6.315,00
Σύνολο εσόδων	176.368,40	293.493,84	184.270,72	300.439,56	184.455,91

Σημειώνουμε ότι στην περίοδο 20x0 δεν έχει ξεκινήσει ακόμα η παραγωγική δραστηριότητα της επιχείρησης και κατά συνέπεια δεν υπάρχουν λειτουργικά έσοδα παρά μόνο λειτουργικά κόστη.

⁸³ Σύμφωνα με τον αναπτυξιακό Ν. 4399/2016 η επιχορηγούμενη εταιρεία θα πρέπει να διατηρήσει για τουλάχιστον τρία χρόνια ως αποθεματικό το επιδοτούμενο ποσό, προτού αποφασίσει τη διανομή του. Το ποσό αυτό δεν απαλλάσσεται της φορολογίας.

Πίνακας 49: Συνολικό κόστος λειτουργίας εκμετάλλευσης περιόδου 20x0 – 20x10

ΣΥΝΟΛΙΚΟ ΚΟΣΤΟΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΗΣ (ευρώ/έτος)											
ΕΤΟΣ	20x0	20x1	20x2	20x3	20x4	20x5	20x6	20x7	20x8	20x9	20x10
Κόστος Παραγωγής											
Κόστος διατροφής	0,00	121.555,00	112.542,71	136.750,81	114.716,44	142.226,53	119.223,10	146.248,70	117.069,37	139.763,26	117.868,97
Κόστος σφαγής	0,00	6.362,51	5.868,71	11.721,98	5.862,15	10.776,82	6.909,85	12.112,98	6.000,14	12.009,23	6.013,64
Κόστος περισυλλογής νεκρών ζώων	0,00	1.068,73	1.222,90	1.570,67	1.222,14	1.575,12	1.188,89	1.558,48	1.219,70	1.563,58	1.220,93
Κόστος πωληθέντων μηδικής	0,00	5.630,75	8.026,14	6.157,90	7.987,28	3.416,64	3.195,46	995,75	6.188,60	4.232,02	6.159,57
Κόστος μισθοδοσίας	0,00	22.748,00	21.958,00	22.748,00	21.958,00	22.748,00	21.958,00	22.748,00	21.958,00	22.748,00	21.958,00
Κτηνιατρική περίθαλψη	0,00	2.100,00	2.700,00	2.700,00	2.700,00	2.700,00	2.700,00	2.700,00	2.700,00	2.700,00	2.700,00
Πάγιες δαπάνες (νερό, φός, κλπ.)	0,00	5.400,00	5.400,00	5.400,00	5.400,00	5.400,00	5.400,00	5.400,00	5.400,00	5.400,00	5.400,00
Μηχανήματα τρίτων (μεταφορά κόπρου, ζωοτροφών)	0,00	700,00	1.000,00	1.000,00	1.000,00	1.000,00	1.000,00	1.000,00	1.000,00	1.000,00	1.000,00
Καύσιμα	0,00	4.960,25	4.960,25	4.960,25	4.960,25	4.960,25	4.960,25	4.960,25	4.960,25	4.960,25	4.960,25
Άχυρο για στρωμνή	0,00	3.675,00	3.675,00	3.675,00	3.675,00	3.675,00	3.675,00	3.675,00	3.675,00	3.675,00	3.675,00
Συντήρηση μέσων μεταφοράς	0,00	325,00	325,00	325,00	325,00	325,00	325,00	325,00	325,00	325,00	325,00
Ασφάλιστρα μέσων μεταφοράς	0,00	141,10	141,10	141,10	141,10	141,10	141,10	141,10	141,10	141,10	141,10
Ασφάλιστρα ΕΛΓΑ	0,00	921,38	921,38	921,38	921,38	921,38	921,38	921,38	921,38	921,38	921,38
Κόστος συντήρησης κτιριακών εγκαταστάσεων	0,00	450,00	450,00	450,00	450,00	450,00	450,00	450,00	450,00	450,00	450,00
Αγορά νέου ζωοτεχνικού εξοπλισμού	0,00	750,00	750,00	750,00	750,00	750,00	750,00	750,00	750,00	750,00	750,00
Κόστος ιδιόκτητης γης	0,00	65,00	65,00	65,00	65,00	65,00	65,00	65,00	65,00	65,00	65,00
Λοιπές δαπάνες	0,00	900,00	900,00	900,00	900,00	900,00	900,00	900,00	900,00	900,00	900,00
	0,00	177.752,72	170.906,18	200.237,09	173.033,74	202.030,83	173.763,03	204.951,64	173.723,55	201.603,82	174.508,84
Κόστος Διοίκησης											
Λογιστική υποστήριξη	500,00	3.000,00	3.000,00	3.000,00	3.000,00	3.000,00	3.000,00	3.000,00	3.000,00	3.000,00	3.000,00
Λοιπές αμοιβές τρίτων	5.900,00	800,00	800,00	800,00	800,00	800,00	800,00	800,00	800,00	800,00	800,00
Τηλεφωνικά έξοδα και έξοδα διακίνησης αλληλογραφίας	0,00	540,00	540,00	540,00	540,00	540,00	540,00	540,00	540,00	540,00	540,00
Συνδρομές και έξοδα επιμελητηρίων	170,00	380,00	380,00	380,00	380,00	380,00	380,00	380,00	380,00	380,00	380,00
Συνδρομή συντήρησης μηχανογραφικού προγράμματος	0,00	150,00	150,00	150,00	150,00	150,00	150,00	150,00	150,00	150,00	150,00
Γραφική ύλη και αναλώσιμα	100,00	500,00	500,00	500,00	500,00	500,00	500,00	500,00	500,00	500,00	500,00
Τέλη κυκλοφορίας	225,00	225,00	225,00	225,00	225,00	225,00	225,00	225,00	225,00	225,00	225,00
Τέλος επιτηδεύματος	85,00	1.000,00	1.000,00	1.000,00	1.000,00	1.000,00	1.000,00	1.000,00	1.000,00	1.000,00	1.000,00
Χαρτόσημο ενοικίου	90,00	180,00	180,00	180,00	180,00	180,00	180,00	180,00	180,00	180,00	180,00
ΕΝΦΙΑ	0,00	152,00	152,00	152,00	152,00	152,00	152,00	152,00	152,00	152,00	152,00
Λοιπά	3.300,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Αποσβέσεις	0,00	173.983,18	20.815,18	20.815,18	20.815,18	20.815,18	20.815,18	19.675,18	19.295,18	17.855,18	17.135,18
	10.370,00	180.910,18	27.742,18	27.742,18	27.742,18	27.742,18	27.742,18	26.602,18	26.222,18	24.782,18	24.062,18
Κόστος Χρηματοοικονομικής Λειτουργίας											
Τόκοι ομολογιακού δανείου	0,00	38.460,00	35.100,00	28.200,00	25.500,00	25.200,00	23.100,00	23.100,00	20.700,00	20.700,00	17.700,00
	0,00	38.460,00	35.100,00	28.200,00	25.500,00	25.200,00	23.100,00	23.100,00	20.700,00	20.700,00	17.700,00
Συνολικό κόστος λειτουργίας εκμετάλλευσης	10.370,00	397.122,90	233.748,37	256.179,27	226.275,92	254.973,02	224.605,21	254.653,82	220.645,73	247.086,00	216.271,03

Στην χρήση 20x10 έχει συμπεριληφθεί το αποτέλεσμα της διάθεσης των περιουσιακών στοιχείων της εταιρείας. Για τον υπολογισμό του λαμβάνεται υπόψη η υπολειμματική αξία και το αναπόσβεστο υπόλοιπο των περιουσιακών στοιχείων, όπως αυτό απεικονίζεται στο μητρώο παγίων και στις οικονομικές καταστάσεις.

Πίνακας 50: Υπολογισμός υπολειμματικής αξίας

ΥΠΟΛΕΙΜΜΑΤΙΚΗ ΑΞΙΑ 20x10	
Οικόπεδο με σπίτι και αποθήκη	90.000,00
Προβατοστάσιο	9.617,58
Ζωικό κεφάλαιο	121.792,08
Αμελκτικό συγκρότημα	13.000,00
Λοιπός κτηνοτροφικός εξοπλισμός	3.000,00
Κλαρκ	10.500,00
Αγροτικό αυτοκίνητο	3.500,00
Λοιπός γεωργικός εξοπλισμός	0,00
Λοιπός εξοπλισμός διοίκησης	<u>0,00</u>
	251.409,66

Ο υπολογισμός της υπολειμματικής αξίας βασίζεται πάνω σε εκτιμήσεις που κάνει η εκάστοτε διοίκηση αναφορικά με τα ποσά που θεωρεί ότι μπορεί να εισπράξει από την εκποίηση των περιουσιακών της στοιχείων. Είναι σημαντικό οι εκτιμήσεις να βασίζονται σε ρεαλιστικές παραδοχές. Μια υπερεκτίμηση της υπολειμματικής αξίας μπορεί να οδηγήσει σε λανθασμένη απόφαση για αποδοχή μιας επένδυσης.

Για το προβατοστάσιο η διοίκηση θεωρεί ότι, λόγω του ότι πρόκειται για ειδική κατασκευή που απευθύνεται σε συγκεκριμένο αγοραστικό κοινό, πολύ δύσκολα θα μπορέσει να το αξιοποιήσει, με αποτέλεσμα να υπολογίζει υπολειμματική αξία το 7% του αρχικού κόστους κατασκευής ως scrap. Αντίθετα αναμένει σημαντικά έσοδα από την πώληση του πιστοποιημένου και υψηλής παραγωγικής δυναμικότητας ζωικού της κεφαλαίου. Το ζωικό κεφάλαιο της εταιρείας στο τέλος της χρήσης 20x10 αποτελείται από 25 παραγωγικούς κριούς, 83 αρνάδες 8 μηνών, ηλικίας δηλαδή που μπορούν να εισέλθουν στην αναπαραγωγική διαδικασία και 490 ετοιμόγεννες προβατίνες σε διάφορες φάσεις της παραγωγικής τους ζωής. Η τιμή για τις προβατίνες είναι αντιστρόφως ανάλογη με την γαλακτική περίοδο στην οποία ετοιμάζονται να εισέλθουν, ενώ για προβατίνες που βρίσκονται στο 4^ο και 5^ο έτος της παραγωγικής τους ζωής, υπολογίζονται μόνο έσοδα από σφαγή. Ο παρακάτω πίνακας δείχνει αναλυτικά τα αναμενόμενα έσοδα από την πώληση του ζωικού κεφαλαίου της εταιρείας.

Πίνακας 51: Υπολογισμός υπολειμματικής αξίας ζωικού κεφαλαίου

ΥΠΟΛΕΙΜΜΑΤΙΚΗ ΑΞΙΑ ΖΩΙΚΟΥ ΚΕΦΑΛΑΙΟΥ			
	Αριθμός Ζώων	Τιμή Πώλησης	Συνολική Αξία
Κριοί	25,00	350,00	8.750,00
Αρνάδες 8 μηνών	83,00	170,00	14.110,00
Προβατίνες 1ης γαλακτικής περιόδου	75,00	400,00	30.000,00
Προβατίνες 2ης γαλακτικής περιόδου	67,00	300,00	20.100,00
Προβατίνες 3ης γαλακτικής περιόδου	59,00	220,00	12.980,00
Προβατίνες 4ης γαλακτικής περιόδου	52,00	190,00	9.880,00
Προβατίνες 5ης γαλακτικής περιόδου	78,00	150,00	11.700,00
Προβατίνες 6ης γαλακτικής περιόδου	31,00	110,00	3.410,00
Προβατίνες 4ου και 5ου παραγωγικού έτους	<u>128,00</u>	0,00	<u>10.862,08</u>
Σύνολο	598,00		121.792,08

Λαμβάνοντας υπόψη το αναπόσβεστο υπόλοιπο χρήσης 20x10 μπορεί να υπολογιστεί το κέρδος από την εκποίηση των περιουσιακών στοιχείων της εταιρείας, σύμφωνα με τους κάτωθι πίνακες.

Πίνακας 52: Αναπόσβεστο υπόλοιπο παγίων χρήσης 20x10

ΑΝΑΠΟΣΒΕΣΤΟ ΥΠΟΛΟΙΠΟ	
Αγροτεμάχιο	67.380,00
Προβατοστάσιο	82.436,43
Σπίτι προκάτ	15.300,00
Αποθήκη	<u>3.900,00</u>
	169.016,43

Πίνακας 53: Υπολογισμός κερδών από την εκποίηση περιουσιακών στοιχείων

ΚΕΡΔΗ/ΖΗΜΙΕΣ ΑΠΟ ΠΩΛΗΣΗ ΠΑΓΙΩΝ	
Αγροτεμάχιο - Σπίτι - Αποθήκη	3.420,00
Προβατοστάσιο	-72.818,85
Ζωικό κεφάλαιο	121.792,08
Αμελκτικό συγκρότημα	13.000,00
Λοιπός κτηνοτροφικός εξοπλισμός	3.000,00
Κλαρκ	10.500,00
Αγροτικό αυτοκίνητο	<u>3.500,00</u>
Σύνολο	82.393,23

4. 5. 3. 2 Ισολογισμοί περιόδου 20x0 – 20x10

Πίνακας 54: Χρηματοοικονομικές καταστάσεις περιόδου 20x0 – 20x5

Ισολογισμός-Ατομικές χρηματοοικονομικές καταστάσεις						
	20x0	20x1	20x2	20x3	20x4	20x5
Μη κυκλοφορούντα περιουσιακά στοιχεία						
Ενσώματα πάγια						
Γήπεδα	67.380,00	67.380,00	67.380,00	67.380,00	67.380,00	67.380,00
Κτιριακές εγκαταστάσεις	169.394,05	162.618,29	155.842,53	149.066,76	142.291,00	135.515,24
Μηχανολογικός εξοπλισμός	30.000,00	27.000,00	24.000,00	21.000,00	18.000,00	15.000,00
Λοιπός εξοπλισμός	82.010,00	72.879,00	63.748,00	54.617,00	45.486,00	36.355,00
Βιολογικά περιουσιακά στοιχεία	162.710,10	7.633,68	5.725,26	3.816,84	1.908,42	0,00
Σύνολο	511.494,15	337.510,97	316.695,79	295.880,60	275.065,42	254.250,24
Σύνολο μη κυκλοφορούντων	511.494,15	337.510,97	316.695,79	295.880,60	275.065,42	254.250,24
Κυκλοφορούντα περιουσιακά στοιχεία						
Αποθέματα						
Εμπορεύματα	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Πρώτες ύλες και διάφορα υλικά	35.429,17	22.026,33	44.451,70	23.912,94	44.484,71	30.131,86
Σύνολο αποθεμάτων	35.429,17	22.026,33	44.451,70	23.912,94	44.484,71	30.131,86
Χρηματοοικονομικά στοιχεία και προκαταβολές						
Εμπορικές απαιτήσεις	0,00	29.611,70	0,00	37.611,30	0,00	37.637,60
Λοιπές απαιτήσεις	152.819,20	131.500,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Ταμειακά διαθέσιμα και ισοδύναμα	197.421,68	19.255,92	17.805,59	20.142,46	19.324,82	22.903,26
Σύνολο χρηματοοικονομικών στοιχείων	350.240,88	180.367,62	17.805,59	57.753,76	19.324,82	60.540,86
Σύνολο κυκλοφορούντων περιουσιακών στοιχείων	385.670,05	202.393,95	62.257,29	81.666,70	63.809,53	90.672,72
Σύνολο ενεργητικού	897.164,20	539.904,92	378.953,08	377.547,31	338.874,95	344.922,96
Καθαρή θέση						
Καταβλημένα κεφάλαια						
Κεφάλαιο	24.000,00	24.000,00	24.000,00	24.000,00	24.000,00	24.000,00
Σύνολο	24.000,00	24.000,00	24.000,00	24.000,00	24.000,00	24.000,00
Αποθεματικά και αποτελέσματα εις νέο						
Αποθεματικά νόμων ή καταστατικού	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Αποτελέσματα εις νέο	-9.570,00	-202.579,08	-248.530,92	-199.936,69	-238.609,05	-66.061,04
Σύνολο	-9.570,00	-202.579,08	-248.530,92	-199.936,69	-238.609,05	-66.061,04
Σύνολο καθαρής θέσης	14.430,00	-178.579,08	-224.530,92	-175.936,69	-214.609,05	-42.061,04
Υποχρεώσεις						
Μακροπρόθεσμες υποχρεώσεις						
Δάνεια	641.000,00	585.000,00	470.000,00	420.000,00	420.000,00	385.000,00
Κρατικές επιχορηγήσεις	131.500,00	131.500,00	131.500,00	131.500,00	131.500,00	0,00
Σύνολο μακροπρόθεσμων υποχρεώσεων	772.500,00	716.500,00	601.500,00	551.500,00	551.500,00	385.000,00
Βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις						
Τραπεζικά δάνεια	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Εμπορικές υποχρεώσεις	110.149,20	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Φόρος εισοδήματος	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Λοιποί φόροι και τέλη	85,00	1.000,00	1.000,00	1.000,00	1.000,00	1.000,00
Οργανισμοί κοινωνικής ασφάλισης	0,00	984,00	984,00	984,00	984,00	984,00
Λοιπές υποχρεώσεις	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Σύνολο βραχυπρόθεσμων υποχρεώσεων	110.234,20	1.984,00	1.984,00	1.984,00	1.984,00	1.984,00
Σύνολο υποχρεώσεων	882.734,20	718.484,00	603.484,00	553.484,00	553.484,00	386.984,00
Σύνολο καθαρής θέσης και υποχρεώσεων	897.164,20	539.904,92	378.953,08	377.547,31	338.874,95	344.922,96

Πίνακας 55: Χρηματοοικονομικές καταστάσεις περιόδου 20x6 – 20x10

Ισολογισμός-Ατομικές χρηματοοικονομικές καταστάσεις					
	20x6	20x7	20x8	20x9	20x10
Μη κυκλοφορούντα περιουσιακά στοιχεία					
Ενσώματα πάγια					
Γήπεδα	67.380,00	67.380,00	67.380,00	67.380,00	0,00
Κτιριακές εγκαταστάσεις	128.739,48	121.963,72	115.187,95	108.412,19	0,00
Μηχανολογικός εξοπλισμός	12.000,00	9.000,00	6.000,00	3.000,00	0,00
Λοιπός εξοπλισμός	27.224,00	19.233,00	11.622,00	5.451,00	0,00
Βιολογικά περιουσιακά στοιχεία	7.633,68	5.725,26	3.816,84	1.908,42	0,00
Σύνολο	242.977,16	223.301,98	204.006,79	186.151,61	0,00
Σύνολο μη κυκλοφορούντων	242.977,16	223.301,98	204.006,79	186.151,61	0,00
Κυκλοφορούντα περιουσιακά στοιχεία					
Αποθέματα					
Εμπορεύματα	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Πρώτες ύλες και διάφορα υλικά	46.511,99	24.056,43	45.142,55	24.696,88	0,00
Σύνολο αποθεμάτων	46.511,99	24.056,43	45.142,55	24.696,88	0,00
Χρηματοοικονομικά στοιχεία και προκαταβολές					
Εμπορικές απαιτήσεις	0,00	34.004,80	0,00	36.700,70	0,00
Λοιπές απαιτήσεις	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Ταμειακά διαθέσιμα και ισοδύναμα	7.197,00	14.162,96	10.001,82	14.955,53	16.098,84
Σύνολο χρηματοοικονομικών στοιχείων	7.197,00	48.167,76	10.001,82	51.656,23	16.098,84
Σύνολο κυκλοφορούντων περιουσιακών στοιχείων	53.708,99	72.224,19	55.144,37	76.353,11	16.098,84
Σύνολο ενεργητικού	296.686,15	295.526,17	259.151,16	262.504,72	16.098,84
Καθαρή θέση					
Καταβλημένα κεφάλαια					
Κεφάλαιο	24.000,00	24.000,00	24.000,00	24.000,00	24.000,00
Σύνολο	24.000,00	24.000,00	24.000,00	24.000,00	24.000,00
Αποθεματικά και αποτελέσματα εις νέο					
Αποθεματικά νόμων ή καταστατικού	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Αποτελέσματα εις νέο	-114.297,85	-75.457,83	-111.832,84	-58.479,28	-7.901,16
Σύνολο	-114.297,85	-75.457,83	-111.832,84	-58.479,28	-7.901,16
Σύνολο καθαρής θέσης	-90.297,85	-51.457,83	-87.832,84	-34.479,28	16.098,84
Υποχρεώσεις					
Μακροπρόθεσμες υποχρεώσεις					
Δάνεια	385.000,00	345.000,00	345.000,00	295.000,00	0,00
Κρατικές επιχορηγήσεις	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Σύνολο μακροπρόθεσμων υποχρεώσεων	385.000,00	345.000,00	345.000,00	295.000,00	0,00
Βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις					
Τραπεζικά δάνεια	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Εμπορικές υποχρεώσεις	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Φόρος εισοδήματος	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Λοιποί φόροι και τέλη	1.000,00	1.000,00	1.000,00	1.000,00	0,00
Οργανισμοί κοινωνικής ασφάλισης	984,00	984,00	984,00	984,00	0,00
Λοιπές υποχρεώσεις	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Σύνολο βραχυπρόθεσμων υποχρεώσεων	1.984,00	1.984,00	1.984,00	1.984,00	0,00
Σύνολο υποχρεώσεων	386.984,00	346.984,00	346.984,00	296.984,00	0,00
Σύνολο καθαρής θέσης και υποχρεώσεων	296.686,15	295.526,17	259.151,16	262.504,72	16.098,84

4. 5. 3. 3 Καταστάσεις Ταμειακών Ροών περιόδου 20x0 – 20x10

Η σπουδαιότητα της κατάστασης των ταμειακών ροών έγκειται στο γεγονός ότι παρέχει πληροφορίες για μία σειρά θεμελιωδών θεμάτων και προβλημάτων όπως η ρευστότητα, η χρηματοοικονομική ευκαμψία, η ποιότητα των κερδών και η δυνατότητα πρόβλεψης μελλοντικών κερδών και ταμειακών ροών για μία επιχείρηση. Στους παρακάτω πίνακες παρουσιάζεται η αναμενόμενη κατάσταση ταμειακών ροών της εταιρείας για τις περιόδους 20x0 – 20x10.

Πίνακας 56: Κατάσταση ταμειακών ροών περιόδου 20x0 – 20x5

Κατάσταση Ταμειακών Ροών - Έμμεση Μέθοδος						
	20x0	20x1	20x2	20x3	20x4	20x5
Ταμιακές Ροές από λειτουργικές δραστηριότητες						
Αποτέλεσμα προ φόρων	-9.570,00	-193.009,08	-45.951,84	48.594,23	-38.672,35	172.548,01
Πλέον ή μείον προσαρμογές για:						
Αποσβέσεις και απομειώσεις ενσώματων και άυλων παγίων	0,00	173.983,18	20.815,18	20.815,18	20.815,18	20.815,18
Κέρδη και ζημιές από διάθεση στοιχείων	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	-131.500,00
Χρεωστικοί και πιστωτικοί τόκοι(καθαρό ποσό)	0,00	38.460,00	35.100,00	28.200,00	25.500,00	25.200,00
Πλέον ή μείον μεταβολές λογαριασμών κεφαλαίου κίνησης						
Μείωση / (αύξηση) αποθεμάτων	-35.429,17	13.402,84	-22.425,37	20.538,76	-20.571,77	14.352,85
Μείωση / (αύξηση) απαιτήσεων	-21.319,20	-8.292,50	29.611,70	-37.611,30	37.611,30	-37.637,60
(Μείωση) / αύξηση υποχρεώσεων	110.234,20	-108.250,20	0,00	0,00	0,00	0,00
Μείον:						
Πληρωμές για χρεωστικούς τόκους	0,00	-38.460,00	-35.100,00	-28.200,00	-25.500,00	-25.200,00
Πληρωμές για φόρο εισοδήματος	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Σύνολο	43.915,83	-122.165,76	-17.950,33	52.336,87	-817,64	38.578,44
Χρηματοροές από επενδυτικές δραστηριότητες						
Εισπράξεις από πώληση παγίων στοιχείων	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Πληρωμές για απόκτηση παγίων στοιχείων	-511.494,15	0,00	131.500,00	0,00	0,00	0,00
Χορηγηθέντα δάνεια(καθαρή μεταβολή)	641.000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Σύνολο	129.505,85	0,00	131.500,00	0,00	0,00	0,00
Χρηματοροές από χρηματοδοτικές δραστηριότητες						
Εισπράξεις(πληρωμές) από αύξηση(μείωση) κεφαλαίου	24.000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Εισπράξεις(πληρωμές) από δάνεια	0,00	-56.000,00	-115.000,00	-50.000,00	0,00	-35.000,00
Σύνολο	24.000,00	-56.000,00	-115.000,00	-50.000,00	0,00	-35.000,00
Συμφωνία μεταβολής διαθεσίμων						
Καθαρή μεταβολή στα ταμειακά διαθέσιμα και ισοδύναμα της χρήσης	197.421,68	-178.165,76	-1.450,33	2.336,87	-817,64	3.578,44
Ταμειακά διαθέσιμα και ισοδύναμα στην αρχή της περιόδου	0,00	197.421,68	19.255,92	17.805,59	20.142,46	19.324,82
Ταμειακά διαθέσιμα και ισοδύναμα στο τέλος της περιόδου	197.421,68	19.255,92	17.805,59	20.142,46	19.324,82	22.903,26

Πίνακας 57: Κατάσταση ταμειακών ροών περιόδου 20x6 – 20x10

Κατάσταση Ταμειακών Ροών - Έμμεση Μέθοδος					
	20x6	20x7	20x8	20x9	20x10
Ταμιακές Ροές από λειτουργικές δραστηριότητες					
Αποτέλεσμα προ φόρων	-48.236,81	38.840,02	-36.375,01	53.353,56	50.578,12
Πλέον ή μείον προσαρμογές για:					
Αποσβέσεις και απομειώσεις ενσώματων και άυλων παγίων	20.815,18	19.675,18	19.295,18	17.855,18	17.135,18
Κέρδη και ζημιές από διάθεση στοιχείων	0,00	0,00	0,00	0,00	-82.393,23
Χρεωστικοί και πιστωτικοί τόκοι(καθαρό ποσό)	23.100,00	23.100,00	20.700,00	20.700,00	17.700,00
Πλέον ή μείον μεταβολές λογαριασμών κεφαλαίου κίνησης					
Μείωση / (αύξηση) αποθεμάτων	-16.380,13	22.455,56	-21.086,12	20.445,67	24.696,88
Μείωση / (αύξηση) απαιτήσεων	37.637,60	-34.004,80	34.004,80	-36.700,70	36.700,70
(Μείωση) / αύξηση υποχρεώσεων	0,00	0,00	0,00	0,00	-1.984,00
Μείον:					
Πληρωμές για χρεωστικούς τόκους	-23.100,00	-23.100,00	-20.700,00	-20.700,00	-17.700,00
Πληρωμές για φόρο εισοδήματος	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Σύνολο	-6.164,16	46.965,96	-4.161,15	54.953,71	44.733,65
Χρηματοροές από επενδυτικές δραστηριότητες					
Εισπράξεις από πώληση παγίων στοιχείων	0,00	0,00	0,00	0,00	251.409,66
Πληρωμές για απόκτηση παγίων στοιχείων	-9.542,10	0,00	0,00	0,00	0,00
Χορηγηθέντα δάνεια(καθαρή μεταβολή)	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Σύνολο	-9.542,10	0,00	0,00	0,00	251.409,66
Χρηματοροές από χρηματοδοτικές δραστηριότητες					
Εισπράξεις(πληρωμές) από αύξηση(μείωση) κεφαλαίου	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Εισπράξεις(πληρωμές) από δάνεια	0,00	-40.000,00	0,00	-50.000,00	-295.000,00
Σύνολο	0,00	-40.000,00	0,00	-50.000,00	-295.000,00
Συμφωνία μεταβολής διαθεσίμων					
Καθαρή μεταβολή στα ταμειακά διαθέσιμα και ισοδύναμα της χρήσης	-15.706,26	6.965,96	-4.161,15	4.953,71	1.143,31
Ταμειακά διαθέσιμα και ισοδύναμα στην αρχή της περιόδου	22.903,26	7.197,00	14.162,96	10.001,82	14.955,53
Ταμειακά διαθέσιμα και ισοδύναμα στο τέλος της περιόδου	7.197,00	14.162,96	10.001,82	14.955,53	16.098,84

4. 5. 4 Αξιολόγηση Επένδυσης

4. 5. 4. 1 Γενικά

Υπάρχουν δύο κατηγορίες μεθόδων αξιολόγησης επενδύσεων. Οι ορθολογικές όπως οι μέθοδοι της καθαρής παρούσας αξίας και του εσωτερικού βαθμού απόδοσης, οι οποίες λαμβάνουν υπόψη το χρόνο κατά τον οποίο εισπράττονται η καταβάλλονται τα χρήματα και οι μη ορθολογικές όπως οι μέθοδοι του χρόνου επανείσπραξης του κεφαλαίου και της μέσης λογιστικής απόδοσης. Για την αξιολόγηση της σχεδιαζόμενης επένδυσης θα

χρησιμοποιήσουμε τις μεθόδους της Καθαρής Παρούσας Αξίας, του Εσωτερικού Βαθμού Απόδοσης και του χρόνου επανείσπραξης του κεφαλαίου.

4. 5. 4. 2 Καθαρή Παρούσα Αξία

Η ΚΠΑ μίας επένδυσης είναι η διαφορά μεταξύ της παρούσας αξίας των καθαρών ταμιακών ροών (ΚΤΡ) της επένδυσης και του κεφαλαίου που απαιτείται για την απόκτησή της. Αλγεβρικά αποτυπώνεται με τον παρακάτω τύπο:

$$\text{ΚΠΑ} = \sum_{t=1}^v \frac{\text{ΚΤΡ}_t}{(1+i)^t} - \text{Κ}_0$$

Σύμφωνα με την μέθοδο της ΚΠΑ η επένδυση γίνεται αποδεκτή όταν η ΚΠΑ>0 ενώ απορρίπτεται όταν η ΚΠΑ<0. Στην περίπτωση που η ΚΠΑ=0 τότε ο επενδυτής είναι αδιάφορος για την υλοποίηση ή μη της επένδυσης.

Για τον υπολογισμό της ΚΠΑ θα πρέπει επομένως να υπολογίσουμε τις αναμενόμενες ΚΤΡ για τη διάρκεια της επένδυσης. Συστατικά μέρη των ΚΤΡ αποτελούν οι ταμειακές εισροές, οι ταμειακές εκροές, οι μεταβολές του ΚΚ, οι φόροι και η καθαρή επίδραση της υπολειμματικής αξίας. Ταμιακές εισροές αποτελούν οι εισπράξεις από πωλήσεις αγαθών και υπηρεσιών ή η μείωση κόστους λειτουργίας που απορρέει από την αντικατάσταση παλαιών με νέα σύγχρονα μηχανήματα (ή νέες διαδικασίες παραγωγής), καθώς επίσης και εισπράξεις από πώληση περιουσιακών στοιχείων. Αντίθετα οι ταμιακές εκροές περιλαμβάνουν το λειτουργικό κόστος, που βαρύνει αποκλειστικά το επενδυτικό έργο, καθώς επίσης και το συνολικό αρχικό κόστος επένδυσης, που απαιτείται για την παραγωγή των μελλοντικών ΚΤΡ. Σε περίπτωση που χρησιμοποιούμε μεγέθη από τις λογιστικές καταστάσεις της επιχείρησης, για τον υπολογισμό των ΚΤΡ λαμβάνουμε υπόψη τις μεταβολές του ΚΚ⁸⁴. Αύξηση του ΚΚ νοείται ως ταμειακή εκροή ενώ αντίθετα μείωση του ΚΚ ως ταμειακή εισροή.

Από τις οικονομικές καταστάσεις της εταιρείας υπολογίζουμε τις αναμενόμενες ΚΤΡ ως κάτωθι:

⁸⁴ Τα αναφερόμενα ως έσοδα είναι πολύ πιθανόν να μην ταυτίζονται με τις εισπράξεις λόγω ενδεχόμενης πίστωσης που δίνεται στους πελάτες ή λόγω διατήρησης αποθεμάτων που έχουν απαιτήσει ταμειακή εκροή αλλά δεν έχουν απεικονιστεί λογιστικά στο κόστος παραγωγής. Αντίστοιχα τα κόστη δύναται να μην απεικονίζουν πραγματικές ταμειακές εκροές λόγω των πιστώσεων που δίνουν οι προμηθευτές. Η χρονική αυτή υστέρηση εμφανίζεται στο ΚΚ.

Πίνακας 58: Αναμενόμενες ταμειακές ροές επένδυσης

ΚΑΘΑΡΕΣ ΤΑΜΕΙΑΚΕΣ ΡΟΕΣ (ευρώ / έτος)					
	20x1	20x2	20x3	20x4	20x5
ΤΑΜΕΙΑΚΕΣ ΕΙΣΡΟΕΣ	203.313,82	186.996,52	303.973,50	186.803,56	295.221,03
ΤΑΜΕΙΑΚΕΣ ΕΚΡΟΕΣ	-184.614,72	-177.768,18	-207.099,09	-179.895,74	-208.892,83
ΜΕΤΑΒΟΛΕΣ Κ.Κ.	<u>75.025,90</u>	<u>140.136,66</u>	<u>-19.409,41</u>	<u>17.857,17</u>	<u>-26.863,19</u>
ΚΤΡ	93.725,00	149.365,00	77.465,00	24.765,00	59.465,00
	20x6	20x7	20x8	20x9	20x10
ΤΑΜΕΙΑΚΕΣ ΕΙΣΡΟΕΣ	175.568,40	292.693,84	183.470,72	299.639,56	435.065,58
ΤΑΜΕΙΑΚΕΣ ΕΚΡΟΕΣ	-180.625,03	-211.813,64	-180.585,55	-208.465,82	-181.370,84
ΜΕΤΑΒΟΛΕΣ Κ.Κ.	<u>36.963,73</u>	<u>-18.515,20</u>	<u>17.079,83</u>	<u>-21.208,74</u>	<u>58.270,27</u>
ΚΤΡ	31.907,10	62.365,00	19.965,00	69.965,00	311.965,00

Όπως έχουμε αναφέρει και παραπάνω για την εξεταζόμενη περίοδο δεν προκύπτουν φορολογικές υποχρεώσεις, πράγμα το οποίο σημαίνει ότι δεν υπάρχει και φορολογική επίδραση στην υπολειμματική αξία που προσαυξάνει τις ταμειακές εισροές της περιόδου 20x10. Εφαρμόζοντας τον τύπο της ΚΠΑ, με την βοήθεια των υπολογιστικών φύλλων excel, λαμβάνοντας υπόψη προεξοφλητικό επιτόκιο 7%⁸⁵ και αρχικό κόστος εγκατάστασης K_0 ίσο με 512.976,15 € προκύπτει ότι η ΚΠΑ ισούται με 97.965,98 € ποσό μεγαλύτερο του μηδενός. Κατά συνέπεια με βάση το κριτήριο της ΚΠΑ η επένδυση γίνεται αποδεκτή.

4. 5. 4. 3 Εσωτερικός Βαθμός Απόδοσης

Με τη μέθοδο αυτή προσδιορίζουμε το βαθμό απόδοσης που αναμένουμε από μία επένδυση. Στην πραγματικότητα ο ΕΒΑ είναι το επιτόκιο που μηδενίζει την ΚΠΑ της επένδυσης. Ο αλγεβρικός υπολογισμός του επιτοκίου είναι ανέφικτος σε περίπτωση που η ζωή της επένδυσης είναι μεγαλύτερη των τεσσάρων ετών και για αυτό τον λόγο ακολουθούμε τη διαδικασία των διαδοχικών προσεγγίσεων. Με τη μέθοδο του ΕΒΑ η επένδυση γίνεται αποδεκτή όταν ο $EBA > i$ πράγμα το οποίο σημαίνει ότι η αναμενόμενη

⁸⁵ Ο προσδιορισμός του επιτοκίου προεξόφλησης, δηλ. της ελάχιστης αποδεκτής απόδοσης, εξαρτάται, εκτός από τον πληθωρισμό, από το κόστος ευκαιρίας του κεφαλαίου και από τον επιχειρηματικό κίνδυνο που ενέχει η επένδυση. Έτσι, το απαιτούμενο επιτόκιο προεξόφλησης αντανακλά το κόστος μίας ασφαλούς επένδυσης προσαυξημένο κατά έναν αποδεκτό συντελεστή ασφάλειας. Συχνά το απαιτούμενο επιτόκιο προεξόφλησης στηρίζεται σε υποκειμενική κρίση, με βάση την εμπειρία του επενδυτή.

απόδοση από την επένδυση είναι μεγαλύτερη από την ελάχιστη απαιτούμενη. Αντίθετα όταν $EBA < 1$ τότε η επένδυση δεν γίνεται αποδεκτή, ενώ όταν $EBA = 0$ τότε ο επενδυτής είναι αδιάφορος. Θα πρέπει να σημειώσουμε ότι τόσο με τον EBA όσο και με την ΚΠΑ τα αποτελέσματα συγκλίνουν και μας οδηγούν στη λήψη της ίδιας απόφασης.

Με τη βοήθεια των υπολογιστικών φύλλων excel, ο EBA της επένδυσης είναι 10,73% ποσοστό μεγαλύτερο από το επιτόκιο προεξόφλησης που έχουμε χρησιμοποιήσει. Κατά συνέπεια και με το κριτήριο του EBA, η επένδυση γίνεται αποδεκτή.

4. 5. 4. 4 Περίοδος επανείσπραξης του κεφαλαίου

Η μέθοδος της περιόδου επανείσπραξης του κεφαλαίου προσδιορίζει τον αριθμό των ετών που απαιτούνται για να ανακτήσουμε τα κεφάλαια που καταβλήθηκαν κατά το αρχικό κόστος εγκατάστασης της επένδυσης. Είναι απλή και συνίσταται σε επενδύσεις που οι αναμενόμενες ροές ενέχουν υψηλό κίνδυνο και ενδέχεται να αντιμετωπίσουν προβλήματα ρευστότητας. Ωστόσο παρουσιάζει σημαντικά μειονεκτήματα αφού δεν λαμβάνει υπόψη τόσο τη χρονική αξία του χρήματος όσο και τις χρηματικές ροές που πραγματοποιούνται μετά την ημερομηνία ανάκτησης του υπενδεδυμένου κεφαλαίου. Γενικά, σχέδια με περίοδο ανάκτησης κεφαλαίου μεγαλύτερη από 7 - 8 χρόνια θεωρούνται από τους επενδυτές ριψοκίνδυνα ή χαμηλής απόδοσης.

Η επιστροφή του κεφαλαίου πραγματοποιείται μέσω της αποπληρωμής του δανείου και των τόκων του ομολογιακού δανείου. Το κεφάλαιο αναμένεται να επιστραφεί στους μετόχους την χρήση 20x9.

4. 5. 5 Συμπεράσματα από την ανάλυση του βασικού σεναρίου

Από την παραπάνω ανάλυση προκύπτουν κάποια σημαντικά συμπεράσματα τα κυριότερα από τα οποία είναι τα ακόλουθα:

- Σε κανένα σημείο της επένδυσης δεν παρατηρείται χρηματοδοτικό κενό ώστε να απαιτείται η εξεύρεση νέων χρηματοδοτικών πόρων (εισφορά από τους μετόχους νέων κεφαλαίων μέσω αύξησης μετοχικού κεφαλαίου ή έκδοσης νέου ομολογιακού δανείου, τραπεζικός δανεισμός). Τα κεφάλαια που έχουν προϋπολογιστεί επαρκούν ώστε να καλύψουν τις ανάγκες της εταιρείας καθ' όλη τη διάρκεια της επένδυσης, με την παραδοχή όμως ότι κατά την κατασκευαστική περίοδο δεν προκύπτουν τελικά αποκλίσεις, με αποτέλεσμα το ποσό που έχει προϋπολογιστεί για τον σκοπό αυτό να χρησιμοποιείται ως κεφάλαιο κίνησης. Σε

αντίθετη περίπτωση, θα πρέπει να ληφθεί υπόψη ότι η επιστροφή κεφαλαίου θα μετατοπίζεται σε βάθος χρόνου, ενώ και η απόδοση της επένδυσης θα είναι μικρότερη καθώς τόσο η ΚΠΑ όσο και ο ΕΒΑ θα είναι μικρότεροι λόγω του υψηλότερου αρχικού κόστους Κ₀.

- Οι τόκοι του δανείου εξυπηρετούνται κανονικά. Ουσιαστικά αποτελούν το ετήσιο εισόδημα των μετόχων, το οποίο φορολογείται ως αυτοτελές ποσό στην φορολογική τους δήλωση με 15%.
- Σε οικονομικά και πολιτικά ασταθές περιβάλλον, όπως αυτό που βιώνουμε στη χώρα μας, αυτό που ενδιαφέρει πρώτιστα τους επενδυτές είναι πόσο γρήγορα θα πάρουν τα χρήματα της επένδυσής τους πίσω. Αυτό καθιστά την μέθοδο της περιόδου επανείσπραξης κεφαλαίου ιδιαίτερα σημαντική για την λήψη απόφασης αποδοχής ή μη μιας επένδυσης. Στο εξεταζόμενο επιχειρηματικό σχέδιο η επιστροφή κεφαλαίου γίνεται τον 9^ο χρόνο παραγωγικής λειτουργίας της μονάδας.
- Η αποπληρωμή του ομολογιακού δανείου καθίσταται δύσκολη από τη λειτουργική δραστηριότητα της επένδυσης. Ουσιαστικά ξεκινάει σταδιακή αποπληρωμή του δανείου για τα δύο πρώτα έτη, συνολικού ποσού 171.000 € που οφείλεται κυρίως στο ποσό επιδότησης που λαμβάνει η επιχείρηση από την ένταξή της στον αναπτυξιακό νόμο και στο προϋπολογισθέν ΚΚ, για να ακολουθήσουν ποσά αποπληρωμής συνολικού ύψους 175.000 € την επόμενη επταετία και μόνο τις χρονιές της υψηλής παραγωγής.
- Παρόλο που ο EBITDA έχει κατηγορηθεί ότι αγνοεί τις αποσβέσεις επειδή δεν αποτελούν ταμειακή εκροή ή ότι μπορεί να υποκρύπτει τον υψηλό δανεισμό μιας εταιρείας από τη στιγμή που δεν λαμβάνει υπόψη τους χρεωστικούς τόκους, εντούτοις στην περίπτωσή μας η εξέτασή του είναι ιδιαίτερα αποκαλυπτική. Στις χρήσεις που πραγματοποιούνται δύο τοκετοί στην εκμετάλλευση με αποτέλεσμα τη μειωμένη παραγωγή, ο EBITDA είναι οριακά θετικός ή αρνητικός, πράγμα το οποίο σημαίνει ότι η εταιρεία οριακά καλύπτει το λειτουργικό της κόστος, ενώ σε μία χρήση δεν είναι σε θέση να καλύψει ούτε αυτό.
- Το κόστος διατροφής της εκτροφής κυμαίνεται από 66% έως 72% του συνολικού κόστους παραγωγής. Αυτό σημαίνει ότι η επένδυση είναι ιδιαίτερα ευαίσθητη σε μεταβολές που σχετίζονται με τις τιμές των ζωοτροφών.
- Η ανάλυση του EBITDA μας δείχνει ότι ακόμα και μία άρτια οργανωμένη μονάδα δυναμικότητας 500 προβάτων μπορεί να καταστεί οριακά βιώσιμη ή μη βιώσιμη

εξαιτίας μεταβολών που σχετίζονται με εξωγενείς παράγοντες (όπως οι διεθνείς τιμές ζωοτροφών και η διεθνής τιμή πετρελαίου) που προσ αυξάνουν το κόστος παραγωγής.

- Από την καλλιέργεια της μηδικής δεν προκύπτει πραγματικό οικονομικό όφελος για την επιχείρηση. Οι κύριοι λόγοι που οφείλεται αυτό είναι η μη επένδυση σε μηχανολογικό εξοπλισμό και η μικρή καλλιεργήσιμη έκταση. Από ανάλυση νεκρού σημείου προκύπτει ότι με τα ίδια δεδομένα για να μειωθεί το κόστος παραγωγής μηδικής στα 0,14 €/Kg, ώστε να υπάρχει οικονομικό ενδιαφέρον, η ελάχιστη απαιτούμενη έκταση καλλιεργήσιμης γης θα έπρεπε να είναι τουλάχιστον 340 στρέμματα, ενώ μια αρχική επένδυση σε πάγιο εξοπλισμό που θα μπορούσε να μειώσει έτι περισσότερο το κόστος παραγωγής αυξάνει κατά πολύ το αρχικό κόστος εγκατάστασης. Επίσης θα πρέπει να ληφθεί υπόψη ότι ανά 5ετία η εταιρεία θα πρέπει να μισθώνει διαφορετικά αγροτεμάχια προκειμένου να επιτυγχάνει τις ίδιες αποδόσεις από την καλλιέργεια μηδικής, κάτι το οποίο δεν μπορεί να κάνει με την ιδιοχρησιμοποιούμενη έκταση των 70 στρεμμάτων.
- Όπως σε όλες τις παραγωγικές επενδύσεις ισχύει ο κανόνας των «μεγάλων αριθμών». Όσο αυξάνεται το μέγεθος της μονάδας τόσο θα βελτιώνονται τα αποτελέσματα λόγω οικονομιών κλίμακας, καθώς τα σταθερά κόστη θα επιμερίζονται σε όλο και μεγαλύτερη ποσότητα παραγωγής. Κατά συνέπεια τα οφέλη που ενδεχομένως προκύπτουν από μία καθετοποίηση προς τα πίσω ή προς τα εμπρός θα πρέπει να συγκρίνονται με τα οφέλη από μία επέκταση μονάδας, προκειμένου να αποφευχθεί σπατάλη χρηματοοικονομικών πόρων.
- Το κέρδος από την πώληση κρέατος είναι μικρό για την μονάδα. Μία μονάδα τέτοιου μεγέθους πρέπει να βρει εναλλακτικούς τρόπους αξιοποίησης του δευτερεύοντος προϊόντος της. Η πώληση πιστοποιημένου ζωικού κεφαλαίου υψηλών προδιαγραφών για αναπαραγωγή θα μπορούσε κάλλιστα να αποτελέσει μία προσοδοφόρα εναλλακτική πρόταση.

4. 5. 6 Δυσμενές σενάριο

Κατά τη διαδικασία αξιολόγησης της επένδυσης, σημαντική παράμετρος για την αποδοχή ή απόρριψη της υπό εξέταση επένδυσης, αποτελεί και το επίπεδο κινδύνου που αυτή εμπεριέχει. Δεδομένου ότι οι αποφάσεις για επενδύσεις στρατηγικής φύσεως συνήθως λαμβάνονται κάτω από συνθήκες αβεβαιότητας, αυτό συνεπάγεται ότι και οι ταμειακές ροές

που χρησιμοποιούνται για την αξιολόγηση των επενδύσεων περιλαμβάνουν το στοιχείο του κινδύνου.

Ο πιο συνηθισμένος τρόπος για την αντιμετώπιση του ενδεχόμενου κινδύνου, είναι η επιβολή πιο αυστηρών οικονομικών κριτηρίων για την αποδοχή της επένδυσης, δηλαδή μεγαλύτερο κόστος κεφαλαίου. Υπάρχουν πολλές τεχνικές που χρησιμοποιούνται για τον προσδιορισμό και την αξιολόγηση του επιπέδου κινδύνου που εμπεριέχει μια επένδυση, μία από τις πιο διαδεδομένες ωστόσο είναι η τεχνική ανάλυσης σεναρίων (scenario analysis). Σύμφωνα με την τεχνική αυτή εκτός από το σενάριο βάσης (base scenario) που θεωρείται και το πιθανότερο να συμβεί, δημιουργείται ένα χειρίστο (worst case scenario) και ένα βέλτιστο (best case scenario) σενάριο λαμβάνοντας υπόψη πιθανότητες μεταβολής βασικών παραμέτρων.

Στο δυσμενές σενάριο, το οποίο θα συγκρίνουμε με το σενάριο βάσης μεταβλήθηκαν παράμετροι που σχετίζονται με τις τιμές των ζωοτροφών και τον ζωικό πληθυσμό. Συγκεκριμένα:

- Οι τιμές ζωοτροφών αυξήθηκαν κατά 10%
- Η θνησιμότητα προβατίνων αυξήθηκε από 6% σε 10%
- Η θνησιμότητα προβατίνων κατά τον τοκετό αυξήθηκε από 2% σε 3%

Εκτός από τις μεταβλητές αυτές όλοι οι υπόλοιποι παράγοντες, μεταξύ των οποίων σημαντικοί παράμετροι, όπως η τιμή πώλησης του γάλακτος και η ετήσια ποσότητα παραγωγής γάλακτος ανά προβατίνα, παραμένουν σταθερές. Λαμβάνοντας υπόψη τις παραπάνω μεταβολές προκύπτουν τα ακόλουθα:

Πίνακας 59: Σύγκριση βασικού και δυσμενούς σεναρίου

Σύγκριση βασικού και δυσμενούς σεναρίου		
	ΒΑΣΙΚΟ ΣΕΝΑΡΙΟ	ΔΥΣΜΕΝΕΣ ΣΕΝΑΡΙΟ
ΚΠΑ	97.965,98	-98.903,44
EBA	10,73%	3,27%
ΠΕΡΙΟΔΟΣ ΕΠΑΝΕΙΣΠΡΑΞΗΣ ΚΕΦΑΛΑΙΟΥ	9 έτος	-

Παρατηρούμε ότι η ΚΠΑ στο δυσμενές σενάριο είναι αρνητική, πράγμα το οποίο σημαίνει ότι η επένδυση δεν μπορεί να γίνει αποδεκτή. Στην ίδια απόφαση καταλήγουμε, όπως είναι αναμενόμενο, και με το κριτήριο του EBA καθώς είναι μικρότερος από το επιτόκιο προεξόφλησης. Σημαντική παρατήρηση αποτελεί ότι για τον επιλεγμένο χρονικό

ορίζοντα της επένδυσης δεν επιτυγχάνεται επανείσπραξη κεφαλαίου. Μάλιστα από μελέτη των οικονομικών καταστάσεων διαπιστώνεται ότι η εταιρεία δεν θα είναι σε θέση να εξυπηρετήσει τους τόκους της και θα χρειαστεί χρηματοοικονομικές ενέσεις από τους μετόχους της, μέσω αυξήσεων μετοχικού κεφαλαίου, για τις χρήσεις 20x6 και 20x8 συνολικού ύψους 50.000 € και 30.000 € αντίστοιχα. Η ανάλυση του EBITDA είναι ιδιαίτερα αποκαλυπτική καθώς στις περισσότερες χρήσεις η εταιρεία δεν είναι σε θέση να καλύψει ούτε το λειτουργικό της κόστος.

Τα παραπάνω αποτελέσματα πιστοποιούν με εμφατικό τρόπο την ευαισθησία της επένδυσης σε παράγοντες που σχετίζονται με τις τιμές των ζωοτροφών και τα βιολογικά πάγια.

Στο Παράρτημα Γ μπορεί να αναζητήσει οποιοσδήποτε ενδιαφερόμενος τις απαραίτητες χρηματοοικονομικές αναφορές για το δυσμενές σενάριο, ώστε να προχωρήσει σε πιο ενδελεχή σύγκριση σε σχέση με το βασικό.

Στο σημείο αυτό θα πρέπει να τονίσουμε ότι υπάρχουν μεταβλητές που μπορούν να επηρεάσουν θετικά τα αποτελέσματα της μονάδας και να κάνουν περισσότερο ελκυστική την επένδυση, όπως η τιμή πώλησης και η ποσότητα παραγωγής γάλακτος. Παραδοσιακά τυροκομεία της περιφέρειας της Καρδίτσας έχουν προσφέρει για υψηλής ποιότητας γάλακτος 1,09 €/lt αντί 0,96 €/lt που έχει χρησιμοποιηθεί στο βασικό σενάριο, ενώ από την άλλη λειτουργούν εκτροφές χιώτικων προβάτων με μέση ετήσια απόδοση γάλακτος 450 κιλά ανά προβατίνα. Επίσης για μια σημαντική παράμετρο που καθορίζει την εξέλιξη του ζωικού πληθυσμού και επηρεάζει κατά συνέπεια τα αποτελέσματα, τον δείκτη πολυδυμίας, έχουμε χρησιμοποιήσει τον κατώτατο (1,7) που μπορεί να δώσει η φυλή της Χίου όταν ο ανώτατος είναι 2 (κάθε προβατίνα έχει δίδυμη κύηση).

4. 5. 7 Επένδυση στην προβατοτροφία; Ευκαιρία υπό προϋποθέσεις.

Αναφέρεται συχνά σε εξαγγελίες και δηλώσεις του πολιτικού, συνδικαλιστικού και παραγωγικού κόσμου ότι η χώρα μας θα πρέπει να αλλάξει παραγωγικό πρότυπο, να αποκτήσει εξωστρέφεια και να αρχίσει να παράγει ποιοτικά προϊόντα που θα γίνουν αποδεκτά στις εγχώριες και διεθνείς αγορές, αξιοποιώντας τα συγκριτικά πλεονεκτήματα του τόπου μας. Πέρα από τα ευχολόγια όμως, αυτό που καταγράφεται και αποτυπώνεται στους εθνικούς λογαριασμούς είναι η σταδιακή συρρίκνωση τόσο της φυτικής όσο και της ζωικής παραγωγής, καθώς και η ποσοστιαία υποχώρηση της ΑΑΠ σε ένα συνεχώς μειούμενο ΑΕΠ. Από την άλλη η οικονομική κρίση, με τη συμπίεση που έφερε στον αστικό πληθυσμό μέσω

της μείωσης των αμοιβών εργασίας και της αύξησης της ανεργίας, καλλιέργησε προσδοκίες ότι ο πρωτογενής τομέας μπορεί να αναδειχθεί στον μεγάλο πρωταγωνιστή της ανάπτυξης. Τις αντικρουόμενες θέσεις που προκύπτουν από τις προσδοκίες και τη ζοφερή πραγματικότητα οφείλουμε να τις αξιολογούμε με σύνεση, ώστε να αποφεύγεται με κάθε τρόπο η σπατάλη χρηματοοικονομικών πόρων.

Το ερώτημα επομένως που γεννάται είναι κατά πόσο μία επένδυση στη ζωική παραγωγή και δη στον κλάδο της προβατοτροφίας, μπορεί να ανταποκριθεί στις προκλήσεις των καιρών, επηρεάζοντας θετικά το αγροτικό εμπορικό ισοζύγιο, το αγροτικό εισόδημα και εν τέλει την εθνική μας οικονομία.

Η αιγοπροβατοτροφία αποτελεί τον σημαντικότερο κλάδο ζωικής παραγωγής και έναν από τους πιο σημαντικούς κλάδους πρωτογενούς παραγωγής στην Ελλάδα. Τα προϊόντα του κλάδου, γάλα και κρέας, είναι συνδεδεμένα με τα ήθη, τα έθιμα, τις παραδόσεις και με τη διατροφική κουλτούρα κάθε περιοχής, καταλαμβάνοντας σημαντικό τμήμα στο καθημερινό διαιτολόγιο και αποτελώντας αναπόσπαστο τμήμα της πολιτιστικής μας κληρονομιάς. Δεν θα πρέπει να λησμονούμε ότι το γάλα, τα γαλακτοκομικά προϊόντα και το κρέας έχουν ανελαστική ζήτηση, πράγμα το οποίο σημαίνει ότι η κατανάλωσή τους αντιστέκεται στη μείωση του διαθέσιμου εισοδήματος. Η τιμή παραγωγού πρόβειου γάλακτος είναι ήδη υψηλή, σε σχέση με τις τιμές του αγελαδινού και αίγειου, και η αυξανόμενη ζήτηση και αποδοχή της ΠΟΠ φέτας τόσο από το εγχώριο όσο και από το ξένο καταναλωτικό κοινό εγγυάται αφενός την απορρόφηση της ποσότητας, αφετέρου τη διατήρηση των ίδιων αν όχι υψηλότερων τιμών.

Κάπου εδώ όμως πρέπει να αρχίσουμε να αναλογιζόμαστε και τις αντικειμενικές δυσκολίες που θα κληθεί να αντιμετωπίσει ένας υποψήφιος επενδυτής από την ανάληψη μιας επένδυσης στην προβατοτροφία. Για τα χρόνια διαρθρωτικά προβλήματα της ελληνικής κτηνοτροφίας που έχουν μετατραπεί σε χρόνιες πληγές αναφερθήκαμε αναλυτικά στο κεφάλαιο 1. Το εχθρικό νομικό, οικονομικό και φορολογικό περιβάλλον μέσα στο οποίο καλείται να επιβιώσει μία νέα επιχειρηματική οντότητα είναι υπαρκτό, αλλά δεν αφορά μόνο τη συγκεκριμένη επένδυση. Το απρόβλεπτο που σχετίζεται με τις κλιματολογικές συνθήκες και τους βιολογικούς οργανισμούς, καθώς και εξωγενείς επιδράσεις στις διεθνείς τιμές ζωοτροφών και πετρελαίου αποτελούν αστάθμητους παράγοντες που επηρεάζουν όμως σημαντικά το κόστος παραγωγής. Το υψηλό αρχικό κόστος εγκατάστασης, οι χρηματοδοτικές ανάγκες, η πρόσβαση σε νέα κεφάλαια και οι μεταβολές των επιτοκίων αποτελούν σημαντικές προκλήσεις καθώς επηρεάζουν τη ρευστότητα και εν τέλει τη βιωσιμότητα της επιχείρησης. Πρόκληση αποτελεί και η προσπάθεια δημιουργίας

προστιθέμενης αξίας του προϊόντος μέσω της καθετοποίησης προς τα εμπρός (παραγωγή γιαούρτης, τυριών, βουτύρου και τυποποίησή τους) καθώς ο υψηλός συγκεντρωτισμός στον κλάδο των γαλακτοκομικών δεν αφήνει μεγάλα περιθώρια για ανάπτυξη πέρα ενός τοπικού και περιφερειακού επιπέδου. Ακόμα και η νοητική μετάβαση λειτουργίας μια τέτοιας μονάδας με επιχειρηματικό και όχι με τον παραδοσιακό τρόπο, μετά και τη σύνδεση των ενισχύσεων με την πραγματική παραγωγή, αποτελεί αντικείμενο μάθησης και διαδικασία χρονοβόρα με αμφιλεγόμενα αποτελέσματα. Όλα τα παραπάνω, μεμονωμένα ή σε συνδυασμό, προσαυξάνουν την αβεβαιότητα και κατά συνέπεια τον κίνδυνο της επένδυσης.

Συνοψίζοντας τα παραπάνω θεωρούμε ότι μία επένδυση στον κλάδο της προβατοτροφίας αποτελεί μία εν δυνάμει αξιόλογη επιχειρηματική πρόταση, υπό την προϋπόθεση ότι έχει καθοριστεί ένα ελάχιστο μέγεθος παραγωγικής λειτουργίας. Το εξεταζόμενο επιχειρηματικό σχέδιο λόγω της δυναμικότητας της μονάδας, των χαρακτηριστικών της χιώτικης φυλής προβάτου, της ελεγχόμενης σε όλα τα στάδια παραγωγικής διαδικασίας, του σύγχρονου εξοπλισμού και εγκαταστάσεων και της ζήτησης των προϊόντων του κλάδου, δύναται να εξασφαλίσει τη βιωσιμότητα της επιχείρησης και να δημιουργήσει εισόδημα για τους επενδυτές του. Το αν η απόδοση της επένδυσης σε σχέση με τον αναλαμβανόμενο κίνδυνο είναι ικανοποιητική, αυτό είναι θέμα υποκειμενικό και αφορά τον κάθε επενδυτή μεμονωμένα. Ωστόσο συνιστούμε στους υποψήφιους επενδυτές, λόγω των υψηλών χρηματοδοτικών πόρων που απαιτούνται για την υλοποίηση της επένδυσης, να αξιολογείται πάντοτε σε σχέση με άλλες επενδύσεις που ενδεχομένως να δίνουν μεγαλύτερες αποδόσεις και μικρότερο κίνδυνο.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ

Βακάκης & Συνεργάτες (2007), «*Βασική παραγωγική δραστηριότητα για την αειφόρο ανάπτυξη του αγροτικού χώρου*»

Γκίκας Χ. Δημήτριος (1997), «*Η ανάλυση και οι χρήσεις των λογιστικών καταστάσεων*»

Δ. Γεωργακάκης (2010), «*Στοιχεία Γεωργικών Κατασκευών*»

Δημαρέλη-Μάλλη Ζωή, «*Πρόληψη λοιμωδών νοσημάτων των αιγοπροβάτων*», Ινστιτούτο κτηνιατρικών ερευνών Θεσσαλονίκης

Εθνική Επιτροπή Γάλακτος (2005), «*Οδηγός ορθής πρακτικής σε εκτροφές γαλακτοπαραγωγής*»

ΕΛΣΤΑΤ, «Ετήσια Γεωργική Στατιστική Έρευνα έτους 2012», Ιούνιος 2015

ΕΛΣΤΑΤ, «Ελληνική Οικονομία», 2016

ΕΛΣΤΑΤ, «Η Ελλάδα με αριθμούς», 2016

Ζαφράκα (2001), «*Υγιεινή και Στοιχεία Παθολογίας των Αγροτικών Ζώων*»

Ζέρβας Γ. (2006), Πρακτικά ημερίδας «*Προοπτικές & ευκαιρίες της ελληνικής Γαλακτοκομίας*», Εθνική Επιτροπή Γάλακτος Ελλάδας

Ζέρβας Γ. (2007), «*Κατάρτιση σιτηρεσίων παραγωγικών ζώων*»

Ζέρβας Γ. (2008), «*Έρευνα για την παραγωγή και διακίνηση των ζωοτροφών*»

Ζυγογιάννης Δ. (1999), «*Προβατοτροφία*»

Ζυγογιάννης Δ. (2006), «*Προβατοτροφία*»

Ι. Κάτανος, Β.Α. Μπαμπίδης, Β. Σκαπέτας και Β. Λάγκα (2011), «*Φυλές και διασταυρώσεις προβάτων υψηλής γαλακτοπαραγωγής στη χώρα μας*», Γεωργία-Κτηνοτροφία 1, σελ.44

ΙΟΒΕ (2015), «*Αποτέλεσμα ερευνών οικονομικής συγκυρίας*», Ιούλιος 2015

ΙΟΒΕ (2015), «*Βιομηχανία τροφίμων και ποτών FACTS&FIGURES, 2015*»

Καραθανάσης Α. Γεώργιος (1999), «*Χρηματοοικονομική διοίκηση και χρηματιστηριακές αγορές*»

Κιτσοπανίδης Γ. (2006), «*Οικονομική Ζωικής Παραγωγής: Αρχές – εφαρμογές – τεχνοοικονομική ανάλυση*»

Κοντιώτου Ελένη (2005), «*Η μηδική: καλλιέργεια και χρήση*»

Κ. Φεγγερός, Γ. Παπαδομιχελάκης, Ε. Βασιλοπούλου (2004), «*Διατροφή αγροτικών ζώων*»

Λιρατζής Α., Μπασδαγιάννη Ζ., Σινάπης Ε. (2016), «Η δυναμική της φυλής προβάτων Χίου μέσω της γενετικής βελτίωσης» Επιθεώρηση Ζωοτεχνικής Επιστήμης

Μπέλλης, Β., κ.ά., (2013), «Ο Αγροδιατροφικός Τομέας στη Θεσσαλία: Κατάσταση και Προοπτικές», Περιφερειακό Συμβούλιο Καινοτομίας Θεσσαλίας

Παναγάκης Π. (2005), «Η προβατοτροφία στη Λέσβο», Σχεδιασμός προβατοστασιών και στέγαση προβάτων. Ειδική έκδοση: Δημερίδα προβατοτροφίας σελ. 33-40»

Παπαδόπουλος Γ. (2007), «Διατροφή Προβάτων»

Παπαδόπουλος Σεραφεΐμ (2006), «Συγχρονισμός του οίστρου στα πρόβατα», Γεωργία-Κτηνοτροφία 6, σελ.58-60

Παπακώστα-Τασοπούλου Δέσποινα (2005), «Ψυχανθή: καρποδοτικά – χορτοδοτικά»

Περιφερειακό Συμβούλιο Καινοτομίας Θεσσαλίας (2013), «Ο αγροδιατροφικός τομέας στη Θεσσαλία: Κατάσταση και προοπτικές»

Πέτρος Γ. Μάλλιαρης (2001), «Εισαγωγή στο Μάρκετινγκ»

Ρογδάκης Εμμ. (2002), «Εγχώριες φυλές προβάτων»

Ρογδάκης Εμμ. (2006), «Γενική ζωοτεχνία»

Σαλαμπάσης Μ. – Σαμαθράκης Β. – Μπάτζιος Χ. «Διείσδυση των Τεχνολογιών Πληροφορικής & Επικοινωνιών στην Ελληνική Γεωργία»

Σινάπης Ε. (2007), «Γαλακτοπαραγωγή ελληνικών και ξένων φυλών», Γεωργία-Κτηνοτροφία 9, σελ.56-58

Σωτήρης Κ. Καρβούνης (2000), «Οικονομοτεχνικές Μελέτες»

Τζουραμάνη Ε, Σιντόρη Αλ., Λιοντάκης Αγ., Ναβρούζογλου Π, Παπαευθυμίου Μ, Καρανικόλας Π, Αλεξόπουλος Γ (2008), «Βιολογική μηδική», ΕΘΙΑΓΕ

Φλώρου - Πανέρη Π. (2013), «Ζωοτροφές και καταμερισμός σιτηρεσιών»

Χ. Νικήτα - Μαρτζοπούλου (2006), «Κτηνοτροφικές Κατασκευές»

ΥΠΑΑΤ (2007), «Ανάπτυξη τομέα αιγοπροβατοτροφίας με βάση προτάσεις και συμπεράσματα των περιφερειακών μελετών της νέας ΚΑΠ»

ΥΠΑΑΤ (2009), «Εθνικό σχέδιο Στρατηγικής Αγροτικής Ανάπτυξης 2007-20013», Ειδική Γραμματεία Γ ΚΠΣ

ΥΠΑΑΤ (2011), «Ελληνική Κτηνοτροφία», Γενική Δ/ση Ζωϊκής Παραγωγής

ΥΠΑΑΤ (2015), «Σύστημα αναγνώρισης και καταγραφής των αιγοπροβάτων», Γενική Δ/ση βιώσιμης Ζωϊκής Παραγωγής & Κτηνιατρικής Έκδοση 1.1

ΥΠΑΑΤ (2015), «Γενική Γραμματεία Αγροτικής Πολιτικής και διαχείρισης Κοινοτικών πόρων, Πρόγραμμα Αγροτικής Ανάπτυξης», Οκτώβριος 2015

ΥΠΑΑΤ, «Αντιμετώπιση θνησιμότητας των νεογέννητων αμνοεριφίων», Γενική Δ/ση βιώσιμης Ζωϊκής Παραγωγής & Κτηνιατρικής,

ΞΕΝΟΓΛΩΣΣΗ

European Commission (2015), «*Innovation Union scoreboard 2015*»

ΙΣΤΟΣΕΛΙΔΕΣ

www.statistics.gr

www.agrotypos.gr

www.ec.europa.eu/eurostat

www.fao.org

www.eur-lex.europa.eu

www.iobe.gr

www.meatnews.gr

www.elogak.gr

www.weforum.org

www.minagric.gr

www.gastrotourismos.gr

www.agronews.gr

www.naftemporiki.gr

www.excelixi.org

www.geotee.gr

www.elga.gr

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Α

5. 1 Επιφάνεια σταβλισμού προβάτων

Η Υ.Α. 306419/2015 (ΦΕΚ 1413Β/12. 10. 2005) καθορίζει τις απαιτήσεις τις ελληνικής νομοθεσίας σχετικά με την ελάχιστη επιφάνεια σταβλισμού προβάτων.

Πίνακας 60: Ελάχιστη ή συνιστώμενη επιφάνεια σταβλισμού προβάτων

A/A	ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ	ΕΛΑΧΙΣΤΟ ή ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΟ
1	Καθαρός χώρος ανάπαυσης ανά προβατίνα με τα αρνιά της σε συμπαγές δάπεδο.	1,2 - 1,5 τ. μ.
2	Καθαρός χώρος ανάπαυσης ανά προβατίνα με τα αρνιά της σε σχαρωτό δάπεδο.	1 τ. μ.
3	Μήκος μετώπου ταΐστρας ανά προβατίνα.	0, 35 τ. μ.
4	Καθαρός χώρος ανάπαυσης αρσενικών (κριαριών)	1,5 τ. μ.
5	Χώρος προαυλίων (ανά προβατίνα και αρνιά)	2,5 - 3,0 τ. μ.
6	Πλάτος διαδρόμου τροφοδοσίας (εάν υπάρχει)	1,2 τ. μ.
7	Πλάτος θυρών.	2,5 τ. μ.

5. 2 Ελάχιστες αποστάσεις πτηνο-κτηνοτροφικών εγκαταστάσεων

Στο άρθρο 20 του Ν. 4056/2012 προσαρτάται παράρτημα που αναφέρεται στις ελάχιστες αποστάσεις σε μέτρα που πρέπει να έχουν οι πτηνο-κτηνοτροφικές εγκαταστάσεις.

Για τις ανάγκες του νόμου σημειώνουμε ότι ένα ισοδύναμο ζώο αντιστοιχεί με:

- 250 κοτόπουλα πάχυνσης ή 150 ωτόκες όρνιθες
- 1 χοιρομητέρα με τα παράγωγά της μέχρι τελικής πάχυνσης
- 8 χοίρους πάχυνσης άνω των 30 Kg
- 3 χοιρομητέρες με τα παράγωγά τους μέχρι 30 Kg
- 50 κονικλομητέρες με τα παράγωγά τους
- 50 αιγοπρόβατα
- 1 αγελάδα γαλακτοπαραγωγής ή 2 μοσχάρια πάχυνσης
- 1 ίππο

Πίνακας 2: Ελάχιστες αποστάσεις των κτηνοτροφικών εγκαταστάσεων (πλην των οικόσιτων ζώων) από ξενοδοχεία λοιπά τουριστικά καταλύματα, βιομηχανίες και βιοτεχνίες που παράγουν προϊόντα που απαιτούν υγειονομική προστασία, στρατόπεδα, μοναστήρια κλπ σε μέτρα

Χώροι προστασίας	Αριθμός ισοδύναμων ζώων								
	<6	6-10	11-20	21-40	41-80	81-160	161-320	321-650	>650
Ξενοδοχεία και άλλα νόμιμα τουριστικά καταλύματα και κατασκηνωτικοί χώροι, στρατόπεδα	400	400	400	600	800	800	800	800	800
Βιομηχανίες-βιοτεχνίες μη υγειονομικού ενδιαφέροντος με παραγωγικές διαδικασίες άσχετα με τον αριθμό των εργαζομένων	χωρίς περιορισμό	χωρίς περιορισμό	χωρίς περιορισμό	150	150	150	150	150	150
Βιομηχανίες-βιοτεχνίες που παράγουν προϊόντα τα οποία απαιτούν υγειονομική προστασία	100	150	200	250	300	350	400	500	600
Ποτάμια συνεχούς ροής εφόσον χαρακτηριστούν έτσι από την αρμόδια επιτροπή	50	100	150	200	250	250	250	250	250
Μοναστήρια εφόσον δεν έχουν δικές τους οργανωμένες κτηνοτροφικές εγκαταστάσεις	Οι αποστάσεις θα καθορίζονται κατά περίπτωση και κατά την κρίση της αρμόδιας επιτροπής, η οποία θα λαμβάνει υπόψη και τα ορισμένα στο άρθρο 2 του ν.1811/88 (Α'231)								

Πίνακας 3: Ελάχιστες αποστάσεις των κτηνοτροφικών εγκαταστάσεων (πλην των οικόσιτων ζώων) από τα όρια οικισμών, πόλεων, δρόμων, εκπαιδευτηρίων, νοσοκομείων κλπ σε μέτρα

Χώροι προστασίας	Αριθμός ισοδύναμων ζώων								
	<6	6-10	11-20	21-40	41-80	81-160	161-320	321-650	>650
- Επαρχιακοί δρόμοι και σιδηροδρομικές γραμμές	-	-	-	50	100	100	100	100	100
- Εθνικοί δρόμοι	-	-	-	100	150	150	150	150	150
- Οικισμοί και χωριά μέχρι 500 κατοίκους - Εκπαιδευτήρια (από υπάρχοντα ή από εκείνα που προβλέπονται κατά νόμιμο τρόπο να ανεγερθούν)	50	100	150	250	400	550	800	800	800
- Οικισμοί και χωριά 501 έως 2000 κατοίκους	100	150	250	400	550	750	800	800	800
- Πόλεις και κομοπόλεις 2001-5000 κατοίκους - Λίμνες, ακτές και παραδοσιακοί οικισμοί	200	250	400	550	750	800	800	800	800
- Πόλεις με πληθυσμό μεγαλύτερο των 5000 κατοίκων - Λουτροπόλεις, τουριστικοί χώροι, νοσοκομεία, ευαγή ιδρύματα (από υπάρχοντα ή από εκείνα που προβλέπονται κατά νόμιμο τρόπο ν' ανεγερθούν)	300	400	550	750	1000	1000	1000	1000	1000

5.3 Επιτροπή Σταβλισμού

Η Επιτροπή Σταβλισμού συστήνεται στην έδρα κάθε Περιφερειακής Ενότητας. Συγκροτείται με απόφαση του οικείου Περιφερειάρχη. Είναι τριμελής και η θητεία της διαρκεί δύο έτη, σύμφωνα με τα ισχύοντα στο άρθρο 4 του ν. 4056/2012. Έργο της Επιτροπής Σταβλισμού είναι:

- η διενέργεια αυτοψίας στις εγκαταστάσεις του υπό αδειοδότηση ενδιαφερόμενου φορέα προκειμένου να διαπιστωθεί η τήρηση των νόμιμων προϋποθέσεων λειτουργίας της μονάδας. Επισημαίνεται ότι, κατά την αυτοψία πρέπει να ελέγχεται αναλυτικά ο σχετικός φάκελος των απαραίτητων δικαιολογητικών, που έχει συγκεντρώσει ο υπεύθυνος της εγκατάστασης και ο οποίος περιέχει όλες τις σχετικές άδειες και τα απαραίτητα για την λειτουργία της έγγραφα,
- η διεξαγωγή ελέγχων τακτικών και έκτακτων κατά το στάδιο λειτουργίας των κτηνοτροφικών εγκαταστάσεων,
- η παροχή γνώμης προς:
 - την ΑΑΑ για την χορήγηση ή μη άδειας σε μία κτηνοτροφική εγκατάσταση,
 - την ΑΑΑ για την επιβολή διοικητικών κυρώσεων και μέτρων στις περιπτώσεις που διαπιστώνονται, μετά από αυτοψία, παραβάσεις των διατάξεων του παρόντος νόμου και των κανονιστικών πράξεων του και παραλήψεις τήρησης των όρων και περιορισμών που καθορίζονται με τις αποφάσεις της ΑΑΑ,
 - για κάθε θέμα που προκύπτει από την λειτουργία της κτηνοτροφικής εγκατάστασης,
 - τον αρμόδιο Δασάρχη στην περίπτωση κτηνοτροφικών εγκαταστάσεων που λειτουργούν ή πρόκειται να λειτουργήσουν εντός δασών, δασικών εκτάσεων ή δημοσίων εκτάσεων Επισημαίνεται ότι η Επιτροπή Σταβλισμού εισηγείται στην ΑΑΑ, για κάθε θέμα αρμοδιότητάς της, που εξετάζει, συντάσσοντας σχετικό πρακτικό.

5.4 Έκθεση Γεωτεχνικού Συμβούλου

Κατά την πρώτη φάση αδειοδότησης των κτηνοτροφικών εγκαταστάσεων, για τη χορήγηση δηλαδή προσωρινής άδειας εγκατάστασης στις κατηγορίες 2.αα, 2.ββ και 3 απαιτείται εκτός των άλλων απαραίτητων δικαιολογητικών, και η υποβολή έκθεσης

γεωτεχνικού συμβούλου. Στην έκθεση αυτή πρέπει να αναφέρονται κατ' ελάχιστο τα ακόλουθα:

- Τα στοιχεία του φορέα της κτηνοτροφικής εγκατάστασης (όνομα κτηνοτρόφου ή επωνυμία στην περίπτωση νομικού προσώπου, έτος έναρξης λειτουργίας της, εμπειρία ενδιαφερομένου).
- Η θέση και τα στοιχεία του γηπέδου στο οποίο λειτουργεί ή πρόκειται να λειτουργήσει η εν λόγω κτηνοτροφική εγκατάσταση.
- Οι τοπικές κλιματικές συνθήκες της περιοχής στην οποία λειτουργεί ή πρόκειται να λειτουργήσει η εν λόγω κτηνοτροφική εγκατάσταση.
- Η παραγωγική κατεύθυνση της κτηνοτροφικής εγκατάστασης (π.χ. κρεοπαραγωγική, γαλακτοπαραγωγική, αυγοπαραγωγική κλπ).
- Το σύστημα εκτροφής (εντατικό, εκτατικό, ημιεντατικό και βιολογική εκτροφή)
- Οι διαθέσιμοι πόροι που θα χρησιμοποιούνται από την κτηνοτροφική εγκατάσταση (ζωοτροφές, βοσκότοποι κλπ).
- Η φυλή των εκτρεφόμενων ζώων και τα χαρακτηριστικά της.
- Η επιφάνεια, τα υλικά κατασκευής και η διάταξη εντός του γηπέδου των υφιστάμενων ή των προς κατασκευή κύριων ή βοηθητικών κτιρίων της κτηνοτροφικής εγκατάστασης (π.χ. στάβλος, υπόστεγα, παρασκευαστήριο ζωοτροφών, ζυγιστήριο, αλμεκτήριο, αποθήκες ζωοτροφών, εργαλείων και προϊόντων της κτηνοτροφικής εγκατάστασης που εξυπηρετούν το σκοπό και τη λειτουργία της και βρίσκονται εντός των ορίων του γηπέδου κ.λ.π.).
- Το σύστημα αποχέτευσης, επεξεργασίας και βιολογικού καθαρισμού των αποβλήτων, μεταφοράς και παροχής ύδατος, ηλεκτροδότησης κ.λ.π.

Επισημαίνεται ότι, ο ζωοτεχνικός σχεδιασμός των καλυμμένων και ανοιχτών χώρων της κτηνοτροφικής εγκατάστασης, στοχεύει στην καλύτερη δυνατή οργάνωση, και διαρρύθμισή της και πρέπει να λαμβάνει υπόψη:

- την εθνική και κοινοτική νομοθεσία σχετικά με την: υγιεινή και καλή διαβίωση των ζώων, τη προστασία του περιβάλλοντος και της δημόσιας υγείας και την ασφάλεια και υγεία των εργαζομένων,
- τις απαιτήσεις του μικροπεριβάλλοντος σε σχέση με το ζωικό κεφάλαιο (πχ. υλικά κατασκευής, αερισμός, θέρμανση, υγρασία, φωτισμός κ.λ.π.),
- την κυκλοφορία του ζωικού πληθυσμού και συγκεκριμένα:

- τον προγραμματισμό των ορειών,
- τον προγραμματισμό των ζώων αντικατάστασης,
- τον απογαλακτισμό και
- τη δυνατότητα μελλοντικής επέκτασης.
- την οργάνωση του μηχανολογικού εξοπλισμού, σκευών κ.λ.π,
- την αποθήκευση υλικών με βάση:
 - τον διατροφικό προγραμματισμό (ζωοτροφές, χρησιμοποιούμενοι βοσκότοποι, διατροφή κατά παραγωγικό στάδιο, συνολικές ανάγκες σε ζωοτροφές) και
 - τα παραγόμενα προϊόντα
- τη διαχείριση των αποβλήτων.

5.5 Περιβαλλοντική Αδειοδότηση Κτηνοτροφικών Εγκαταστάσεων

Η κατάταξη των κτηνοτροφικών εγκαταστάσεων σε κατηγορίες ανάλογα με τις επιπτώσεις τους στο περιβάλλον διέπεται από τους όρους και τις διατάξεις του Ν.4014/2011 και της υπ' αρ. 1958/13-01-2012 Κ.Υ.Α., όπως αυτή τροποποιήθηκε με την υπ' αρ. 20741/27.04.2012 Κ.Υ.Α. του ΥΠΕΚΑ. Ουσιαστικά γίνεται αναγωγή του αριθμού των εκτρεφόμενων ζώων σε ισοδύναμα ζώα, ώστε να διευκολυνθούν οι συναρμόδιες υπηρεσίες τόσο στον χαρακτηρισμό των μονάδων ως προς τις περιβαλλοντικές τους επιπτώσεις, όσο και στον υπολογισμό των αποστάσεων των κτηνοτροφικών εγκαταστάσεων από χώρους ή δραστηριότητες που χρήζουν προστασίας. Επισημαίνεται ότι στην περίπτωση κτηνοτροφικών εγκαταστάσεων που ο αριθμός των εκτρεφόμενων ζώων, είναι μικρότερος από τις ελάχιστες τιμές, ανά είδος ζώου και κατηγορίες εκτροφής, δεν απαιτείται η περιβαλλοντική αδειοδότησή τους.

Για τις κτηνοτροφικές εγκαταστάσεις που κατατάσσονται λόγω δυναμικότητας στην κατηγορία Β του Ν.4014/2011(ΦΕΚ 209 Α') και της υπ' αρ. 1958/2012 (ΦΕΚ 21 Β') Υ.Α., όπως τροποποιήθηκε και ισχύει για τις κτηνοτροφικές εγκαταστάσεις, απαιτείται η υπαγωγή σε Π.Π.Δ. και εφαρμόζονται οι διατάξεις της υπ' αρ. 46296/08.08.2013 Κ.Υ.Α. Στο φάκελο των απαραίτητων δικαιολογητικών πρέπει να περιλαμβάνονται:

- αντίγραφο της συμπληρωμένης και υπογεγραμμένης δήλωσης υπαγωγής σε Π.Π.Δ. και των κατά περίπτωση απαραίτητων δικαιολογητικών και

- αντίγραφο του καταλόγου εφαρμοζόμενων Π.Π.Δ. του παραρτήματος Δ της παραπάνω ΚΥΑ Γ.

Αρμόδια υπηρεσία για την υπαγωγή σε Π.Π.Δ. των κτηνοτροφικών εγκαταστάσεων είναι η Διεύθυνση Αγροτικής Οικονομίας και Κτηνιατρικής (ΔΑΟΚ) της οικείας Περιφερειακής Ενότητας.

5. 6 Περιβαλλοντικές επιπτώσεις

Το ερωτηματολόγιο που πρέπει να συμπληρωθεί κατά την ίδρυση προβατοτροφικής μονάδας, σύμφωνα με την ΚΥΑ 69269/5387/1990 (ΦΕΚ 678B/1990) "Κατάταξη έργων και δραστηριοτήτων σε κατηγορίες, περιεχόμενο Μελέτης Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων (ΜΠΕ), καθορισμός περιεχομένου Ειδικών Περιβαλλοντικών Μελετών (ΕΠΜ) και λοιπές συναφείς διατάξεις, σύμφωνα με τον Ν. 1650/1986" έχει κάτωθι μορφή:

Πίνακας 61: Ερωτηματολόγιο Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων

ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΕΣ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ	ΝΑΙ	ΙΣΩΣ	ΌΧΙ
1. Έδαφος: Το προτεινόμενο έργο θα προκαλέσει:			
α) ασταθείς καταστάσεις εδάφους ή αλλαγές στη γεωλογική διάταξη των πετρωμάτων;			
β) διασπάσεις, μετατοπίσεις, συμπίεσεις ή υπερκαλύψεις του επιφανειακού στρώματος του εδάφους			
γ) αλλαγές στη τοπογραφία ή στα ανάγλυφα χαρακτηριστικά της επιφάνειας του εδάφους;			
δ) καταστροφή, επικάλυψη ή αλλαγή οποιουδήποτε μοναδικού γεωλογικού ή φυσικού χαρακτηριστικού;			
ε) οποιαδήποτε αύξηση της διάβρωσης του εδάφους από τον άνεμο ή το νερό, επί τόπου ή μακράν του τόπου αυτού;			
στ) αλλαγές στην εναπόθεση ή διάβρωση της άμμου των ακτών ή αλλαγές στη δημιουργία λάσπης, στην εναπόθεση ή διάβρωση που μπορούν να αλλάξουν την κοίτη ενός ποταμού ή ρυακιού ή τον πυθμένα της θάλασσας ή οποιουδήποτε κόλπου, ορμίσκου ή λίμνης;			
ζ) κίνδυνο έκθεσης ανθρώπων ή περιουσιών σε γεωλογικές καταστροφές όπως σεισμοί, κατολισθήσεις εδαφών ή λάσπης, καθιζήσεις ή παρόμοιες καταστροφές;			
2. Αέρας: Το προτεινόμενο έργο θα προκαλέσει:			
α) σημαντικές εκπομπές στην ατμόσφαιρα ή υποβάθμιση της ποιότητας της ατμόσφαιρας;			
β) δυσάρεστες οσμές;			
γ) αλλαγή των κινήσεων του αέρα, της υγρασίας ή της θερμοκρασίας ή οποιαδήποτε αλλαγή στο κλίμα είτε τοπικά είτε σε			

μεγαλύτερη έκταση;			
3. Νερά: Το προτεινόμενο έργο θα προκαλέσει:			
α) αλλαγές στα ρεύματα ή αλλαγές στην πορεία ή κατεύθυνση των κινήσεων των πάσης φύσεως επιφανειακών υγρών;			
β) αλλαγές στο ρυθμό απορρόφησης, στις οδούς αποστράγγισης ή στο ρυθμό και την ποιότητα απόπλυσης του εδάφους;			
γ) μεταβολές στην πορεία ροής των νερών από πλημμύρες;			
δ) αλλαγές στην ποσότητα του επιφανειακού νερού σε οποιονδήποτε υδάτινο όγκο;			
ε) απορρίψεις υγρών αποβλήτων σε επιφανειακά ή υπόγεια νερά με μεταβολή της ποιότητάς τους;			
στ) μεταβολή στην κατεύθυνση ή στην παροχή των υπογείων υδάτων;			
ζ) αλλαγή στην ποσότητα των υπογείων υδάτων είτε δι' απευθείας προσθήκης νερού ή απόληψης αυτού, είτε δια παρεμποδίσεως ενός υπογείου τροφοδότη των υδάτων αυτών σε τομές ή ανασκαφές;			
η) σημαντική μείωση της ποσότητας του νερού, που θα ήταν κατά τα άλλα διαθέσιμο για το κοινό;			
θ) κίνδυνο έκθεσης ανθρώπων ή περιουσιών σε καταστροφές από νερό, όπως πλημμύρες ή παλιρροιακά κύματα;			
4. Χλωρίδα: Το προτεινόμενο έργο θα προκαλέσει:			
α) αλλαγή στην ποικιλία των ειδών ή στον αριθμό οποιονδήποτε ειδών φυτών (περιλαμβανομένων και δέντρων, θάμνων κ.λ.π.);			
β) μείωση του αριθμού οποιονδήποτε μοναδικών σπανίων ή υπό εξαφάνιση ειδών φυτών;			
γ) εισαγωγή νέων ειδών φυτών σε κάποια περιοχή ή παρεμπόδιση της φυσιολογικής ανανέωσης των υπαρχόντων ειδών;			
δ) μείωση της έκτασης οποιασδήποτε αγροτικής καλλιέργειας;			
5. Πανίδα: Το προτεινόμενο έργο θα προκαλέσει:			
α) αλλαγή στην ποικιλία των ειδών ή στον αριθμό οποιονδήποτε ειδών ζώων (πτηνών, ζώων περιλαμβανομένων των ερπετών, ψαριών και θαλασσινών, βενθικών οργανισμών ή εντόμων);			
β) μείωση του αριθμού οποιονδήποτε μοναδικών σπανίων ή υπό εξαφάνιση ειδών ζώων;			
γ) εισαγωγή νέων ειδών ζώων σε κάποια περιοχή ή παρεμπόδιση της αποδημίας ή των μετακινήσεων των ζώων;			
δ) χειροτέρευση του φυσικού περιβάλλοντος των υπαρχόντων ψαριών ή άγριων ζώων;			
6. Θόρυβος: Το προτεινόμενο έργο θα προκαλέσει:			
α) αύξηση της υπάρχουσας στάθμης θορύβου;			
β) έκθεση ανθρώπων σε υψηλή στάθμη θορύβου;			
7. Χρήση γης: Το προτεινόμενο έργο θα προκαλέσει:			
σημαντική μεταβολή της παρούσας ή της προγραμματισμένης για το μέλλον χρήσης γης;			
8. Φυσικοί πόροι: Το προτεινόμενο έργο θα προκαλέσει:			
α) αύξηση του ρυθμού χρήσης / αξιοποίησης οποιουδήποτε φυσικού πόρου;			
β) σημαντική εξάντληση οποιουδήποτε μη ανανεώσιμου φυσικού			

πόρου;			
9. Κίνδυνος ανωμάτων καταστάσεων: Το προτεινόμενο έργο ενέχει:			
κίνδυνο έκρηξης ή διαφυγή επικίνδυνων ουσιών (περιλαμβανομένων, εκτός των άλλων, και πετρελαίου, εντομοκτόνων, χημ. ουσιών ή ακτινοβολίας) σε περίπτωση ατυχήματος ή ανώμαλων συνθηκών;			
10. Πληθυσμός: Το προτεινόμενο έργο θα αλλάξει την εγκατάσταση, διασπορά, πυκνότητα ή ρυθμό αύξησης του ανθρώπινου πληθυσμού της περιοχής ίδρυσης του έργου;			
11. Κατοικία: Το προτεινόμενο έργο θα επηρεάσει την υπάρχουσα κατοικία ή θα δημιουργήσει ανάγκη για πρόσθετη κατοικία στην περιοχή ίδρυσης του έργου;			
12. Μεταφορές / Κυκλοφορία: Το προτεινόμενο έργο θα προκαλέσει:			
α) δημιουργία σημαντικής επιπρόσθετης κίνησης τροχοφόρων;			
β) επιπτώσεις στις υπάρχουσες θέσεις στάθμευσης ή στην ανάγκη για νέες θέσεις στάθμευσης;			
γ) σημαντική επίδραση στα υπάρχοντα συστήματα συγκοινωνίας;			
δ) μεταβολές στους σημερινούς τρόπους κυκλοφορίας ή κίνησης ανθρώπων και/ή αγαθών;			
ε) μεταβολές στη θαλάσσια, σιδηροδρομική ή αέρια κυκλοφοριακή κίνηση;			
στ) αύξηση των κυκλοφοριακών κινδύνων;			
13. Ενέργεια: Το προτεινόμενο έργο θα προκαλέσει:			
α) Χρήση σημαντικών ποσοτήτων καυσίμου ή ενέργειας;			
β) σημαντική αύξηση της ζήτησης των υπαρχουσών πηγών ενέργειας ή απαίτηση για δημιουργία νέων πηγών ενέργειας;			
14. Κοινή ωφέλεια: Το προτεινόμενο έργο θα συντελέσει στην ανάγκη για σημαντικές αλλαγές στους εξής τομείς κοινής ωφέλειας:			
α) ηλεκτρισμό;			
β) συστήματα επικοινωνιών;			
γ) ύδρευση;			
δ) υπόνομους ή σηπτικούς βόθρους;			
ε) αποχέτευση νερού βρόχινου;			
στ) στερεά απόβλητα και διάθεση αυτών;			
15. Ανθρώπινη Υγεία: Το προτεινόμενο έργο θα προκαλέσει:			
α) δημιουργία οποιουδήποτε κινδύνου ή πιθανότητας κινδύνου για βλάβη της ανθρώπινης υγείας (μη συμπεριλαμβανομένης της ψυχικής υγείας);			
β) έκθεση ανθρώπων σε πιθανούς κινδύνους βλάβης της υγείας τους;			
16. Αισθητική: Το προτεινόμενο έργο θα προκαλέσει παρεμπόδιση οποιασδήποτε θέας του ορίζοντα ή οποιασδήποτε κοινής θέας ή θα καταλήξει στη δημιουργία ενός μη αποδεκτού αισθητικά τοπίου, προσιτού στην κοινή θέα;			
17. Αναψυχή: Το προτεινόμενο έργο θα έχει επιπτώσεις στην			

ποιότητα ή ποσότητα των υπαρχουσών δυνατοτήτων αναψυχής;			
18. Πολιτιστική κληρονομιά: Το προτεινόμενο έργο θα καταλήξει σε αλλαγή ή καταστροφή κάποιας αρχαιολογικής περιοχής;			
19. Προστατευτές περιοχές: Το προτεινόμενο έργο βρίσκεται σε προστατευτέα περιοχή σύμφωνα με το άρθρο 21 του Ν. 1650/86;			
20. Συναγωγή σημαντικών πορισμάτων:			
Έχει το υπό εκτέλεση έργο τη δυνατότητα να προκαλέσει δυσμενείς επιπτώσεις στο περιβάλλον;			
Στην περίπτωση καταφατικής απαντήσεως («ναι») ή καταφατικής απαντήσεως με επιφύλαξη («ίσως»), το ερωτηματολόγιο συνοδεύεται από:			
α) Τις πιθανές σημαντικές επιπτώσεις στο περιβάλλον (π.χ. είδη και ποσότητες εκπεμπομένων ρύπων, επιπτώσεις στη χλωρίδα, την πανίδα και το τοπίο της περιοχής του έργου).			
β) Τεχνική περιγραφή των προτεινομένων μέτρων πρόληψης και αντιμετώπισης των περιβαλλοντικών επιπτώσεων.			
γ) Περιγραφή των τυχόν υφισταμένων εναλλακτικών λύσεων.			

5. 7 Κώδικας Ορθής Γεωργικής Πρακτικής

Στο Παράρτημα Ι της ΥΑ 1420/82031 (ΦΕΚ 1709Β/17. 08. 2015) "Κώδικας Ορθής Γεωργικής Πρακτικής" αναφέρονται ορθές γεωργικές πρακτικές ανά είδος κτηνοτροφικής εκμετάλλευσης. Συγκεκριμένα για τα προβατοστάσια προβλέπεται:

α. Όταν η εκτροφή των αιγοπροβάτων γίνεται σε θερμή στρωμή, τα στερεής μορφής απόβλητα των αιγοπροβάτων αναμιγνύομενα με τη στρωμή για επαρκές διάστημα (πάνω από 3 μήνες) υφίστανται χώνευση, οπότε μπορούν να διατίθενται απευθείας για χρήση ως λίπασμα σε καλλιεργούμενα εδάφη. Τα ούρα απορροφώνται από τη στρωμή και εξατμίζονται. Η μέθοδος εκτροφής με θερμή στρωμή εφαρμόζεται κατά κανόνα στην Ελλάδα και συνιστάται έναντι της μεθόδου εκτροφής σε σχαρωτό δάπεδο.

β. Στην περίπτωση που η κοπριά δεν προβλέπεται να απομακρύνεται άμεσα από τη μονάδα, πρέπει να εναποτίθεται σε κοπροσωρούς κατασκευασμένους σύμφωνα με τις προδιαγραφές του άρθρου 6, παρ. Β, υποπαρ. 1, εδάφιο ε, μέχρι να γίνει δυνατή η διάθεσή της. Γενικά, η κοπριά των αιγοπροβάτων περιορίζεται σημαντικά σε ποσότητα όταν προβλέπεται μετακίνηση των ζώων σε βοσκότοπους κατά το μεγαλύτερο διάστημα του χρόνου (έως και 12 μήνες ετησίως για κάποιες ώρες την ημέρα ανάλογα με την περιοχή και τη φυλή των ζώων).

γ. Σε καμία περίπτωση δεν πρέπει η συγκέντρωση της κοπριάς να γίνεται σε υπόγεια κανάλια γιατί η απομάκρυνσή της από αυτά προς τη δεξαμενή συλλογής, γίνεται αναγκαστικά με προσθήκη νερού αραιώσης, αυξάνοντας έτσι δυσανάλογα τις απαιτήσεις για επεξεργασία των αποβλήτων.

δ. Τα σχετικά 'καθαρά' υγρά, όπως τα απόνερα πλυσίματος του αμελκτηρίου ή τα νερά της βροχής στα υπαίθρια προαύλια άσκησης των ζώων πρέπει να συλλέγονται σε συστήματα σηπτικού βόθρου. Η χρήση νερού πλυσίματος στο αμελκτήριο και τους λοιπούς χώρους πρέπει να περιορίζεται αυστηρά στις απαιτούμενες μόνο ποσότητες. Είναι επιθυμητή η χρήση εκτοξευτών νερού υπό πίεση.

ε. Προκειμένου να προλαμβάνεται η ανάμιξη βρόχινου νερού με τα απόβλητα πρέπει να αποφεύγεται κατά το δυνατόν η χρησιμοποίηση των υπαίθριων προαυλίων από τα ζώα κατά τις βροχερές ημέρες του έτους, να τοποθετούνται υδρορροές στις στέγες που «βλέπουν» προς τα υπαίθρια προαύλια άσκησης των ζώων και να λαμβάνεται κάθε μέτρο που συντελεί στη μείωση του όγκου των αποβλήτων.

στ. Οι υπαίθριοι σιροί χλωρής νομής πρέπει να προστατεύονται από τη βροχή.

Στο Παράρτημα II της ίδιας απόφασης αναφέρονται οι παράμετροι επεξεργασίας και αποθήκευσης κτηνοτροφικών αποβλήτων.

Πίνακας 62: Ποσοτικά χαρακτηριστικά παραγόμενων αποβλήτων ανά είδος ζώου

Είδος ζώου	Πυκνότητα (Kg/L)	Ημερήσια παραγωγή νωπών αποβλήτων (L/Kg Z.B. -ημέρα)	Ολικά Στερεά (% κ. β.)	Ολικό άζωτο (Kg/t)
Αγελάδες (συμπεριλαμβανομένων και των μοσχιδίων αντικατάστασης)	1,010	0,084	12	4,7
Μοσχάρια	0,977	0,053	14	6,0
Χοίροι	0,977	0,058	10	5,5
Πρόβατα	0,977	0,040	25	9,4
Κουνέλια	0,650	0,089	43	11,0
Αίγες	0,978	0,042	32,5	9,8
Όρνιθες αυγοπαραγωγής	1,060	0,056	27	11,0
Όρνιθες κρεοπαραγωγής	1,015	0,074	25,6	11,8
Γάλι / Γαλοπούλες	1,013	0,045	25,3	12,6
Πάπιες	0,996	0,110	27,0	12,6
Ίπποι	0,986	0,052	29,6	5,5

(*)Z.B.=Ζωντανό Βάρος

Πίνακας 63: Αναλογία κοπριάς και ούρων (%) κατά βάρος στα παραγόμενα απόβλητα

	Αγελάδες Γαλακτοπαραγωγής	Μόσχοι Πάχυνσης	Χοιρινά	Πρόβατα
Κοπριά	69	71	55	50
Ούρα	31	29	45	50
Σύνολο	100	100	100	100

Πίνακας 64: Ενδεικτική περιεκτικότητα σε άζωτο (μέσες τιμές) χωνεμένων στερεών αποβλήτων

	Ολικά Στερεά (% κ. β.)	Ολικό Άζωτο (Kg/ton)	Αμμωνιακό άζωτο (Kg/ton)
Ορνιθες	44	15,1	5,8
Όρνιθες με στρωμνή	79	31,3	7, 2
Πρόβατα	34	8, 0	2,3
Αίγες	35	10, 7	2,9
Στερεά αγελάδων με στρωμνή	22	4,1	2,2
Στερεά μοσχαριών πάχυνσης	29	6, 4	2,2
Στερεά αγελάδων σε χωμάτινο προαύλιο	46	7, 0	1,6
Στερεά διαχωρισμού αγελάδων	23	3,0	0, 2
Στερεά διαχωρισμού χοίρων	23	4,0	0, 7
Γαλοπούλες	22	12,2	7, 7
Γαλοπούλες με στρωμνή	73,2	25,0	5,5

5. 8 Κοινοτικές ενισχύσεις για τον κλάδο της αιγοπροβατοτροφίας περιόδου 2001-2014

Η βασική ενίσχυση των παραγωγών αιγοπροβείου κρέατος, βάσει της Κοινής Οργάνωσης Αγοράς (ΚΟΑ) που ίσχυε μέχρι και την εμπορική περίοδο 2001, ήταν η αντιστάθμιση απώλειας εισοδήματος στη διάρκεια κάθε εμπορικής περιόδου, η οποία, από το 2002 μέχρι και το 2005, ήταν 21 Ευρώ/επιλέξιμο ζώο για τους παραγωγούς βαριών αρνιών και 16, 8 Ευρώ/επιλέξιμο ζώο για τους παραγωγούς ελαφρών αρνιών, (95% του συνόλου των παραγωγών της Χώρας). Πρόσθετα, στους κτηνοτρόφους των μειονεκτικών περιοχών (85% του συνόλου) εχορηγείτο πριμοδότηση, 7 Ευρώ/επιλέξιμο ζώο. Με την ψήφιση του Καν (ΕΚ) 1782/2003 καθιερώθηκε:

Ενιαία Ενίσχυση: Όλες οι ενισχύσεις που ελάμβανε ο αιγο-προβατοτρόφος κατά την περίοδο αναφοράς (2000-2002), ενοποιήθηκαν σε μια Ενιαία Ενίσχυση, η οποία χορηγείται στο δικαιούχο κατ' έτος, από το 2006 μέχρι και το 2013, ασχέτως είδους και ύψους παραγωγής. Ειδικότερα: (i) οι αιγο-προβατοτρόφοι που κατείχαν εκτάσεις την περίοδο

αναφοράς και συνεπώς τους έχουν υπολογιστεί εκτατικά δικαιώματα, δεν έχουν υποχρέωση να διατηρούν ζώα, παρά μόνο στην περίπτωση που στις εκτάσεις αυτές περιλαμβάνονται και βοσκότοποι. Στην περίπτωση αυτή οι παραγωγοί, πρέπει να διατηρούν ελάχιστη πυκνότητα βόσκησης 0, 2 MMZ/εκτάριο (αποφυγή υποβόσκησης) έως 3 MMZ/εκτάριο, (αποφυγή υπερβόσκησης), (ii) οι κτηνοτρόφοι, που δεν είχαν εκτάσεις την περίοδο αναφοράς και στους οποίους έχουν υπολογιστεί δικαιώματα με ειδικές προϋποθέσεις (ειδικά δικαιώματα), οφείλουν, πέραν της πολλαπλής συμμόρφωσης, να διατηρούν τουλάχιστον τα μισά ζώα σε σχέση με τα δικαιώματα που τους αναγνωρίστηκαν την περίοδο αναφοράς και τα οποία «γέννησαν» τα νέα δικαιώματα της ενιαίας ενίσχυσης, (iii) ειδικά δικαιώματα μπορούν να μετατραπούν σε εκτατικά με την απόκτηση επιλέξιμης έκτασης, αλλά η αντίστροφη μετατροπή δεν είναι δυνατή.

Πολλαπλή Συμμόρφωση: Για να εισπράττει ο αιγοπροβατοτρόφος την ενιαία ενίσχυση πρέπει να συμμορφώνεται, κατά περίπτωση, προς μια σειρά κοινοτικών οδηγιών που αφορούν στη δημόσια υγεία, την υγεία των φυτών και των ζώων, την καλή διαβίωση των ζώων και την προστασία του περιβάλλοντος και την τήρηση των ΚΟΓΠ, τουλάχιστον για όσους είχαν ενταχθεί σε αγροπεριβαλλοντικά Μέτρα (για όλους τους άλλους, η ισχύς των ΚΟΓΠ έληξε την 31. 12. 2006).

Διαφοροποίηση και Δημοσιονομική πειθαρχία: Οι ενισχύσεις που καταβάλλονται στο πλαίσιο του νέου καθεστώτος μειώνονται κατά 3% το 2005, 4% το 2006 και 5% από το 2007 έως το 2012. Για ενισχύσεις ύψους μέχρι 5. 000_ οι μειώσεις που γίνονται θα επιστρέφονται στους δικαιούχους. Τα ποσά που εξοικονομούνται, λόγω εφαρμογής της διαφοροποίησης, μεταφέρονται στον Πυλώνα II (αγροτική ανάπτυξη).

Ποιοτικό παρακράτημα: Προβλέπεται παρακράτηση ποσοστού 5% που αντιστοιχεί σε 12,5 εκατ. /έτος περίπου. Το ποσό αυτό θα χορηγείται στους παραγωγούς οι οποίοι παραδίδουν γάλα σε εγκεκριμένες μονάδες μεταποίησης όταν αυτό πληροί όλες τις απαιτήσεις της εθνικής και κοινοτικής νομοθεσίας και έχει Ολική Μικροβιακή Χλωρίδα (OMX) κάτω από ένα ορισμένο όριο.

Σύστημα Παροχής Συμβούλων: Στο πλαίσιο της νέας ΚΑΠ τα κράτη-μέλη οφείλουν να δημιουργήσουν σύστημα παροχής γεωργικών συμβουλών σε γεωργούς, επομένως και στους αιγοπροβατοτρόφους, για τον καλύτερο προγραμματισμό, οργάνωση και διαχείριση της εκμετάλλευσής τους. Προτεραιότητα δίδεται σε όσες εκμεταλλεύσεις λαμβάνουν άμεσες ενισχύσεις άνω των 15. 000€ /έτος.

Ολοκληρωμένο Σύστημα Διαχείρισης και Ελέγχου (ΟΣΔΕ): Προβλέπεται η θέσπιση και λειτουργία ενός ολοκληρωμένου συστήματος διαχείρισης και ελέγχου, το οποίο

περιλαμβάνει ηλεκτρονική βάση δεδομένων, σύστημα αναγνώρισης αγροτεμαχίων, σύστημα προσδιορισμού και καταγραφής δικαιωμάτων ενίσχυσης κλπ. , με στόχο την καλύτερη εφαρμογή και τον έλεγχο του καθεστώτος της Ενιαίας Ενίσχυσης.

Η χώρα μας μαζί με τις Ιρλανδία, Ιταλία, Λουξεμβούργο και Ηνωμένο Βασίλειο, αποφάσισε, μέσα στο πλαίσιο της ΚΑΠ, την εφαρμογή της αποδεσμευμένης ενίσχυσης (πλήρης αποδέσμευση) στον τομέα του πρόβειου κρέατος. Αντίθετα χώρες όπως η Ισπανία, η Πορτογαλία, η Γαλλία και η Δανία αποφάσισαν την εφαρμογή της συνδεδεμένης ενίσχυσης.

Όσον αφορά το ποιοτικό παρακράτημα για το κλάδο της αιγοπροβατοτροφίας, το ποσοστό καθορίστηκε σε 5% της συνιστώσας του τομέα πρόβειου και αιγείου κρέατος, δηλαδή περίπου 12,5 εκατ. €/έτος. Το ποσό αυτό χορηγήθηκε, σύμφωνα με το άρθρο 68 του Κανονισμού (ΕΚ) 1782/2003 μέχρι το 2009, για τη βελτίωση της ποιότητας του πρόβειου και αιγείου γάλακτος σε συγκριμένους παραγωγούς που παρέδιδαν γάλα σε εγκεκριμένες μονάδες μεταποίησης, υπό την αίρεση ότι το παραδιδόμενο γάλα ήταν σύμφωνο με όλες τις απαιτήσεις της εθνικής και κοινοτικής νομοθεσίας και είχε Ολική Μικροβιακή Χλωρίδα (Ο. Μ. Χ.) κάτω από το ανά έτος καθοριζόμενο ανώτατο επιτρεπόμενο όριο.

Το 2009 με τους Κανονισμούς (ΕΚ) 73/2009 του Συμβουλίου, με τον οποίο καταργήθηκε ο προηγούμενος (ΕΚ) 1782/2003, και 1120/2009 της Επιτροπής δόθηκε η δυνατότητα σε κάθε Κράτος -Μέλος να προχωρήσει στην εφαρμογή ειδικών μέτρων στήριξης των γεωργών. Η Ελλάδα, στα πλαίσια του νέου Κανονισμού αποφάσισε για τον κλάδο της αιγοπροβατοτροφίας τη χορήγηση πρόσθετης ενίσχυσης στους εκτροφείς ορεινών και μειονεκτικών περιοχών (ΚΥΑ 262345/22. 03. 2010, ΦΕΚ 323Β/2010, άρθρο 8). Δικαιούχοι της πρόσθετης ενίσχυσης αιγοπροβάτων ορίζονταν κτηνοτρόφοι οι οποίοι διατηρούσαν τουλάχιστον 50 ενήλικα θηλυκά ζώα, προβατίνες ή αίγες, ηλικίας άνω των 12 μηνών και με την προϋπόθεση ότι η έδρα της εκμετάλλευσης και τουλάχιστον το 50% της χρησιμοποιούμενης για τη γεωργία έκτασή τους βρίσκονταν σε ορεινές και μειονεκτικές περιοχές όπως αυτές ισχύουν κάθε φορά (οδηγία 85/148/ΕΟΚ). Εκτός από την πρόσθετη ενίσχυση αιγοπροβάτων η οποία χορηγούνταν ετησίως και ανά εκμετάλλευση, καταβαλλόταν και συμπληρωματική ενίσχυση ανά ζώο σε ετήσια βάση αν και εφόσον τα αιγοπρόβατα ανήκαν σε αυτόχθονη φυλή και ήταν εγγεγραμμένα στο ελληνικό γενεαλογικό βιβλίο της φυλής ή στο παράρτημα αυτού. Πέραν των δύο παραπάνω ενισχύσεων, προβλεπόταν μία ακόμη πρόσθετη ενίσχυση για τους κτηνοτρόφους των οποίων η έδρα εκμετάλλευσης βρισκόταν εκτός των ορεινών ή μειονεκτικών περιοχών αλλά μετακινούσαν τα αιγοπρόβατά τους σε ορεινές ή μειονεκτικές περιοχές σύμφωνα με τους όρους που αναφέρονται στην παράγραφο 2 του άρθρου 102 του Κανονισμού (ΕΚ) 73/2009 του

Συμβουλίου. Δικαιούχοι των πρόσθετων ενισχύσεων δεν μπορούσαν να είναι κτηνοτρόφοι που κατά τα έτη 2010 - 2012 είχαν συγχρηματοδοτηθεί για τις ίδιες δράσεις στο πλαίσιο του Μέτρου 214, Δράση 3. 1 του προγράμματος Αγροτικής Ανάπτυξης 2007-2013 "Αλέξανδρος Μπαλτατζής".

5. 9 Νέα Κοινή Αγροτική Πολιτική 2015 - 2020

Η νέα Κοινή Αγροτική Πολιτική (ΚΑΠ), η οποία εφαρμόζεται από την 1/1/2015 ενισχύει πλέον μόνο την παραγωγική διαδικασία επιφέροντας με αυτόν τον τρόπο μία μεγάλη τομή. Τα «ιστορικά δικαιώματα» που είχαν ενεργοποιηθεί το 2006, ανάλογα με το τι καλλιεργούσε και τι επιδοτήσεις έπαιρνε ο παραγωγός το διάστημα 2000 - 2002 ως ενίσχυση του εισοδήματος, δεν θα ισχύουν πια. Τα νέα δικαιώματα ενισχύσεων θα κατευθυνθούν σε αυτούς που πραγματικά παράγουν, ανεξαρτήτως των ιστορικών δικαιωμάτων, που είχαν κατανεμηθεί σε περιόδους αναφοράς μέχρι και είκοσι χρόνια πριν. Το ετήσιο ποσό των άμεσων ενισχύσεων για τον «ενεργό αγρότη», αυτόν δηλαδή που αποδεικνύει ότι παράγει, θα πρέπει να αποτελεί κατ' ελάχιστο το 5% του εξωγεωργικού εισοδήματος.

Ωστόσο, το 30% των ενισχύσεων θα δίνεται σε όσους τηρούν πρακτικές επωφελείς για το κλίμα και το περιβάλλον. Ένα από τα βασικά εργαλεία της νέας ΚΑΠ αποτελεί το λεγόμενο «πρασίνισμα» των καλλιεργειών, το οποίο θα επιτυγχάνεται με αγρανάπαυση ή με αμειψισπορά (εναλλαγή καλλιεργειών). Το πρασίνισμα θα αποτελεί προϋπόθεση για την είσπραξη του συνόλου της άμεσης ενίσχυσης. Του «πρασινίσματος» εξαιρούνται ορισμένες καλλιέργειες όπως οι ελαιώνες, οι οπωρώνες, τα ψυχανθή κ. ά. Στα κράτη μέλη επιτρέπεται η χορήγηση άμεσων ενισχύσεων και σε μικροκαλλιεργητές διότι αυτοί συμβάλλουν άμεσα στη ζωτικότητα των αγροτικών περιοχών.

Για τον κλάδο της κτηνοτροφίας η νέα ΚΑΠ επέφερε συνοπτικά τις παρακάτω μεταβολές:

- Αύξηση στην ενίσχυση άμεσων επιδοτήσεων (από 19% σε 25%)
- Συνδεδεμένες ενισχύσεις αιγοπροβάτων και βοοειδών ώστε να χτίσουμε ισχυρό ζωικό κεφάλαιο και να στηριχτεί το εθνικό προϊόν της φέτας.
- Ενίσχυση κτηνοτροφικών φυτών (ψυχανθή) για μείωση του κόστους ζωοτροφών.
- Ενίσχυση μέτρων αγροτικής ανάπτυξης (σχέδια βελτίωσης) για μείωση του κόστους και τη δημιουργία υποδομών.

Ειδικά για τις συνδεδεμένες ενισχύσεις, σκοπός της καταβολής τους είναι η δημιουργία νέων θέσεων εργασίας τόσο στον πρωτογενή τομέα, όσο και στη μεταποίηση, η βελτίωση

της ποιότητας του πρόβειου και του κατσικίσιου γάλακτος, η οποία θα συμβάλλει με τη σειρά της στην αναβάθμιση των παραγόμενων προϊόντων και θα οδηγήσει σε υψηλότερη ανταγωνιστικότητα των εκμεταλλεύσεων και η ενίσχυση της βιωσιμότητας της μεταποιητικής βιομηχανίας, η οποία εξαρτάται άμεσα από την παροχή πρώτης ύλης. Διακρίνουμε τις παρακάτω κατηγορίες συνδεδεμένων ενισχύσεων για τα αιγοπρόβατα:

- Συνδεδεμένη σε ειδικά δικαιώματα χωρίς γη. Η ενίσχυση αυτή αφορά στους κτηνοτρόφους που κατείχαν ειδικά δικαιώματα το 2014 και οι οποίοι δε διαθέτουν επιλέξιμα εκτάρια, για την ενεργοποίηση δικαιωμάτων ενίσχυσης το 2015. Οι κτηνοτρόφοι αυτοί, θα ενισχύονται με βάση τον αριθμό των MMZ, που διαθέτουν. Για τα αιγοπρόβατα ανεξαρτήτου φύλου και ηλικίας 1 MMZ αντιστοιχεί σε 7 ζώα. Ελάχιστος αριθμός ζώων στην εκμετάλλευση, οι τρεις (3) MMZ. Απαραίτητη προϋπόθεση για τη λήψη της ενίσχυσης είναι η εφαρμογή των απαιτήσεων για την αναγνώριση και την καταγραφή των ζώων (ενώτια κ.λ.π.), όπως προβλέπονται στον Καν. (ΕΚ) 1760/2000 για τα βοοειδή και Καν. (ΕΚ) 21/2004 για τα αιγοπρόβατα.
- Συνδεδεμένη στα αιγοπρόβατα ορεινών περιοχών. Ενισχύονται οι αίγες και προβατίνες ηλικίας άνω του έτους Ορεινών – Μειονεκτικών περιοχών με την προϋπόθεση της παράδοσης τουλάχιστον 6 τόνων γάλακτος σε μεταποιητικές βιομηχανίες με OMX μικρότερη από 1. 000. 000cfu/ml και την εφαρμογή των απαιτήσεων για την αναγνώριση και την καταγραφή των ζώων (ενώτια κ.λ.π.), όπως προβλέπονται στον Καν. (ΕΚ) 1760/2000 για τα βοοειδή και Καν. (ΕΚ) 21/2004 για τα αιγοπρόβατα.
- Συνδεδεμένη στα αιγοπρόβατα πεδινών περιοχών. Ενισχύονται αίγες και προβατίνες πεδινών περιοχών ηλικίας άνω του έτους με την προϋπόθεση της παράδοσης τουλάχιστον 10 τόνων γάλακτος σε μεταποιητικές βιομηχανίες με OMX μικρότερη από 1. 000. 000 cfu/ml και την εφαρμογή των απαιτήσεων για την αναγνώριση και την καταγραφή των ζώων (ενώτια κ.λ.π.), όπως προβλέπονται στον Καν. (ΕΚ) 1760/2000 για τα βοοειδή και Καν. (ΕΚ) 21/2004 για τα αιγοπρόβατα.

Η συνδεδεμένη ενίσχυση των αιγοπροβάτων για το 2016 ανέρχεται για τις μεν ορεινές και μειονεκτικές περιοχές στα 7, 64 € ανά ζώο για τις δε πεδινές στα 5 € ανά ζώο αντίστοιχα.

5. 10 Νέος Αναπτυξιακός Νόμος 4399/2016

Στις 22 Ιουνίου του 2016 ψηφίστηκε στην Βουλή ο Ν. 4399/2016 «Θεσμικό πλαίσιο για τη σύσταση καθεστώτων Ενισχύσεων Ιδιωτικών Επενδύσεων για την περιφερειακή και οικονομική ανάπτυξη της χώρας - Σύσταση αναπτυξιακού Συμβουλίου και άλλες διατάξεις»⁸⁶. Ο νόμος βασίζεται στον ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ (ΕΕ) αριθ. 651/2014⁸⁷ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ της 17^{ης} Ιουνίου 2014 «Για την κήρυξη ορισμένων κατηγοριών ενισχύσεων ως συμβατών με την εσωτερική αγορά κατ' εφαρμογή των άρθρων 107 και 108 της Συνθήκης».

Τα σημαντικότερα σημεία του νόμου συνοψίζονται στο άρθρο 5 «Όροι και προϋποθέσεις υπαγωγής», στο άρθρο 6 «Δικαιούχοι υπαγόμενων επενδυτικών σχεδίων», στο άρθρο 7 «Υπαγόμενα και εξαιρούμενα επενδυτικά σχέδια», στο άρθρο 8 «Επιλέξιμες δαπάνες περιφερειακών ενισχύσεων» στο άρθρο 9 «Επιλέξιμες δαπάνες εκτός περιφερειακών ενισχύσεων» και στο άρθρο 20 «Καταβολή ενισχύσεων».

Συγκεκριμένα στην παρ. 1 του άρθρου 5 αναφέρεται ότι η συμμετοχή του φορέα στο κόστος του επενδυτικού σχεδίου μπορεί να γίνει είτε μέσω ιδίων κεφαλαίων είτε με εξωτερική χρηματοδότηση, με την προϋπόθεση ότι το είκοσι πέντε τοις εκατό (25%) του συνολικού επενδυτικού κόστους δεν περιέχει καμία κρατική ενίσχυση, δημόσια στήριξη ή παροχή (άρθρο 14 παρ. 14 Γ. Α. Κ.).

Η παρ. 2 του ίδιου άρθρου καθορίζει το ελάχιστο επιλέξιμο ύψος της επένδυσης για την υπαγωγή επενδυτικών σχεδίων στα καθεστάτα ενισχύσεων του παρόντος νόμου ως κάτωθι:

- α. για μεγάλες επιχειρήσεις, στο ποσό των πεντακοσίων χιλιάδων (500.000) ευρώ,
- β. για μεσαίες επιχειρήσεις, συνεταιρισμούς και για επιχειρηματικές συστάδες (cluster), του άρθρου 52 στο ποσό των διακοσίων πενήντα χιλιάδων (250.000) ευρώ,
- γ. για μικρές επιχειρήσεις, στο ποσό των εκατόν πενήντα χιλιάδων (150.000) ευρώ,
- δ. για πολύ μικρές επιχειρήσεις, στο ποσό των εκατό χιλιάδων (100.000) ευρώ,
- ε. για τις Κοινωνικές Συνεταιριστικές Επιχειρήσεις (Κοιν. Σ. Επ.) του ν. 4019/2011 (Α' 216), καθώς και τους Αγροτικούς Συνεταιρισμούς (ΑΣ), τις Ομάδες Παραγωγών (ΟΠ) και τις Αγροτικές Εταιρικές Συμπράξεις (ΑΕΣ) του ν. [4384/2016](#) (Α' 78) στο ποσό των πενήντα χιλιάδων (50.000) ευρώ.

⁸⁶ Ο Ν. 4399/2016 δημοσιεύτηκε στο τεύχος Α του ΦΕΚ, αρ. φύλλου 117. Ολόκληρο τον νόμο μπορείτε να τον βρείτε στην ιστοσελίδα https://www.ependyseis.gr/anaptyxiakos/files/n4399_2016.pdf

⁸⁷ Για περισσότερες πληροφορίες για τον Κανονισμό (ΕΕ) αρ. 651/2014 μπορείτε να ανατρέξετε στην παρακάτω ιστοσελίδα <http://www.gsrt.gr/News/Files/New1225/kanonismosEE%20651-2014.pdf>

Στην παρ. 1 του άρθρου 8 γίνεται διάκριση των επιλέξιμων δαπανών των επενδυτικών σχεδίων. Ως επιλέξιμες δαπάνες των επενδυτικών σχεδίων για την εφαρμογή των καθεστώτων ενισχύσεων νοούνται οι κάτωθι, με τους όρους και τις προϋποθέσεις των επόμενων παραγράφων:

α. επενδυτικές δαπάνες σε ενσώματα στοιχεία ενεργητικού,

β. επενδυτικές δαπάνες σε άυλα στοιχεία ενεργητικού,

γ. το μισθολογικό κόστος των νέων θέσεων εργασίας που δημιουργούνται ως αποτέλεσμα της υλοποίησης του επενδυτικού σχεδίου υπολογιζόμενο για περίοδο δύο (2) ετών από τη δημιουργία κάθε θέσης. Το ως άνω μισθολογικό κόστος αποτελεί επιλέξιμη δαπάνη μόνο αυτοτελώς και όχι σε συνδυασμό με τις περιπτώσεις α' ή/και β'.

Στην παρ. 3 του ίδιου άρθρου αναλύονται οι επιλέξιμες δαπάνες σε ενσώματα στοιχεία ενεργητικού στις οποίες περιλαμβάνονται η κατασκευή, η επέκταση, ο εκσυγχρονισμός κτηριακών εγκαταστάσεων και ειδικών και βοηθητικών εγκαταστάσεων των κτηρίων και οι κατασκευές για τη διασφάλιση της προσβασιμότητας στα άτομα με αναπηρία, καθώς και η διαμόρφωση του περιβάλλοντος χώρου. Οι δαπάνες αυτές αθροιστικά δεν μπορούν να υπερβαίνουν το 45% του συνόλου των επιλέξιμων δαπανών περιφερειακών ενισχύσεων. Ο συντελεστής αυτός διαμορφώνεται στο 60% για τις αντίστοιχες δαπάνες των επενδυτικών σχεδίων της περίπτωσης γ' της παραγράφου 4 του άρθρου 7 και στο 70% για τις αντίστοιχες δαπάνες των επενδυτικών σχεδίων της υποπερίπτωσης γγ' της περίπτωσης β' της παραγράφου 4. Ο ως άνω συντελεστής διαμορφώνεται στο 80% για επενδυτικά σχέδια που υλοποιούνται σε κτίρια, τα οποία είναι χαρακτηρισμένα ως διατηρητέα.

Αντίστοιχα στην παρ. 4 του άρθρου 8 αναλύονται οι επιλέξιμες δαπάνες σε άυλα στοιχεία ενεργητικού στις οποίες περιλαμβάνονται μεταφορά τεχνολογίας μέσω της αγοράς δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας, αδειών εκμετάλλευσης, ευρεσιτεχνιών, τεχνογνωσίας και μη κατοχυρωμένων τεχνικών γνώσεων καθώς επίσης και συστήματα διασφάλισης και ελέγχου ποιότητας, πιστοποιήσεων, προμήθειας και εγκατάστασης λογισμικού και συστημάτων οργάνωσης της επιχείρησης. Οι ως άνω περιγραφόμενες δαπάνες πρέπει να πληρούν σωρευτικά τις εξής προϋποθέσεις

α. να χρησιμοποιούνται αποκλειστικά στην επιχειρηματική εγκατάσταση που λαμβάνει την ενίσχυση και να παραμένουν συνδεδεμένες με το έργο, για το οποίο χορηγείται η ενίσχυση για τουλάχιστον πέντε (5) έτη ή τρία (3) έτη στην περίπτωση των ΜΜΕ,

β. να περιλαμβάνονται στα αποσβεστέα στοιχεία ενεργητικού της επιχείρησης, στην οποία χορηγείται η ενίσχυση,

γ. να αγοράζονται, σύμφωνα με τους όρους της αγοράς από τρίτους που δεν έχουν σχέση με τον αγοραστή.

Για τις μεγάλες επιχειρήσεις, οι επιλέξιμες δαπάνες για άυλα στοιχεία ενεργητικού δεν μπορούν να υπερβούν το 50% του συνόλου των επιλέξιμων δαπανών περιφερειακών ενισχύσεων. Για τις ΜΜΕ το ανώτατο ποσοστό διαμορφώνεται στο 75%.

Στο άρθρο 20 αναφέρεται η λογιστική και φορολογική αντιμετώπιση των καταβαλλόμενων ενισχύσεων. Σύμφωνα με την παρ. 7 τα ποσά της ληφθείσας επιχορήγησης, επιδότησης χρηματοδοτικής μίσθωσης, επιδότησης του κόστους της δημιουργούμενης απασχόλησης, καθώς και απαλλαγής από καταβολή φόρου, εμφανίζονται σε λογαριασμό ειδικού αποθεματικού και σε περίπτωση διανομής ή κεφαλαιοποίησής του, εντός του χρονικού διαστήματος που προβλέπεται από τις διατάξεις της παραγράφου 2 του άρθρου 21 (τρία χρόνια για μικρές και πολύ μικρές επιχειρήσεις), επιστρέφονται και επιβάλλονται οι κυρώσεις που προβλέπονται από τον Ν.4174/2013 (Α' 170). Σε περίπτωση διανομής ή κεφαλαιοποίησης μέρους ή του συνόλου του αποθεματικού μετά την παρέλευση του ως άνω διαστήματος, προστίθεται στα κέρδη της επιχείρησης και φορολογείται στο φορολογικό έτος, κατά το οποίο έλαβε χώρα η διανομή ή ανάληψη του αντίστοιχου ποσού του αποθεματικού, σύμφωνα με τις οικείες διατάξεις της φορολογικής νομοθεσίας.

Στο τεύχος β του ΦΕΚ, αρ. φύλλου 3410/24. 10. 2016⁸⁸ δημοσιεύτηκε η απόφαση για τον καθορισμό των ειδών επενδυτικών σχεδίων του τομέα πρωτογενούς γεωργικής παραγωγής των πολύ μικρών, μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων (ΜΜΕ), που μπορούν να υπαχθούν σε καθεστώτα ενισχύσεων του Ν. 4399/2016 (Α' 117) καθώς και των προδιαγραφών, πρόσθετων όρων, περιορισμών και προϋποθέσεων και κάθε σχετικού θέματος για την παροχή των ενισχύσεων σε επενδυτικά σχέδια του τομέα αυτού.

Τα ποσοστά ενίσχυσης του Ν. 4399/2016 ανά περιφέρεια σύμφωνα με το αρ. 107 της Συνθήκης ΕΚ και ανά μέγεθος επιχείρησης αποτυπώνονται στον παρακάτω πίνακα:

⁸⁸ Όλη την απόφαση μπορείτε να την διαβάσετε στην ιστοσελίδα http://www.geotee.gr/lnkFiles/20161027021913_4.pdf

Πίνακας 65: Ποσοστά ενίσχυσης του Ν. 4399/2016

Περιφέρειες (NUTS2)	Νομός/Περιφερειακή Ενότητα (NUTS 3) του Τύπου Εγκατάστασης	Περιφέρειες του άρθρου 107 της Συνθήκης ΕΚ	Μέγιστη ένταση περιφερειακών επενδυτικών ενισχύσεων		
			Μεγάλες Επιχειρήσεις	Μεσαίες Επιχειρήσεις	Μικρές Επιχειρήσεις
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΑΚΗΣ	ΡΟΔΟΠΗ	α'	35%	45%	55%
	ΔΡΑΜΑ	α'	35%	45%	55%
	ΕΒΡΟΣ	α'	35%	45%	55%
	ΘΑΣΟΣ, ΚΑΒΑΛΑ	α'	35%	45%	55%
	ΞΑΝΘΗ	α'	35%	45%	55%
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ	α'	35%	45%	55%
	ΗΜΑΘΙΑ	α'	35%	45%	55%
	ΚΙΛΚΙΣ	α'	35%	45%	55%
	ΠΕΛΛΑ	α'	35%	45%	55%
	ΠΙΕΡΙΑ	α'	35%	45%	55%
	ΣΕΡΡΕΣ	α'	35%	45%	55%
	ΧΑΛΚΙΔΙΚΗ	α'	35%	45%	55%
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	ΓΡΕΒΕΝΑ, ΚΟΖΑΝΗ	α'	25%	35%	45%
	ΚΑΣΤΟΡΙΑ	α'	25%	35%	45%
	ΦΛΩΡΙΝΑ	α'	25%	35%	45%
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΗΠΕΙΡΟΥ	ΙΩΑΝΝΙΝΑ	α'	35%	45%	55%
	ΑΡΤΑ, ΠΡΕΒΕΖΑ	α'	35%	45%	55%
	ΘΕΣΠΡΩΤΙΑ	α'	35%	45%	55%
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ	ΛΑΡΙΣΑ	α'	35%	45%	55%
	ΚΑΡΔΙΤΣΑ, ΤΡΙΚΑΛΑ	α'	35%	45%	55%
	ΜΑΓΝΗΣΙΑ, ΣΠΟΡΑΔΕΣ	α'	35%	45%	55%
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ	ΦΘΙΩΤΙΔΑ	α'	25%	35%	45%
	ΒΟΙΩΤΙΑ	α'	25%	35%	45%
	ΕΥΒΟΙΑ	α'	25%	35%	45%
	ΕΥΡΥΤΑΝΙΑ	α'	25%	35%	45%
	ΦΩΚΙΔΑ	α'	25%	35%	45%
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΙΟΝΙΩΝ ΝΗΣΩΝ	ΚΕΡΚΥΡΑ	α'	25%	35%	45%
	ΖΑΚΥΝΘΟΣ	α'	25%	35%	45%
	ΙΘΑΚΗ, ΚΕΦΑΛΛΗΝΙΑ	α'	25%	35%	45%
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ	ΛΕΥΚΑΔΑ	α'	25%	35%	45%
	ΑΧΑΪΑ	α'	35%	45%	55%
	ΑΙΤΩΛΟΑΚΑΡΝΑΝΙΑ	α'	35%	45%	55%
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ	ΗΛΕΙΑ	α'	35%	45%	55%
	ΑΡΓΟΛΙΔΑ, ΑΡΚΑΔΙΑ	α'	35%	45%	55%
	ΚΟΡΙΝΘΙΑ	α'	35%	45%	55%
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΑΤΤΙΚΗΣ	ΛΑΚΩΝΙΑ, ΜΕΣΣΗΝΙΑ	α'	35%	45%	55%
	ΚΕΝΤΡΙΚΟΣ ΤΟΜΕΑΣ ΑΘΗΝΩΝ	γ'	10%	20%	30%
	ΒΟΡΕΙΟΣ ΤΟΜΕΑΣ ΑΘΗΝΩΝ	γ'	10%	20%	30%
	ΔΥΤΙΚΟΣ ΤΟΜΕΑΣ ΑΘΗΝΩΝ	γ'	10%	20%	30%
	ΝΟΤΙΟΣ ΤΟΜΕΑΣ ΑΘΗΝΩΝ	γ'	10%	20%	30%
	ΑΝΑΤΟΛΙΚΗ ΑΤΤΙΚΗ	γ'	10%	20%	30%
	ΔΥΤΙΚΗ ΑΤΤΙΚΗ	γ'	20%	30%	40%
ΠΕΙΡΑΙΑΣ, ΝΗΣΟΙ	γ'	20%	30%	40%	
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΒΟΡΕΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ	ΛΕΣΒΟΣ, ΛΗΜΝΟΣ	α'	35%	45%	55%
	ΙΚΑΡΙΑ, ΣΑΜΟΣ	α'	35%	45%	55%
	ΧΙΟΣ	α'	35%	45%	55%
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΝΟΤΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ	ΑΝΔΡΟΣ, ΘΗΡΑ, ΚΕΑ, ΜΗΛΟΣ, ΜΥΚΟΝΟΣ, ΝΑΞΟΣ, ΠΑΡΟΣ, ΣΥΡΟΣ, ΤΗΝΟΣ	γ'	20%	30%	40%
	ΚΑΛΥΜΝΟΣ, ΚΑΡΠΑΘΟΣ, ΚΩΣ, ΡΟΔΟΣ	γ'	20%	30%	40%
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΡΗΤΗΣ	ΗΡΑΚΛΕΙΟ	α'	25%	35%	45%
	ΛΑΣΙΘΙ	α'	25%	35%	45%
	ΡΕΘΥΜΝΟ	α'	25%	35%	45%
	ΧΑΝΙΑ	α'	25%	35%	45%

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Β

5. 11 Ελληνικά ΠΟΠ τυριά

Οι χώρες που απαρτίζουν την Ε. Ε. αποτελούν μέρος μιας οικονομικής και νομισματικής ένωσης, ωστόσο η κάθε μία από αυτές διαθέτει ένα εθνικό πλούτο από ήθη, έθιμα και παραδόσεις. Ένα σημαντικό κομμάτι αυτού του πλούτου αποτελούν τα προϊόντα που προορίζονται για τη διατροφή του ανθρώπου και χαρακτηρίζονται απολύτως από τις διαθέσιμες πρώτες ύλες, τις κλιματολογικές συνθήκες της περιοχής και την μακρόχρονη πείρα και τεχνική των ανθρώπων της περιοχής. Αναπόφευκτα κάποια στιγμή τέθηκε το ζήτημα πως θα μπορούσε μέσα στα πλαίσια της Ε. Ε. να προστατευτεί αυτός πλούτος, όχι μόνο για εμπορικούς λόγους αλλά και για λόγους διαφύλαξης της πολιτιστικής παράδοσης και κληρονομιάς κάθε χώρας. Με αυτήν την λογική, το 1992 θεσμοθετήθηκαν κάποιοι κανόνες βάση των οποίων προστατεύονται τέτοιου είδους αγροτικά προϊόντα και τρόφιμα με τις ονομασίες ΠΟΠ (Προϊόντα Προστατευόμενης Ονομασίας Προέλευσης), ΠΓΕ (Προστατευόμενης Γεωγραφικής Ένδειξης) και ΕΠΠΙ (Εγγυημένα Παραδοσιακά Ιδιότυπα Προϊόντα). Στις διεθνείς αγορές τα πιστοποιημένα προϊόντα ΠΟΠ και ΠΓΕ είναι ένα από τα πιο δυνατά “χαρτιά” της ελληνικής γεωργίας λόγω της ασύγκριτης ποιότητας τους και των μοναδικών οργανοληπτικών χαρακτηριστικών τους.

Η Ελλάδα είναι η τρίτη χώρα σε αριθμό τυριών στην Ευρώπη με πλούσια τυροκομική παράδοση και αυτό δεν είναι τυχαίο. Οι ιδιαίτερες κλιματολογικές συνθήκες σε συνδυασμό με το έντονο γεωγραφικό ανάγλυφο της χώρας μας οδήγησαν, από πολύ παλιά, στην ανάπτυξη της ζωικής παραγωγής και ιδιαίτερα στην εκτροφή του προβάτου και της κατσίκας, γεγονός στο οποίο οφείλεται και η μεγάλη ποικιλία τυριών που συναντάει κανείς κατά μήκος της χώρας μας. Από τα περίπου 70 είδη τυριών που έχουν καταγραφεί στη χώρα μας έχουν εγκριθεί και πιστοποιηθεί (ως προϊόντα ΠΟΠ) τα 21, ενώ εκκρεμούν να εγκριθούν οι αιτήσεις για 4 ακόμα. Το κοινό γνώρισμα όλων των ΠΟΠ ελληνικών τυριών είναι ότι όλα αποτελούν προϊόντα παραδοσιακών διαδικασιών και ότι φτιάχνονται με 100% φρέσκο γάλα. Συνήθως, το γάλα που χρησιμοποιείται είναι πρόβειο ή μείγμα πρόβειου και κατσικίσιου σε ποσοστό μέχρι 20%. Το αγελαδινό γάλα δε χρησιμοποιείται πολύ στα ελληνικά τυριά λόγω της δυσκολίας εκτροφής των αγελάδων στα ιδιαίτερος ανώμαλα εδάφη της Ελλάδας.

Παρακάτω ακολουθεί πίνακας με τον κατάλογο των ελληνικών ΠΟΠ τυριών καθώς και περιγραφή των ιδιαίτερων χαρακτηριστικών τους:

Πίνακας 66: Κατάλογος τυριών Προστατευόμενης Ονομασίας Προέλευσης (ΠΟΠ) & Προστατευόμενης Γεωγραφικής Ένδειξης (ΠΓΕ) στα πλαίσια του Καν. (ΕΟΚ) αριθ. 510/06 του Συμβουλίου

A/A	ΠΡΟΙΟΝ ΟΝΟΜΑΣΙΑ	ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΗΣ ΠΟΠ ή ΠΓΕ	ΔΗΜΟΣΙΕΥΜΕΝΕΣ ΠΡΟΔΙΑΓΡΑΦΕΣ
1	Ανεβατό	ΠΟΠ	313060/14. 01. 94 (ΦΕΚ 24/18. 01. 94) Επίσημη Εφημερίδα της Ε. Ε. L148/1996
2	Γαλοτύρι	ΠΟΠ	313031/11. 01. 94 (ΦΕΚ 8/11. 01. 94) Επίσημη Εφημερίδα της Ε. Ε. L148/1996
3	Γραβιέρα Αγράφων	ΠΟΠ	313045/14. 01. 94 (ΦΕΚ 16/14. 01. 94) Επίσημη Εφημερίδα της Ε. Ε. L148/1996
4	Γραβιέρα Κρήτης	ΠΟΠ	313047/14. 01. 94 (ΦΕΚ 16/14. 01. 94) Επίσημη Εφημερίδα της Ε. Ε. L148/1996
5	Γραβιέρα Νάξου	ΠΟΠ	Προδιαγραφές 313071/18. 01. 94(ΦΕΚ 23/18. 01. 94) 318849/21. 08. 08(ΦΕΚ 1725/28. 08. 08) Επίσημη Εφημερίδα της Ε. Ε. L148/1996
6	Καλαθάκι Λήμνου	ΠΟΠ	313044/14. 01. 94 (ΦΕΚ 16/14. 01. 94) Επίσημη Εφημερίδα της Ε. Ε. L148/1996
7	Κασέρι	ΠΟΠ	313027/11. 01. 94 (ΦΕΚ 8/11. 01. 94) Επίσημη Εφημερίδα της Ε. Ε. L148/1996 Επίσημη Εφημερίδα της Ε. Ε. L174/2000
8	Κατίκι Δομοκού	ΠΟΠ	313048/14. 01. 94 (ΦΕΚ 16/14. 01. 94) Επίσημη Εφημερίδα της Ε. Ε. L148/1996
9	Κεφαλογραβιέρα	ΠΟΠ	313032/11. 01. 94 (ΦΕΚ 8/11. 01. 94) Επίσημη Εφημερίδα της Ε. Ε. L148/1996
10	Κοπανιστή	ΠΟΠ	Προδιαγραφές Επίσημη Εφημερίδα της Ε. Ε. L148/1996 Επίσημη Εφημερίδα της Ε. Ε. C186/2012 Επίσημη Εφημερίδα της Ε. Ε. L129/2013
11	Λαδοτύρι Μυτιλήνης	ΠΟΠ	313058/17. 01. 94 (ΦΕΚ 25/18. 01. 94) Επίσημη Εφημερίδα της Ε. Ε. L148/1996
12	Μανούρι	ΠΟΠ	313028/11. 01. 94 (ΦΕΚ 8/11. 01. 94) Επίσημη Εφημερίδα της Ε. Ε. L148/1996
13	Μετσοβόνη	ΠΟΠ	313070/18. 01. 94 (ΦΕΚ 23/18. 01. 94) Επίσημη Εφημερίδα της Ε. Ε. L148/1996
14	Μπάτζος	ΠΟΠ	313057/17. 01. 94 (ΦΕΚ 25/18. 01. 94) Επίσημη Εφημερίδα της Ε. Ε. L148/1996
15	Ξυνομυζηθρα Κρήτης	ΠΟΠ	313051/14. 01. 94 (ΦΕΚ 18/14. 01. 94) Επίσημη Εφημερίδα της Ε. Ε. L148/1996
16	Πηχτόγαλο Χανίων	ΠΟΠ	313062/17. 01. 94 (ΦΕΚ 24/18. 01. 94) Επίσημη Εφημερίδα της Ε. Ε. L148/1996
17	Σαν Μιχάλη	ΠΟΠ	313069/18. 01. 94 (ΦΕΚ 23/18. 01. 94) Επίσημη Εφημερίδα της Ε. Ε. L148/1996
18	Φέτα	ΠΟΠ	313025/11. 01. 94 (ΦΕΚ 8/11. 01. 1994) Επίσημη Εφημερίδα της Ε. Ε. L277/2002
19	Σφέλα	ΠΟΠ	313056/17. 01. 94 (ΦΕΚ 25/18. 01. 94) Επίσημη Εφημερίδα της Ε. Ε. L148/1996
20	Φορμαέλλα Αράχωβας Παρνασσού	ΠΟΠ	313063/17. 01. 94 (ΦΕΚ 25/18. 01. 94) Επίσημη Εφημερίδα της Ε. Ε. L148/1996
21	Ξύγαλο Σητείας ή Ξίγαλο Σητείας	ΠΟΠ	Προδιαγραφές Επίσημη Εφημερίδα της Ε. Ε. C312/2010 Επίσημη Εφημερίδα της Ε. Ε. L200/2011

Πηγή: Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων, Δ/ση Συστημάτων Ποιότητας, Βιολογικής Παραγωγής και Γεωγραφικών Ενδείξεων

- **Ανεβατό**

Παράγεται στο Νομό Γρεβενών και στην επαρχία Βοίου του Νομού Κοζάνης. Φτιάχνεται από πρόβειο ή κατσικίσιο γάλα ή μείγμα τους. Είναι μαλακό, αλειφόμενο, λευκό τυρί, χωρίς τρύπες, με κοκκώδη υφή, μαλακή μάζα και φρέσκια, δροσερή και υπόξινη γεύση. Συνήθως σερβίρεται με το κουταλάκι, αλλά μπορεί να μπει και σε πίτες ή άλλα φαγητά, προσθέτοντας μια πλούσια και λιπαρή γεύση. Το όνομα του τυριού οφείλεται στον τρόπο παρασκευής του καθώς πρόκειται για το μείγμα που «ανεβαίνει» στην επιφάνεια όταν πήζει το τυρί.

- **Γαλοτύρι**

Παράγεται στις περιοχές της Ηπείρου και Θεσσαλίας. Φτιάχνεται από γάλα πρόβειο, γιδινό ή μείγμα αυτών. Πρόκειται για ένα πολύ λιπαρό τυρί, διότι φτιάχνεται από το γάλα των τελευταίων μηνών του αλμέγατος, που ως γνωστόν περιέχει πολλά λιπαρά. Έχει αλοιφώδη υφή, χωρίς επιδερμίδα, με υπόξινη, δροσερή γεύση και άρωμα. Σε εξαιρετική ποιότητα θα το απαντήσετε στο Πήλιο της Μαγνησίας.

- **Γραβιέρα Αγράφων**

Παράγεται στην περιοχή Αγράφων του Νομού Καρδίτσας και Ευρυτανίας. Φτιάχνεται από πρόβειο γάλα ή μείγμα του με κατσικίσιο, σε αναλογία έως 30%. Πρόκειται για μια από τις καλύτερες γραβιέρες της Ελλάδας, με συμπαγή ελαστική μάζα και μικρές τρύπες στο εσωτερικό της. Είναι σκληρό, λευκοκίτρινο τυρί με ευχάριστη, υπόγλυκη γεύση και με αρώματα από τα χόρτα του βουνού. Τρώγεται σκέτη ή και ως συνοδευτικό με τα φαγητά. Το χαρακτηριστικό της είναι ότι όταν ψήνεται δεν κάνει κρούστα.

- **Γραβιέρα Κρήτης**

Παράγεται στις ορεινές περιοχές της Κρήτης. Φτιάχνεται κυρίως από πρόβειο γάλα, μπορεί όμως να χρησιμοποιηθεί για την παρασκευή της και κατσικίσιο γάλα σε ποσοστό μέχρι 20%. Η καλύτερη ποιότητα του επιτυγχάνεται όταν παράγεται από 100% πρόβειο γάλα και ωριμάζει μέσα σε σπηλιές των Κρητικών βουνών, εξ'ού και το όνομά του “τυρί της τρύπας”. Πρόκειται για σκληρό επιτραπέζιο τυρί, με ασύμμετρες τρύπες και φυσική κόρα. Έχει ελαφρώς αλμυρή και γεμάτη από το βούτυρο και τις πρωτεΐνες του γάλακτος γεύση,

πολύ ανοιχτό κίτρινο χρώμα και προκαλεί αίσθημα ευεξίας και πληρότητας σε όποιον το γευθεί. Τρώγεται κυριολεκτικά με κάθε τρόπο, ωμή ή μαγειρεμένη.

- **Γραβιέρα Νάξου**

Παράγεται αποκλειστικά στο νησί της Νάξου. Είναι η μοναδική γραβιέρα που φτιάχνεται από αγελαδινό γάλα. Είναι τυρί με εξωτερικό περίβλημα, χρώμα υποκίτρινο, ιδιαίτερη γεύση και συμπαγή μάζα με μικρές διάσπαρτες τρύπες στο εσωτερικό του. Τρώγεται, όπως όλες οι γραβιέρες, είτε ωμή, είτε ψημένη. Ο καλύτερος, όμως, τρόπος για να αναδειχθεί η γεύση της είναι με καλοκαιρινά φρούτα, όπως σταφύλι, σύκο και πεπόνι.

- **Καλαθάκι Λήμνου**

Παράγεται αποκλειστικά στα καταπράσινα λιβάδια της Λήμνου. Φτιάχνεται από πρόβειο ή αιγοπρόβειο γάλα. Πρόκειται για λευκό τυρί που συντηρείται σε άλμη, είναι πιο αλμυρό από τη φέτα και έχει μια ιδιαίτερη μεστή και γεμάτη γεύση. Η ονομασία “καλαθάκι” προέρχεται από το σχήμα που παίρνει το τυρί, το οποίο κατά τη διαδικασία της παραγωγής τοποθετείται σε πλεκτά καλαθάκια για να στραγγίξει. Ένα καταπληκτικό τυρί που σφραγίζει μέσα του όλα τα αρώματα των βουνών του νησιού της Λήμνου.

- **Κασέρι**

Παράγεται σε πολλά μέρη της Ελλάδας, κυρίως στη Μακεδονία, τη Θεσσαλία, τη Θράκη και τη Λέσβο. Είναι πολύ δημοφιλές τυρί που φτιάχνεται από πρόβειο γάλα, με την τεχνική της ελαστικής τυρόμαζας που μας ήλθε πριν εκατοντάδες χρόνια από την Ιταλία. Χαρακτηρίζεται από το ήπιο άρωμά του και τη μαλακή υφή του και το αγαπούν ιδιαίτερα οι ηλικιωμένοι. Είναι κατάλληλο για πίτσες γιατί λιώνει ομοιόμορφα όταν ψηθεί.

- **Κατίκι Δομοκού**

Παράγεται στην περιοχή του Δομοκού του Νομού Φωκίδας. Φτιάχνεται από αιγοπρόβειο γάλα που παράγεται σε φάρμες του Δομοκού και φυλάσσεται σε δοχεία. Είναι κατάλληλο για υγιεινή διατροφή καθώς συνδυάζει πλούσια, δροσερή γεύση με χαμηλά λιπαρά. Καταναλώνεται ως επιτραπέζιο τυρί και μπορεί να συνδυαστεί με ψωμί και σαλάτες ή να χρησιμοποιηθεί σε γλυκά και απολαυστικά επιδόρπια.

- **Κεφαλογραβιέρα**

Παράγεται κυρίως στη δυτική Μακεδονία, Ήπειρο, Νομό Αιτωλοακαρνανίας και Νομό Ευρυτανίας. Φτιάχνεται από αιγοπρόβειο γάλα και πιο σπάνια από μείγμα πρόβειου και γιδινού. Είναι σκληρό επιτραπέζιο τυρί, με ελαφρώς αλμυρή γεύση. Είναι κατάλληλο για όσους αγαπούν τα πικάντικα και νόστιμα τυριά και συχνά το κάνουμε σαγανάκι.

- **Κοπανιστή**

Παράγεται σε κάθε νησί των Κυκλάδων αν και είναι κυρίως γνωστή από τη Μύκονο, τη Σύρο και την Τήνο. Φτιάχνεται κυρίως από αιγοπρόβειο γάλα και μοιάζει με ροκφόρ. Στην ουσία η κοπανιστή είναι ένα μαλακό τυρί με έντονη πιπεράτη και καυτερή γεύση που ωριμάζει κάτω από τον καυτό ήλιο των Κυκλάδων. Θεωρείται ο ιδανικός μεζές για ούζο και τσίπουρο, ενώ χρησιμοποιείται και σε πίτες.

- **Λαδοτύρι Μυτιλήνης**

Παράγεται αποκλειστικά στη Μυτιλήνη. Φτιάχνεται κυρίως από πρόβειο γάλα ή μίγμα του με κατσικίσιο. Το γνήσιο λαδοτύρι έχει χρώμα κιτρινοκόκκινο, λόγω της τρίμηνης ωρίμανσης του μέσα σε ελαιόλαδο. Είναι πικάντικο, πολύ πιπεράτο τυρί με αλμυρή γεύση και σκληρή υφή. Χρησιμοποιείται σε πολλές παραδοσιακές συνταγές, όπως κολοκυθολούλουδα γεμιστά ή σφουγγάτο Μυτιλήνης, αλλά και ως συνοδευτικό με μεζεδάκια.

- **Μανούρι**

Παράγεται κυρίως στην Κεντρική και Δυτική Μακεδονία, στη Θεσσαλία και στην Κρήτη. Φτιάχνεται από τυρόγαλα πρόβειου ή γιδινού γάλακτος ή μιγμάτων τους. Είναι μαλακό τυρί, με συμπαγή δομή χωρίς τρύπες, λευκό χρώμα και κρεμώδη υφή. Το βούτυρο δίνει μια μεστή γεύση στο τυρί και οι πρωτεΐνες του γάλακτος του ολοκληρώνουν την γεύση. Είναι ένα φρέσκο, επιτραπέζιο τυρί που μπορεί να συνοδευτεί με μέλι και ξηρούς καρπούς. Ελαφρά αλμυρό, αν παλαιωθεί σκληραίνει και είναι ιδανικό για Μακαρονάδες.

- **Μετσοβόνα**

Παράγεται στο Μέτσοβο, απ' όπου πήρε και το όνομά του. Φτιάχνεται από μίγμα αγελαδινού και πρόβειου γάλακτος. Είναι ημίσκληρο τυρί κίτρινου χρώματος, το οποίο

καπνίζεται με τη μέθοδο της Pasta filata. Καταναλώνεται σκέτο ή ψημένο, πολύ συχνά χρησιμοποιείται για καπνιστές πίτσες, ενώ συνήθως συνοδεύεται από λευκά κρασιά.

- **Μπάτζιος**

Παράγεται στην Κεντρική και Δυτική Μακεδονία και στη Θεσσαλία. Φτιάχνεται από κατσικίσιο γάλα. Είναι ημίσκληρο, σχετικά άπαχο τυρί άλμης. Ο καλύτερος τρόπος κατανάλωσης του είναι σαγανάκι, γιατί στο ψήσιμο αναδεικνύεται η ιδιαίτερη γεύση και το άρωμα του.

- **Ξυνομυζήθρα Κρήτης**

Παράγεται στην Κρήτη και φτιάχνεται από παστεριωμένο αιγοπρόβειο γάλα. Έχει λευκό χρώμα, υπόξινη γεύση και κοκκώδη μορφή. Πρόκειται για μαλακό τυρί που δημιουργείται από το τυρόγλα που μένει από την παρασκευή γραβιέρας και κεφαλότυρου για 24 ώρες σε φυσική θερμοκρασία για να ξινίσει. Τρώγεται ωμό ή πάνω σε Κρητικό Ντάκο, ενώ είναι ένα από τα απαραίτητα συστατικά για την παρασκευή καλτσουνιών.

- **Πηχτόγαλο Χανίων**

Παράγεται στο νομό Χανίων της Κρήτης. Φτιάχνεται από μίγμα πρόβειου με λίγο γίδινο γάλα. Πρόκειται για ένα είδος ξυνομυζήθρας που διαφέρει από τις υπόλοιπες λόγω του τρόπου παρασκευής της, ο οποίος χρησιμοποιεί ως πρώτη ύλη απ' ευθείας το γάλα που παράγεται στα Χανιά (πηχτόγαλο). Το πηχτόγαλο έχει υφή πυκνού γιαουρτιού, μυρωδιά φρέσκου γάλακτος και πλούσια, βουτυρένια γεύση. Συνήθως τρώγεται με το κουτάλι αυτούσιο ή μπαίνει σε πίτες.

- **Σαν Μιχάλη**

Παράγεται αποκλειστικά στην Απάνω Μεριά της Σύρου, στην περιοχή του χωριού Άη Μιχάλης και είναι το ακριβότερο ελληνικό τυρί. Το τυρί έχει το όνομα του αγίου Μιχαήλ που δοξάζεται σε ομώνυμη εκκλησία του νησιού. Φτιάχνεται από αγελαδινό γάλα της Σύρου. Έχει πλούσιο άρωμα και αλμυρή και πικάντικη γεύση που πλησιάζει τη γεύση της Παρμεζάνας. Είναι σκληρό, λευκό επιτραπέζιο τυρί με συμπαγή μάζα και μικρές, ακανόνιστες οπές. Συνηθίζεται να τρώγεται σκέτο, με ψωμί ή φρούτα, αλλά συχνά χρησιμοποιείται και σε πολλές τοπικές συνταγές.

- **Φέτα**

Παράγεται στη Λέσβο και την Ηπειρωτική Ελλάδα. Φτιάχνεται από πρόβειο γάλα ή μίγμα πρόβειου και γιδινού σε ποσοστό 30%. Πρόκειται για λευκό τυρί με ελαφρά ξινή γεύση. Διατηρείται μέσα σε παραδοσιακά βαρέλια ή τενεκέδες με άλμη. Μπορεί να καταναλωθεί αυτούσιο, ως συνοδευτικό σε φαγητά ή να μαγειρευτεί μέσα σε πίτες.

- **Σφέλα ή Φέτα της φωτιάς**

Παράγεται στη νότια Πελοπόννησος, και συγκεκριμένα στη Μεσσηνία και τη Λακωνία. Φτιάχνεται από αναθερμασμένη τυρομάζα από αιγοπρόβειο γάλα. Η σφέλα λέγεται αλλιώς και “τυρί της φωτιάς” λόγω της πιπεράτης και δυνατής της γεύσης. Πρόκειται για ένα ημίσκληρο τυρί άλμης με λευκοκίτρινο χρώμα και σώμα γεμάτο μικρές οπές που δημιουργούνται από τα αέρια της ζύμωσης. Μπορεί να καταναλωθεί αυτόνομα, αλλά συμμετέχει και σε πολλά “δυνατά” πιάτα συνοδεύοντας εκλεκτά κρεατικά ή έντονα λαχανικά όπως η μελιτζάνα.

- **Φορμαέλα Αράχωβας**

Παράγεται στα όρια του Δήμου Αράχωβας Παρνασσού του Νομού Βοιωτίας. Φτιάχνεται από γάλα πρόβειο, γιδινό ή μείγμα αυτών. Πρόκειται για ημίσκληρο τυρί, μέτρια αλμυρό με πικάντικη, γεμάτη γεύση. Η υφή του είναι συμπαγής με υποκίτρινο χρώμα που γίνεται πολύ ωραίο ψητό και τηγανητό.

- **Ξύγαλο Σητείας η Ξίγαλο Σητείας**

Το Ξύγαλο Σητείας είναι προϊόν οξύνισης του γάλακτος. Έχει χρώμα λευκό, υφή αλοιφώδη ή/και κοκκώδη, χωρίς επιδερμίδα. Η γεύση του είναι δροσερή, υπόξινη, ελαφρώς αλμυρή και έχει ευχάριστο χαρακτηριστικό άρωμα. Περιέχει το πολύ 75 % υγρασία, το πολύ 1,5 % αλάτι, ενώ, επί ξηράς βάσεως, η περιεκτικότητά του σε λιπαρά ανέρχεται σε 33 έως 46 % και σε πρωτεΐνες σε 31,5 % κατ’ ελάχιστον.

Όλα αυτά τα τυριά αποτελούν ένα κτηνοτροφικό/διατροφικό θησαυρό για την Ελλάδα. Λευκά ή κίτρινα, μαλακά ή σκληρά, πικάντικα ή υπόξινα τα ελληνικά τυριά που αποτελούν προϊόντα Π.Ο.Π είναι ένα από τα πιο δυνατά “χαρτιά” της ελληνικής γεωργίας, λόγω της υψηλής ποιότητάς τους αλλά και λόγω της προστιθέμενης αξίας του προϊόντος που

απολαμβάνουν οι παραγωγοί. Επιπλέον, τα προϊόντα με τη σήμανση Π.Ο.Π αποτελούν ισχυρά εξαγωγίμα προϊόντα με “ευεργετικά” αποτελέσματα για την εθνική οικονομία.

5. 12 Επιχειρήσεις παραγωγής και εμπορίας ζωοτροφών

Πίνακας 67: Επιχειρήσεις παραγωγής και εμπορίας ζωοτροφών περιφέρειας Καρδίτσας

Αριθμ. εγγραφής (Approval No)	Όνομα ή Εμπορική Επωνυμία (Name)	Έδρα ή Διεύθυνση (Address)	Περιφερειακή Ενότητα	Περιφέρεια
03000 410 000001	ΕΥΑΓΓΕΛΟΠΟΥΛΟΣ ΑΒΕΕ	1ο χλμ ΣΟΦΑΔΩΝ - ΚΑΡΔΙΤΣΑΣ	Καρδίτσας	Θεσσαλίας
22320 410 000003	ΑΓΡΑΦΙΩΤΗ ΣΩΤΗΡΙΑ	4ο χλμ.ΚΑΡΔΙΤΣΑΣ- ΜΗΤΡΟΠΟΛΗΣ	Καρδίτσας	Θεσσαλίας
22230 410 000004	ΚΟΤΡΩΤΣΙΟΣ ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ	ΔΙΑΚΟΥ 15, ΚΑΡΔΙΤΣΑ	Καρδίτσας	Θεσσαλίας
00220 410 000006	ΖΑΧΟΣ ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ	ΜΗΤΡΟΠΟΛΗ	Καρδίτσας	Θεσσαλίας
00220 410 000007	ΖΑΧΟΥ ΠΟΛΥΞΕΝΗ	ΚΑΛΛΙΦΩΝΙ	Καρδίτσας	Θεσσαλίας
00020 410 000008	ΠΡΟΜΗΘΕΥΤΙΚΟΣ ΣΥΝ/ΣΜΟΣ ΚΑΡΔΙΤΣΑΣ	9ο χλμ. ΚΑΡΔΙΤΣΑΣ ΠΑΛΑΜΑ	Καρδίτσας	Θεσσαλίας
00220 410 000010	ΠΑΠΑΚΥΡΙΤΣΗΣ ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ	ΠΑΠΑΓΟΥ 13 ΠΑΛΑΜΑΣ	Καρδίτσας	Θεσσαλίας
20220 410 000011	ΣΤΑΜΟΥΛΗΣ ΙΩΑΝΝΗΣ	Γ. ΖΟΥΡΝΑΤΖΗ 28 ΣΟΦΑΔΕΣ	Καρδίτσας	Θεσσαλίας
00220 410 000013	ΚΑΝΕΛΗΣ ΦΩΤΙΟΣ	ΜΑΤΑΡΑΓΚΑ	Καρδίτσας	Θεσσαλίας
00200 410 000015	Ε. ΧΟΥΜΟΥ - Σ. ΠΑΠΠΑ Ο.Ε.	10ο χλμ ΚΑΡΔΙΤΣΑΣ- ΛΑΡΙΣΑΣ	Καρδίτσας	Θεσσαλίας
22220 410 000016	ΚΟΥΤΣΙΟΥΜΠΑ ΚΥΡΙΑΚΗ	ΚΑΡΑΙΣΚΑΚΗ 10Α ΠΑΛΑΜΑΣ	Καρδίτσας	Θεσσαλίας
02220 410 000018	ΚΟΤΡΩΤΣΙΟΣ ΒΑΙΟΣ	ΚΟΥΜΟΥΝΔΟΥΡΟ Υ 32, ΚΑΡΔΙΤΣΑ	Καρδίτσας	Θεσσαλίας
00001 410 000021	ΚΑΡΔΙΤΣΑΪΚΗ ΕΞΠΡΕΣ ΙΜΕ	8ο χλμ. ΚΑΡΔΙΤΣΑΣ ΠΑΛΑΜΑ	Καρδίτσας	Θεσσαλίας
22220 410 000023	ΚΟΥΤΕΛΟΣ ΚΛΕΟΜΕΝΗΣ	ΚΑΡΔΙΤΣΑ	Καρδίτσας	Θεσσαλίας
20220 410 000025	ΚΟΤΡΩΤΣΙΟΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ	ΑΓ.ΓΕΩΡΓΙΟΥ 26 ΣΟΦΑΔΕΣ	Καρδίτσας	Θεσσαλίας
32220 410 000028	ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ	ΜΑΡΚΟ	Καρδίτσας	Θεσσαλίας
20220 410 000030	ΓΡΟΥΤΣΟΣ ΘΗΛΕΜΑΧΟΣ	ΑΝΔΡ. ΠΑΠΑΝΔΡΕΟΥ 96 ΚΑΡΔΙΤΣΑ	Καρδίτσας	Θεσσαλίας
20220 410 000031	ΖΑΒΡΗ - ΖΑΓΚΟΥ ΜΑΡΙΑ	ΜΑΥΡΟΜΙΧΑΛΗ 58 ΠΑΛΑΜΑΣ	Καρδίτσας	Θεσσαλίας
20220 410 000032	ΑΔΑΜΟΠΟΥΛΟΥΓΕΩΡΓΙ Α	ΦΥΛΛΟ	Καρδίτσας	Θεσσαλίας

20220 410 000033	ΚΑΤΣΙΑΜΠΟΥΡΑ ΜΑΡΙΑ	ΛΕΟΝΤΑΡΙ	Καρδίτσα	Θεσσαλίας
20220 410 000034	ΣΚΟΡΔΑ ΑΜΑΛΙΑ ΑΝΑΣΤ	ΛΕΩΦΟΡΟΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ 42 ΚΑΡΔΙΤΣΑ	Καρδίτσα	Θεσσαλίας
20220 410 000035	ΓΡΙΒΑΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ	ΜΑΡΑΘΕΑ	Καρδίτσα	Θεσσαλίας
20220 410 000036	ΠΗΠΙΝΟ ΠΡΟΝΤΣΕΛΟ	ΛΟΥΤΡΟ	Καρδίτσα	Θεσσαλίας
20220 410 000038	ΒΑΣΙΛΟΠΟΥΛΟΥ- ΠΟΥΡΔΑΛΑ ΠΑΝΑΓΙΩΤΑ	ΚΑΡΔΙΤΣΟΜΑΓΟΥ ΛΑ	Καρδίτσα	Θεσσαλίας
30330 410 000039	ΠΑΠΠΑ ΕΥΑΓΓΕΛΙΑ ΚΩΝΣΤ.	1ο χλμ. ΣΟΦΑΔΩΝ- ΑΓ.ΠΑΡΑΣΚΕΥΗΣ ΣΟΦΑΔΕΣ	Καρδίτσα	Θεσσαλίας
20220 410 000040	ΠΑΠΑΣΤΕΡΓΙΟΥ ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ	ΑΓ.ΓΕΩΡΓΙΟΥ 40, ΣΟΦΑΔΕΣ	Καρδίτσα	Θεσσαλίας
00220 410 000041	ΧΟΥΜΟΣ ΘΕΟΔΩΡΟΣ	ΜΑΤΑΡΑΓΚΑ	Καρδίτσα	Θεσσαλίας
20220 410 000042	ΣΔΡΑΛΙΑ ΒΑΣΙΛΙΚΗ	ΑΓ. ΓΕΩΡΓΙΟΥ 32, ΣΟΦΑΔΕΣ	Καρδίτσα	Θεσσαλίας
02210 410 000046	ΚΥΛΙΝΔΡΟΜΥΛΟΙ ΓΕΩΡΓΙΤΣΗ Α.Ε.	12ο χλμ. ΚΑΡΔΙΤΣΑΣ- ΑΘΗΝΩΝ	Καρδίτσα	Θεσσαλίας
22220 410 000047	ΒΛΑΧΟΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ	ΜΟΥΖΑΚΙ	Καρδίτσα	Θεσσαλίας
02220 410 000048	ΠΟΥΡΝΑΡΑΣ ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΓΕΩΡ.	ΚΟΝΔΥΛΗ 18- ΠΑΛΑΜΑΣ	Καρδίτσα	Θεσσαλίας
22220 410 000050	ΚΑΡΔΑΡΑ ΕΥΘΑΛΙΑ ΓΕΩΡ.	ΚΑΛΟΓΡΙΑΝΑ	Καρδίτσα	Θεσσαλίας
00020 410 000051	ΚΟΥΤΣΙΑΝΑΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ	ΚΡΑΝΙΑ	Καρδίτσα	Θεσσαλίας
22220 410 000052	ΜΠΑΡΟΥΤΑ ΕΛΕΝΗ ΑΘΑΝ.	ΜΑΡΚΟ	Καρδίτσα	Θεσσαλίας
00400 410 000053	ΑΚΡΙΒΟΣ ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ	ΚΑΛΟΓΡΙΑΝΑ	Καρδίτσα	Θεσσαλίας
00400 410 000054	ΜΑΝΑΚΟΣ ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ ΓΕΩΡΓ.	Δ.ΜΠΟΥΣΔΡΑ 13- ΚΑΡΔΙΤΣΑ	Καρδίτσα	Θεσσαλίας
00400 410 000055	ΜΠΑΓΚΟΣ ΧΡΗΣΤΟΣ	ΛΑΖΑΡΙΝΑ	Καρδίτσα	Θεσσαλίας
00400 410 000056	ΠΑΠΑΝΙΚΟΛΑΟΥ ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ ΑΠΟΣΤ.	ΚΑΛΥΒΑΚΙΑ ΠΑΛΑΜΑ	Καρδίτσα	Θεσσαλίας
00400 410 000057	ΔΙΔΑΓΓΕΛΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ	ΚΟΣΚΙΝΑ	Καρδίτσα	Θεσσαλίας
00400 410 000058	ΚΑΤΣΑΡΑΣ ΠΡΟΚΟΠΙΟΣ- ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΣ	ΜΑΡΚΟ	Καρδίτσα	Θεσσαλίας
00400 410 000059	ΚΑΛΟΓΡΙΤΣΑΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ	ΡΙΖΟΒΟΥΝΙ	Καρδίτσα	Θεσσαλίας
00400 410 000060	ΒΑΓΓΕΛΟΥ ΓΕΩΡΓΙΑ	ΚΕΝΤΑΥΡΩΝ 2 ΚΑΡΔΙΤΣΑ	Καρδίτσα	Θεσσαλίας
00400 410 000061	ΒΡΕΚΟΣ ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ ΑΝΑΣΤ.	ΡΑΧΟΥΛΑ	Καρδίτσα	Θεσσαλίας
00400 410 000062	ΚΑΚΑΡΓΙΑΣ ΣΕΡΑΦΕΙΜ	ΑΓ.ΤΡΙΑΔΑ	Καρδίτσα	Θεσσαλίας

00400 410 000063	ΓΚΑΡΝΑΡΑΣ ΒΑΙΟΣ	ΜΑΡΑΘΕΑ	Καρδίτσας	Θεσσαλίας
00400 410 000064	ΚΟΥΚΟΡΛΗ Β.-ΠΑΤΗΛΑ Β.	ΑΡΤΕΣΙΑΝΟ	Καρδίτσας	Θεσσαλίας
00400 410 000065	ΠΟΛΥΖΟΣ Π.-ΠΟΛΥΖΟΥ Ζ. Ο.Ε.	ΚΕΔΡΟΣ	Καρδίτσας	Θεσσαλίας
00400 410 000066	ΚΥΛΙΝΔΡΟΜΥΛΟΙ Ι. ΚΑΤΣΑΡΗ Α.Ε.	25 ΜΑΡΤΙΟΥ 4-ΚΑΡΔΙΤΣΑ	Καρδίτσας	Θεσσαλίας
00400 410 000067	ΜΠΙΜΠΙΚΟΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ	ΜΑΚΡΥΧΩΡΙ	Καρδίτσας	Θεσσαλίας
00400 410 000068	ΚΛΑΠΑΝΙΔΑ ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗ	ΒΑΤΣΟΥΝΙΑ	Καρδίτσας	Θεσσαλίας
00400 410 000069	ΚΑΝΤΖΙΟΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ	ΒΑΤΣΟΥΝΙΑ	Καρδίτσας	Θεσσαλίας
00400 410 000070	ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΥ ΑΝΑΣΤΑΣΙΑ	ΜΟΥΖΑΚΙ	Καρδίτσας	Θεσσαλίας
00400 410 000071	ΣΤΕΡΓΙΟΥΛΗΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ	ΚΡΥΑ-ΒΡΥΣΗ	Καρδίτσας	Θεσσαλίας
00400 410 000072	ΖΑΦΕΙΡΗΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ	ΛΑΡΙΣΗΣ 63-ΚΑΡΔΙΤΣΑ	Καρδίτσας	Θεσσαλίας
00400 410 000073	ΣΤΕΡΓΙΟΥΛΗ ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ	ΚΡΥΑ-ΒΡΥΣΗ	Καρδίτσας	Θεσσαλίας
00400 410 000074	ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΥ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ	ΘΡΑΨΙΜΙ	Καρδίτσας	Θεσσαλίας
00400 410 000075	ΔΕΛΗΔΗΜΟΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ	ΒΛΟΧΟΣ	Καρδίτσας	Θεσσαλίας
00400 410 000076	ΔΕΛΗΔΗΜΟΣ ΣΩΤΗΡΙΟΣ	ΒΛΟΧΟΣ	Καρδίτσας	Θεσσαλίας
00400 410 000077	ΤΣΕΛΙΟΣ ΚΥΡΙΤΣΗΣ	ΑΓΙΟΙ ΑΝΑΡΓΥΡΟΙ-ΚΡΑΝΙΑΣ	Καρδίτσας	Θεσσαλίας
00400 410 000078	ΦΙΛΙΠΠΟΥ ΒΟΥΛΑ ΙΩΑΝ.	ΕΥΝΟΝΕΡΙ	Καρδίτσας	Θεσσαλίας
00400 410 000079	ΖΟΡΜΠΑΣ ΙΩΑΝΝΗΣ ΚΥΡΙΑΚ.	ΦΑΝΑΡΙΟΝ	Καρδίτσας	Θεσσαλίας
00400 410 000080	ΝΙΚΟΛΑΟΥ ΗΛΙΑΣ ΛΑΜΠΡ.	ΕΥΝΟΝΕΡΙ	Καρδίτσας	Θεσσαλίας
00400 410 000081	ΠΑΠΑΝΙΚΟΛΑΟΥ ΦΩΤΙΟΣ ΒΑΣΙΛ.	ΕΥΝΟΝΕΡΙ	Καρδίτσας	Θεσσαλίας
00400 410 000082	ΚΑΣΣΟΣ ΘΩΜΑΣ	ΜΥΡΙΝΗ	Καρδίτσας	Θεσσαλίας
00400 410 000083	ΜΠΑΓΚΟΣ ΦΩΤΙΟΣ	ΠΑΛΑΙΟΚΚΛΗΣΙ	Καρδίτσας	Θεσσαλίας
00400 410 000084	ΜΠΕΚΙΑΡΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΧΡΗΣΤ.	ΜΑΡΑΘΕΑ	Καρδίτσας	Θεσσαλίας
00400 410 000085	ΚΥΡΙΤΣΟΠΟΥΛΟΥ ΜΑΡΙΑ	ΑΡΤΕΣΙΑΝΟ	Καρδίτσας	Θεσσαλίας
00400 410 000086	ΠΑΠΑΔΗΜΗΤΡΙΟΥ ΘΩΜΑΣ ΦΩΤ.	ΜΑΥΡΑΧΑΛΕΣ	Καρδίτσας	Θεσσαλίας
00400 410 000087	ΚΟΥΤΣΟΛΑΜΠΡΟΥ ΕΥΣΤΑΘΙΑ	ΜΟΥΖΑΚΙ	Καρδίτσας	Θεσσαλίας
00400 410 000088	ΡΕΠΠΑ ΦΡΕΙΔΕΡΙΚΗ	ΑΡΤΕΣΙΑΝΟ	Καρδίτσας	Θεσσαλίας

00400 410 000089	ΣΙΜΟΥ ΠΑΝΑΓΙΩΤΑ	ΓΟΡΓΟΒΙΤΕΣ	Καρδίτσας	Θεσσαλίας
00400 410 000090	ΧΑΡΙΣΗΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ	ΔΡΑΚΟΤΡΥΠΑ	Καρδίτσας	Θεσσαλίας
00400 410 000091	ΑΛΕΞΑΝΔΡΗΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΘΩΜ.	ΜΑΡΑΘΕΑ	Καρδίτσας	Θεσσαλίας
00400 410 000092	ΠΑΠΑΘΕΟΧΑΡΗΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΝΙΚΟΛ.	ΚΑΛΛΙΦΩΝΙ	Καρδίτσας	Θεσσαλίας
00400 410 000093	ΠΑΠΑΘΕΟΧΑΡΗ ΑΝΑΣΤΑΣΙΑ ΝΙΚ.	ΚΑΛΛΙΦΩΝΙ	Καρδίτσας	Θεσσαλίας
00400 410 000094	ΓΡΑΒΑΝΗΣ ΙΩΑΝΝΗΣ ΗΛ.	ΒΑΤΣΟΥΝΙΑ	Καρδίτσας	Θεσσαλίας
00400 410 000095	ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΚΩΝΣΤ.	ΓΕΛΑΝΘΗ	Καρδίτσας	Θεσσαλίας
00400 410 000096	ΠΟΛΥΖΟΣ ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΒΑΙΟΥ	ΜΑΡΑΘΕΑ	Καρδίτσας	Θεσσαλίας
00400 410 000097	ΠΑΠΠΑΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΑΘΑΝ.	ΛΑΙΟΥ 42- ΣΟΦΑΔΕΣ	Καρδίτσας	Θεσσαλίας
00400 410 000098	ΠΑΠΠΑΣ ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΔΗΜ.	ΛΑΙΟΥ 42- ΣΟΦΑΔΕΣ	Καρδίτσας	Θεσσαλίας
00400 410 000099	ΠΑΠΠΑΣ ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ ΔΗΜ.	ΛΑΙΟΥ 42 ΣΟΦΑΔΕΣ	Καρδίτσας	Θεσσαλίας
00400 410 000100	ΠΑΓΟΥΡΤΖΗ ΜΑΡΙΑ ΔΗΜ.	ΜΑΓΟΥΛΙΤΣΑ	Καρδίτσας	Θεσσαλίας
00400 410 000101	ΠΑΠΑΚΩΣΤΑΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΚΩΣΤ.	ΜΑΓΟΥΛΙΤΣΑ	Καρδίτσας	Θεσσαλίας
00400 410 000102	ΜΠΑΚΡΑΤΣΑΣ ΚΩΣΤΑΝΤΙΝΟΣ	ΚΑΛΟΓΡΙΑΝΑ	Καρδίτσας	Θεσσαλίας
00400 410 000103	ΑΓΓΕΛΑΚΗΣ ΘΩΜΑΣ ΕΥΑΓΓ.	ΑΓΝΑΝΤΕΡΟ	Καρδίτσας	Θεσσαλίας
00400 410 000104	ΨΑΡΡΗΣ ΕΥΑΓΓ. Κ΄ΣΙΑ Ο.Ε.	Γ.ΜΠΟΤΣΗ 59	Καρδίτσας	Θεσσαλίας
00400 410 000105	ΚΑΡΑΓΙΩΡΓΟΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ	Δ.ΛΑΠΠΑ 95	Καρδίτσας	Θεσσαλίας
00400 410 000106	ΔΗΜΟΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΔΗΜ.	ΡΑΧΟΥΛΑ	Καρδίτσας	Θεσσαλίας
00400 410 000107	ΚΑΤΣΑΡΟΣ ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ ΑΠΟΣΤ.	ΡΑΧΟΥΛΑ	Καρδίτσας	Θεσσαλίας
00400 410 000108	ΒΑΙΟΠΟΥΛΟΣ ΒΑΙΟΣ ΕΥΘ.	ΠΡΟΑΣΤΙΟ	Καρδίτσας	Θεσσαλίας
00400 410 000109	ΤΣΙΝΑΣ ΑΓΓΕΛΟΣ	ΟΔΟΣ ΚΑΡΔΙΤΣΗΣ ΤΕΡΜΑ-ΤΡΙΚΑΛΑ	Καρδίτσας	Θεσσαλίας
00400 410 000110	ΤΣΙΝΑΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ	ΠΡΟΑΣΤΙΟ	Καρδίτσας	Θεσσαλίας
00400 410 000111	ΤΡΙΜΜΗΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ	ΓΕΛΑΝΘΗ	Καρδίτσας	Θεσσαλίας
00400 410 000112	ΤΣΑΚΜΑΚΙΔΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ	1ο χλμ. ΚΑΡΔΙΤΣΗΣ ΤΡΙΚΑΛΩΝ	Καρδίτσας	Θεσσαλίας
00400 410 000113	ΜΠΑΤΖΙΟΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΒΑΣ.	ΒΛΟΧΟΣ	Καρδίτσας	Θεσσαλίας
00400 410 000114	ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΟΥ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ	ΜΟΥΖΑΚΙ	Καρδίτσας	Θεσσαλίας
00400 410 000115	ΤΡΕΜΜΑΣ ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ	ΤΑΥΡΩΠΟΥ 35- ΚΑΡΔΙΤΣΑ	Καρδίτσας	Θεσσαλίας

20000 410 000116	ΚΑΤΣΑΚΙΩΡΗΣ ΙΩΑΝΝΗΣ	ΒΑΣΙΑΡΔΑΝΗ 13- ΚΑΡΔΙΤΣΑ	Καρδίτσα	Θεσσαλίας
00400 410 000117	ΠΟΥΛΙΟΣ ΒΑΙΟΣ ΠΑΝΑΓ.	ΜΥΡΙΝΗ	Καρδίτσα	Θεσσαλίας
22220 410 000118	ΓΚΙΩΜΠΡΗ ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΙΑ	ΜΥΡΙΝΗ	Καρδίτσα	Θεσσαλίας
00400 410 000120	ΜΙΧΟΣ ΑΡΙΣΤΕΙΔΗΣ	ΑΓΝΑΝΤΕΡΟ	Καρδίτσα	Θεσσαλίας
00400 410 000121	ΜΟΚΑΣ ΠΕΤΡΟΣ	ΒΛΟΧΟΣ	Καρδίτσα	Θεσσαλίας
22230 410 000122	ΚΩΣΤΑΚΗΣ ΜΙΧΑΗΛ	3ο χλμ. ΚΑΡΔΙΤΣΑΣ- ΜΟΥΖΑΚΙΟΥ	Καρδίτσα	Θεσσαλίας
02220 410 000123	ΓΟΡΓΥΛΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ	ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΟΥ 16-ΚΑΡΔΙΤΣΑ	Καρδίτσα	Θεσσαλίας
02000 410 000124	ΚΑΛΟΡΙΖΟΥ ΜΑΡΘΑ	ΗΡΩΩΝ ΠΟΛΥΤΕΧΝΕΙΟΥ 65-ΚΑΡΔΙΤΣΑ	Καρδίτσα	Θεσσαλίας
02320 410 000125	ΚΑΛΟΓΡΙΑΝΙΤΗΣ & ΣΙΑ ΟΕ	1ο χλμ. ΚΑΡΔΙΤΣΑΣ - ΜΕΛΙΣΣΑΣ	Καρδίτσα	Θεσσαλίας
22320 410 000126	ΑΦΟΙ ΚΑΤΣΗ	20 ΧΙΛ. ΚΑΡΔΙΤΣΑΣ- ΑΘΗΝΑΣ	Καρδίτσα	Θεσσαλίας
00110 410 000127	ΜΙΧΟΠΟΥΛΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ	ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΟ	Καρδίτσα	Θεσσαλίας
00110 410 000128	ΑΘΑΝΑΣΙΟΥ ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ	ΠΑΛΑΙΟΚΚΛΗΣΙ	Καρδίτσα	Θεσσαλίας
00110 410 000129	ΜΙΧΑΛΟΠΟΥΛΟΥ ΔΕΣΠΩ	Π.ΚΙΕΡΙΟΥ	Καρδίτσα	Θεσσαλίας
00110 410 000130	ΖΑΦΕΙΡΗΣ ΘΩΜΑΣ	ΑΓ. ΘΕΟΔΩΡΟΙ	Καρδίτσα	Θεσσαλίας
22320 410 000131	ΝΤΟΥΛΑΒΕΡΗΣ ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ	ΛΟΥΤΡΟ	Καρδίτσα	Θεσσαλίας
00030 410 000132	ΜΥΛΟΙ ΖΑΜΠΟΓΑ Α.Ε.	10ο χλμ. ΣΟΦΑΔΩΝ- ΑΘΗΝΩΝ	Καρδίτσα	Θεσσαλίας
00001 410 000134	ΨΑΘΑΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΑΝΔΡΕΑ	ΠΑΣΧΑΛΙΤΣΑ ΚΑΡΔΙΤΣΑΣ	Καρδίτσα	Θεσσαλίας
00001 410 000135	ΦΙΝΟΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΠΑΝΤΕΛΗ	ΚΙΕΡΙΟΥ 28- ΣΟΦΑΔΕΣ	Καρδίτσα	Θεσσαλίας
02220 410 000136	ΠΟΛΥΖΟΥ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ	ΜΑΓΟΥΛΑ ΚΑΡΔΙΤΣΑΣ	Καρδίτσα	Θεσσαλίας
00001 410 000137	ΓΙΑΝΝΑΚΟΣ ΟΕ.	5ο χλμ. ΚΑΡΔΙΤΣΑΣ- ΑΘΗΝΩΝ	Καρδίτσα	Θεσσαλίας
02220 410 000138	ΤΣΙΓΑΡΙΔΑΣ ΠΑΝΑΓ. ΔΗΜΗΤΡΗΣ	1ο χλμ. ΚΑΡΔΙΤΣΑΣ- ΜΗΤΡΟΠΟΛΗΣ	Καρδίτσα	Θεσσαλίας
00020 410 000140	ΠΑΛΙΚΑΡΑ ΓΕΩΡΓ. ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ	ΠΑΣΧΑΛΙΤΣΑ- ΚΑΡΔΙΤΣΑΣ	Καρδίτσα	Θεσσαλίας
00001 410 000141	ΑΝΑΓΝΩΣΤΟΥ ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ	ΛΟΞΑΔΑ ΚΑΡΔΙΤΣΑΣ	Καρδίτσα	Θεσσαλίας
00221 410 000142	ΠΕΤΣΑΣ ΛΑΜΠΡΟΣ & ΣΙΑ	ΤΕΡΜΑ ΛΑΡΙΣΗΣ- ΚΑΡΔΙΤΣΑ	Καρδίτσα	Θεσσαλίας
00001 410 000143	ΚΟΝΤΟΠΟΥΛΟΣ ΣΩΤΗΡΙΟΣ	ΠΑΣΧΑΛΙΤΣΑ- ΚΑΡΔΙΤΣΑΣ	Καρδίτσα	Θεσσαλίας

00020 410 000144	ΤΑΞΙΑΡΧΗ ΚΕΡΑΣΙΝΑ	ΠΑΣΧΑΛΙΤΣΑ- ΚΑΡΔΙΤΣΑΣ	Καρδίτσας	Θεσσαλίας
22220 410 000145	ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ ΕΛΕΝΗ	ΠΑΛΑΜΑ ΚΑΡΔΙΤΣΑΣ	Καρδίτσας	Θεσσαλίας
02220 410 000146	ΓΚΑΝΤΗ ΑΝΤΙΓΟΝΗ	ΠΑΡΟΔΟΣ ΠΛΑΣΤΗΡΑ ΣΟΦΑΔΕΣ	Καρδίτσας	Θεσσαλίας
33330 410 000147	ΓΟΥΛΑΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ	ΤΡΙΚΑΛΩΝ 128 ΚΑΡΔΙΤΣΑ	Καρδίτσας	Θεσσαλίας
22020 410 000148	ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΟΥ ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ	ΜΟΥΖΑΚΙ	Καρδίτσας	Θεσσαλίας
22020 410 000149	ΚΩΤΟΥΛΑΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ	ΜΟΥΖΑΚΙ	Καρδίτσας	Θεσσαλίας
20220 410 000150	ΤΗΓΑΝΗΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ	ΜΟΥΖΑΚΙ	Καρδίτσας	Θεσσαλίας
00220 410 000151	ΑΡΓΥΡΗΣ ΗΛΙΑΣ ΚΩΝ/ΝΟΥ	ΜΟΥΖΑΚΙ	Καρδίτσας	Θεσσαλίας
00220 410 000152	ΤΣΙΓΚΑ ΑΝΝΑ ΓΕΩΡΓΙΟΥ	ΜΟΥΖΑΚΙ	Καρδίτσας	Θεσσαλίας
00020 410 000153	ΕΚΚΟΚΙΣΤΗΡΙΑ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ ΑΒΕΕ	ΜΟΥΖΑΚΙ	Καρδίτσας	Θεσσαλίας
00200 410 000154	ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΑΤΑ ΖΩΟΤΡΟΦΩΝ ΖΑΝΟ ΟΕ	ΜΟΥΖΑΚΙ	Καρδίτσας	Θεσσαλίας
02320 410 000133	ΠΕΤΣΑΣ ΛΑΜΠΡΟΣ	ΤΕΡΜΑ ΛΑΡΙΣΗΣ- ΚΑΡΔΙΤΣΑ	Καρδίτσας	Θεσσαλίας

5. 13 Επιστολή της εταιρείας ΔΩΔΩΝΗ Α. Ε.

Προς τους συνεργαζόμενους παραγωγούς για την τιμολογιακή πολιτική και τους όρους πληρωμής κατά τη γαλακτική περίοδο 2013 - 2014

"Αγαπητοί συνεργάτες,

Είμαστε στην ευχάριστη θέση να σας ανακοινώσουμε τη νέα τιμολογιακή μας πολιτική για την περίοδο 2013-2014.

Η πολιτική αυτή, στοχεύει:

- από τη μία, στην εξυπηρέτηση των αναγκών της ΔΩΔΩΝΗΣ ώστε να παραμείνει ως η εταιρεία παραγωγής ποιοτικότερων γαλακτοκομικών προϊόντων παγκοσμίως, ανταγωνιστική τόσο στην Ελλάδα όσο και στις αγορές του εξωτερικού,
- και από την άλλη, τις ανάγκες της τοπικής οικονομίας της Ηπείρου, μέσω της στήριξης και της προστασίας της ζώνης γάλακτος καθώς και των οικονομικών συμφερόντων των παραγωγών της,

Βασικές αρχές της νέας τιμολογιακής πολιτικής είναι οι εξής:

- Η ΔΩΔΩΝΗ θα συνεχίσει να αγοράζει όλο το γάλα των παραγωγών-συνεργατών της, συμπεριλαμβανομένων ακόμη και των μικρότερων παραγωγών (παρά το

υψηλό κόστος συγκέντρωσης), καθ' όλη τη διάρκεια της χρονιάς καθώς και του επόμενου καλοκαιριού.

- Η ΔΩΔΩΝΗ θα συνεχίσει να προσφέρει την υψηλότερη τιμή για το πρόβειο και το γίδινο γάλα συγκριτικά με (την αναμενόμενη) μέση τιμή της αγοράς, αντικατοπτρίζοντας έτσι την υψηλότερη ποιότητα γάλακτος που προμηθεύεται από τους παραγωγούς-συνεργάτες της.
- Με στόχο τη βελτίωση της μακροπρόθεσμης ανταγωνιστικότητάς της και στήριξης των παραγωγών της, η εταιρεία επιβραβεύει την υψηλή ποιότητα του εισκομιζόμενου γάλακτος, εισάγοντας ποιοτικά και ποσοτικά κριτήρια ώστε οι τιμές να μπορούν να ανέβουν ακόμη περισσότερο.
- Η ΔΩΔΩΝΗ θα αυξήσει τις τιμές για το γίδινο γάλα και θα συνεχίσει να πληρώνει το αγελαδινό σε τιμές αντίστοιχες της αγοράς. Η εταιρία θα συνεχίσει να προμηθεύεται το 100% του γάλακτος της Ηπείρου και να στηρίζει τους παραγωγούς της για την προμήθεια ζωοτροφών και αγροτικών εφοδίων, μέσω της μεθόδου των προκαταβολών.
- Η ΔΩΔΩΝΗ θεσπίζει για πρώτη φορά σύστημα BONUS – MALUS που αφορά στην αξιοκρατική διαμόρφωση των τιμών, βάση των κριτηρίων ποιότητας του εισκομιζόμενου γάλακτος.

Το Διοικητικό Συμβούλιο της ΔΩΔΩΝΗΣ ανακοινώνει σήμερα την ακόλουθη τιμολογιακή πολιτική για την νέα περίοδο γάλακτος 2013 - 2014.

Πιο συγκεκριμένα:

Κλιμάκιο Ποσοτήτων Πρόβειου Γάλακτος

ΕΤΗΣΙΑ ΕΙΣΚΟΜΙΣΗ (Kgr)	ΤΙΜΗ ΜΟΝΑΔΑΣ (€/Kgr)
1-5. 000	0, 90
5. 001-15. 000	0, 94
15. 001-30. 000	0, 98
30. 001-60. 000	1,01
60. 001 +	1,05

οι ανωτέρω τιμές ισχύουν για τιμή λιποπρωτεΐνης 12.0.

Κλιμάκιο Ποσοτήτων για γίδινο γάλα:

ΕΤΗΣΙΑ ΕΙΣΚΟΜΙΣΗ (Kgr)	ΤΙΜΗ ΜΟΝΑΔΑΣ (€/Kgr)
1 - 5. 000	0, 60
5. 001+	0, 62

οι ανωτέρω τιμές ισχύουν για τιμή λιποπρωτεΐνης 8.0

Διαδικασία τιμολόγησης και προσδιορισμού τιμών

Η τιμολόγηση θα πραγματοποιείται από την τιμή της χαμηλότερης κλίμακας και εν ευθέτω χρόνω, σε περίπτωση που η ποσότητα η οποία παραδίδεται ξεπερνά την συγκεκριμένη κλίμακα, θα τιμολογείται επιπλέον η διαφορά της τιμής, ενώ από το σημείο αυτό και μετά θα συνεχίσουμε να σας τιμολογούμε με την υψηλότερη τιμή. Πάνω στην τιμή που διαμορφώνετε από τα ποσοτικά κριτήρια, θα εφαρμόσουμε τα ποιοτικά κριτήρια για τις ποσότητες που παραδίδονται, με βάση συχνές δειγματοληψίες που θα πραγματοποιούμε. Το σύστημα BONUS-MALUS θα ισχύσει για ποσότητες εισκομιζόμενου γάλακτος πάνω από 5.000 κιλά ετησίως.

Για λόγους διασφάλισης και προστασίας των παραγωγών της ζώνης γάλακτος και της ποιότητας, η εταιρία καθορίζει ως κατώτατη τιμή στο πρόβειο γάλα το 0,90 ευρώ το κιλό και στο γίδινο το 0,60 ευρώ το κιλό, χωρίς να λαμβάνει υπόψη τα ποιοτικά και ποσοτικά στοιχεία του εισκομιζόμενου γάλακτος που θα μπορούσαν να μειώσουν περαιτέρω την τιμή.

Αντίστοιχα λαμβάνοντας υπόψη τα ποιοτικά και ποσοτικά στοιχεία, η εταιρία επιβραβεύει τους παραγωγούς της και ορίζει ως ανώτατες τιμές για το μεν πρόβειο το 1,10 ευρώ το κιλό για το δε γίδινο το 0,67 ευρώ το κιλό.

Παραδείγματα:

1.1. Παραγωγός με ετήσια εισκόμιση ΠΡΟΒΕΙΟΥ γάλακτος 31 τόνους και λιποπρωτεΐνη 12,2: Η τιμή βάση της κλίμακας ποσοτήτων ανέρχεται σε 1,01. Επειδή η λιποπρωτεΐνη είναι 12,2 παραπάνω από το καθορισμένο όριο του 12,0 η τιμή διαμορφώνεται σε $1.01 * 12,2 / 12 = 1.03$ ευρώ.

2. 2. Παραγωγός με ετήσια εισκόμιση ΓΙΔΙΝΟΥ γάλακτος 7 τόνους και λιποπρωτεΐνη 8,2: Η τιμή βάση της κλίμακας ποσοτήτων ανέρχεται σε 0,62. Επειδή η λιποπρωτεΐνη είναι 8,2 παραπάνω από το καθορισμένο όριο του 8,0 η τιμή διαμορφώνεται σε $0.62 * 8,2 / 8 = 0.64$ ευρώ.

Ποιοτικά κριτήρια-λιποπρωτεΐνη

Όπως όλοι γνωρίζουμε, η περιεκτικότητα λιποπρωτεΐνης στο γάλα είναι πολύ σημαντικός παράγοντας στην προσπάθεια που καταβάλει η εταιρεία μας να συνεχίσει να προσφέρει εξαιρετικής ποιότητας φέτα και γαλακτοκομικά προϊόντα στους καταναλωτές μας. Για το λόγο αυτό, εισαγάγαμε τον παράγοντα ποσοστού λιποπρωτεΐνης ως μία παράμετρο που θα παίζει ρόλο στην τιμή του γάλακτος που θα σας παρέχει η εταιρεία μας.

Το ποσοστό λιποπρωτεΐνης που παίρνουμε σαν βάση είναι το 12% για το πρόβειο γάλα και το 8. 0% για το γίδινο.

Διαδικασία υπολογισμού λιποπρωτεΐνης

Η διαδικασία υπολογισμού λιποπρωτεΐνης θα είναι απλή και βασισμένη σε δειγματοληψία, μια φορά την εβδομάδα για τους μεγάλους παραγωγούς και δύο έως τρεις φορές το μήνα για τους πιο μικρούς. Τα αποτελέσματα της δειγματοληψίας θα καταγράφονται στο πληροφοριακό μας σύστημα και έπειτα θα παρέχονται σε όλους τους παραγωγούς μέσω διαφόρων μηχανισμών ενημέρωσης, συμπεριλαμβανομένων των εξής : Υπηρεσία ζώνης γάλακτος, διαδικτυακή πύλη των παραγωγών, μηνύματα μέσω κινητού και τηλεφωνική γραμμή παραγωγών.

Περίοδος και τρόποι εξόφλησης

Η πληρωμή του γάλακτος θα γίνεται στις 60 ημέρες (στην περίοδο με τη χαμηλότερη εισκόμιση) ενώ στην περίοδο με την υψηλότερη εισκόμιση (Απρίλιος –Μάιος – Ιούνιος) θα καταβάλλεται τουλάχιστον το 50% της αξίας του γάλακτος σε εξήντα ημέρες μετά την εκκαθάριση της μηνιαίας εισκόμισης γάλακτος (στις 20 του επομένου μηνός) και το υπόλοιπο στη συνέχεια.

Επιπλέον, μία μείωση τιμής της τάξεως των 0. 03 ευρώ το κιλό θα εφαρμόζεται σε αυτούς που λαμβάνουν προκαταβολές με σκοπό να καλύψουν έξοδα που αφορούν αγορά ζωοτροφών και αγροτικών εφοδίων, ενώ η τιμή εξόφλησης θα επανέρχεται στα προηγούμενα επίπεδα τιμών με το πέρας της εξόφλησης της προκαταβολής, όπως ίσχυε μέχρι σήμερα.

Τρόποι εξυπηρέτησης παραγωγών

Η εταιρεία μας, η Υπηρεσία ζώνης γάλακτος καθώς και μία αποκλειστική για τους παραγωγούς τηλεφωνική γραμμή 801- 11- 14000 (αστική χρέωση) θα βρίσκονται στη διάθεσή σας για οποιαδήποτε ερώτηση, διευκρίνιση ή οτιδήποτε σας απασχολεί σχετικά με την νέα τιμολογιακή πολιτική.

Θα θέλαμε να σας ευχαριστήσουμε εκ των προτέρων για την πολύτιμη συνεργασία σας".

Πηγή: www.agrotypos.gr

5. 14 Πρόληψη και αντιμετώπιση διαφόρων λοιμώδων νοσημάτων των αιγοπροβάτων

Η πρόληψη των λοιμώδων νοσημάτων, έχει πια αναγνωριστεί, ότι αποτελεί τον ορθολογικότερο τρόπο αντιμετώπισής τους. Οι λόγοι που επιβάλλουν την προληπτική κτηνιατρική είναι οικονομικοί και δημόσιας υγείας. Οι λοιμώξεις επηρεάζουν δυσμενώς την παραγωγικότητα των εκτροφών, προκαλώντας θνησιμότητα, καθυστέρηση στο ρυθμό ανάπτυξης και μείωση της παραγωγής των ενήλικων ζώων. Η μόλυνση των ευαίσθητων ζώων μπορεί να προληφθεί με απομόνωση, ανοσοποίηση μέσω της λήψης πρωτογάλακτος, προφυλακτική χορήγηση φαρμάκων και διασφάλιση κατάλληλων συνθηκών διαβίωσης στην εκτροφή. Σε περίπτωση που τα συνηθισμένα μέτρα δεν αποδίδουν ικανοποιητικά αποτελέσματα θα πρέπει να ακολουθεί πρόγραμμα εκρίζωσης της μεταδοτικής ασθένειας με την εφαρμογή κατάλληλων προγραμμάτων εμβολιασμού.

Για να πετύχει ο εμβολιασμός θα πρέπει να τηρούνται κανόνες αντισηψίας (καθαριότητα συρίγγων, βελονών κ. λ. π) καθώς και σχολαστικές οδηγίες του παρασκευαστή του προϊόντος για τη δοσολογία, την ηλικία, την εγκυμοσύνη και κάθε άλλου είδους πληροφορία που κρίνεται απαραίτητη. Έχει αποδειχθεί ότι σε ένα εμβολιασμό δεν αντιδρούν κατά τον ίδιο τρόπο όλα τα ζώα. Αυτό οφείλεται στην ανόμοια ανοσολογική αντίδραση των διαφόρων ατόμων του ποιμνίου.

• Παραφυματίωση

Ο έλεγχος της παραφυματίωσης είναι πολύπλοκος. Η νόσος είναι πολύ διαδεδομένη και ενδημική και το κόστος πολύ υψηλό. Η εκρίζωση της νόσου δεν είναι ρεαλιστικός στόχος. Αν και ο εμβολιασμός δεν οδηγεί στην εκρίζωση της νόσου, βοηθά στον έλεγχο της. Για την εξυγίανση μιας εκτροφής από την παραφυματίωση συνίσταται απομάκρυνση των ζώων με κλινικά συμπτώματα (διάρροια, αδυναμία), παρακολούθηση των ζώων που είναι θετικά στις ορολογικές εξετάσεις με εξέταση ανά 4 μήνες και απολύμανση της εκμετάλλευσης (μαντριά, ποτίστρες) ανά εβδομάδα με αντισηπτικά που έχουν ως βάση κρεζολικά ή φαινολούχα παράγωγα. Ο εμβολιασμός κατά της παραφυματίωσης γίνεται σε

νεογέννητα αμνοερίφια ηλικίας 1-5 εβδομάδων. Μία δόση δίνει ικανοποιητική προστασία εφ'όρου ζωής (Δημαρέλη).

- **Βρουκέλλωση ή Μελιταίος πυρετός**

Είναι από τα σημαντικότερα λοιμώδη νόσηματα των αιγοπροβάτων στη χώρα μας όχι μόνο γιατί προκαλεί αποβολές στα θηλυκά, ορχίτιδα και λοίμωξη των δευτερογενών αδένων στα αρσενικά ζώα και αγονιμότητα τόσο στα θηλυκά, όσο και στα αρσενικά, αλλά και επειδή μεταδίδεται στον άνθρωπο. Η αντιμετώπιση στα ζώα είναι απομάκρυνση και σφαγή (stampingout). Λόγω της μεγάλης σημασίας που έχει η βρουκέλλωση για την εθνική οικονομία και τη δημόσια υγεία εφαρμόζεται από το ΥΠΑΑΤ εθνικό πρόγραμμα ελέγχου και εκρίζωσης της νόσου. Στα θηλυκά ζώα μόνο πριν την ενήβωση (4ος-5ος μήνας ζωής) γίνεται ένας εμβολιασμός για όλη τους τη ζωή.

- **Λιστερίωση**

Για την αντιμετώπιση της λιστερίωσης συνίσταται υγειονομικά μέτρα για την εξάλειψη ή μείωσης της μόλυνσης του περιβάλλοντος των ζώων. Με κατάλληλο εμβολιασμό επιτυγχάνεται ανοσοποίηση αιγοπροβάτων ηλικίας άνω των τριών μηνών. Η έγχυση γίνεται στην ουρά και παρέχει προστασία για περίπου έξι μήνες. Συνίσταται επανεμβολιασμός των ζώων καθώς και αποφυγή χρήσης του εμβολίου σε ζώα που βρίσκονται σε κατάσταση προχωρημένης εγκυμοσύνης (Δημαρέλη).

- **Εντεροτοξιναιμία**

Είναι νόσος που σχετίζεται με τη διατροφή και προκαλεί ξαφνικό θάνατο στα πρόβατα από μία τοξίνη που παράγεται από το βακτήριο *Clostridiumperfringens* τύπου D. Κάτω από συνθήκες υψηλής κατανάλωσης υδατανθράκων (πολλοί δημητριακοί καρποί, υψηλή κατανάλωση γάλακτος) το βακτήριο πολλαπλασιάζεται γρήγορα και παράγει τοξίνη, η οποία επηρεάζει θηλάζοντες ή παχυνόμενους αμνούς και προβατίνες που καταναλώνουν πολλούς δημητριακούς καρπούς (Ζέρβας, Καλαϊσιάκης, Φεγγερός, 2004). Χρησιμοποιούνται πολυδύναμα εμβόλια. Εάν οι προβατίνες έχουν εμβολιαστεί στο παρελθόν, εμβολιασμός γίνεται 2 φορές το χρόνο εκ των οποίων ο ένας απαραίτητα ένα μήνα πριν τον τοκετό και αναμνηστική δόση κάθε έξι μήνες. Εάν δεν έχουν εμβολιαστεί στο παρελθόν, τότε ο πρώτος εμβολιασμός γίνεται τον 3ο μήνα της εγκυμοσύνης, ο δεύτερος τον 4ο μήνα και στη συνέχεια

κάθε έξι μήνες. Το ίδιο ισχύει και για της αρνάδες που χρησιμοποιούνται πρώτη φορά στην αναπαραγωγή. Τα νεογέννητα αρνιά εμβολιάζονται 3-4 εβδομάδες μετά τη γέννησή τους.

- **Κολιβακίλλωση**

Για να προστατευθούν τα αμνοερίφια από την κολιβακίλλωση χρησιμοποιούνται αυτεμβόλια που παρασκευάζονται από στελέχη E. coli που απομονώνονται από αμνούς ή τα ερίφια της εκτροφής. Εμβολιάζονται αιγοπρόβατα δύο φορές κατά τη διάρκεια της εγκυμοσύνης, 40-50 και 15-20 ημέρες πριν το τοκετό. Απαραίτητη προϋπόθεση είναι η λήψη επαρκούς ποσότητας πρωτογάλακτος από τα αρνιά και τα κατσικάκια, γιατί σε διαφορετική περίπτωση αποκτούν ευαισθησία (Δημαρέλη).

- **Λοιμώδης αγαλαξία**

Είναι λοιμώδες νόσημα και χαρακτηρίζεται από φλεγμονικές εντοπίσεις στο μαστό, στις αρθρώσεις και στους οφθαλμούς και οφείλεται στο Mycoplasmaagalactiae. Είναι νόσημα υποχρεωτικής δήλωσης. Η μόλυνση γίνεται από το στόμα, αλλά και από άλλες οδούς. Μπορεί να προκαλέσει και αποβολές στα έγκυα ζώα (Ζαφράκα, 2001). Σε ζώα που έχουν εμβολιαστεί στο παρελθόν, συνίσταται εμβολιασμός μία φορά ανά έτος, 1,5-2 μήνες προ του τοκετού. Σε ζώα που δεν έχουν εμβολιαστεί στο παρελθόν, ο πρώτος εμβολιασμός γίνεται στο δεύτερο μήνα της εγκυμοσύνης, ο δεύτερος στον τρίτο μήνα και ο τρίτος δύο εβδομάδες μετά τον τοκετό. Στη συνέχεια ακολουθούν τον κανόνα του ενός εμβολιασμού ανά έτος 1,5 - 2 μήνες προ του τοκετού. Στα ζώα αντικατάστασης (αρνάδες) ο πρώτος εμβολιασμός γίνεται 2-3 μήνες μετά τον τοκετό, ο δεύτερος τέσσερις εβδομάδες μετά τον πρώτο και ο τρίτος τέσσερις εβδομάδες μετά τον δεύτερο. Στη συνέχεια ακολουθούν πρόγραμμα ενός εμβολιασμού ανά έτος, 1,5-2 μήνες προ του τοκετού.

- **Χλαμύδια**

Τα χλαμύδια ή αλλιώς ενζωοτικές αποβολές, οφείλονται στο Chlamydiapsitacci, προκαλούν αποβολές κατά το τελευταίο μήνα της εγκυμοσύνης, αλλά και γεννήσεις νεκρών και θνησιγενών αμνών. Στα ζώα αντικατάστασης (αρνάδες) ηλικίας μεγαλύτερης των 7 μηνών συνίσταται ένας εμβολιασμός για όλη τους τη ζωή, 30-40 ημέρες πριν τις οχείες.

- **Παστεριδίαση**

Για να προστατευθούν τα αιγοπρόβατα χρησιμοποιούνται κατάλληλα εμβόλια κατά της παστεριδίασης.

- **Άνθρακας**

Σε περίπτωση εμφάνισης κρουσμάτων άνθρακα συνίσταται η εφαρμογή θεραπείας σε όσα παρουσιάζουν πυρετό, με αντιβιοτικά (πενικιλίνη ή τετρακυκλίνη) και αντιορό. Όλα τα υπόλοιπα ζώα εμβολιάζονται αμέσως και παρακολουθούνται στενά. Σε πολύ μολυσμένο περιβάλλον ο εμβολιασμός επαναλαμβάνεται. Ταυτόχρονα κρίνεται αναγκαίο να ληφθούν υγειονομικά μέτρα (Δημαρέλη).

- **Ψευδοφυματίωση**

Απομονώνονται τα μολυσμένα ζώα, ιδιαίτερα εκείνα που έχουν ανοικτά αποστήματα. Μεγάλη προσοχή χρειάζεται κατά τη διάνοιξη των αποστημάτων. Προληπτικά πρέπει να πραγματοποιούνται απολυμάνσεις κατά τη διάρκεια των κουρεμάτων (Δημαρέλη).

5. 15 Βιομηχανία εκτροφής ζώων και περιβάλλον

Η βιομηχανία εκτροφής ζώων και παραγωγής κρέατος είναι μια από τις πιο καταστροφικές για το περιβάλλον βιομηχανίες του πλανήτη. Σύμφωνα με την έκθεση του οργανισμού τροφίμων και Γεωργίας (FAO) του ΟΗΕ (2006) «Η εκτροφή ζώων είναι ένας από τους σημαντικότερους παράγοντες των σημερινών σοβαρότατων περιβαλλοντικών προβλημάτων. Απαιτείται επείγουσα δράση για να διορθωθεί η κατάσταση». Ορισμένα από τα στοιχεία που γνωστοποιήθηκαν με την παρούσα έκθεση αναφέρονται συνοπτικά παρακάτω:

- ο τομέας των εκτρεφόμενων ζώων είναι υπεύθυνος για το 9% του διοξειδίου του άνθρακα που προκύπτει από τις ανθρώπινες δραστηριότητες και παράγει ένα πολύ μεγαλύτερο μέρος ακόμη πιο επιβλαβών αερίων του θερμοκηπίου.
- η παραγωγή αυτή δημιουργεί σχεδόν το ένα πέμπτο (18%) των παγκόσμιων εκπομπών αερίων που προκαλούν το φαινόμενο του θερμοκηπίου – αναλογία μεγαλύτερη από αυτή των μεταφορών.
- ένα κιλό μοσχάρισιο κρέας απαιτεί για την παραγωγή του εκπομπές CO₂ ίσης ποσότητας με αυτή που εκπέμπει ανά 250 χλμ ένα μεσαίο ευρωπαϊκό αυτοκίνητο. Η παραγωγή ζωικής πρωτεΐνης απαιτεί 8 φορές περισσότερη ενέργεια καύσιμης

ύλης απ' ότι η παραγωγή φυτικής πρωτεΐνης. Πάνω από τα δύο τρίτα της ενέργειας πηγαίνει στην παραγωγή και τη μεταφορά ζωοτροφής.

- παράγεται 65% του νιτρώδους οξειδίου (πρωτοξείδιο του αζώτου, το μεγαλύτερο μέρος προέρχεται από την κοπριά) το οποίο έχει 296 φορές τη δυνατότητα για παγκόσμια θέρμανση απ' ότι το CO₂.
- 37% του προκληθέντος από τον άνθρωπο μεθανίου το οποίο έχει 23 φορές τη δυνατότητα για παγκόσμια θέρμανση απ' ότι το διοξείδιο του άνθρακα. Παράγεται κατά ένα μεγάλο μέρος από το πεπτικό σύστημα των μηρυκαστικών.
- 64% της αμμωνίας η οποία συμβάλλει σημαντικά στην όξινη βροχή προέρχεται από τα ούρα των ζώων.
- παρά το γεγονός ότι ένα δισεκατομμύριο άνθρωποι στον πλανήτη υποφέρουν από πείνα ή υποσιτισμό, το μεγαλύτερο μέρος του καλαμποκιού και της σόγιας που καλλιεργείται στον κόσμο διατίθεται για την εκτροφή βοοειδών, χοίρων και κοτόπουλων.
- καθώς τα δάση εκκαθαρίζονται για να δημιουργηθούν νέα λιβάδια, η εκτροφή ζώων είναι ένας σημαντικός παράγοντας αποψίλωσης των δασών, ειδικά στη λατινική Αμερική όπου το 70% των προηγούμενων δασών του Αμαζόνιου έχουν αποδοθεί στη βοσκή. Επίσης, συμβάλλει στην απομάκρυνση των τοπικών φυλών και αποτρέπει την ισορροπία των οικοσυστημάτων παγκοσμίως. Κάθε χρόνο 2.4 δισεκατομμύρια τόνοι CO₂ απελευθερώνονται στην ατμόσφαιρα σαν αποτέλεσμα της αποψίλωσης των δασών για την κτηνοτροφία.
- η εκτροφή ζώων χρησιμοποιεί το 30% της επιφάνειας του γήινου εδάφους, κυρίως μόνιμα λιβάδια, αλλά συμπεριλαμβάνεται και το 33% του παγκόσμιου καλλιεργήσιμου εδάφους που χρησιμοποιείται στην παραγωγή τροφής για τα εκτρεφόμενα ζώα.
- τα κοπάδια προκαλούν ευρείας κλίμακας υποβάθμιση του εδάφους, με περίπου 20% των λιβαδιών να θεωρούνται υποβαθμισμένα λόγω της υπερβόσκησης, της συμπίεσης και της διάβρωσης. Αυτός ο αριθμός είναι ακόμη υψηλότερος στις άνυδρες περιοχές όπου οι ακατάλληλες πολιτικές και η ανεπαρκής διαχείριση των εκτρεφόμενων ζώων συμβάλλουν στην προώθηση της ερήμωσης.
- ο τομέας της εκτροφής ζώων είναι από τους πιο καταστροφικούς για τους όλο και λιγοστούς υδάτινους πόρους, συμβάλλοντας μεταξύ άλλων στη ρύπανση των νερών από: τα ζωικά απόβλητα, τα αντιβιοτικά και τις ορμόνες, τις χημικές ουσίες

από τα βυρσοδεψία, τα λιπάσματα και τα φυτοφάρμακα που χρησιμοποιούνται στις καλλιέργειες των ζωοτροφών. Επίσης, η παραγωγή κρέατος και ζωοτροφής καταναλώνει τεράστιες ποσότητες νερού όταν πολλές περιοχές του πλανήτη αντιμετωπίζουν προβλήματα λειψυδρίας. Για την παραγωγή ενός κιλού βοδινού κρέατος καταναλώνονται 3.800 λίτρα νερού.

- Οι επιστήμονες έχουν προειδοποιήσει ότι μέχρι το 2048 θα έχουν εξαφανιστεί τα αποθέματα θαλάσσιας ζωής των ωκεανών. Ο οργανισμός τροφίμων και Γεωργίας του ΟΗΕ αναφέρει ότι 75% των ψαριών που καταναλώνουμε έχουν φτάσει στα όρια της υπεραλίευσης. Στην Ευρώπη έχουν απομείνει πολύ λίγα ψάρια και πολλά από τα ψάρια που καταναλώνονται προέρχονται από άλλες περιοχές του πλανήτη. Η μόλυνση των ωκεανών αποτελεί μεγάλο πρόβλημα και ολοένα και μεγαλύτεροι αριθμοί ψαριών βρίσκονται να έχουν μολυνθεί από επικίνδυνες χημικές ουσίες, όπως τα βαρέα μέταλλα.

Μέσα σε αυτό το πλαίσιο η κινεζική κυβέρνηση ανέλαβε τον Ιούνιο του 2016 δράση και ανακοίνωσε ένα νέο σχέδιο για τη μείωση της κατανάλωσης κρέατος της χώρας κατά 50%. Η Κίνα, μία από τις τρεις πιο μολυσμένες χώρες του πλανήτη, καταναλώνει το 28% του κρέατος παγκοσμίως και σχεδόν το 50% της παγκόσμιας κατανάλωσης χοιρινού. Οι κινεζικές αρχές υποστηρίζουν ότι η μείωση της κατανάλωσης κρέατος θα είναι μια τεράστια πρόκληση, αλλά τα οφέλη θα είναι πολλαπλά εάν το σχέδιο εφαρμοστεί με επιτυχία. Το υπουργείο Υγείας της Κίνας συντονίζει την προσπάθεια, δημοσιεύοντας νέες διατροφικές οδηγίες και συστάσεις για πρώτη φορά εδώ και δέκα χρόνια. Η έκθεση αναφέρει ότι η δραστική μείωση της κατανάλωσης του κρέατος θα μειώσει σημαντικά τις εκπομπές διοξειδίου του άνθρακα από τη βιομηχανία κτηνοτροφίας της χώρας. Συγκεκριμένα, το Υπουργείο Υγείας εκτιμά ότι μία μείωση κατανάλωσης κρέατος κατά 50% θα εξοικονομεί ένα δισεκατομμύριο τόνους εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα μέχρι το 2030. Ενδεικτικά, οι προβλεπόμενες εκπομπές για το έτος αυτό είναι περίπου 1,8 δισεκατομμύρια τόνοι (Ναυτεμπορική, 2016).

Η συζήτηση έχει ανοίξει για τα καλά και στους κόλπους της Ε.Ε. μετά και την πρόσφατη πρόταση της Δανίας για επιβολή φόρου πολυτελείας στο κόκκινο κρέας. Αν και το μέτρο αυτό είναι μάλλον απίθανο να προχωρήσει στο άμεσο μέλλον καθώς έρχεται σε ευθεία σύγκρουση με τα συμφέροντα της βιομηχανίας τροφίμων, εντούτοις κανείς δεν μπορεί να αποκλείσει στην παρούσα φάση την ανάληψη μελλοντικών δράσεων ή μέτρων με στόχο τη συρρίκνωση του κτηνοτροφικού κλάδου προς όφελος του περιβάλλοντος.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Γ

5. 16 Οικονομικές καταστάσεις για δυσμενές σενάριο

Πίνακας 68: Μητρώο παγίων χρήσης 20x1 (Δυσμενές σενάριο)

ΠΙΝΑΚΑΣ ΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ ΕΤΗΣΙΩΝ ΑΠΟΣΒΕΣΕΩΝ 1ης ΕΤΑΙΡΙΚΗΣ ΧΡΗΣΗΣ							
ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΧΡΗΣΕΩΣ 01.01.20x1 - 31.12.20x1							
	Αξία κήσης (€)	Υπολειμματική αξία (€)	Συντελεστής απόσβεσης	Αποσβέσεις προηγούμενων χρήσεων	Ετήσια απόσβεση (€)	Σωρευμένες Αποσβέσεις	Αναπόσβεστο υπόλοιπο
Αγροτεμάχιο	67.380,00	0,00	0,00%	0,00	0,00	0,00	67.380,00
Προβατοστάσιο	137.394,05	0,00	4,00%	0,00	5.495,76	5.495,76	131.898,29
Σπίτι προκάτ	25.500,00	0,00	4,00%	0,00	1.020,00	1.020,00	24.480,00
Αποθήκη	6.500,00	0,00	4,00%	0,00	260,00	260,00	6.240,00
Ζωικό κεφάλαιο	153.854,00	0,00	100,00%	0,00	153.854,00	153.854,00	0,00
Αμεικτικό συγκρότημα	30.000,00	0,00	10,00%	0,00	3.000,00	3.000,00	27.000,00
Λοιπός κτηνοτροφικός εξοπλισμός	44.735,00	0,00	10,00%	0,00	4.473,50	4.473,50	40.261,50
Κλαρκ	18.000,00	0,00	12,00%	0,00	2.160,00	2.160,00	15.840,00
Αγροτικό αυτοκίνητο	9.500,00	0,00	16,00%	0,00	1.520,00	1.520,00	7.980,00
Λοιπός γεωργικός εξοπλισμός	4.500,00	0,00	10,00%	0,00	450,00	450,00	4.050,00
Φύτεα μηδικής	9.542,10	0,00	20,00%	0,00	1.908,42	1.908,42	7.633,68
Λοιπός εξοπλισμός διοίκησης	5.275,00	0,00	10,00%	0,00	527,50	527,50	4.747,50
ΣΥΝΟΛΟ	512.180,15	0,00		0,00	174.669,18	174.669,18	337.510,97

Πίνακας 69: Μητρώο παγίων χρήσης 20x2 (Δυσμενές σενάριο)

ΠΙΝΑΚΑΣ ΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ ΕΤΗΣΙΩΝ ΑΠΟΣΒΕΣΕΩΝ 2ης ΕΤΑΙΡΙΚΗΣ ΧΡΗΣΗΣ							
ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΧΡΗΣΕΩΣ 01.01.20x2 - 31.12.20x2							
	Αξία κήσης (€)	Υπολειμματική αξία (€)	Συντελεστής απόσβεσης	Αποσβέσεις προηγούμενων χρήσεων	Ετήσια απόσβεση (€)	Σωρευμένες Αποσβέσεις	Αναπόσβεστο υπόλοιπο
Αγροτεμάχιο	67.380,00	0,00	0,00%	0,00	0,00	0,00	67.380,00
Προβατοστάσιο	137.394,05	0,00	4,00%	5.495,76	5.495,76	10.991,52	126.402,53
Σπίτι προκάτ	25.500,00	0,00	4,00%	1.020,00	1.020,00	2.040,00	23.460,00
Αποθήκη	6.500,00	0,00	4,00%	260,00	260,00	520,00	5.980,00
Ζωικό κεφάλαιο	153.854,00	0,00	100,00%	153.854,00	0,00	153.854,00	0,00
Αμεικτικό συγκρότημα	30.000,00	0,00	10,00%	3.000,00	3.000,00	6.000,00	24.000,00
Λοιπός κτηνοτροφικός εξοπλισμός	44.735,00	0,00	10,00%	4.473,50	4.473,50	8.947,00	35.788,00
Κλαρκ	18.000,00	0,00	12,00%	2.160,00	2.160,00	4.320,00	13.680,00
Αγροτικό αυτοκίνητο	9.500,00	0,00	16,00%	1.520,00	1.520,00	3.040,00	6.460,00
Λοιπός γεωργικός εξοπλισμός	4.500,00	0,00	10,00%	450,00	450,00	900,00	3.600,00
Φύτεα μηδικής	9.542,10	0,00	20,00%	1.908,42	1.908,42	3.816,84	5.725,26
Λοιπός εξοπλισμός διοίκησης	5.275,00	0,00	10,00%	527,50	527,50	1.055,00	4.220,00
ΣΥΝΟΛΟ	512.180,15	0,00		174.669,18	20.815,18	195.484,36	316.695,79

Πίνακας 70: Μητρώο παγίων χρήσης 20x3 (Δυσμενές σενάριο)

ΠΙΝΑΚΑΣ ΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ ΕΤΗΣΙΩΝ ΑΠΟΣΒΕΣΕΩΝ 3ης ΕΤΑΙΡΙΚΗΣ ΧΡΗΣΗΣ							
ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΧΡΗΣΕΩΣ 01.01.20x3 - 31.12.20x3							
	Αξία κτήσης (€)	Υπολειμματική αξία (€)	Συντελεστής απόσβεσης	Αποσβέσεις προηγούμενων χρήσεων	Ετήσια απόσβεση (€)	Σωρευμένες Αποσβέσεις	Αναπόσβεστο υπόλοιπο
Αγροτεμάχιο	67.380,00	0,00	0,00%	0,00	0,00	0,00	67.380,00
Προβατοστάσιο	137.394,05	0,00	4,00%	10.991,52	5.495,76	16.487,29	120.906,76
Σπίτι προκάτ	25.500,00	0,00	4,00%	2.040,00	1.020,00	3.060,00	22.440,00
Αποθήκη	6.500,00	0,00	4,00%	520,00	260,00	780,00	5.720,00
Ζωικό κεφάλαιο	153.854,00	0,00	100,00%	153.854,00	0,00	153.854,00	0,00
Αμεικτικό συγκρότημα	30.000,00	0,00	10,00%	6.000,00	3.000,00	9.000,00	21.000,00
Λοιπός κτηνοτροφικός εξοπλισμός	44.735,00	0,00	10,00%	8.947,00	4.473,50	13.420,50	31.314,50
Κλάρκ	18.000,00	0,00	12,00%	4.320,00	2.160,00	6.480,00	11.520,00
Αγροτικό αυτοκίνητο	9.500,00	0,00	16,00%	3.040,00	1.520,00	4.560,00	4.940,00
Λοιπός γεωργικός εξοπλισμός	4.500,00	0,00	10,00%	900,00	450,00	1.350,00	3.150,00
Φύτευα μηδικής	9.542,10	0,00	20,00%	3.816,84	1.908,42	5.725,26	3.816,84
Λοιπός εξοπλισμός διοίκησης	5.275,00	0,00	10,00%	1.055,00	527,50	1.582,50	3.692,50
ΣΥΝΟΛΟ	512.180,15	0,00		195.484,36	20.815,18	216.299,55	295.880,60

Πίνακας 71: Μητρώο παγίων χρήσης 20x4 (Δυσμενές σενάριο)

ΠΙΝΑΚΑΣ ΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ ΕΤΗΣΙΩΝ ΑΠΟΣΒΕΣΕΩΝ 4ης ΕΤΑΙΡΙΚΗΣ ΧΡΗΣΗΣ							
ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΧΡΗΣΕΩΣ 01.01.20x4 - 31.12.20x4							
	Αξία κτήσης (€)	Υπολειμματική αξία (€)	Συντελεστής απόσβεσης	Αποσβέσεις προηγούμενων χρήσεων	Ετήσια απόσβεση (€)	Σωρευμένες Αποσβέσεις	Αναπόσβεστο υπόλοιπο
Αγροτεμάχιο	67.380,00	0,00	0,00%	0,00	0,00	0,00	67.380,00
Προβατοστάσιο	137.394,05	0,00	4,00%	16.487,29	5.495,76	21.983,05	115.411,00
Σπίτι προκάτ	25.500,00	0,00	4,00%	3.060,00	1.020,00	4.080,00	21.420,00
Αποθήκη	6.500,00	0,00	4,00%	780,00	260,00	1.040,00	5.460,00
Ζωικό κεφάλαιο	153.854,00	0,00	100,00%	153.854,00	0,00	153.854,00	0,00
Αμεικτικό συγκρότημα	30.000,00	0,00	10,00%	9.000,00	3.000,00	12.000,00	18.000,00
Λοιπός κτηνοτροφικός εξοπλισμός	44.735,00	0,00	10,00%	13.420,50	4.473,50	17.894,00	26.841,00
Κλάρκ	18.000,00	0,00	12,00%	6.480,00	2.160,00	8.640,00	9.360,00
Αγροτικό αυτοκίνητο	9.500,00	0,00	16,00%	4.560,00	1.520,00	6.080,00	3.420,00
Λοιπός γεωργικός εξοπλισμός	4.500,00	0,00	10,00%	1.350,00	450,00	1.800,00	2.700,00
Φύτευα μηδικής	9.542,10	0,00	20,00%	5.725,26	1.908,42	7.633,68	1.908,42
Λοιπός εξοπλισμός διοίκησης	5.275,00	0,00	10,00%	1.582,50	527,50	2.110,00	3.165,00
ΣΥΝΟΛΟ	512.180,15	0,00		216.299,55	20.815,18	237.114,73	275.065,42

Πίνακας 72: Μητρώο παγίων χρήσης 20x5 (Δυσμενές σενάριο)

ΠΙΝΑΚΑΣ ΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ ΕΤΗΣΙΩΝ ΑΠΟΣΒΕΣΕΩΝ 5ης ΕΤΑΙΡΙΚΗΣ ΧΡΗΣΗΣ							
ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΧΡΗΣΕΩΣ 01.01.20x5 - 31.12.20x5							
	Αξία κτήσης (€)	Υπολειμματική αξία (€)	Συντελεστής απόσβεσης	Αποσβέσεις προηγούμενων χρήσεων	Ετήσια απόσβεση (€)	Σωρευμένες Αποσβέσεις	Αναπόσβεστο υπόλοιπο
Αγροτεμάχιο	67.380,00	0,00	0,00%	0,00	0,00	0,00	67.380,00
Προβατοστάσιο	137.394,05	0,00	4,00%	21.983,05	5.495,76	27.478,81	109.915,24
Σπίτι προκάτ	25.500,00	0,00	4,00%	4.080,00	1.020,00	5.100,00	20.400,00
Αποθήκη	6.500,00	0,00	4,00%	1.040,00	260,00	1.300,00	5.200,00
Ζωικό κεφάλαιο	153.854,00	0,00	100,00%	153.854,00	0,00	153.854,00	0,00
Αμεικτικό συγκρότημα	30.000,00	0,00	10,00%	12.000,00	3.000,00	15.000,00	15.000,00
Λοιπός κτηνοτροφικός εξοπλισμός	44.735,00	0,00	10,00%	17.894,00	4.473,50	22.367,50	22.367,50
Κλαρκ	18.000,00	0,00	12,00%	8.640,00	2.160,00	10.800,00	7.200,00
Αγροτικό αυτοκίνητο	9.500,00	0,00	16,00%	6.080,00	1.520,00	7.600,00	1.900,00
Λοιπός γεωργικός εξοπλισμός	4.500,00	0,00	10,00%	1.800,00	450,00	2.250,00	2.250,00
Φύτευα μηδικής	9.542,10	0,00	20,00%	7.633,68	1.908,42	9.542,10	0,00
Λοιπός εξοπλισμός διοίκησης	5.275,00	0,00	10,00%	2.110,00	527,50	2.637,50	2.637,50
ΣΥΝΟΛΟ	512.180,15	0,00		237.114,73	20.815,18	257.929,91	254.250,24

Πίνακας 73: Μητρώο παγίων χρήσης 20x6 (Δυσμενές σενάριο)

ΠΙΝΑΚΑΣ ΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ ΕΤΗΣΙΩΝ ΑΠΟΣΒΕΣΕΩΝ 6ης ΕΤΑΙΡΙΚΗΣ ΧΡΗΣΗΣ							
ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΧΡΗΣΕΩΣ 01.01.20x6 - 31.12.20x6							
	Αξία κτήσης (€)	Υπολειμματική αξία (€)	Συντελεστής απόσβεσης	Αποσβέσεις προηγούμενων χρήσεων	Ετήσια απόσβεση (€)	Σωρευμένες Αποσβέσεις	Αναπόσβεστο υπόλοιπο
Αγροτεμάχιο	67.380,00	0,00	0,00%	0,00	0,00	0,00	67.380,00
Προβατοστάσιο	137.394,05	0,00	4,00%	27.478,81	5.495,76	32.974,57	104.419,48
Σπίτι προκάτ	25.500,00	0,00	4,00%	5.100,00	1.020,00	6.120,00	19.380,00
Αποθήκη	6.500,00	0,00	4,00%	1.300,00	260,00	1.560,00	4.940,00
Ζωικό κεφάλαιο	153.854,00	0,00	100,00%	153.854,00	0,00	153.854,00	0,00
Αμεικτικό συγκρότημα	30.000,00	0,00	10,00%	15.000,00	3.000,00	18.000,00	12.000,00
Λοιπός κτηνοτροφικός εξοπλισμός	44.735,00	0,00	10,00%	22.367,50	4.473,50	26.841,00	17.894,00
Κλαρκ	18.000,00	0,00	12,00%	10.800,00	2.160,00	12.960,00	5.040,00
Αγροτικό αυτοκίνητο	9.500,00	0,00	16,00%	7.600,00	1.520,00	9.120,00	380,00
Λοιπός γεωργικός εξοπλισμός	4.500,00	0,00	10,00%	2.250,00	450,00	2.700,00	1.800,00
Φύτευα μηδικής	19.084,20	0,00	20,00%	9.542,10	1.908,42	11.450,52	7.633,68
Λοιπός εξοπλισμός διοίκησης	5.275,00	0,00	10,00%	2.637,50	527,50	3.165,00	2.110,00
ΣΥΝΟΛΟ	521.722,25	0,00		257.929,91	20.815,18	278.745,09	242.977,16

Πίνακας 74: Μητρώο παγίων χρήσης 20x7 (Δυσμενές σενάριο)

ΠΙΝΑΚΑΣ ΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ ΕΤΗΣΙΩΝ ΑΠΟΣΒΕΣΕΩΝ 7ης ΕΤΑΙΡΙΚΗΣ ΧΡΗΣΗΣ							
ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΧΡΗΣΕΩΣ 01.01.20x7 - 31.12.20x7							
	Αξία κτήσης (€)	Υπολειμματική αξία (€)	Συντελεστής απόσβεσης	Αποσβέσεις προηγούμενων χρήσεων	Ετήσια απόσβεση (€)	Σωρευμένες Αποσβέσεις	Αναπόσβεστο υπόλοιπο
Αγροτεμάχιο	67.380,00	0,00	0,00%	0,00	0,00	0,00	67.380,00
Προβατοστάσιο	137.394,05	0,00	4,00%	32.974,57	5.495,76	38.470,33	98.923,72
Σπίτι προκάτ	25.500,00	0,00	4,00%	6.120,00	1.020,00	7.140,00	18.360,00
Αποθήκη	6.500,00	0,00	4,00%	1.560,00	260,00	1.820,00	4.680,00
Ζωικό κεφάλαιο	153.854,00	0,00	100,00%	153.854,00	0,00	153.854,00	0,00
Αμεικτικό συγκρότημα	30.000,00	0,00	10,00%	18.000,00	3.000,00	21.000,00	9.000,00
Λοιπός κτηνοτροφικός εξοπλισμός	44.735,00	0,00	10,00%	26.841,00	4.473,50	31.314,50	13.420,50
Κλσρκ	18.000,00	0,00	12,00%	12.960,00	2.160,00	15.120,00	2.880,00
Αγροτικό αυτοκίνητο	9.500,00	0,00	16,00%	9.120,00	380,00	9.500,00	0,00
Λοιπός γεωργικός εξοπλισμός	4.500,00	0,00	10,00%	2.700,00	450,00	3.150,00	1.350,00
Φυτεία μηδικής	19.084,20	0,00	20,00%	11.450,52	1.908,42	13.358,94	5.725,26
Λοιπός εξοπλισμός διοίκησης	5.275,00	0,00	10,00%	3.165,00	527,50	3.692,50	1.582,50
ΣΥΝΟΛΟ	521.722,25	0,00		278.745,09	19.675,18	298.420,27	223.301,98

Πίνακας 75: Μητρώο παγίων χρήσης 20x8 (Δυσμενές σενάριο)

ΠΙΝΑΚΑΣ ΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ ΕΤΗΣΙΩΝ ΑΠΟΣΒΕΣΕΩΝ 8ης ΕΤΑΙΡΙΚΗΣ ΧΡΗΣΗΣ							
ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΧΡΗΣΕΩΣ 01.01.20x8 - 31.12.20x8							
	Αξία κτήσης (€)	Υπολειμματική αξία (€)	Συντελεστής απόσβεσης	Αποσβέσεις προηγούμενων χρήσεων	Ετήσια απόσβεση (€)	Σωρευμένες Αποσβέσεις	Αναπόσβεστο υπόλοιπο
Αγροτεμάχιο	67.380,00	0,00	0,00%	0,00	0,00	0,00	67.380,00
Προβατοστάσιο	137.394,05	0,00	4,00%	38.470,33	5.495,76	43.966,10	93.427,95
Σπίτι προκάτ	25.500,00	0,00	4,00%	7.140,00	1.020,00	8.160,00	17.340,00
Αποθήκη	6.500,00	0,00	4,00%	1.820,00	260,00	2.080,00	4.420,00
Ζωικό κεφάλαιο	153.854,00	0,00	100,00%	153.854,00	0,00	153.854,00	0,00
Αμεικτικό συγκρότημα	30.000,00	0,00	10,00%	21.000,00	3.000,00	24.000,00	6.000,00
Λοιπός κτηνοτροφικός εξοπλισμός	44.735,00	0,00	10,00%	31.314,50	4.473,50	35.788,00	8.947,00
Κλσρκ	18.000,00	0,00	12,00%	15.120,00	2.160,00	17.280,00	720,00
Αγροτικό αυτοκίνητο	9.500,00	0,00	16,00%	9.500,00	0,00	9.500,00	0,00
Λοιπός γεωργικός εξοπλισμός	4.500,00	0,00	10,00%	3.150,00	450,00	3.600,00	900,00
Φυτεία μηδικής	19.084,20	0,00	20,00%	13.358,94	1.908,42	15.267,36	3.816,84
Λοιπός εξοπλισμός διοίκησης	5.275,00	0,00	10,00%	3.692,50	527,50	4.220,00	1.055,00
ΣΥΝΟΛΟ	521.722,25	0,00		298.420,27	19.295,18	317.715,46	204.006,79

Πίνακας 76: Μητρώο παγίων χρήσης 20x9 (Δυσμενές σενάριο)

ΠΙΝΑΚΑΣ ΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ ΕΤΗΣΙΩΝ ΑΠΟΣΒΕΣΕΩΝ 9ης ΕΤΑΙΡΙΚΗΣ ΧΡΗΣΗΣ							
ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΧΡΗΣΕΩΣ 01.01.20x9 - 31.12.20x9							
	Αξία κτήσης (€)	Υπολειμματική αξία (€)	Συντελεστής απόσβεσης	Αποσβέσεις προηγούμενων χρήσεων	Ετήσια απόσβεση (€)	Σωρευμένες Αποσβέσεις	Αναπόσβεστο υπόλοιπο
Αγροτεμάχιο	67.380,00	0,00	0,00%	0,00	0,00	0,00	67.380,00
Προβατοστάσιο	137.394,05	0,00	4,00%	43.966,10	5.495,76	49.461,86	87.932,19
Σπίτι προκάτ	25.500,00	0,00	4,00%	8.160,00	1.020,00	9.180,00	16.320,00
Αποθήκη	6.500,00	0,00	4,00%	2.080,00	260,00	2.340,00	4.160,00
Ζωικό κεφάλαιο	153.854,00	0,00	100,00%	153.854,00	0,00	153.854,00	0,00
Αμεικτικό συγκρότημα	30.000,00	0,00	10,00%	24.000,00	3.000,00	27.000,00	3.000,00
Λοιπός κτηνοτροφικός εξοπλισμός	44.735,00	0,00	10,00%	35.788,00	4.473,50	40.261,50	4.473,50
Κλαρκ	18.000,00	0,00	12,00%	17.280,00	720,00	18.000,00	0,00
Αγροτικό αυτοκίνητο	9.500,00	0,00	16,00%	9.500,00	0,00	9.500,00	0,00
Λοιπός γεωργικός εξοπλισμός	4.500,00	0,00	10,00%	3.600,00	450,00	4.050,00	450,00
Φυτεία μηδικής	19.084,20	0,00	20,00%	15.267,36	1.908,42	17.175,78	1.908,42
Λοιπός εξοπλισμός διοίκησης	5.275,00	0,00	10,00%	4.220,00	527,50	4.747,50	527,50
ΣΥΝΟΛΟ	521.722,25	0,00		317.715,46	17.855,18	335.570,64	186.151,61

Πίνακας 77: Μητρώο παγίων χρήσης 20x10 (Δυσμενές σενάριο)

ΠΙΝΑΚΑΣ ΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ ΕΤΗΣΙΩΝ ΑΠΟΣΒΕΣΕΩΝ 10ης ΕΤΑΙΡΙΚΗΣ ΧΡΗΣΗΣ							
ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΧΡΗΣΕΩΣ 01.01.20x10 - 31.12.20x10							
	Αξία κτήσης (€)	Υπολειμματική αξία (€)	Συντελεστής απόσβεσης	Αποσβέσεις προηγούμενων χρήσεων	Ετήσια απόσβεση (€)	Σωρευμένες Αποσβέσεις	Αναπόσβεστο υπόλοιπο
Αγροτεμάχιο	67.380,00	0,00	0,00%	0,00	0,00	0,00	67.380,00
Προβατοστάσιο	137.394,05	0,00	4,00%	49.461,86	5.495,76	54.957,62	82.436,43
Σπίτι προκάτ	25.500,00	0,00	4,00%	9.180,00	1.020,00	10.200,00	15.300,00
Αποθήκη	6.500,00	0,00	4,00%	2.340,00	260,00	2.600,00	3.900,00
Ζωικό κεφάλαιο	153.854,00	0,00	100,00%	153.854,00	0,00	153.854,00	0,00
Αμεικτικό συγκρότημα	30.000,00	0,00	10,00%	27.000,00	3.000,00	30.000,00	0,00
Λοιπός κτηνοτροφικός εξοπλισμός	44.735,00	0,00	10,00%	40.261,50	4.473,50	44.735,00	0,00
Κλαρκ	18.000,00	0,00	12,00%	18.000,00	0,00	18.000,00	0,00
Αγροτικό αυτοκίνητο	9.500,00	0,00	16,00%	9.500,00	0,00	9.500,00	0,00
Λοιπός γεωργικός εξοπλισμός	4.500,00	0,00	10,00%	4.050,00	450,00	4.500,00	0,00
Φυτεία μηδικής	19.084,20	0,00	20,00%	17.175,78	1.908,42	19.084,20	0,00
Λοιπός εξοπλισμός διοίκησης	5.275,00	0,00	10,00%	4.747,50	527,50	5.275,00	0,00
ΣΥΝΟΛΟ	521.722,25	0,00		335.570,64	17.135,18	352.705,82	169.016,43

Πίνακας 78: Αναμενόμενα αποτελέσματα χρήσεων 20x0 – 20x5 (Δυσμενές σενάριο)

Κατάσταση Αποτελεσμάτων κατά λειτουργία						
	20x0	20x1	20x2	20x3	20x4	20x5
Κύκλος εργασιών(καθαρός)	0,00	193.861,64	179.166,95	294.152,21	179.029,53	285.166,74
Κόστος πωλήσεων	0,00	-202.587,69	-195.560,27	-225.365,37	-197.761,76	-227.021,68
Μικτό αποτέλεσμα	0,00	-8.726,05	-16.393,32	68.786,84	-18.732,23	58.145,06
Λοιπά συνήθη έσοδα	800,00	6.315,00	6.315,00	6.315,00	6.315,00	6.315,00
Έξοδα διοίκησης	-10.370,00	-181.596,18	-27.742,18	-27.742,18	-27.742,18	-27.742,18
Έξοδα διάθεσης	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Λοιπά έξοδα και ζημιές	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Λοιπά έσοδα και κέρδη	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	131.500,00
Αποτελέσματα προ τόκων και φόρων	-9.570,00	-184.007,23	-37.820,50	47.359,66	-40.159,42	168.217,88
Πιστωτικοί τόκοι και συναφή έσοδα	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Χρεωστικοί τόκοι και συναφή έξοδα	0,00	-38.460,00	-37.200,00	-33.000,00	-33.000,00	-33.000,00
Αποτέλεσμα προ φόρων	-9.570,00	-222.467,23	-75.020,50	14.359,66	-73.159,42	135.217,88
Φόροι εισοδήματος	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Αποτέλεσμα περιόδου μετά από φόρους	-9.570,00	-222.467,23	-75.020,50	14.359,66	-73.159,42	135.217,88
EBITDA	-9.570,00	-9.338,05	-17.005,32	68.174,84	-19.344,23	57.533,06

Πίνακας 79: Αναμενόμενα αποτελέσματα χρήσεων 20x6 – 20x10 (Δυσμενές σενάριο)

Κατάσταση Αποτελεσμάτων κατά λειτουργία					
	20x6	20x7	20x8	20x9	20x10
Κύκλος εργασιών(καθαρός)	171.316,20	284.711,82	175.902,41	290.068,49	175.964,51
Κόστος πωλήσεων	-198.613,42	-230.095,74	-199.298,25	-227.267,60	-199.808,27
Μικτό αποτέλεσμα	-27.297,21	54.616,08	-23.395,84	62.800,90	-23.843,76
Λοιπά συνήθη έσοδα	6.315,00	6.315,00	6.315,00	6.315,00	6.315,00
Έξοδα διοίκησης	-27.742,18	-26.602,18	-26.222,18	-24.782,18	-24.062,18
Έξοδα διάθεσης	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Λοιπά έξοδα και ζημιές	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Λοιπά έσοδα και κέρδη	0,00	0,00	0,00	0,00	82.393,23
Αποτελέσματα προ τόκων και φόρων	-48.724,40	34.328,89	-43.303,03	44.333,72	40.802,30
Πιστωτικοί τόκοι και συναφή έσοδα	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Χρεωστικοί τόκοι και συναφή έξοδα	-33.000,00	-33.000,00	-33.000,00	-33.000,00	-33.000,00
Αποτέλεσμα προ φόρων	-81.724,40	1.328,89	-76.303,03	11.333,72	7.802,30
Φόροι εισοδήματος	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Αποτέλεσμα περιόδου μετά από φόρους	-81.724,40	1.328,89	-76.303,03	11.333,72	7.802,30
EBITDA	-27.909,21	54.004,08	-24.007,84	62.188,90	-24.455,76

Πίνακας 80: Χρηματοοικονομικές καταστάσεις περιόδου 20x0 – 20x5 (Δυσμενές σενάριο)

Ισολογισμός-Ατομικές χρηματοοικονομικές καταστάσεις						
	20x0	20x1	20x2	20x3	20x4	20x5
Μη κυκλοφορούντα περιουσιακά στοιχεία						
Ενσώματα πάγια						
Γήπεδα	67.380,00	67.380,00	67.380,00	67.380,00	67.380,00	67.380,00
Κτιριακές εγκαταστάσεις	169.394,05	162.618,29	155.842,53	149.066,76	142.291,00	135.515,24
Μηχανολογικός εξοπλισμός	30.000,00	27.000,00	24.000,00	21.000,00	18.000,00	15.000,00
Λοιπός εξοπλισμός	82.010,00	72.879,00	63.748,00	54.617,00	45.486,00	36.355,00
Βιολογικά περιουσιακά στοιχεία	163.396,10	7.633,68	5.725,26	3.816,84	1.908,42	0,00
Σύνολο	512.180,15	337.510,97	316.695,79	295.880,60	275.065,42	254.250,24
Σύνολο μη κυκλοφορούντων	512.180,15	337.510,97	316.695,79	295.880,60	275.065,42	254.250,24
Κυκλοφορούντα περιουσιακά στοιχεία						
Αποθέματα						
Εμπορεύματα	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Πρώτες ύλες και διάφορα υλικά	41.468,35	28.113,54	50.967,80	30.117,39	50.952,89	35.751,59
Σύνολο αποθεμάτων	41.468,35	28.113,54	50.967,80	30.117,39	50.952,89	35.751,59
Χρηματοοικονομικά στοιχεία και προκαταβολές						
Εμπορικές απαιτήσεις	0,00	29.611,70	0,00	37.611,30	0,00	37.637,60
Λοιπές απαιτήσεις	152.819,20	131.500,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Ταμειακά διαθέσιμα και ισοδύναμα	190.696,50	18.710,56	32.762,69	51.176,64	15.608,20	17.704,96
Σύνολο χρηματοοικονομικών στοιχείων	343.515,70	179.822,26	32.762,69	88.787,94	15.608,20	55.342,56
Σύνολο κυκλοφορούντων περιουσιακών στοιχείων	384.984,05	207.935,80	83.730,49	118.905,33	66.561,09	91.094,15
Σύνολο ενεργητικού	897.164,20	545.446,77	400.426,27	414.785,94	341.626,52	345.344,40
Καθαρή θέση						
Καταβλημένα κεφάλαια						
Κεφάλαιο	24.000,00	24.000,00	24.000,00	24.000,00	24.000,00	24.000,00
Σύνολο	24.000,00	24.000,00	24.000,00	24.000,00	24.000,00	24.000,00
Αποθεματικά και αποτελέσματα εις νέο						
Αποθεματικά νόμων ή καταστατικού	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Αποτελέσματα εις νέο	-9.570,00	-232.037,23	-307.057,73	-292.698,06	-365.857,48	-230.639,60
Σύνολο	-9.570,00	-232.037,23	-307.057,73	-292.698,06	-365.857,48	-230.639,60
Σύνολο καθαρής θέσης	14.430,00	-208.037,23	-283.057,73	-268.698,06	-341.857,48	-206.639,60
Υποχρεώσεις						
Μακροπρόθεσμες υποχρεώσεις						
Δάνεια	641.000,00	620.000,00	550.000,00	550.000,00	550.000,00	550.000,00
Κρατικές επιχορηγήσεις	131.500,00	131.500,00	131.500,00	131.500,00	131.500,00	0,00
Σύνολο μακροπρόθεσμων υποχρεώσεων	772.500,00	751.500,00	681.500,00	681.500,00	681.500,00	550.000,00
Βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις						
Τραπεζικά δάνεια	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Εμπορικές υποχρεώσεις	110.149,20	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Φόρος εισοδήματος	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Λοιποί φόροι και τέλη	85,00	1.000,00	1.000,00	1.000,00	1.000,00	1.000,00
Οργανισμοί κοινωνικής ασφάλισης	0,00	984,00	984,00	984,00	984,00	984,00
Λοιπές υποχρεώσεις	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Σύνολο βραχυπρόθεσμων υποχρεώσεων	110.234,20	1.984,00	1.984,00	1.984,00	1.984,00	1.984,00
Σύνολο υποχρεώσεων	882.734,20	753.484,00	683.484,00	683.484,00	683.484,00	551.984,00
Σύνολο καθαρής θέσης και υποχρεώσεων	897.164,20	545.446,77	400.426,27	414.785,94	341.626,52	345.344,40

Πίνακας 81: Χρηματοοικονομικές καταστάσεις περιόδου 20x6 – 20x10 (Δυσμενές σενάριο)

Ισολογισμός-Ατομικές χρηματοοικονομικές καταστάσεις					
	20x6	20x7	20x8	20x9	20x10
Μη κυκλοφορούντα περιουσιακά στοιχεία					
Ενσώματα πάγια					
Γήπεδα	67.380,00	67.380,00	67.380,00	67.380,00	0,00
Κτιριακές εγκαταστάσεις	128.739,48	121.963,72	115.187,95	108.412,19	0,00
Μηχανολογικός εξοπλισμός	12.000,00	9.000,00	6.000,00	3.000,00	0,00
Λοιπός εξοπλισμός	27.224,00	19.233,00	11.622,00	5.451,00	0,00
Βιολογικά περιουσιακά στοιχεία	7.633,68	5.725,26	3.816,84	1.908,42	0,00
Σύνολο	242.977,16	223.301,98	204.006,79	186.151,61	0,00
Σύνολο μη κυκλοφορούντων	242.977,16	223.301,98	204.006,79	186.151,61	0,00
Κυκλοφορούντα περιουσιακά στοιχεία					
Αποθέματα					
Εμπορεύματα	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Πρώτες ύλες και διάφορα υλικά	53.099,42	30.581,27	51.810,83	31.057,82	0,00
Σύνολο αποθεμάτων	53.099,42	30.581,27	51.810,83	31.057,82	0,00
Χρηματοοικονομικά στοιχεία και προκαταβολές					
Εμπορικές απαιτήσεις	0,00	34.004,80	0,00	36.700,70	0,00
Λοιπές απαιτήσεις	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Ταμειακά διαθέσιμα και ισοδύναμα	17.543,42	27.060,84	12.828,24	26.069,45	5.797,88
Σύνολο χρηματοοικονομικών στοιχείων	17.543,42	61.065,64	12.828,24	62.770,15	5.797,88
Σύνολο κυκλοφορούντων περιουσιακών στοιχείων	70.642,84	91.646,91	64.639,07	93.827,97	5.797,88
Σύνολο ενσωνητικού	313.620,00	314.948,89	268.645,87	279.979,58	5.797,88
Καθαρή θέση					
Καταβλητέα κεφάλαια					
Κεφάλαιο	74.000,00	74.000,00	104.000,00	104.000,00	104.000,00
Σύνολο	74.000,00	74.000,00	104.000,00	104.000,00	104.000,00
Αποθεματικά και αποτελέσματα εις νέο					
Αποθεματικά νόμων ή καταστατικού	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Αποτελέσματα εις νέο	-312.364,00	-311.035,11	-387.338,13	-376.004,42	-368.202,13
Σύνολο	-312.364,00	-311.035,11	-387.338,13	-376.004,42	-368.202,13
Σύνολο καθαρής θέσης	-238.364,00	-237.035,11	-283.338,13	-272.004,42	-264.202,13
Υποχρεώσεις					
Μακροπρόθεσμες υποχρεώσεις					
Δάνεια	550.000,00	550.000,00	550.000,00	550.000,00	270.000,00
Κρατικές επιχορηγήσεις	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Σύνολο μακροπρόθεσμων υποχρεώσεων	550.000,00	550.000,00	550.000,00	550.000,00	270.000,00
Βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις					
Τραπεζικά δάνεια	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Εμπορικές υποχρεώσεις	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Φόρος εισοδήματος	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Λοιποί φόροι και τέλη	1.000,00	1.000,00	1.000,00	1.000,00	0,00
Οργανισμοί κοινωνικής ασφάλισης	984,00	984,00	984,00	984,00	0,00
Λοιπές υποχρεώσεις	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Σύνολο βραχυπρόθεσμων υποχρεώσεων	1.984,00	1.984,00	1.984,00	1.984,00	0,00
Σύνολο υποχρεώσεων	551.984,00	551.984,00	551.984,00	551.984,00	270.000,00
Σύνολο καθαρής θέσης και υποχρεώσεων	313.620,00	314.948,89	268.645,87	279.979,58	5.797,87

Πίνακας 82: Κατάσταση ταμειακών ροών περιόδου 20x0 – 20x5 (Δυσμενές σενάριο)

Κατάσταση Ταμειακών Ροών - Έμμεση Μέθοδος						
	20x0	20x1	20x2	20x3	20x4	20x5
Ταμιακές Ροές από λειτουργικές δραστηριότητες						
Αποτέλεσμα προ φόρων	-9.570,00	-222.467,23	-75.020,50	14.359,66	-73.159,42	135.217,88
Πλέον ή μείον προσαρμογές για:						
Αποσβέσεις και απομειώσεις ενσώματων και άυλων παγίων	0,00	174.669,18	20.815,18	20.815,18	20.815,18	20.815,18
Κέρδη και ζημιές από διάθεση στοιχείων	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	-131.500,00
Χρεωστικοί και πιστωτικοί τόκοι(καθαρό ποσό)	0,00	38.460,00	37.200,00	33.000,00	33.000,00	33.000,00
Πλέον ή μείον μεταβολές λογαριασμών κεφαλαίου κίνησης						
Μείωση / (αύξηση) αποθεμάτων	-41.468,35	13.354,81	-22.854,26	20.850,41	-20.835,50	15.201,30
Μείωση / (αύξηση) απατήσεων	-21.319,20	-8.292,50	29.611,70	-37.611,30	37.611,30	-37.637,60
(Μείωση) / αύξηση υποχρεώσεων	110.234,20	-108.250,20	0,00	0,00	0,00	0,00
Μείον:						
Πληρωμές για χρεωστικούς τόκους	0,00	-38.460,00	-37.200,00	-33.000,00	-33.000,00	-33.000,00
Πληρωμές για φόρο εισοδήματος	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Σύνολο	37.876,65	-150.985,94	-47.447,88	18.413,95	-35.568,43	2.096,76
Χρηματοροές από επενδυτικές δραστηριότητες						
Εισπράξεις από πώληση παγίων στοιχείων	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Πληρωμές για απόκτηση παγίων στοιχείων	-512.180,15	0,00	131.500,00	0,00	0,00	0,00
Χορηγηθέντα δάνεια(καθαρή μεταβολή)	641.000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Σύνολο	128.819,85	0,00	131.500,00	0,00	0,00	0,00
Χρηματοροές από χρηματοδοτικές δραστηριότητες						
Εισπράξεις(πληρωμές) από αύξηση(μείωση) κεφαλαίου	24.000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Εισπράξεις(πληρωμές) από δάνεια	0,00	-21.000,00	-70.000,00	0,00	0,00	0,00
Σύνολο	24.000,00	-21.000,00	-70.000,00	0,00	0,00	0,00
Συμφωνία μεταβολής διαθεσίμων						
Καθαρή μεταβολή στα ταμειακά διαθέσιμα και ισοδύναμα της χρήσης	190.696,50	-171.985,94	14.052,12	18.413,95	-35.568,43	2.096,76
Ταμειακά διαθέσιμα και ισοδύναμα στην αρχή της περιόδου	0,00	190.696,50	18.710,56	32.762,69	51.176,64	15.608,20
Ταμειακά διαθέσιμα και ισοδύναμα στο τέλος της περιόδου	190.696,50	18.710,56	32.762,69	51.176,64	15.608,20	17.704,96

Πίνακας 83: Κατάσταση ταμειακών ροών περιόδου 20x6 – 20x10 (Δυσμενές σενάριο)

Κατάσταση Ταμειακών Ροών - Έμμεση Μέθοδος					
	20x6	20x7	20x8	20x9	20x10
Ταμειακές Ροές από λειτουργικές δραστηριότητες					
Αποτέλεσμα προ φόρων	-81.724,40	1.328,89	-76.303,03	11.333,72	7.802,30
Πλέον ή μείον προσαρμογές για:					
Αποσβέσεις και απομειώσεις ενσώματων και άυλων παγίων	20.815,18	19.675,18	19.295,18	17.855,18	17.135,18
Κέρδη και ζημιές από διάθεση στοιχείων	0,00	0,00	0,00	0,00	-82.393,23
Χρεωστικοί και πιστωτικοί τόκοι(καθαρό ποσό)	33.000,00	33.000,00	33.000,00	33.000,00	33.000,00
Πλέον ή μείον μεταβολές λογαριασμών κεφαλαίου κίνησης					
Μείωση / (αύξηση) αποθεμάτων	-17.347,83	22.518,15	-21.229,56	20.753,01	31.057,82
Μείωση / (αύξηση) απαιτήσεων	37.637,60	-34.004,80	34.004,80	-36.700,70	36.700,70
(Μείωση) / αύξηση υποχρεώσεων	0,00	0,00	0,00	0,00	-1.984,00
Μείον:					
Πληρωμές για χρεωστικούς τόκους	-33.000,00	-33.000,00	-33.000,00	-33.000,00	-33.000,00
Πληρωμές για φόρο εισοδήματος	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Σύνολο	-40.619,44	9.517,43	-44.232,60	13.241,21	8.318,76
Χρηματοροές από επενδυτικές δραστηριότητες					
Εισπράξεις από πώληση παγίων στοιχείων	0,00	0,00	0,00	0,00	251.409,66
Πληρωμές για απόκτηση παγίων στοιχείων	-9.542,10	0,00	0,00	0,00	0,00
Χορηγηθέντα δάνεια(καθαρή μεταβολή)	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Σύνολο	-9.542,10	0,00	0,00	0,00	251.409,66
Χρηματοροές από χρηματοδοτικές δραστηριότητες					
Εισπράξεις(πληρωμές) από αύξηση(μείωση) κεφαλαίου	50.000,00	0,00	30.000,00	0,00	0,00
Εισπράξεις(πληρωμές) από δάνεια	0,00	0,00	0,00	0,00	-280.000,00
Σύνολο	50.000,00	0,00	30.000,00	0,00	-280.000,00
Συμφωνία μεταβολής διαθεσίμων					
Καθαρή μεταβολή στα ταμειακά διαθέσιμα και ισοδύναμα της χρήσης	-161,54	9.517,43	-14.232,60	13.241,21	-20.271,57
Ταμειακά διαθέσιμα και ισοδύναμα στην αρχή της περιόδου	17.704,96	17.543,42	27.060,84	12.828,24	26.069,45
Ταμειακά διαθέσιμα και ισοδύναμα στο τέλος της περιόδου	17.543,42	27.060,84	12.828,24	26.069,45	5.797,88

Πίνακας 84: Αναμενόμενες ταμειακές ροές επένδυσης (Δυσμενές σενάριο)

ΚΑΘΑΡΕΣ ΤΑΜΕΙΑΚΕΣ ΡΟΕΣ (ευρώ / έτος)					
	20x1	20x2	20x3	20x4	20x5
ΤΑΜΕΙΑΚΕΣ ΕΙΣΡΟΕΣ	199.376,64	184.681,95	299.667,21	184.544,53	290.681,74
ΤΑΜΕΙΑΚΕΣ ΕΚΡΟΕΣ	-209.449,69	-202.422,27	-232.227,37	-204.623,76	-233.883,68
ΜΕΤΑΒΟΛΕΣ Κ.Κ.	68.798,05	124.205,32	-35.174,84	52.344,23	-24.533,06
ΚΤΡ	58.725,00	106.465,00	32.265,00	32.265,00	32.265,00
	20x6	20x7	20x8	20x9	20x10
ΤΑΜΕΙΑΚΕΣ ΕΙΣΡΟΕΣ	176.831,20	290.226,82	181.417,41	295.583,49	432.889,18
ΤΑΜΕΙΑΚΕΣ ΕΚΡΟΕΣ	-205.475,42	-236.957,74	-206.160,25	-234.129,60	-206.670,27
ΜΕΤΑΒΟΛΕΣ Κ.Κ.	20.451,31	-21.004,08	27.007,84	-29.188,90	86.046,09
ΚΤΡ	-8.192,90	32.265,00	2.265,00	32.265,00	312.265,00